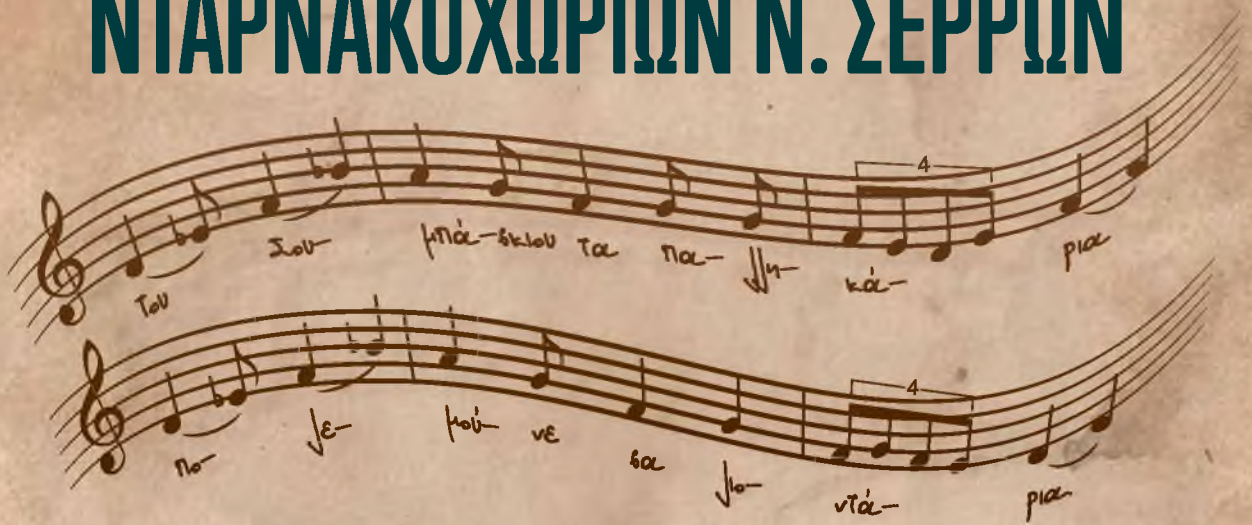

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΝΕΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΝΤΑΡΝΑΚΟΧΩΡΙΩΝ Ν. ΣΕΡΡΩΝ

Επιστημονική επιμέλεια:
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.)

ΣΕΡΡΕΣ 2021

Φωτογραφία εξωφύλλου:

Οι Νταρνακοχωρίτες τραγουδούν κατά την εργασία του «πασταλιάσματος»
(Αρχείο Γ. Φιλέντα).

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΝΕΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

**ΣΥΛΛΟΓΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ
ΝΤΑΡΝΑΚΟΧΩΡΙΩΝ Ν. ΣΕΡΡΩΝ**

Επιστημονική επιμέλεια:

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.)

ΣΕΡΡΕΣ 2021

© Ιδιοκτησία-Έκδοση:
Πολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών & Φίλων Νέου Σουλίου

Γραφεία:
Νέο Σούλι Σερρών

Υπεύθυνος έκδοσης:
Λιόλιου Θεανώ

Συγγραφέας:
Έφη Χατζηδημητρίου

Επιμέλεια έκδοσης:
Αντωνία Θεοχαρίδου

Καταλογογράφηση:
Βασίλειος Γιαννογλούδης

Επιστημονική επιμέλεια έκδοσης:
Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Ιστορίας των Σερρών (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.)
Γραφεία: Δημ. Φλωριά 6 - 62123 Σέρρες
Τηλ.-Fax: 23210 22717, 23210 66181
ddimoudis@hotmail.com
www.emeiserron.gr
www.facebook.com/emeis1993

Δημιουργικό-Εκτύπωση:
Typographic, Μεραρχίας 96, Σέρρες, τηλ. 23210 35524
e-mail: info@typographic.gr

ISBN: 978-618-85059-0-2

Η μερική ή ολική ανατύπωση ή καθ' οιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγή του βιβλίου καθώς και η φωτοτύπηση τμήματος ή ολοκλήρου του βιβλίου, χωρίς την έγγραφη άδεια των εκδοτών, τιμωρείται από τη σχετική νομοθεσία.

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση προλογίζω, ως εκπρόσωπος του Πολιτιστικού συλλόγου Γυναικών και Φίλων Νέου Σουλίου, την έκδοση από το σύλλογό μας της μελέτης της αείμνηστης μουσικού Έφης Χατζηδημητρίου «Τα δημοτικά τραγούδια των Νταρνακοχωριών», η οποία αποτέλεσε τη διδακτορική διατριβή της.

Ο Πολιτιστικός σύλλογος Γυναικών και Φίλων Νέου Σουλίου ιδρύθηκε το 1989 και έκτοτε προσφέρει αδιαλείπτως έργο πολιτισμού στην τοπική κοινότητα, αλλά και στην ευρύτερη Σερραϊκή κοινωνία, μέσα από τα ποικίλα τμήματα που λειτουργεί, την οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, αλλά και τη συμμετοχή του σε δράσεις άλλων συλλόγων.

Τα τελευταία χρόνια η αύξηση του αριθμού των νέων οικογενειών που διαμένουν μόνιμα στο Νέο Σούλι οδήγησε στην περαιτέρω άνθηση του συλλόγου. Νέα μέλη προστέθηκαν, νέα τμήματα δημιουργήθηκαν για ενήλικες και παιδιά και νέες δράσεις οργανώθηκαν. Στο πλαίσιο αυτών των νέων δράσεων εντάσσεται και η απόφαση του Δ.Σ. να προχωρήσει στην έκδοση του έργου της Έφης Χατζηδημητρίου «Τα δημοτικά τραγούδια των Νταρνακοχωριών».

Η απόφασή μας στηρίχτηκε σε δύο δεδομένα. Πρώτον, στο γεγονός ότι, χωρίς αμφιβολία, η έκδοση του συγκεκριμένου έργου θα συμβάλλει τα μέγιστα στην επίτευξη του στόχου μας για τη διάσωση και διατήρηση των παραδόσεων, ηθών και εθίμων του χωριού μας. Δεύτερο και καθοριστικότερο, υπήρξε το γεγονός ότι πρόκειται για ένα έργο που αποτελεί αληθινό θησαυρό όχι μόνο για το Νέο Σούλι, αλλά για όλα τα νταρνακοχώρια. Στις σελίδες του μπορούν οι τωρινοί/ες και οι μελλοντικοί/ές νταρνακοχωρίτες/ισσες να βρουν συγκεντρωμένα τα δημοτικά τραγούδια της περιοχής τους, και επιπλέον μέσα από τη μελέτη αυτών, να ανακαλύψουν την ιστορία, τις συνήθειες, τα προβλήματα, τις χαρές, τις λύπες και ευρύτερα τον τρόπο ζωής των προγόνων τους. Με άλλα λόγια, το βιβλίο που κρατούμε στα χέρια μας θα αποτελέσει ανεκτίμητη παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές.

Ολοκληρώνοντας αυτόν τον σύντομο πρόλογο οφείλουμε να ευχαριστήσουμε πρωτίστως την οικογένεια της εκλειπούσας Έφης, η οποία με ευγένεια μας παραχώρησε το υλικό και συναίνεσε στην πρωτοβουλία μας να το εκδώσουμε.

Ευχαριστούμε την Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Ιστορίας των Σερρών (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.) για την επιστημονική επιμέλεια της έκδοσης.

Τέλος ευχαριστούμε όλους εκείνους που δούλεψαν για την επιτυχή κατάθεση του σχετικού φακέλου προς το Τοπικό Προγράμμα LEADER / CLLD Μέτρου 19.2 του ΠΑΑ της ΑΝΕΣΕΡ μέσω του οποίου εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση της συγκεκριμένης έκδοσης.

Λιόλιου Θεανώ

Πρόεδρος

Πολιτιστικού Συλλόγου Γυναικών & Φίλων Νέου Σουλίου

Προλογικό σημείωμα

Ο Πολιτιστικός μας σύλλογος (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.) θεώρησε καθήκον του να ασχοληθεί με την έκδοση και προβολή της διδακτορικής διατριβής της αείμνηστης Σερραίας μουσικολόγου Έφης Χατζηδημητρίου, διότι πιστεύει ότι η εθνομουσικολογική έρευνα συμβάλλει στη διάδοση και διάσωση της λαϊκής μας παράδοσης και του προφορικού μας πολιτισμού. Η παρούσα μελέτη με την επιστημονική έρευνα της λαϊκής μουσικής παράδοσης των πέντε χωριών (Νταρνακοχωριών) της περιοχής μας και με την καταγραφή των τραγουδιών σε μουσική σημειογραφία αποτελεί ένα μοναδικό και ανεκτίμητο βοήθημα για τους ερευνητές του μέλλοντος.

Με την εργασία της η Έφη Χατζηδημητρίου διασώζει ένα μέρος του γλωσσικού ιδιώματος των Νταρνακοχωριτών, που σιγά-σιγά χάνεται. Η μετάφραση των στίχων των τραγουδιών στην αγγλική αποτελεί το «διαβατήριο», για να ασχοληθεί με την περιοχή μας και η διεθνής επιστημονική κοινότητα.

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω την οικογένειά της και ιδιαίτερα τον σύζυγό της και μέλος μας, κ. Σωτήριο Καρά, που μας εμπιστεύθηκε να αναλάβουμε το εγχείρημα αυτό. Να ευχαριστήσω ακόμη το μέλος του συλλόγου μας, καθηγήτρια-συγγραφέα κ. Αντωνία Θεοχαρίδου, που με περισσή επιμέλεια και πολύμηνη προσπάθεια έδωσε νέα πνοή στη διδακτορική διατριβή της Έφης Χατζηδημητρίου. Τον Αντιπρόεδρο της Ε.Μ.Ε.Ι.Σ., Βασίλειο Γιαννογλούδη συγγραφέα-ερευνητή, για την καταλογογράφηση των δημοτικών τραγουδιών και τη μορφοποίηση του εξώφυλλου. Ευχαριστίες αρμόζουν και στη Σερραία Καθηγήτρια Μουσικών Σπουδών στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, κα Ζωή Διονυσίου, που στο εισαγωγικό της σημείωμα «ανοίγει» δρόμους για τη μελέτη και την καλύτερη κατανόηση της διατριβής. Στον Μουσικό-Συγγραφέα Δημήτρη Αθανασιάδη για την ανάλυση-αξιολόγηση της εργασίας της. Στον ιδρυτή και ιδιοκτήτη του Μουσικού Αρχείου Σερρών, κ. Γιώργο Αγγειοπλάστη, για το πολύτιμο υλικό που μας παραχώρησε και τις εξειδικευμένες του συμβουλές. Επίσης ευχαριστούμε τον Πολιτιστικό Σύλλογο Γυναικών και Φίλων Νέου Σουλίου για την πολύτιμη συνεργασία στον τομέα της εξεύρεσης οικονομικών πόρων που βοήθησαν την πραγματοποίηση της έκδοσης και το Δ.Σ. της Αναπτυξιακής Εταιρείας Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε.) που ενέταξε το παρόν πόνημα στις επιχορηγούμενες δράσεις της. Τέλος, το τυπογραφικό επιτελείο της «Τυπογραφική» για την άρτια και επιμελή έκδοση που μας παρέδωσε.

Δημήτριος Δημούδης
Πρόεδρος
Δ.Σ. της Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.

Λίγα λόγια για την Έφη και το έργο της

Η πρωτοβουλία για την έκδοση του έργου της αείμνηστης Έφης Χατζηδημητρίου, που αφορά στη συλλογή, καταγραφή και μελέτη δημοτικών τραγουδιών και ειδικότερα των τραγουδιών των Νταρνακοχωριών του νομού Σερρών, αποτέλεσε για μένα ένα ερέθισμα να αναπολήσω τα χρόνια της δημιουργικής περιόδου της. Ήταν τα χρόνια των δεκαετιών του '80 και '90 που είχα την τύχη να τη γνωρίσω, αρχικά και για έξι χρόνια, ως σπουδάστριά μου στο Μακεδονικό Ωδείο στις τάξεις των Ανώτερων Θεωρητικών Μαθημάτων και στη συνέχεια, μέχρι τον πρόωρο χαμό της, ως συνεργάτιδα και οικογενειακή φίλη.

Όταν η Έφη ήρθε στην τάξη μου ήταν, ήδη, διπλωματούχος πιανίστρια με διακρίσεις και ανάλογη σολιστική δραστηριότητα και εμπειρία, εμπορούμενη από μια μουσική παιδεία με καθαρά δυτικοευρωπαϊκό προσανατολισμό, γι' αυτό και αποτέλεσε έκπληξη για μένα η απόφασή της να ασχοληθεί με τη λαϊκή (δημοτική) παράδοση και μάλιστα στις αρχικές επιφυλάξεις της, αν θα τα καταφέρει, για να την ενθαρρύνω της είχα αναφέρει το παράδειγμα των Ούγγρων συνθετών Béla Bartók και Zoltán Kodály, που παρά το λόγιο προσανατολισμό τους στη μουσική κουλτούρα της Δύσης, δεν παρέλειψαν να ασχοληθούν και να διακριθούν με τη συλλογή, μελέτη, αλλά και την αξιοποίηση μέσα στη συνθετική δημιουργία τους της μουσικής λαϊκής παράδοσης των Βαλκανίων, αλλά και της Ανατολής γενικότερα. Εκεί που νομίζω ότι η αρχική διστακτικότητά της κάμφθηκε ήταν όταν συζητήσαμε για τους συνθέτες του Ρομαντισμού, που συνέβαλαν στην ανάδυση των εθνικών μουσικών σχολών με την απομάκρυνσή τους από τον κλασικό λογικωτατισμό ως αποτέλεσμα της στροφής τους στις λαϊκές μουσικές παραδόσεις των χωρών τους και ιδιαίτερα όταν αναφερθήκαμε στον Franz Liszt και τον Johannes Brahms των οποίων γνώριζε, θαύμαζε και εκτιμούσε το πιανιστικό έργο και των οποίων οι ραψωδίες, που συνήθιζε να εκτελεί στο πιάνο ήταν έμφορτες, όπως της είχα πει, από ραφηναρισμένες λαϊκές καταβολές και επιρροές.

Η στροφή της Έφης στη μελέτη του λαϊκού μουσικού πολιτισμού δεν ήταν μια ερασιτεχνική διέξοδος, αλλά μια επιστημονική εμπειρία, αφού στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής της είχε την τύχη να συνεργαστεί στο έργο της αυτό με τον διεθνούς φήμης μουσικολόγο, λαογράφο και συνθέτη Nikolay Kaufman (1925-2018), ακαδημαϊκό και καθηγητή της Εθνικής Μουσικής Ακαδημίας της Σόφιας «Pancho Vladigerov», που εκτός από τη συλλογή, μελέτη και καταγραφή άνω των σαράντα χιλιάδων λαϊκών τραγουδιών, τα οποία είχε στο ενεργητικό του, συμμετείχε σε διεθνείς εκδόσεις, όπως οι «The Garland Encyclopedia of World Music» και «The New Grove Dictionary of Music and Musicians». Στη συνέχεια, έχοντας την ευκαιρία να παρακολουθώ από κοντά και να συζητώ μαζί της τη συλλογή και μελέτη των δημοτικών τραγουδιών, βρέθηκα μπροστά στην αποκάλυψη μιας συστηματικής έρευνας και εργασίας, που η χώρα μας είχε πολλά χρόνια να γνωρίσει, από την εποχή των ανάλογων έργων των Samuel Baud - Bovy, Octave και Melpo (Μέλπω) Merlier και Σπυρίδωνα Περιστέρη.

Ως ιδιαιτερότητες του έργου της αυτού, που το καθιστούν μοναδικό στη χώρα μας, θα ήθελα να επισημάνω τα παρακάτω:

1. Η εργασία της είναι πολυσυνθετική, αφού δεν περιορίζεται, απλά, στη συλλογή και καταγραφή των δημοτικών τραγουδιών, όπως συμβαίνει συνήθως, αλλά επεκτείνεται σε ιστορικές, κοινωνικές, λαογραφικές και εθнологικές προβολές βιβλιογραφικά τεκμηριωμένες, γεγονός που την τοποθετούν στη χορεία της πολυδιάστατης εθνομουσικολογίας και κοινωνικής λαογραφίας.

2. Ιδιαίτερο στοιχείο των μελετών της είναι τόσο η λεπτομερειακή ανατομία του μέλους, όσο και του λόγου, επιστρατεύοντας ακόμα και τις αρχαιοελληνικές αισθητικές διαστάσεις του ήθους του λόγου και του μέλους, που πίσω από τη δομικότητα αποκαλύπτουν τις προθέσεις και τα αποτελέσματα της αισθητικής και αντίστροφα.

3. Η σύνδεση, ακόμα, δομικών, αισθητικών και ιστορικών στοιχείων με τη βυζαντινή και

αρχαιοελληνική παράδοση αποτελούν μια ιδιαιτερότητα, που, όπως είχα πει και στην ίδια, μου θύμιζε τον αείμνηστο Έλληνα καθηγητή της μουσικολογίας στο πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης και του Μονάχου, Θρασύβουλο Γεωργιάδη, που είχε διακρίνει μια ρυθμική συνοχή ανάμεσα στον αρχαιοελληνικό Δάκτυλο και τον Καλαματιανό, επισημαίνοντας με αυτή τη ρυθμική αναλογία τη διαχρονικότητα της ελληνικότητας και το αναλλοίωτο της κοσμικής λαϊκής παράδοσης, που πέρασε άθικτη μέσα από τη θρησκευτικότητα της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

4. Η αισθητική προσέγγιση του μέλους και του λόγου, σε σχέση με τις κοινωνικές, λαογραφικές και ιστορικές συνθήκες, αποτελεί μία ανεκτίμητη μοναδικότητα στο έργο της, που βλέπει πίσω από τις στρουκτουραλιστικές αναλογίες τις ανθρώπινες και κοινωνικές σχέσεις.

5. Η απόδοση στην αγγλική γλώσσα, τόσο των κειμένων των τραγουδιών, όσο και των πληροφοριών που συνοδεύουν τα τραγούδια, υποδηλώνει μια εξωστρέφεια από την πολιτισμική έκφανση του εθνομουσικολογικού εγωναεντρισμού, κάνοντας προσπελάσιμο το υλικό αυτών των τραγουδιών και έξω από τη χώρα μας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει, επίσης, να τονίσω ή μάλλον να αποκαλύψω κάτι που αφορά το τεχνικό μέρος του έργου της. Η καταγραφή για την εκτύπωση των τραγουδιών έγινε σε μια εποχή που δεν υπήρχαν οι ευκολίες των σημερινών ηλεκτρονικών τυπογραφικών μέσων για την απόδοση της μουσικής σημειογραφίας, με αποτέλεσμα η Έφη, με τη συμπαράσταση και της αείμνηστης και ακούραστης μητέρας της, Δήμητρας, να αναλάβει και την αγγαρεία, ως μου επιτραπεί η λέξη, της τυπογραφικής εργασίας - καταγραφής με τα δύσκολα μέσα των δεκαετιών του '80 και '90 των letraset για την επικόλληση φθόγγο προς φθόγγο και σημείο προς σημείο της μουσικής σημειογραφίας πάνω στο σημειογραφικό σκελετό του πενταγράμμου. Η έκδοση και η διάδοση, λοιπόν, του εθνομουσικολογικού και λαογραφικού έργου της Έφης δεν είναι μόνο μία πράξη τιμής και ανάμνησής της, αλλά και μία κίνηση χρέους προς τον τοπικό λαϊκό πολιτισμό, που είναι αναπόσπαστο κομμάτι της εθνικής μας κουλτούρας και σε τελική ανάλυση της εθνικής μας συνείδησης και που, σήμερα, αυτός ο λαϊκός πολιτισμός, όχι μόνο στον τόπο μας, αλλά και σε όλο τον λεγόμενο «πολιτισμένο κόσμο», έχασε τη δυναμική και την ικανότητά του, να παράγει λαϊκή τέχνη.

Ο André Malraux απέδωσε αυτή τη σημερινή έλλειψη της λαϊκής τέχνης στην εφιαλτική έλλειψη του ίδιου του λαού, λέγοντας ότι «δεν υπάρχει πια λαϊκή τέχνη, γιατί δεν υπάρχει πια λαός» («Il n'y a plus d'art populaire parce qu'il n'y a plus de peuple»). Δεν υπάρχει πια λαός με την έννοια της παραγωγικής και δυναμικής παρουσίας του στον πολιτισμό, στον οποίο πολιτισμό αυτός ο λαός δε θα είναι ένα παθητικό άλλοθι του, αλλά μία δημιουργική συνιστώσα του, γιατί αποτελεί τραγική αντίφαση χειραγώγησης να μιλάμε για «πολιτισμένο κόσμο» με δοτό πολιτισμό.

Τελειώνοντας αυτό το σύντομο σημείωμά μου θα ήθελα να κλείσω με ένα απόσπασμα από την «Οδύσσεια» του Νίκου Καζαντζάκη, που επικαλούμαι, συχνά, όταν βλέπω τους σπουδαστές μου να μας ξεπερνάνε, και αυτό ισχύει περισσότερο από τον καθένα για την αείμνηστη Έφη, που κατόρθωσε να ξεπεράσει όχι μόνο εμάς τους δασκάλους της αλλά και την ίδια την κουλτούρα του μουσικού λογικωτατισμού με την οποία είχε γαλουχηθεί από τα παιδικά της χρόνια, αφήνοντας, παρά τον πρόωρο χαμό της, ένα πολύτιμο έργο στην ιστορική και κοινωνική λαογραφία και εθνομουσικολογία:

*«Εγώ το χρέος μου έκαμα του γιου, ξεπέρασα τον κύρη·
τώρα και συ ξεπέρνα με, αν μπορείς, στο νου και στο κοντάρι·
σα δύσκολο πολύ, μα αν δεν μπορείς, ξοφλήθηκε η γενιά μας
κι ήρθε η σειρά στο κουρνομάζωμα να μας διακυβερνήσει!»*

Η αξέχαστη Έφη έκανε το χρέος της. Καιρός είναι να το τιμήσουμε, κάνοντας κι εμείς το δικό μας, τόσο σ' αυτή, όσο και στον τόπο μας.

*Δημήτρης Αθανασιάδης
Μουσικός - Συγγραφέας*

Εισαγωγικό σημείωμα στη Διπλωματική Εργασία

Με συναίσθημα χαρμολύπης προλογίζω το παρόν πόνημα της Έφης Χατζηδημητρίου, προσμένοντας πολλά χρόνια να 'ρθει η στιγμή της έκδοσής του. Αρχικά, θα μιλήσω ως μαθήτρια της Έφης Χατζηδημητρίου, ανασύροντας μνήμες από τη μαθητεία μου κοντά της. Στη συνέχεια, θα αναφερθώ στο επιστημονικό σύγγραμμα, ένα εξαιρετικό πόνημα εθνομουσικολογικής μελέτης της μουσικής παράδοσης των Νταρνακοχωριών του νομού Σερρών, που μετά από πολλά χρόνια εκδίδεται από την Εταιρεία Ε.Μ.Ε.Ι.Σ. Η Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Ιστορίας των Σερρών, ο Πρόεδρός της κ. Δημήτριος Δημούδης και το Δ.Σ., άνθρωποι με γνώσεις και όραμα για τον τόπο και τον πολιτισμό του, οσμίστηκαν τον πλούτο που περιλαμβάνει το βιβλίο και πόσο ατυχές θα ήταν να μείνει κι άλλο στην αφάνεια. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω, εκτός από την ομάδα που επιμελήθηκε την έκδοση αυτή, τον Γιώργο Κ. Αγγειοπλάστη, τον ιδρυτή του Μουσικού Αρχείου Γιώργου Κ. Αγγειοπλάστη, που με εντυπωσιακή συνέπεια και ευλάβεια συνέλεξε θησαυρούς του σεραϊκού πολιτισμού, μεταξύ αυτών και την παρούσα διατριβή, για να τους παραδώσει στη σημερινή, και ελπίζω και τη μελλοντική, γενιά των Σερραίων πολιτών.

Η Έφη Χατζηδημητρίου γαλουχήθηκε στη λόγια μουσική και την υπηρέτησε με εμφανή δυτικό προσανατολισμό. Σπούδασε πιάνο και θεωρητικά της μουσικής, ανέπτυξε μία αξιόλογη καριέρα ως σολίστ πιάνου, δίδαξε πιάνο σε παιδιά και ενήλικες στις Σέρρες και σε φοιτητές των Τμημάτων Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών και Θεσσαλονίκης. Έχοντας δημιουργήσει οικογένεια και αποκτήσει δύο παιδιά, η Έφη συνέχισε με αμείωτη ένταση να διδάσκει μέχρι το τραγικό δυστύχημα που συνέβη στις 23 Σεπτεμβρίου 1997, όταν ήταν 35 μόνο ετών. Η διδασκαλία ήταν για την ίδια μέσο προσωπικής αναζήτησης και εξέλιξης. Ποτέ δε σταμάτησε να μαθαίνει, να θέτει νέους στόχους και να τολμά να δοκιμάζει νέα πράγματα. Οι μαθητές της και οι άνθρωποι που έχουμε ευεργετηθεί από την ίδια είναι πάρα πολλοί. Ίσως τα δικά μου λόγια να μην είναι αντιπροσωπευτικά, γιατί είναι προσωπικά. Αλλά είμαι σίγουρη ότι, όπως επηρέασε τη δική μου ζωή, παρόμοια η Έφη επηρέασε την πορεία ζωής πολλών ανθρώπων.

Ξεκίνησα να μαθαίνω πιάνο με την Έφη Χατζηδημητρίου τον Σεπτέμβριο του 1982, στα δέκα μου χρόνια, και ξαφνικά αισθάνθηκα ότι μπήκα στον κόσμο της μουσικής και θα έμενα εκεί για πάντα. Η σοβαρότητα με την οποία η Έφη ασκούσε το έργο της, η συνέπειά της, η αγάπη της για τη μουσική, η ειλικρινής και φιλική σχέση με τους μαθητές της, η γλυκιά και αέρινη μορφή της, όλα έδεναν τόσο αρμονικά μεταξύ τους. Αργότερα, στα φοιτητικά μου χρόνια συνέχισα, παρά τις όποιες δυσκολίες, να έρχομαι τα Σαββατοκύριακα από τη Θεσσαλονίκη στις Σέρρες για να κάνω μάθημα μαζί της. Μετά ακολούθησα άλλη πορεία, αλλά συχνά επέστρεφα στο πιάνο, ως ανάγκη προσωπικής έκφρασης και ισορροπίας ανάμεσα στον εξωστρεφή και τον εσωστρεφή εαυτό. Είχα μπει στη μουσική για πάντα. Είχα επηρεαστεί από την Έφη ως προς τη συνέπεια και το πάθος για τη μουσική στη διαχρονική της διάσταση, αλλά χωρίς να το έχω καταλάβει μοιράστηκα μαζί της και την αγάπη μεταξύ λόγιου και παραδοσιακού μουσικού πολιτισμού. Με αφορμή τα κοινά σημεία της προσωπικής μας πορείας με την Έφη, τολμώ να διατυπώσω κάποιους επιστημονικούς προβληματισμούς γύρω από το έργο αυτό.

Παρατηρώντας την καριέρα της Έφης Χατζηδημητρίου είναι άξιο απορίας πώς και γιατί μία φτασμένη και καταξιωμένη καλλιτέχνις, που ήδη υπηρετεί τη λόγια μουσική κουλτούρα, αποφασίζει να εκπονήσει διδακτορική διατριβή για το παραδοσιακό τραγούδι των Νταρνακοχωριών, ενός συμπλέγματος χωριών του νομού Σερρών, χωρίς να έχει καταγωγή ή κάποια ιδιαίτερη βιωματική σχέση με τις κοινότητες αυτές. Τι σήμαινε για την ίδια η απόφαση αυτή; Τι μπορεί να σημαίνει για τους μελετητές της μουσικής και τους μουσικούς σήμερα αυτό το πέρασμα από την μία όχθη της μουσικής στην άλλη; Μπορεί το λόγιο στοιχείο να συμβαδίσει με το παραδοσιακό στη μουσική επιστήμη και τέχνη; Μπορεί ένας καλλιτέχνης, που έχει γαλουχηθεί στη δυτική μουσική παράδοση, να προσεγγίσει, να κατανοήσει και να αποδώσει

με τα ίδια εργαλεία τον λαϊκό μουσικό πολιτισμό; Τι προσφέρει η έρευνα για τις μουσικές παραδόσεις στη μουσική παράδοση κάθε τόπου; Πώς συμβάλλει η εθνομουσικολογική έρευνα στη διάδοση και διάσωση του προφορικού πολιτισμού;

Η διδακτορική διατριβή της Έφης Χατζηδημητρίου είναι ένα σημαντικό έργο - συμβολή στην Εθνομουσικολογική έρευνα στη χώρα μας και στον γεωγραφικό χώρο των Βαλκανίων. Η συγγραφέας, χωρίς αμφιβολία, ερεύνησε σε βάθος τη μουσική παράδοση των Νταρνακοχωριών (ή Δαρνακοχωριών) και τοποθετείται σε καιρία θέματα που αφορούν τη μουσικοποιητική δομή, τη ρυθμο-μελωδική διάρθρωση, την τραγουδιστική παράδοση στις κοινότητες των πέντε χωριών, τις διαφορές ανδρικού και γυναικείου τρόπου και πρακτικών τραγουδιού, κ.λπ.

Για τη διατριβή η συγγραφέας συγκέντρωσε πλήθος τραγουδιών από τα πέντε Νταρνακοχώρια, χρησιμοποιώντας πρωτότυπες ηχογραφήσεις που έκανε η ίδια στο πεδίο (1990-1991), καθώς και ηχογραφήσεις που της παραχώρησαν ο Γιώργος Καφταντζής (καταγραφή 1975) και ο Θεοφάνης Χαλέμης (1971). Όλα τα τραγούδια τα κατέγραψε σε μουσική σημειογραφία η ίδια.

Στη διατριβή «Το μουσικό φολκλор πέντε χωριών (Νταρνακοχωριών) της περιοχής του Ν. Σερρών» περιλαμβάνονται 154 τραγούδια, πολλά σε 2-3 παραλλαγές το καθένα, κάποιες φορές από διαφορετικά χωριά, κάτι που αυξάνει την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας. Είναι αξιοσημείωτο ότι η συγγραφέας καταγράφει και το είδος τραγουδιού σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της Ελληνικής Λαογραφίας, τον/την τραγουδιστή/ίστρια ή ομάδα τραγουδιστών που τραγούδησαν, το έτος γέννησης των τραγουδιστών, το χωριό καταγραφής, και την ακριβή ημερομηνία καταγραφής. Επίσης, σε κάθε τραγούδι παρουσιάζεται ο μουσικός τρόπος που ακολουθεί, η έκτασή του, το τέμπο στο οποίο τραγουδήθηκε, οι στίχοι του στην ελληνική γλώσσα και σε αγγλική μετάφραση, καθώς και ερμηνεία των γλωσσικών ιδιωματοισμών. Ανιχνεύει σπάνιες πρακτικές στο τραγούδι, όπως φαινόμενα διφωνίας, αντιφωνίας, vibrato, tremolo, κραυγών, τεχνικών αρμονικής συνοδείας bordun και γενικά ιδιόμορφων ερμηνευτικών τρόπων. Αποδεικνύεται έτσι ότι στα Νταρνακοχώρια του Ν. Σερρών αναπτύσσεται μία πολυφωνική ύφανση των δημοτικών τραγουδιών, όταν οι άνδρες κυρίως τραγουδούν σε παρέα, κάτι που δεν έχει ερευνηθεί αρκετά στην Ελλάδα, με εξαίρεση την πολυφωνία της Ηπείρου. Καταγράφει πολλούς ανισομερείς ρυθμούς, και καταδεικνύει ότι οι άντρες τραγουδούν μάλλον περισσότερο από τις γυναίκες. Αυτές είναι κάποιες από τις διαπιστώσεις της συγγραφέως που κάνουν το έργο σημαντικό βοήθημα για τους ερευνητές του μέλλοντος.

Θα σχολιάσουμε κάποιες από τις πλευρές του έργου, που κατά τη γνώμη μου αξίζουν ιδιαίτερης μνείας, τόσο για τα επιστημονικά ευρήματα, όσο και για τη συνέπεια, οργάνωση και βαθιά μελέτη που αποτυπώνεται στο έργο. Κάποια από τα θέματα ή ερωτήματα στα οποία θα αναφερθούμε σε σχέση με το πώς αποτυπώνονται στο έργο της Έφης Χατζηδημητρίου είναι: α) η αποτίμηση του δημοτικού ή παραδοσιακού τραγουδιού ως καλλιτεχνικού έργου, δηλαδή ως δημιούργημα που ακολουθεί κάποιες συγκεκριμένες μουσικές και λογοτεχνικές συμβάσεις, β) η κατανόηση του κοινωνικού ιστού στο πλαίσιο του οποίου δημιουργήθηκε το υλικό, δηλαδή πώς αποτυπώνεται ο τόπος και οι άνθρωποί του στο μουσικό φολκλор των Νταρνακοχωριών, και γ) η συμβολή του έργου στη διάσωση και διάδοση του μουσικού αυτού υλικού. Τέλος, θα επιστρέψουμε στα ερωτήματα που τέθηκαν στην παραπάνω παράγραφο, αφήνοντας τους προβληματισμούς μάλλον να απαντηθούν από τους μελλοντικούς ερευνητές.

Σχετικά με το πρώτο ερώτημα κατά πόσο το δημοτικό τραγούδι είναι καλλιτεχνικό έργο, έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις. Η Λαογραφία με την ίδρυσή της ως επιστήμης υποστήριξε ότι το δημοτικό τραγούδι δεν αποτελεί καλλιτεχνικό έργο, δηλαδή «προϊόν τέχνης», αλλά «προϊόν της φύσης», εφόσον προέρχεται από τον ανώνυμο λαό (Κυριακίδου-Νέστωρος, 1978/86). Αργότερα αναγνωρίστηκε από τους μελετητές της Λαογραφίας ότι το δημοτικό τραγούδι και βέβαια είναι καλλιτεχνικό δημιούργημα, που εξελίσσεται σε συνάρτηση με τη χρήση και τη λειτουργία του στην τοπική κοινωνία (Baud-Bovy, 1984/1996· Κυριακίδης, 1990· Λογοθέτη-Μερλιέ, 1935· Κυριακίδου-Νέστωρος 1978/86). Με την ανάπτυξη της Εθνο-

μουσικολογίας, της Ανθρωπολογίας της Μουσικής και της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας αναγνωρίστηκε ο κεντρικός ρόλος του λαϊκού καλλιτέχνη-δημιουργού, του «ταλαντούχου ένα» (the talented one) της παραδοσιακής κοινωνίας, ο οποίος είναι φορέας της παράδοσης, ενώ ταυτόχρονα προτείνει και εξελίσσει το μουσικό υλικό της κοινότητας, καινοτομεί και πρωτοτυπεί για να το κάνει πιο σύγχρονο, πιο αγαπητό και επίκαιρο στους ανθρώπους γύρω του. Το αν το καλλιτέχνημα θα αναγνωριστεί από την κοινότητα ως εξέλιξη της παράδοσης και θα συνεχίζει να μεταδίδεται προφορικά από στόμα σε στόμα, ή θα απορριφθεί ως νεωτερισμός πέρα από τα όριά της, αφορά όλους τους ανθρώπους. Επομένως, το καλλιτεχνικό έργο εμπεριέχει τη διαδικασία της δημιουργίας, μέσα από τη διαδικασία της «ελευθερίας-υπό-όρους», όπου ο καλλιτέχνης προτείνει, αλλάζει και ανανεώνει το παραδοσιακό υλικό έχοντας μία απόλυτη ελευθερία και ταυτόχρονα μία αυστηρή οριοθέτηση του τι εμπίπτει στα όρια της παράδοσης και τι όχι στη συγκεκριμένη κοινωνία στην οποία ζει. Με αυτό τον τρόπο η παράδοση αναπνέει, διευρύνεται, καθώς εμπεριέχει τις σύγχρονες προτάσεις των μελών της που έχουν όμως περάσει το φίλτρο της αποδοχής από τα μέλη της κοινότητας, εξελίσσεται και επικαιροποιείται κάθε φορά που ανασυστήνεται στις συναθροίσεις της κοινότητας (Σηφάκης, 1988· Bohlman, 1988).

Η έρευνα της Έφης Χατζηδημητρίου αναγνωρίζει τα δημοτικά τραγούδια των Νταρναχωριών του Νομού Σερρών ως καλλιτεχνικά δημιουργήματα, αναγνωρίζει την εξέλιξή τους, αναγνωρίζει νεωτερισμούς και παραλλαγές που είναι απαραίτητα για να διατηρήσουν την παράδοση ζώσα και λειτουργική. Αναγνωρίζει αρχαϊκά στοιχεία που διατηρούνται σε αυτά ακόμα και σήμερα. Παρακολουθεί την εξέλιξη τραγουδιών, καθώς καταγράφει τραγούδια πρωτογονικά, παλαιά, μεσαιά (προεπαναστατικά) και αστικά.

Το φύλλο των ανθρώπων αναγνωρίζεται ως σημαντική παράμετρος που συμβάλλει στη διαμόρφωση του μουσικού φολκλόρ των πέντε αυτών χωριών. Καταγράφονται σημαντικές διαφορές του ανδρικού από το γυναικείο ρεπερτόριο, που αφορούν στον τρόπο τραγουδίσματος, στη μουσικοποιητική σύνθεση, στα μουσικά χαρακτηριστικά και τα καλλωπιστικά στοιχεία. Οι άντρες ανέπτυξαν μία μεγαλύτερη ελευθερία στο μουσικό λεξιλόγιο και στη σύνταξη των τραγουδιών, ακολουθώντας πιο ελεύθερες μουσικοποιητικές δομές. Κάνουν χρήση της αντιφωνίας και της κινησιολογίας, χαρακτηριστικά που παραπέμπουν στη βυζαντινή εκκλησιαστική παράδοση. Άλλωστε η εκκλησιαστική μουσική παράδοση αναπτύχθηκε παράλληλα με τη λαϊκή, γι' αυτό και μοιράζονται πολλά κοινά στοιχεία, εμφανή ιδιαίτερα στην τραγουδιστική παράδοση των ανδρών. Αντίθετα, το ρεπερτόριο των γυναικών παρουσιάζει πιο συνεπή μετρική και μελωδική ανάπτυξη, καθώς παραμένει πιο κοντά στον ομαδικό χορό και γενικότερα στο ομαδικό κοινοτικό πνεύμα. Οι γυναίκες επίσης, ως αφανείς ηρωίδες της οικογενειακής εστίας, διατηρούν πιο ζωντανό το ρεπερτόριο που αναφέρεται στον κύκλο της ζωής. Χαρακτηριστικό είναι ένα μοιρολόι που τραγουδήθηκε από γυναίκα, αλλά μάλλον λόγω της αφάνειας στην οποία έχει περιπέσει το μοιρολόι στη σημερινή εποχή ως τραγουδιστικό είδος, λόγω της μη λειτουργικής του σημασίας στην εποχή μας, η γυναίκα ζήτησε να διαφυλάξει την ανωνυμία της. Αυτό αποδεικνύει επίσης πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν κυρίως οι γυναίκες στη διατήρηση των παραδόσεων.

Το δεύτερο ερώτημα που θέσαμε παραπάνω αφορά στο πώς το ερευνητικό αυτό έργο εστιάζει και αναδεικνύει τον κοινωνικό ιστό του τόπου, δηλαδή του υπό μελέτη μουσικού πολιτισμού. Ο λαϊκός πολιτισμός γίνεται κατανοητός μόνο αν αναγνωρίσουμε τις κοινωνικές δομές στις οποίες βασίζεται η παραδοσιακή κοινωνία (π.χ. οργάνωση του χώρου, κοινότητα, συγγένεια, οικογένεια) και αν κατανοήσουμε τις σχέσεις παραγωγής ανάμεσα σε αυτές τις δομές, που δημιουργούν τις στιγμές του κοινωνικού γίγνεσθαι σε κάθε κοινότητα (Νιτσιάκος, 1991/2000). Σε έναν τόπο με πολιτισμική συνοχή, η κοινότητα, το χωριό είναι το κύτταρο της πολιτιστικής δημιουργίας. Ο λαϊκός πολιτισμός ζει και αναδημιουργείται στο πλαίσιο του τόπου όπου αυτός δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε και όχι σε ένα άλλο τοπικό κέντρο, ενδεχομένως της πλησιέστερης πόλης ή μεγαλούπολης ή πρωτεύουσας της χώρας. Αυτό θυμίζει μία παρανόηση του 20^{ου} αιώνα: επειδή η δισκογραφική παραγωγή της δημοτικής μουσικής πραγματοποιήθηκε ως επί το πλείστον στην Αθήνα, ίσως κάποιοι θεώρησαν ότι μπορεί πλέον η παραδοσιακή μουσική να εξελίσσεται σε πόλεις μακριά από το χωριό καταγωγής του υλικού αυτού. Τέτοια όμως εξέλιξη δεν έχει νόημα, καθώς η παραδοσιακή

μουσική είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον τόπο, και τόπος σημαίνει κοινότητα, κοινό πλαίσιο επικοινωνίας και διαμόρφωσης της πραγματικότητας. Σημαίνει επίσης ομάδα ανθρώπων που μοιράζεται, ενδυναμώνει, επικυρώνει και συνεχίζει να παραδίδει στην επόμενη γενιά το καλλιτεχνικό έργο που της παραδόθηκε (Διονυσίου, 2016).

Τα πέντε Νταρνακοχώρια (Νέο Σούλι, Χρυσό, Πεντάπολη, Άγιο Πνεύμα και Εμμανουήλ Παπάς) αποτελούν ένα σύμπλεγμα χωριών με μακρά ιστορία, κατοικημένων από ντόπιο πληθυσμό με σχετική οικονομική και πολιτισμική ευμάρεια. Τα πέντε Νταρνακοχώρια του Νομού Σερρών εμφανίζονται ως αυτόνομες κοινότητες που διατηρούν ένα κοινό μικρο-πολιτειακό status με μεγάλη επιτυχία. Αυτό είναι εμφανές μεταξύ άλλων στην παρόμοια ρυθμομελωδική ανάπτυξη που συναντιέται στα πέντε χωριά, που παραπέμπουν στην κοινή τραγουδιστική τους παράδοση. Άλλωστε, χάρη στο ότι δεν υπήρχε εκτενής ανάπτυξη της οργανικής παράδοσης στα Νταρνακοχώρια, ως αντιστάθμισμα αναπτύχθηκε περισσότερο η πλούσια τραγουδιστική τους παράδοση.

Ο τραγουδιστικός λόγος είναι το αποτύπωμα της ζώσας γλώσσας των Νταρνακοχωριών. Αρκετές λέξεις του ιδιαίτερου γλωσσικού ιδιώματος της περιοχής -τα «ντόπια»- έχουν διατηρηθεί στα τραγούδια. Η γλώσσα αποτέλεσε σημείο σύγκρουσης γύρω από θέματα εθνικής ταυτότητας πολλών κοινοτήτων της Μακεδονίας. Πολλές κοινότητες κατηγορήθηκαν άδικα για διαστρέβλωση και στηλίτευση της εθνικής τους συνείδησης. Έτσι, διάλεκτοι και ντοπιολαλιές σε όλη την Ελλάδα θυσιάστηκαν στο πνεύμα μιας καθαρής αστικής γλώσσας, ενώ κάθε άλλη διαφοροποίηση κατηγορούνταν ως εθνικά επικίνδυνη, οπισθοδρομική ή χλευάζονταν ως χωριάτικη (Εμπειρικός & Σκουλαρίκη, 2008). Εν τούτοις, στη μουσική κουλτούρα των χωριών αυτών αποτυπώνονται λέξεις αυτής της πλούσιας ντοπιολαλιάς, όπως μπιζέρησα, ντραντανιάχτηκα, ντιντίκουσ, μπουζιούδα, νταϊλιάννα, κ.λπ., που ευτυχώς για την ιστορική γνώση διατηρούνται τουλάχιστον στα τραγούδια.

Κάθε τραγούδι τραγουδήθηκε από έναν τραγουδιστή ή τραγουδίστρια (ή σπανιότερα από ομάδα τραγουδιστών), οι οποίοι μετέδωσαν στην ερευνήτρια την άυλη παράδοση που με τη σειρά της κατέγραψε σε μουσική σημειογραφία. Είναι αξιοσημείωτο ότι όλοι οι στίχοι μεταφράστηκαν από την Έφη Χατζηδημητρίου στα αγγλικά, κάτι που κάνει πολύ λειτουργική τη μελέτη αυτή και δηλώνει και την ερευνητική εξωστρέφεια της ίδιας. Η εξωστρεφής επιστημονική θέση της ερευνήτριας αποδεικνύεται όχι μόνο από τη μετάφραση των στίχων στην αγγλική γλώσσα, αλλά και από την άρτια μουσικολογική ανάλυση, καθώς καταγράφεται ο τρόπος και η κλίμακα κάθε τραγουδιού, γεγονός πολύ χρήσιμο για την κατανόηση των μελωδιών και επανεκτέλεσή τους.

Αυτή η εξωστρέφεια της μελέτης μάς εισάγει στο τρίτο ερώτημα. Άραγε η επιστημονική έρευνα γύρω από τον παραδοσιακό πολιτισμό προωθεί τη διάσωση και διάδοσή του ή είναι απλά μία ενασχόληση λίγων λόγιων ανθρώπων, που τελικά δεν επηρεάζει τη ζώσα πραγματικότητα της υπό μελέτη κοινότητας; Με άλλα λόγια, τι σχέση έχει η έρευνα που συνήθως αφορά λίγους, με την ζώσα παράδοση μιας κοινότητας όπως τη βιώνουν οι άνθρωποι του τόπου; Μπορούν οι σπουδαγμένοι στη λόγια κουλτούρα μουσικοί να κατανοήσουν, να αγαπήσουν, να βιώσουν και να παραδώσουν την παράδοση;

Η καταγραφή, μελέτη και ανάλυση παραδοσιακού μουσικού υλικού από λόγιους επιστήμονες και καλλιτέχνες της δυτικής μουσικής αποδεικνύει την επιθυμία και ανάγκη όλο και περισσότερων ερευνητών να εισχωρήσουν και να κατανοήσουν έναν χώρο διαφορετικό από αυτόν της λόγιας μουσικής. Αυτό είναι ένα ερώτημα που αφορά πολλούς ερευνητές και επιστημονικούς τομείς. Μήπως η εκπαίδευση και η μουσική εκπαίδευση, που βασίζεται κατεξοχήν στον λόγο και τον δυτικό πολιτισμό, κρίνεται ελλιπής και μονομερής για τον σύγχρονο Έλληνα; Μήπως κάθε επόμενη σύγχρονη γενιά εμφανίζεται όλο και πιο αποκομμένη από το πλαίσιο της προφορικότητας και της κοινοτικής πολιτισμικής δημιουργίας αναζητώντας τρόπους να βιώσει αυτό που ο σύγχρονος άνθρωπος και η σύγχρονη εκπαίδευση έχουν απεμπολίσει;

Αυτή η διαδικασία διάβασης από τον προφορικό στον γραπτό λόγο, από το ατομικό στο κοινοτικό ή συλλογικό από το παλαιότερο στο νεότερο, επικυρώνει τη δυναμική της μουσικής παράδοσης στην εποχή μας. Αυτοί οι συσχετισμοί στις μουσικές παραδόσεις αποδεικνύ-

ονται τόσο συγκινητικά δυνατοί, που ακόμα και μέσα από σύγχρονους κανόνες γραμματισμού, μέσα από την τυπική εκπαίδευση και την κυρίως γραπτή παρά προφορική διάδοση, οι λαϊκές μουσικές παραδόσεις και η λαϊκή δημιουργία των κοινοτήτων συνεχίζει στην εποχή μας να συγκινεί, να επηρεάζει ανθρώπους, να καλλιεργείται και τελικά να εξελίσσεται μέσα από νέες μορφές γραμματισμού και νέα μονοπάτια δημιουργικής εξέλιξης. Άλλωστε η παράδοση δεν μεταδίδεται, καθώς δεν είναι ιός, δεν μεταφέρεται, γιατί δεν είναι φορτίο. Η παράδοση μόνο παραδίδεται από μία γενιά στην επόμενη με μοναδικό απαραίτητο κριτήριο την αγάπη και την έκφραση των ανθρώπων μέσα από αυτή.

Μήπως τελικά όσοι αγαπούν την παράδοση, αν και δεν την έχουν ζήσει βιωματικά στην κοινότητα, γίνονται πλέον φορείς της, ικανοί να την παραδώσουν στην επόμενη γενιά; Μήπως αυτό που μένει να ανακαλύψει στην εποχή μας ο μετανεωτερικός άνθρωπος είναι η αίσθηση της κοινότητας, ώστε να μπορεί η παράδοση να γίνει και συλλογική διαδικασία; Η Έφη Χατζηδημητρίου λοιπόν, παραδίδει στην επόμενη γενιά αυτή την εξαιρετικά φροντισμένη μελέτη, ώστε να μας βοηθήσει να ανακαλύψουμε τη σχέση μας με την παράδοση και την κοινότητα.

Ζωή Διονυσίου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Μουσικών Σπουδών
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Baud-Bovy, S. (1984/1996). *Δοκίμιο για το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι*. Ναύπλιο: Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.
- Bohlman, P. V. (1988). *The Study of Folk Music in the Modern World*. Bloomington: Indiana University Press.
- Διονυσίου, Ζ. (2016). «Βασικές έννοιες της προφορικότητας στην παραδοσιακή ή λαϊκή μουσική: Παραδοσιακή μουσική και διαπολιτισμικές προσεγγίσεις στη μουσική εκπαίδευση». Στο Μ. Κοκκίδου & Ζ. Διονυσίου (Επιμ.), *Μουσικός Γραμματισμός: Τυπικές και Άτυπες Μορφές Μουσικής Διδασκαλίας-Μάθησης* (Πρακτικά 7ου Συνεδρίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση) (σσ. 176-185). Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.).
- Εμπειρίκος, Λ. & Σκουλαρίκη, Α. (2008). «Ο “αλλυτρωτισμός των Σκοπίων” ή η αποσιωπημένη μειονοτική διάσταση του Μακεδονικού». *Αυγή*, Ενθέματα, Κυριακή 20 Απριλίου 2008.
- Κυριακίδης, Σ. (1990). *Το Δημοτικό Τραγούδι: Συναγωγή μελετών*. Αθήνα: Ερμής.
- Κυριακίδου-Νέστωρος, Α. (1978/1986). *Η Θεωρία της Ελληνικής Λαογραφίας: Κριτική ανάλυση*. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας.
- Λογοθέτη-Μερλιέ, Μ. (1935). *Η Ελληνική Λαογραφία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο.
- Νιτσιάκος, Β. (1991/2000). *Παραδοσιακές κοινωνικές δομές*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Σηφάκης, Γ.Μ. (1988). *Για μια ποιητική του Ελληνικού Δημοτικού Τραγουδιού*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΝΤΑΡΝΑΚΟΧΩΡΙΩΝ

Στην επαρχία Σερρών, ανατολικά και νοτιοανατολικά της πόλης των Σερρών και σε διάταξη που θα μπορούσε να θυμίσει κύκλο, βρίσκεται ένα σύμπλεγμα χωριών με πολλά κοινά γνωρίσματα, ενιαίο γεωγραφικό και ιστορικό χώρο, κοινές καταβολές, χαρακτηριστική φυσική οικονομία και ενιαία γλωσσική ομοιογένεια, τα «Νταρνακοχώρια»¹.

Στην ομάδα των Νταρνακοχωριών περιλαμβάνονται τα χωριά: Νέο Σούλι (Σουμπάσκιοϊ), Χρυσό (Τοπόλιανη), Πεντάπολις (Σαρμουσακλί), Άγιο Πνεύμα (Βεζνίκο) και Εμμανουήλ Παπάς (Δοβίστα).

Η διαμόρφωση του μουσικού φολκλόρ² των πέντε Νταρνακοχωριών χαρακτηρίζεται ως μία διαδικασία σύνθετη μέσα στο «ιστορικό γίγνεσθαι» και πολυδιάστατη όσον αφορά τους ιδιαίτερους άξονες επάνω στους οποίους βασίστηκε. Οι ιδιαίτεροι αυτοί άξονες μόρφωσης του συγκεκριμένου μουσικού φολκλόρ (μ.φ.) αποτελούν και χαρακτηριστικά γνωρίσματα, ιδιαιτερότητες της νταρνακοχωρίτικης κοινωνίας, διαφοροποιούν δε την κοινότητα των πέντε αυτών χωριών από άλλα συμπλέγματα στην επαρχία Σερρών, αλλά και στον ευρύτερο ελληνικό χώρο.

Βασικό χαρακτηριστικό θα μπορούσε να ορισθεί η -εξ αντικειμένου- απουσία ετερογενών πολιτιστικών ή άλλων επιμειξιών, γεγονός που αποδεικνύεται -εκτός από πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την προφορική παράδοση-, κυρίως, από την ενδοκοινωνική ανάπτυξη της καθημερινής τους ζωής, που είναι γνήσια ελληνική (π.χ. τα άνετα και υγιεινά σπίτια τους και η διάρθρωση των δρόμων, δεν ακολουθούν το τουρκικό πρότυπο με τους «μαχαλάδες» και τα χαμηλοτάβανα, το ένα δίπλα στο άλλο, σπίτια).

Η διατήρηση της φυλετικής και ελληνικής καθαρότητας της ομάδας των χωριών αυτών που οφείλεται βασικά στη γεωγραφική τοποθεσία τους (αποτελούσαν σύμπλεγμα κοινοτήτων σε λοφώδη περιφέρεια επιλεγμένη ειδικά, από τους αρχαίους χρόνους, για λόγους ασφάλειας και υγείας), βιώνεται συγκινησιακά από τους Νταρνακοχωρίτες και αποτυπώνεται στη ντόπια δημοτική παράδοση. Πλήθος μαρτυριών αρχαιολογικών, ιστορικών³, αλλά και όσων διασώθηκαν μέσα από την προφορική παράδοση, λαογραφικά επιβιώματα, όπως επίσης και σειρά δημοτικών ασμάτων που καλύπτουν ένα ευρύ

1. Χρησιμοποιείται η ονομασία «Νταρνακοχώρια» και όχι «Δαρνακοχώρια» -αν και η δεύτερη ανταποκρίνεται περισσότερο στην ελληνική γραμματεία, στην οποία ο ήχος «ντα» δεν ανευρίσκεται, γιατί έτσι έχει περάσει στην καθημερινή ομιλία των σημερινών κατοίκων.

2. Η έννοια του «folk-lore» χρησιμοποιείται με την αρχική της σημασία, σύμφωνα με τους ορισμούς των πρώτων θεωρητικών της επιστήμης της λαογραφίας το 19^ο αιώνα με τη λέξη «lore» εννοούνται οι ποικίλες εκδηλώσεις του πρακτικού ή πνευματικού βίου του ιστορικά συνειδητοποιημένου λαού, έννοια που υποδηλώνεται με τη λ. «folk». Επομένως ο συνδυασμός των λ. folk και lore πολύ παραστατικά αποδίδει τη λαογραφική θεώρηση, δηλαδή τις δημώδεις δοξασίες, τα ήθη και τα έθιμα, τη λαϊκή λογοτεχνία, τα τραγούδια, τις παροιμίες, τις τέχνες και τις πρακτικές του «λαού» στη μακρά του πορεία στο χρόνο.

3. Μία διακοπή των μαρτυρικών πηγών διακρίνεται κατά τα μεσαιωνικά χρόνια, που, όμως, δε συνιστά παύση της πορείας στο χρόνο των πέντε χωριών. Πιθανές δηλώσεις ή κι επιδημίες ευθύνονται για την απουσία μνημείων της εποχής στο χώρο, ενώ μοναδική ένδειξη μπορεί να ανευρεθεί στο ναό του Τιμίου Προδρόμου στο Ν. Σούλι, στον οποίο αρχιτεκτονικά λείψανα, μάλλον, ομιλούν περί πρότερου θρησκευτικού κτίσματος βυζαντινής τεχνοτροπίας στη θέση αυτού που σήμερα υπάρχει.

χρονολογικό φάσμα δέκα περίπου αιώνων, αποδεικνύουν τη σταθερή και αδιάλειπτη πορεία στον χρόνο της νταρνακοχωρίτικης κοινωνίας από την αρχαιότητα έως σήμερα και τη χάραξη ενός ενιαίου, βαθύτατα ελληνικού, πολιτισμικού μοντέλου, που είναι ζωντανό μέχρι σήμερα.

Στη διαμόρφωση αυτής της πολιτιστικής φυσιογνωμίας του τόπου λειτούργησε -εκτός των παραγόντων φυλετικής καθαρότητας, συνείδησης ελληνικότητας και πληθυσμιακής σύστασης- κι ένας παράγοντας συνείδησης σε επίπεδο συλλογικό, απόρροια, επίσης, ξεχωριστών ιστορικών συνθηκών. Η μη υπαγωγή των Νταρνακοχωρίων σε Τούρκους μεγαλοαποκτημένες συνέτεινε στη διαμόρφωση ελεύθερου πνεύματος στους ντόπιους, οι οποίοι, επειδή δεν υπήρξαν κολίγοι, ουδέποτε ανέπτυξαν δουλική νοοτροπία, στοιχείο που με ευκρίνεια διαφαίνεται στην εξέταση της γλώσσας και της θεματολογίας του ποιητικού λόγου.

Οι παράγοντες που αναφέρθηκαν είναι ενδεικτικοί των ιδεολογικών αποκλίσεων των ντόπιων, επηρεάζουν, δηλαδή, κυρίως το θυμικό τους κατά τη διαδικασία σύνθεσης των μουσικοποιητικών δημοτικών προϊόντων του χώρου δεν είναι όμως και οι μόνες παραμετρικές συνιστώσες, εφ' όσον στη δημιουργία ενός μουσικού φολκλόρ με τόσο έντονη προσωπικότητα όπως το νταρνακοχωρίτικο, στο οποίο παρατηρούνται επαρκώς οι αναγκαίες συνθήκες περί αυθεντικής -γνήσια- λαϊκής δημιουργίας (σύμφωνα με τον ορισμό του Στ. Κυριακίδη: το κατά παράδοση, το αυθόρμητο, το ομαδικόν), εμπλέκονται πλήθος άλλοι παράγοντες, θρησκευτικοί, οικονομικοί, πολιτειακοί.

Έτσι, χαρακτηριστική ήταν για τον τόπο η οικονομική ευρωστία των κατοίκων των πέντε χωριών, που τους επέτρεπε να αντιλαμβάνονται τη ζωή με αισιοδοξία, ήταν δε γνωστή η αγάπη τους για την καλοζωία, τη φιλοπαίγμονα διάθεσή τους και τα γλέντια, τα οποία ήταν ονομαστά, πλούσια και τους χαρακτήριζαν σαν πληθυσμό.

Η αυτονομία, επιπλέον, της κάθε μιας των πέντε κοινοτήτων, κατοχύρωσε ένα πολιτειακό -μικροκοινοτικό- status, σύμφωνα με το οποίο η κάθε κοινότητα αντιμετώπιζε τα εσωτερικά της προβλήματα, ενώ, παράλληλα, σε ουσιαστικά και μεγάλα θέματα (εθνικής ταυτότητας, θρησκευτικής οργάνωσης του αγροτικού χωροχρόνου -ημερομηνιακοί σταθμοί, γιορτές με κατά τόπους εορτασμούς και με συρροή κόσμου και από τα πέντε χωριά), αντιδρούσαν σε κοινό πολιτειακό πλαίσιο, σαν να ήταν μία κοινότητα.

Η ιδιόζουσα αυτή κοινωνική φυσιογνωμία των Νταρνακοχωρίων πλήρως αποτυπώθηκε στα δημοτικά τους τραγούδια, στα οποία διακρίνεται κι ένα ευρύ θεματολογικό φάσμα, ώστε να καλύπτονται όλες οι λειτουργικές ανάγκες (εθιμικό τυπικό, οικογενειακές και μοναχικές στιγμές του βίου, εργασία, διασκέδαση) της κοινωνίας αυτής.

Καταγράφηκαν, έτσι, στο ντόπιο μουσικό φολκλόρ, θέματα κοινά στο πανελλήνιο μ.φ., αλλά κι άλλα αυστηρά εντοπισμένα στην παραγωγή των πέντε κοινοτήτων.

Από τα κοινά πανελλαδικά θέματα, μεγαλύτερη απήχηση φαίνεται να παρουσιάζουν τα διηγηματικά άσματα⁴, τα ακριτικά, οι παραλογές, ορισμένα κλέφτικα, αλλά και «κυρίως άσματα», τα οποία, συνήθως, είναι ελεύθερα διασκευασμένα, απομονωμένα τμήματα μεγάλων σε έκταση διηγηματικών (π.χ. αρκετά νεκρικά έχουν το θεματικό τους πυρήνα σε ακριτικά, πολλά ερωτικά αποτελούν αυτοσχέδιες υπερβάσεις από παραλογές, κ.ο.κ.). Στα «κυρίως δημοτικά» άσματα με κοινή θεματολογία για τα Νταρνα-

4. Ο Στ. Κυριακίδης προτείνει το διαχωρισμό των δημοτικών σε «διηγηματικά» και «κυρίως άσματα», διαχωρισμό, που όπως λέει, αντιλαμβάνεται πρωτίστως ο λαός: ...αν όχι μέχρι σήμερα, τουλάχιστον εις παλαιότερους χρόνους ο λαός διέκρινεν από των κυρίως ασμάτων τα διηγηματικά... (Στ. Κυριακίδης, Το δημοτικό τραγούδι, σ. 8, εκδ. Ερμής, Αθήναι 1990).

κοχώρια και την υπόλοιπη Ελλάδα, ανιχνεύονται λειτουργικά και μυστικιστικά τραγούδια με καλυμμένο αντιστασιακό πυρήνα, τα οποία αντικατοπτρίζουν την προσπάθεια διαφύλαξης της εθνικής συνείδησης (πρβλ. το κοινό λειτουργικό θέμα του Αη-Γιώργη, που ειδικά στα Νταρνακοχώρια είχε και τη δέουσα δραματοποιημένη επισημότητα, συμβολίζει την πάλη του ελληνισμού με τον ισλαμισμό). Εκτός, όμως, από τα ηρωικού περιεχομένου και τα καλυμμένα αντιστασιακά, πανελλήνια θέματα ανευρίσκονται και μεταξύ των ερωτικών, των λειτουργικών (κυρίως), των θεμάτων της ξενιτιάς, των περιγελαστικών, από όπου ο ελληνικός λαός δανειζόταν από ένα θησαυροφυλάκιο μνήμης κοινών θεματικών πυρήνων, την κεντρική ιδέα ενός δημοτικού ανάλογου των περιστάσεων. Ορισμένα μυθολογικά κοινά θέματα (η πιστή σύζυγος, το στοιχειωμένο γεφύρι), διαπραγματεύονται μέσα από τις παραλογές, έχουν παλαιότερες αναφορές και, έτσι όπως παραδόθηκαν στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ., είναι από τα αρτιότερα καλλιτεχνήματα.

Τα παραλογικά θέματα, όπως εμφανίζονται στη νταρνακοχωρίτικη μουσική σκηνή, είναι ιστορίες που τέρπουν τον ακροατή, εξάπτουν τη φαντασία του και λειτουργούν λυτρωτικά, όπως η αρχαία ελληνική τραγωδία. Πανελλήνια θέματα ή μοτίβα που απαντώνται στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, είναι το θέμα του Πραματευτή, η πανελλήνια ιδέα της δύναμης του θανάτου, το θέμα της κακιάς πεθεράς που φαρμακώνει τη νύφη, της άπιστης συζύγου, της άνομης αγάπης μάνας προς γιο, το μοντέλο της αμαρτωλής και ιερόσυλης καλογοριάς με τις ανθρώπινες αδυναμίες, το θέμα «Διώξε με, μάνα, διώξε με...», το μοτίβο του άσχημου συνήθως κοντού και μαυριδερού άνδρα (με αναφορές στο λαϊκό «Καραγκιόζη») με την ποθητή γυναίκα, το θέμα «Κίνησαν τα καράβια», μυστικιστικά θέματα με την αρχική χρηστική τους ενέργεια να έχει εκπέσει, κ.λπ.

Εκτός, όμως από τα πανελλήνια θέματα -ταξιδεμένα μοτίβα συμβολισμού που καλύπτουν όλες τις εκφάνσεις του βίου των ντόπιων-, παρατηρήθηκαν και πρωτογενή εντοπισμένα θέματα, τα οποία απηγούν τους επικοινωνιακούς κώδικες και τα ιδιαίτερα στυλιστικά δεδομένα της νταρνακοχωρίτικης επικοινωνίας. Πρόκειται για θέματα κυρίως ιστορικά, περιγελαστικά που αφηγούνται περιστατικά που συνέβησαν μέσα στην κλειστή νταρνακοχωρίτικη κοινωνία, ορισμένα λειτουργικά αγερμικά που έχουν τη μορφή αυτοσχέδιων παιδικών γυμνασμάτων («Κούσασι - κούσασι», «Σούρβα, σούρβα πολλή 'γειά»), μερικά ερωτικά που άδονται -ή αρχικά δημιουργήθηκαν- στο όνομα υπαρκτών προσώπων («Μαρία», «Κατερινιώ», κ.ά.) και, ιδίως, να καταγραφούν τα αυθεντικά αυτοσχέδια θέματα -όσα ήταν δυνατό να καταγραφούν καθώς η ερμηνευτική διάθεση ήταν διστακτική -μοιρολόγια και νανουρίσματα.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως δεν συναντήθηκαν πρωτογενώς μορφωμένα κλέφτικα δημοτικά, όσα καταγράφηκαν είναι θέματα πανελλήνια από τα πλέον παραλλαγμένα («του Κίτσου η μάνα», κ.ά.), επειδή δεν αναπτύχθηκε στο χώρο ο θεσμός των κλεφτών, ούτε μαρτυρούνται για την περιοχή αρματολίκια, επομένως εξέλιπαν και τα άμεσα ερεθίσματα που ανάλογα θα ενέπνεαν τον λαϊκό δημιουργικό νο. Απουσιάζουν επίσης και τα δίστιχα, οι ομοιοκατάληκτες ρίμες σε δίστιχη φόρμα που είναι ευρύτατα διαδεδομένες στο νησιωτικό χώρο, πιθανόν, γιατί η ομοιοκαταληξία σε σύμμετρες στιχουργικές δομές ποτέ δεν αποτέλεσε χαρακτηριστικό του συνολικού ηπειρωτικού λαϊκού έμμετρου λόγου, ενώ στα νησιά, και κάτω από την επίδραση της Φραγκοκρατίας, αναπτύχθηκε ως ο κύριος εκφραστικός φορέας του λαϊκού ποιητικού νο. Γνωμικά δεν παρατηρήθηκαν στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά με τη μορφή που συναντώνται σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, δηλαδή δημοτικά παιδευτικά με συμβουλευτική λειτουργική στο εσωτερικό της ανάπτυξης, όμως, ποικίλης θεματολογίας νταρνακοχωρίτικων δημοτικών, ανιχνεύθηκαν δίστιχες ή τετράστιχες ενότητες με συμβουλευτική ισχύ, γνωμικά, δηλαδή, που απλώς αποτελούν ενδοστιχουργικό σχόλιο σε τραγούδια ερωτικά, νεκρικά και περιγελαστικά.

Σε επίπεδο ερμηνευτικό και δημιουργικό - αναπλαστικό, διαφορετική συμβολή φαίνεται να έχει η ανδρική και η γυναικεία παρουσία στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. Οι δύο παράμετροι στη ντόπια παράδοση εμφανίζονται αναπόσπαστα δεμένες, εφ' όσον οι ανδρικές δημιουργίες άδονται πάντοτε μόνον από άνδρες, ενώ οι γυναικείες είναι δυνατό να ερμηνεύονται και από άνδρες. Η γυναικεία φωνή στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά έχει χροιά έρρινη, φυσική έκταση που κυμαίνεται γύρω από το φθόγγο «ρε» και κλειστό χαρακτήρα, σε αντίθεση με την ανοικτή ερμηνευτική άποψη των ανδρών (καθώς οι αναπνοές παίρνονται από τον θώρακα) οι οποίοι, επιπλέον, μπορούν να τραγουδούν «λαρυγγικά» στο πλαίσιο των φωνητικών παιχνιδισμάτων που ελεύθερα υιοθετούν. Οι άνδρες ερμηνευτές προτιμούν τραγούδια διηγηματικού περιεχομένου (ακριτικά, παραλογές, ιστορικά, κλέφτικα), ενώ στις συγκεκριμένες κατηγορίες η γυναικεία παρουσία είναι, συγκριτικά, σκιάδης. Αιτία της ανδρικής αυτής ερμηνευτικής και δημιουργικής τάσης αποτελεί η κληρονομημένη παράδοση, η ιστορική γνώση, που λειτούργησε υποβοηθητικά στη διαδικασία αναπαραγωγής μυθολογικών αφηγηματικών μοτίβων. Η ανδρική ερμηνεία στα κείμενα αυτά παρουσιάζεται λιτή ως προς τα εκφραστικά μέσα, περιορισμός ο οποίος οφείλεται στη σύζευξη του άνδρα με την εξουσία, σχέση η οποία τον αποστερεί από την έκφραση των αδυναμιών του μέσα από συναισθηματικά υπερβατικές ερμηνείες. Η σταθερά πειθαρχημένη ρεαλιστική ανδρική φύση καταρρέει σε θέματα συναισθηματικού περιεχομένου, όπου στις μεν έρρυθμες δημιουργίες επεμβαίνει καλλωπιστικά στο κείμενο μέσα στη λογική της ρυθμικής δομής, προωθώντας την εκφραστικότητα του μουσικού λόγου, στα δε ελεύθερου ρυθμού «κυρίως άσματα» χρησιμοποιεί επάλληλες στιχουργικές αναδιπλώσεις, συχνά επιφωνήματα, στολίζει πλούσια τις μελωδίες και χρησιμοποιεί συνοδευτική των ασμάτων κινησιολογία. Στον ανδρικό τρόπο της χρήσης των μελωδικών καλλωπισμών φαίνεται η παράλληλη αναπλαστική διαδικασία, όπου μέσα από αυτοσχέδιες, ελεύθερες, χαρακτηριστικές και μοναδικές -πολλές φορές- υφολογικές επεμβάσεις στο μουσικό κείμενο, διαφαίνεται δυναμική η συμβολή του άνδρα στο ντόπιο μ.φ., ενώ η δραματικότητα της ανδρικής παρουσίας εντείνεται από την κινησιολογία, η οποία φθάνει το απόγειό της και συχνά σε ακρότητες, όταν ερμηνεύει περιγελαστικά - σατυρικά τραγούδια· στην περίπτωση αυτή οι άνδρες εμφανίζονται σαν «διασκεδαστές» (πρβλ. γλέντια των Απόκρεω, αναγωγές στο ρόλο των jongleurs μεσαιωνικών χρόνων).

Μέσα από τη θεματολογία των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών, ο άνδρας προσεγγίζεται σε όλες του τις διαστάσεις, της ατομικής και κοινωνικής ζωής. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα εμφανιζόμενα ανδρικά μοντέλα είναι ανθρώπινα και ρεαλιστικά, γι' αυτό είναι και προσιτά, ενώ ποτέ ο άνδρας δεν παρουσιάζεται με την έννοια του υπεράνθρωπου. Προβάλλεται η σχέση άνδρα-εξουσίας (σαν θέση είτε ισχύος, είτε υποταγής), το μοντέλο του πολεμιστή, του μαχητή, αποκαλύπτονται νέα ανδρικά μοντέλα συμπεριφοράς μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις, διαφαίνεται η σχέση μάνας-γιου, παρουσιάζεται ο άνδρας ως ερωτευμένος με ποικίλες αποκλίσεις συμπεριφοράς ή προσεγγιστικής διάθεσης, ενώ συχνά εμφανίζεται το μοντέλο του ξενιτεμένου (θρηνητικό ή μυστικιστικά επεξηγηματικό).

Η γυναικεία ερμηνεία, όπως παρουσιάζεται στη νταρνακοχωρίτικη μουσική σκηνή, χαρακτηρίζεται από τη λιτή δομή του μουσικοποιητικού μέρους και τη συγκρατημένη εκφραστική χρήση χειρονομιών ή άλλων κινήσεων του σώματος, στοιχεία που αντισταθμίζονται από την κατάλληλη επιλογή των αδόμενων θεμάτων, έτσι ώστε η απήχηση του δημοτικού υλικού στο ακροατήριο να γίνεται περισσότερο μέσα από το κείμενο, παρά από την ερμηνεία. Η δωρικότητα ως προς τη χρήση μελωδικών καλλωπιστικών στοιχείων και επεμβάσεων στο αδόμενο κείμενο, η επιλογή της θεματογραφίας των αδόμενων τραγουδιών και η περιορισμένη συνοδευτική κινησιολογία στο γυναικείο «άδειν», ερμη-

νεύεται απόλυτα από τις κοινωνικές επιταγές της κλειστής νταρνακοχωρίτικης κοινωνίας· αντίθετη ερμηνεία θα γελοιοποιούσε το πρόσωπο που τραγουδούσε και θα προσέκρουε στους νόμους της γυναικείας αιδημοσύνης. Γενικά οι γυναίκες αποφεύγουν την ερμηνεία αφηγηματικών θεμάτων, ενώ αποκωδικοποιείται μία ερμηνευτική προτίμηση σε θέματα χαράς, ερωτικών με καλυμμένο νοηματικό πυρήνα, φανερές αστικές επιδράσεις, τάση προς ομοιοκαταληξία και στροφική ανάπτυξη, καθώς και χρήση διάφορων τεχνοτροπιών σχημάτων στη θέση των μετρικών παραγεμισμάτων, λειτουργικών, που ερμηνεύονται είτε σολιστικά, -είτε σε ομαδικές ερμηνείες-, εργατικών και θρηνητικών θεμάτων (ελεγείες, θρήνοι, μοιρολόγια). Το απόγειο της γυναικείας ερμηνείας ξεδιπλώνεται στα μοιρολόγια, όπου φανερώνεται η αυτοσχεδιαστική γυναικεία ικανότητα, το δραματικό της τάλαντο και η συνοδευτική κινησιολογία η οποία έχει περιγραφεί από τον Στ. Κυριακίδη παραστατικότητα ως εξής: ωρύονταν και κτυπούσαν τα στήθη τους «ώσπου να σπάσουν τα πλευρά των», έσχιζαν τα ρούχα τους, έκλαιγαν και μοιρολογούσαν εναλλάξ⁵. Δυστυχώς, όμως, οι επαγγελματίες μοιρολογίστρες, σαν θεσμός απαραίτητος στην νταρνακοχωρίτικη παραδοσιακή κοινωνία, όπου το αρχαιοελληνικό παρελθόν αφομοιώθηκε δημιουργικά στο τελετουργικό τυπικό από το χριστιανορθόδοξο πολιτισμό των νεότερων χρόνων, δεν υφίστανται πλέον, εφ' όσον το κλάψιμο των νεκρών δεν ακολουθεί τους παλιότερους τελετουργικούς κανόνες, θεωρείται δε «γουρσουζιά» ακόμη και η ερμηνεία μοιρολογικών θεμάτων. Η απροθυμία, έτσι, των γυναικών να ερμηνεύσουν αυτοσχέδια μοιρολόγια, κατέστησε αδύνατη την καταγραφή τους· το μοναδικό που ερμηνεύθηκε, είναι ανώνυμο (ύστερα από επιθυμία της επαγγελματίας μοιρολογίστρας που το τραγούδησε), αυτοσχέδιο, σε άμεση ποιητική γλώσσα που προάγει τη συγκίνηση και είναι ενδεικτικό των παλιών μοιρολογιών ως προς τα εκφραστικά μέσα, τις ιδέες και την τεχνοτροπία μουσικών και στιχουργικών μερών.

Η σφραγίδα της γυναικείας δημιουργού των νταρνακοχωρίτικων παραδοσιακών θεμάτων πρέπει να αναζητηθεί στα στεγανά όρια της αυστηρά προσωπικής αυτοσχεδιαστικής επέμβασης στα τραγούδια, γιατί το υλικό της απευθύνεται στο στενό κύκλο των ομοφύλων της κι ανάλογα, προωθείται. Τα θέματα στα οποία αποκαλύπτεται η γυναικα-δημιουργός είναι δύσκολο να ορισθούν αξιωματικά, καθώς η τελική καταγραμμένη εικόνα έχει υποστεί πλήθος αναπλαστικές μετατροπές. Συνοπτικά, θα μπορούσε να λεχθεί πως η συμβολή της γυναικείας δημιουργικής πνοής είναι έντονα συναισθηματική και διέξοδος συγκινησιακής φόρτισης, είτε με διάθεση αντικομφορμιστική, είτε υποταγής. Ο γυναικείος νους αποκαλύπτεται σε θέματα ερωτικά, που διαπραγματεύονται, όμως, σκηνές ή καταστάσεις συναισθημάτων γυναικείας ψυχοσύνθεσης, προσεγγίζονται δε με συγκρατημένη γλώσσα, σε θέματα χαράς, όπου και η παράδοση κατοχυρώνει το δικαίωμα των γυναικών στη δημιουργία, καθώς από τα αρχαϊκά χρόνια ακόμη, τα τραγούδια του «υμέναιου» αυτοσχεδιάζονταν από τις γυναίκες που προετοίμαζαν τη νύφη, σε θέματα λειτουργικά, όπου η γυναίκα, παραδοσιακά, θεωρείται ο «κλειδοκράτορας» μιας θρησκείας φυσιολατρικής, όπως βιώνεται ο χριστιανισμός στις αγροτικές κοινωνίες -δεν είναι τυχαίο ότι οι περισσότερες λειτουργικές πρακτικές στους ημερομηνιακούς σταθμούς του αγροτικού χρόνου άγονται από γυναίκες, οι οποίες κατά τρόπο μυστικιστικό αισθάνονται ως «Ιέρειες», σε θέματα με μοιρολογική διάθεση (ξενιτιάς, νεκρικά μοιρολόγια, ακριτικά, παραλογές, κλέφτικα, όταν περιγράφεται θρηνητικό περιστατικό), σε θέματα παιδικά και σε θέματα εργατικά. Δύσκολα εντοπίζεται η γυναικεία συμβολή στη δημιουργία θεμάτων λατρευτικών, αλληγορικών και μυστικιστικών, εξαιτίας

5. Τα κλάματα ταύτα είναι χείμαρροι δακρύων, συνοδευόμενοι από λυγμούς, οι όποιοι φαίνονται σα να εξέρχονται από τα βάθη της καρδιάς (Κυριακίδη, Το δημοτικό τραγούδι, σ. 95. Παρατήρηση του φυσιοδίφη περιηγητή Tournefort, 17^{ος} αιώνας).

του περιορισμένου αριθμητικά καταγραμμένου υλικού, αν και η λεπτότητα συχνά των νοημάτων, η σεμνότητα και η ευγένεια στη χρήση της ποιητικής γλώσσας ή και μοτίβα από το γυναικείο κόσμο, θα μπορούσαν να μαρτυρήσουν γυναικείες επιδράσεις.

Χαρακτηριστικό είναι ότι μέσα από τη θεματογραφία του νταρνακοχωρίτικου μ.φ. αναγνωρίζεται πλήρως το ηθικό μέγεθος της νταρνακοχωρίτισσας, γεγονός που διαφοροποιεί την νταρνακοχωρίτικη κοινωνία, η οποία, συγκρινόμενη με άλλες παραδοσιακές στην οργάνωση του χρόνου και του περιβάλλοντος χώρου, δε φαίνεται να παραμερίζει εντελώς τη γυναίκα. Το γεγονός αυτό φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της αστικής νοοτροπίας του ντόπιου πληθυσμού, η οποία αποκτήθηκε εξαιτίας των εύκολων και πολλαπλών επαφών με τη γειτονική πόλη των Σερρών και είχε σαν αποτέλεσμα την αποβολή -έως κάποιο σημείο- του συντηρητισμού και της χαρακτηριστικής ηθικής συστολής των αγροτικών κοινωνιών. Μέσα από τα τραγούδια αποκαλύπτεται ο ρυθμιστικός, αν και όχι φανταχτερός, ρόλος της γυναίκας που μεγαλώνει παιδιά, συμμετέχει σε αγροτικές εργασίες, ασχολείται με οικιακές, άλλοτε να ξεπερνά τους άγραφους νόμους περί ηθικής, ενώ παρουσιάζεται και εμφανίζεται σαν μοιραία, όμορφη, προκλητική ή εύθραυστη μούσα (η γυναίκα που πεθαίνει), γυναίκα θλιμμένη και ρεαλίστρια (όταν αντιμετωπίζει το θάνατο του αγαπημένου), χήρα, ορφανή, δούλα, στρεβλή μούσα, παίρνει μέρος στις εορταστικές εκδηλώσεις της κοινότητας, στηρίζει τον άνδρα (η γυναίκα «σκλάβα» στον άνδρα), γυναίκα με «αστικά» πρότυπα συμπεριφοράς (όταν διεκδικεί ίσες ευκαιρίες στον έρωτα), αμαρτωλή, και «παράξενη» μούσα (θέματα που προσεγγίζονται με λιτή μουσικοποιητική δομή και γίνονται αποδεκτά με χαρακτηριστική ανοχή από το ακροατήριο).

Το πατριαρχικό μοντέλο της νεοελληνικής παραδοσιακής κοινωνίας, που βιώνεται αυτούσιο και στην κοινωνία των πέντε Νταρνακοχωρίων, αποκαλύπτεται και στο ύφος του ντόπιου μ.φ. Η ανδρική ερμηνεία χαρακτηρίζεται από την ελευθερία⁶ στο λεξιλόγιο και στη σύνταξη της ποιητικής γλώσσας των αδόμενων κειμένων, στην εκφορά μουσικού κειμένου και σε ασματικές διαδικασίες, και τέλος, στην εκφραστική συνοδευτική κινησιολογία. Το ανδρικό λεξιλόγιο του έμμετρου λαϊκού λόγου είναι απεριόριστο και, συχνά, αριστοφανικό, ενώ η ελευθεριότητά του διευρύνεται και σε επίπεδο σύνταξης της ποιητικής γλώσσας (υπέρβαση μετρικών και συντακτικών κανόνων, περισσότερων στιχουργικών αναδιπλώσεων, επάλληλων τσακισμάτων των στίχων, χρήση επιφωνημάτων και φωνηεντόμορφων κραυγών, οι οποίες και αποτελούν υφολογικό γνώρισμα του κειμένου στο οποίο ανευρίσκονται, θεωρούνται δε εκδηλωτική -«ανοικτή»- φωνητική τεχνική). Η γυναικεία ερμηνεία δεν ξεπερνά εύκολα τα λεκτικά συντακτικά όρια, είναι πιο συνεπής μετρικά και πιο σύμμετρη στις στιχουργικές της αναπτύξεις. Η ανδρική ερμηνεία εμφανίζεται συχνότερα της γυναικείας σε κείμενα επιτραπέζια, σε ελεύθερου ρυθμού δημοτικά. Τα αδόμενα από γυναίκες ελεύθερου ρυθμού δημοτικά εμφανίζονται σε πιο περιορισμένη αριθμητικά κλίμακα, ενώ δεν παρατηρείται να γίνεται σ' αυτά χρήση όλων των δυνατοτήτων και ευκαιριών που ο ελεύθερος ρυθμός συνεπάγεται. Ο άνδρας ερμηνευτής, με επιδεικτική κι έξοχα εκφραστική διάθεση, ξεδιπλώνει το όποιο φωνητικό του τάλαντο, στολίζει πλούσια τις μελωδίες, αποτολμά μεγάλα ή μικρά ανοδικά ή καθοδικά φωνητικά πηδήματα αποδίδοντας, έτσι, δραματικότητα και θεατρικότητα -ως προς τη χρήση της-, φαινόμενο που ανάγεται στα χορικά των τραγωδιών, στις κωμωδίες ή στις λατρευτικές εκδηλώσεις με οργιαστικό χαρακτήρα, όπου η ανδρική φωνή (οι «υποκριτές» ήταν αποκλειστικά άνδρες) έγινε το τελειότερο υποκριτικό εργαλείο. Η παρουσία στοιχείων της βυζαντινής μουσικής, πρακτικής είναι επίσης ιδιαίτερα έντονη στο μ.φ. των Νταρνακοχωρίων και ειδικά στον τρόπο που τραγουδούν οι άνδρες,

6. Η λέξη αποδίδει τη φιλοσοφική θεώρηση του συγκεκριμένου αισθητικού ιδανικού.

εντοπίζονται δε αυτά στη χρήση της φωνής, στην τάση καλλωπισμού των μουσικών κειμένων και στις εκφραστικές χειρονομίες. Η έντονη ομοιότητα των ανδρικά ερμηνευόμενων νταρνακοχωρίτικων δημοτικών με το βυζαντινό υμνολογικό τυπικό, αποτυπώνει την αυθεντικότητα του ντόπιου μ.φ., που ασυνείδητα, συνεχίζει μία εικόνα ζωντανής βυζαντινής παράδοσης, που -από τον τρόπο εκφοράς των τραγουδιών αυτών- αποκαλύπτεται καταλυτική για τη διαμόρφωση των αισθητικών αξιών της ντόπιας μουσικής παράδοσης. Στη βυζαντινή μουσική πρακτική και στο πολιτισμικό παρελθόν του ελλαδικού χώρου, πρέπει να αναζητηθεί και η ανδρική πρωταγωνιστική παρουσία σε αντιφωνικές και ετεροφωνικές διαδικασίες, φαινόμενα ομαδικής εκφοράς του δημοτικού λόγου, που εντοπίζονται στο μ.φ. των Νταρνακοχωρίων.

Έτσι, λοιπόν, στο πλαίσιο μιας δυναμικής -ζώσας- δημοτικής μουσικής πραγματικότητας, εντοπίστηκαν δυο αντιφωνικές ασματικές διαδικασίες που χαρακτηρίζουν τη μουσική παράδοση του τόπου: η γνήσια αντιφωνία και ένα «είδος αντιφωνίας». Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες Νταρνακοχωριτών, οι δύο αντιφωνικές αυτές ασματικές διαδικασίες υπήρχαν «απ' ανέκαθεν» στα πέντε χωριά, αλλά με την πάροδο των χρόνων εγκαταλείφθηκε η γνήσια αντιφωνία, ενώ επέζησε έως σήμερα το αντιφωνικό είδος. Η παραδοσιακή αντιφωνία χαρακτηριζόταν από τη μουσική συνομιλία δύο ερμηνευτικών ομάδων: η πρώτη μουσική ενότητα (συνήθως ένα δίστιχο) αδόταν από την πρώτη ομάδα και στην τελική νότα, κατά τη διάρκειά της (μπορεί όμως και σε μία ορισμένη στιγμή, σε μέρος του μέτρου-, ή μερικά μέτρα, οι δύο ομάδες να τραγουδούν ταυτόχρονα) άρχιζε να τραγουδά η δεύτερη ομάδα, επαναλαμβάνοντας ομοιότροπα-, ακριβώς το ίδιο δίστιχο από την αρχή. Όταν τραγουδούσαν μέσα στο σπίτι, οι άνδρες κάθονταν αριστερά και γύρω-γύρω από το τραπέζι, αποτελώντας μία ομάδα, οι δε γυναίκες κάθονταν δεξιά των ανδρών και αποτελούσαν τη δεύτερη ομάδα. Όταν το γλέντι γινόταν στους παραδοσιακούς «καφενέδες», τις δύο ομάδες αποτελούσαν αποκλειστικά οι άνδρες, καθώς οι γυναίκες απαγορευόταν να διασκεδάσουν στους «άβατους» αυτούς χώρους. Η αντιφωνία αυτή παρατηρούνταν στα έρρυθμα τραγούδια, θυμίζει δε τη διαδικασία των σχημάτων της αρχαίας Ελληνικής τραγωδίας (πρώτες απόπειρες διθυραμβικού χορού), πιθανόν εποχή σύγχρονη εκείνης που τα πρώτα αντιφωνικά τολμήματα γίνονται κι από ανατολικούς λαούς⁷. Θα μπορούσε να ειπωθεί πως η αντιφωνική πρακτική είναι στοιχείο πολιτισμού, των αρχαίων λαών της μεσογειακής λεκάνης, που ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες του καθενός εξελίχθηκε, ενώ στην αρχαία Ελλάδα έφθασε σε εξάισια ύψη συμμετρίας και χορικής δομής στην τραγωδία του 5^{ου} αι. π.Χ.⁸

Η ιδέα των μικτών αντιφωνικών ομάδων (από άνδρες και γυναίκες) που παρατηρούνταν στα Νταρνακοχώρια ανάγεται στα πρώτα αποστολικά χρόνια, στις συναθροίσεις των πρώτων πιστών και στις υμνολογίες που, σύμφωνα με τους Αποστόλους⁹, ήταν το μέσο επικοινωνίας με τον Θεό. Η εκκλησιαστική υμνωδία υπηρετούνταν από δύο ομάδες -ξεχωριστά άνδρες και γυναίκες-, στο μέσον του λατρευτικού χώρου, που έψαλ-

7. Λαβούσα δε Μαριάμ, η προφήτης, η αδελφή Ααρών, το τύμπανον εν τη χειρί αυτής, και εξήλθονσαν πάσαι αι γυναίκες οπίσω αυτής μετά τύμπανων και χορών, εξήρχε δε αυτών Μαριάμ λέγουσα: άσωμεν τω Κυρίω, ενδόξως γαρ δεδόξασται- ίππον και αναβάτην έρριψεν εις θάλασσαν (Εξοδος, Κεφ. ΙΕ', 20-21).

8. Στα χορικά των κλασικών τραγωδιών αντιφωνική τακτική διακρίνεται στις εναλλαγές στροφών-αντιστροφών που εκφέρονται από τις ομάδες του «τραγικού χορού». Ο ασματικός αυτός διάλογος ακολουθείται συνήθως από την «επωδό», μία στροφή που ρυθμικά είναι προσαρμοσμένη στο μετρικό σχήμα των παραπάνω ενοτήτων.

9. Πρβλ., Αποστόλου Παύλου, Α' Κορινθ., ΙΔ', 24.

λαν «κατ' αντιφώνησιν». Η αύξηση του αριθμού των πιστών και τα διατάγματα περί ανεξιθρησκίας είχαν σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση πολυπρόσωπων πια ομάδων στους ναούς, οι οποίες λειτουργούσαν κάτω από σύγχυση, καθώς δεν υπήρχε μουσική οργάνωση των ακουσμάτων και οι ποικίλες φωνές δεν υποτάσσονταν ρυθμικά. Τότε μόνον, και κάτω από την πίεση πρακτικών αναγκών, δόθηκε το προνόμιο της λατρευτικής υμνολογίας σε ομάδες δύο ανδρών ιεροψαλτών στο πλαίσιο της γενικότερης ανδροκρατίας στα εκκλησιαστικά ζητήματα. Παρ' όλη, όμως, την απόσχιση του δικαιώματος του «άδειν» από τις γυναίκες στους ιερούς χώρους, οι αντιφωνικές τακτικές δε λησμονήθηκαν και πέρασαν στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων και στην ερμηνεία των δημοτικών τραγουδιών. Παράλληλα, το «αντιφωνικό άδειν» καλλιεργήθηκε από τους άνδρες ιεροψάλτες και επισημοποιήθηκε ως ασματική τακτική στο βυζαντινό μουσικό τυπικό επάνω σε δεδομένο μουσικό θέμα και ποιητικό κείμενο. Η ψαλμωδία ήταν αυστηρά μονωδική και οι δυο ομάδες ιεροψαλτών έψαλλαν αντιφωνικά, αλλά ομόφωνα κι ομότονα προς τον κεντρικό μελωδικό πυρήνα. Ο χορός των ιεροψαλτών -α' δεξιός και β' αριστερός- οργανώθηκε από τον Ιγνάτιο τον Θεοφόρο, ο οποίος συνέταξε τα «Αντίφωνα» κι ορισμένα «Αχροστίχια» που έψαλλε ο λαός. Στον 4^ο αιώνα, όταν οι Μ. Πατέρες οργάνωσαν την εκκλησιαστική μουσική ύλη, γενικεύθηκαν οι αντιφωνικές ψαλμωδίες, όχι, όμως, χωρίς να συναντήσουν αντιδράσεις¹⁰. Η αντιφωνική λειτουργία σε επίπεδο ψαλμωδίας τελούνταν κατά δύο τρόπους: ο πρώτος ήταν ο «αντιφαλλόμενος» ή «αντίφωνος», που γινόταν σύμφωνα με την αυθεντική του όρου έννοια (είναι η γνήσια αντιφωνική ερμηνεία που επέζησε μέχρι το τέλος περίπου του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στα Νταρνακοχώρια) και ο δεύτερος ο «καθ' ύπακοήν», στον οποίο οι πιστοί συμμετείχαν στους ψαλμούς «κλείνοντας», κατά κάποιο τρόπο, το μουσικό λόγο, τη μουσική υμνωδική φράση που πρότεινε ο ψάλτης¹¹. Ο «καθ' ύπακοήν» αντιφωνικός τρόπος θυμίζει το «είδος» της αντιφωνίας που εμφανίζεται στα Νταρνακοχώρια. Το «είδος» αυτό, το οποίο επιζεί έως τις μέρες μας, συναντήθηκε μόνο στους άνδρες ερμηνευτές, σε τραγούδια συνηθέστερα ελεύθερου ρυθμού -χωρίς να αποκλείονται τα έρρυθμα-, με θεματογραφία, συχνότερα, καθιστικής λειτουργικής, επιτραπέζια, που τραγουδιούνται τώρα πια μόνο σε γάμους, αρραβώνες ή ονομαστικές εορτές, αφού ο κύριος χώρος συνεύρεσης των ανδρών -ο καφενές- ως θεσμός παρακμάζει, άρα σβήνουν και οι ερμηνευτικές δραστηριότητες ή άλλες που γίνονταν μέσα σ' αυτόν. Στο ερμηνευτικό αυτό «είδος», διακρίνεται διακοπή της ερμηνείας μιας μουσικής φράσης -συνά οι λόγοι είναι πρακτικοί στα ελεύθερου ρυθμού τραγούδια, κι αφορούν την αναπνευστική δεινότητα μεγάλων σε ηλικία τραγουδιστών- την οποία αναλαμβάνει να ολοκληρώσει άλλος ερμηνευτής από την ομήγυρη, ύστερα από σχετικό νεύμα του πρώτου τραγουδιστή. Ο κύριος, δηλαδή, ερμηνευτής του τραγουδιού, «πασάρει» την ερμηνευτική συνέχεια και ολοκλήρωση μουσικών φράσεων σε άλλο άτομο της παρέας, στη συνέχεια εκείνος το περνάει σε άλλον, κ.ο.κ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαδικασία αυτή αποτελεί η συναισθηματική συνοχή της παρέας και, φυσικά, η γνώση του τραγουδιού. Τα τραγούδια στα οποία συναντάται η ασματική αυτή τακτική, εμφανίζονται πλούσια στολισμένα, με σύνθετη εν-

10. Όπως αυτές που συνέταξαν οι Νεοκαισαρείς στις εισηγήσεις αντιφωνικών -ψαλμών στο λατρευτικό τυπικό της εκκλησίας της Καισαρείας, που προτάθηκαν από το Μ. Βασίλειο.

11. Το «κλείσιμο» αυτό, άλλοτε ήταν η επανάληψη ή η εκφορά της λέξης «Αμήν» μετά από κάποια φράση που έψαλλε ο ψάλτης, άλλοτε ο επίλογος μιας μουσικής φράσης που ο ψάλτης άφηνε ημιτελή για τον παραπάνω λόγο, άλλοτε ήταν η επανάληψη λέξεων από ολοκληρωμένους στίχους που ο ψάλτης ερμήνευε. Η επανάληψη αυτή κατά τον «καθ' ύπακοήν» τρόπο ψαλμωδίας, ήταν ωφέλιμος στους πιστούς γιατί, επαναλαμβάνοντας τα μουσικά μέρη, κατανοούσαν βαθύτερα τα θρησκευτικού περιεχομένου λυρικά μέρη του λατρευτικού τυπικού.

δομελωδιακή δομή και μεγάλο τονικό εύρος. Η θεωρητική σύζευξη αρχαιοελληνικού και μεσαιωνικού ελληνικού (βυζαντινού - χριστιανορθόδοξου) πολιτισμού, που εκλογικεύεται στους αισθητικούς καλλιτεχνικούς δρόμους που ορίζουν τη δημοτική μουσική παραγωγή, έχει ως αποτέλεσμα την επιτυχή διατήρηση φαινομένων όπως αυτό της αντιφωνίας, έως τα νεότερα χρόνια, σε κοινωνίες αγνές παραδοσιακές. Η έλευση νέων κοινωνικών συμφραζόμενων και η απώλεια της παραδοσιακής «αθωότητας» από τις νταρνακοχωρίτικες κοινωνίες, έσβησαν από τη μνήμη των ανθρώπων την αντιφωνία, η οποία αντικαταστάθηκε με άλλους τρόπους εκφοράς του μουσικού -ομαδικού- λόγου. Το «είδος» αντιφωνίας, που συναντήθηκε στα Νταρνακοχώρια και διατηρείται έως σήμερα, είναι ενδεικτικό της μεταλλαγής αυτής.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δίφωνα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, τα οποία αποτελούν ετεροφωνικά ερμηνευτικά μοντέλα που ανάγονται κυρίως στο βυζαντινό υμνωδικό τυπικό, αλλά και στην ελληνική Αρχαιότητα (στους ηχητικούς συνδυασμούς της οργανικής μουσικής, από όσα γνωρίζουμε). Οι ομαδικές αυτές ετεροφωνικές ερμηνείες εξυπηρετούνται από τη συνδυαζόμενη σχέση δύο φωνών, από τις οποίες η πρώτη τραγουδάει τη μελωδία που άδεται από έναν μόνον τραγουδιστή, ενώ η δεύτερη κρατάει το «ίσον»· δηλαδή ένας άνδρας ή συνήθως μία ομάδα ανδρών τραγουδάει σε σταθερό φθόγγο τη θεμέλιο -σχεδόν πάντοτε- νότα του τρόπου· όταν, όμως, στη μελωδία παρατηρούνται μεγαλύτερες αποκλίσεις από την τονική, τότε προσωρινά δημιουργείται δεύτερη τονική, έτσι ώστε σε κάθε στιγμή η δεύτερη φωνή να ακολουθεί παράλληλα τη μελωδία, υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα την προσωρινή τονική και καταγράφοντας, έτσι, τις τροπικές αλλαγές.

Έφη Κατήρημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τε. αρ. 33)

(Αιολικός)

M.M. ♩ = 132 Rubato

Μια κρήνια κάρησι κάρησι τισα (X) (M) και μια Γκαρουά τισα τισα φού σου λα (X)

βό - ρει α - σο -

ο - μέ - νιο

α - ργα - λειό

Τα αδόμενα ετεροφωνικά νταρνακοχωρίτικα τραγούδια έχουν, σχετικά, μικρό τονικό εύρος (διάστημα 5ης ή 6ης) αρχίζουν δε και τελειώνουν σε ταυτοφωνία· είναι, συνήθως, τραγούδια ρυθμοειδή ή *rubato*, σε αργή ταχύτητα και η μελωδία τους είναι πλούσια στολισμένη. Στο ρόλο του «ισοκρατούντος» βρίσκεται συνήθως ο πιο καλλίφωνος των ερμηνευτών της παρέας (πολλές φορές είναι ψάλτης), ενώ οι άλλοι «πιάνουν» τη φωνή και ακολουθούν ταυτόχρονα.

Τα δίφωνα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια σε καμιά περίπτωση, δεν νοούνται πολύφωνα· χαρακτηρίζονται, όμως, από μία ατελή πολυφωνία. Τα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά είναι αποκλειστικά μονόφωνα -όπως εξάλλου και η ελληνική δημοτική μουσική¹²- ποτέ η πολυφωνική «αρμονία», όπως τουλάχιστον αναπτύχθηκε στη Δύση (πολύτονη και τετράφωνη) δε συνταίριαξε με τις αισθητικές καταβολές του ελληνικού νου, η δε έννοια της «αρμονίας» άλλες μεταφράσεις είχε, όπως φανερώνεται σε γραπτά αρχαίων Ελλήνων λογίων¹³. Ο ελληνικός λαός παραδοσιακά συνδέθηκε με τη μονοφωνία σαν άκουσμα και ανάλογα προσανατολίστηκαν οι καλλιτεχνικές του απόπειρες. Αρμονικοί -δυτικόμορφοι- συνδυασμοί-, δεν απαντώνται ούτε στην ελληνική αρχαιότητα, ούτε στο βυζαντινό κόσμο, ούτε στη νεοελληνική παραδοσιακή μουσική σκηνή (φωνητική ή οργανική εκφορά). Οργανική ετεροφωνία μαρτυρείται κατά την αρχαιότητα, σε περιπτώσεις όπου η συνοδευτική υπόκρουση έμπαινε επάνω από την κύρια μελωδία. Για τη χρήση, όμως, ετεροφωνίας στις ασματικές τακτικές των αρχαίων Ελλήνων, οι απόψεις και ει- κασίες αλληλοαναιρούνται. Τα ποικίλματα στην εκφορά της μονωδικής μουσικής των

12. Εξαιρούνται ορισμένες περιοχές της Β. Ηπείρου όπου απαντάται πολυφωνία.

13. Για τον Σουίδα και τον Ησύχιο «αρμονία» είναι η «εύτακτος ακολουθία», για τον Πλούταρχο ο «τρόπος» ή «τόνος», για τον Αριστόξενο το «εναρμόνιο γένος», κ.ο.κ.

Ελλήνων απομονώθηκαν και περιγράφηκαν από τους αρχαίους ερευνητές¹⁴, απέκτησαν θεσμικό κύρος και κληροδοτήθηκαν στη μνήμη των ανθρώπων σαν αισθητικά πλαίσια αυθεντικής ελληνικής δημιουργίας. Ακόμη και στο Βυζάντιο, οι νέες αισθητικές αξίες που θεσπίστηκαν εξαιτίας των χριστιανικών ιδεών, αποκαλύπτονται μεταλλαγμένα σχήματα του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Στο μονωδικό βυζαντινό μέλος το «ετεροφωνικό άδειν» έφθασε σε ερμηνευτικά ύψη και υπηρετήθηκε έξοχα από τους ειδικά εκπαιδευμένους άνδρες ιεροψάλτες, οι οποίοι έψαλλαν χωρισμένοι σε δύο ομάδες. Το ασματικό πρότυπο ήταν κληρονομιά του ειδωλολατρικού παρελθόντος του ελληνικού κόσμου· οι υφολογικοί περιορισμοί και η εκ νέου οργάνωση του χορού των φωνών επιτεύχθηκε σύμφωνα με τα αισθητικά πρότυπα μιας θρησκευτικά προσανατολιζόμενης Τέχνης. Την ετεροφωνία των δημοτικών μουσικών κειμένων οι νεοέλληνες κληρονόμησαν από το βυζαντινό μέλος που είχε ιδιαίτερα αγαπηθεί κι «εξέπεσε» σαν ασματική λειτουργία και στα κατώτερα λαϊκά στρώματα. Αυτή η λαϊκή αντίληψη περί θρησκευτικής καλλιτεχνίας αντανακλάται και στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ.

Μέσα στα αυστηρά πλαίσια της μονοφωνίας παρατηρούνται στη νταρνακοχωρίτικη μουσική σκηνή ομαδικές ερμηνείες κυρίως εργατικών, λειτουργικών και περιγελαστικών τραγουδιών, τα οποία, αν και άδονται «χορωδιακά», έχουν μουσικό υφολογικό χαρακτήρα ομότονο κι ομόφωνο, παρεμφερώς προς τους χορούς των αρχαίων Ελλήνων, οίτινες συγκείμενοι ενίοτε εξ εκατοντάδος και πλειόνων μουσικών έψαλλον εν μιά φωνή άνευ της προσθήκης ανωτέρων και κατωτέρων τόνων¹⁵.

Οι συγκεκριμένες κατηγορίες νταρνακοχωρίτικων δημοτικών άδονται συνήθως σε χώρους ανοικτούς, σκοπό έχουν δε είτε να δώσουν όγκο στο ηχητικό αποτέλεσμα του αδόμενου τραγουδιού, κάνοντας έτσι πιο «σεβαστό» το άκουσμα στο ακροατήριο με την υποβολή του κοινού και τη μετατροπή σε μυσταγωγία το γεγονός της απλής ακρόασης (λειτουργικά τραγούδια), είτε να κάνουν δυναμική την παρουσία τους στον περιβάλλοντα χώρο (περιγελαστικά τραγούδια).

Η ομοτονία, που ήταν χαρακτηριστικό της αρχαιοελληνικής μουσικής, αναλλοίωτα πέρασε και στη νεοελληνική δημοτική μουσική παράδοση, η οποία ουσιαστικά αρνήθηκε τα πολυτονικά και ετεροφωνικά - αρμονικά κελεύσματα της ευρωπαϊκής μουσικής σκηνής, που μορφώνονται κατά το Μεσαίωνα, ταυτόχρονα με την ακμή του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού. Οι κάτοικοι των ανατολικών περιοχών της πρώην ρωμαϊκής αυτοκρατορίας σε πλήρη αναντιστοιχία με τους Δυτικούς, έδειξαν κάποια ψυχολογική συγγένεια προς το ήρεμο, μονότονο μέλος και ανάλογα το μετέπλασαν, ώστε να ικανοποιεί και τις ομαδικές λειτουργικές τους ανάγκες. Στο Βυζαντινό μέλος ανιχνεύεται η ίδια αισθητική αρχή σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο τον εξ Οικονόμων¹⁶. Το είδος της Ιεράς ημών ψαλμωδίας, υπήρχεν εξ αρχής εν τη Εκκλησία μονωδικόν, νυν μεν ενός, νυν δε και πολλών άμα συναδόντων ομοφθόγγως και ομοτόνως, ως εξ ενός στόματος της αυτής εξηχούσης φωνής καθ' ά και παρ' ημίν την σήμερα, αποτελεί δε περιγραφή που πλήρως ανταποκρίνεται στο μοντέλο ασματικής πρακτικής του νταρνακοχωρίτικου, αλλά ευρύτερου πανελληνίου μ.φ.

Σε θέματα εκφραστικής συνοδευτικής κινησιολογίας, η πλήρης ανδρική ελευθερία αποτελεί παράδοση κληρονομημένη, κοινωνικά αποδεκτή και ιστορικά τεκμηριωμένη. Μία αδιάλειπτη ιστορική συνέχεια συνδέει τις πρώτες δραματικές απόπειρες του διθυ-

14. Για τον όρο «ετεροφωνία» πρώτος μίλησε ο Πλάτων στους «Νόμους» του (Ζ, 81 20).

15. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί εις την ιστορίαν της παρ' ημίν εκκλησιαστικής μουσικής, Αθήνα, 1977, σ. 50.

16. Περί των Ερμηνειών, Τόμ. Δ', σ. 766.

ραμβικού χορού, το «δράμα» του 5^{ου} αιώνα, τον «τραγικό παντόμιμο» των αυτοκρατορικών, ρωμαϊκών χρόνων, την αιρετική θυμελική θρησκευτική μουσική του 4^{ου} αι. μ.Χ., τη βυζαντινή μουσική χειρονομία που αποτελεί καθοριστικό γνώρισμα του βυζαντινού μέλους ιδιαίτερα κατά την εποχή της εικονομαχίας, την παρακμή της, έπειτα, μετά την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης στα 1204 από τους Φράγκους, την πλήρη, τέλος, αχρηστία της στο εκκλησιαστικό μουσικό τυπικό μετά το 1650· η ανάμνηση των εκφραστικών αυτών μουσικών χειρονομιών αποτυπώθηκε μέσα στις εκδηλώσεις του λαϊκού βίου (δημοτικό τραγούδι - δραματοποιημένο τελετουργικό εθιμικών παραστάσεων). Παρ' όλους δε τους περιορισμούς από την επίσημη εκκλησία, η χειρονομία, η μιμική κινησιολογική ένδυση των τραγουδιών, μέσα από την προφορική παράδοση, συνεχίστηκε έως τις μέρες μας, με τρόπο διαισθητικό, χωρίς να είναι «τεχνίτες του Διονύσου» όπως οι αρχαίοι «ορχησταί», αλλά ούτε και με εκφραστικό περιορισμό όπως οι βυζαντινοί ιεροψάλτες.

Χαρακτηριστικό στη νταρνακοχωρίτικη μουσική παράδοση αποτελεί η παντελής απουσία ντόπιων οργανοπαικτών και η μετάκληση αλλότριων για την ένδυση των δημοτικών τραγουδιών τους σε περιπτώσεις μόνον λειτουργικών περιστάσεων και ομαδικής διασκέδασης. Οι λόγοι της απουσίας αυτής θα μπορούσαν να ορισθούν ως θρησκευτικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί. Η εκκλησία από τους πρώτους αποστολικούς χρόνους ήταν αρνητική στη χρήση οργάνων, αρχικά στους χώρους λατρείας κι έπειτα και στην προσωπική ζωή των πιστών, γεγονός που δικαιολογούνταν από το φόβο αναζωπύρωσης του ειδωλολατρικού παρελθόντος· η συνοδεία με όργανα των ασμάτων συνδέθηκε με την επιβίωση του παγανιστικού-οργιαστικού παρελθόντος, με τη «συνέχεια» της θυμελικής μουσικής στο νέο χριστιανορθόδοξο κόσμο και αυστηρά στηλιτεύθηκε από τους Μ. Πατέρες της Εκκλησίας. Η Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία αναγκάστηκε πολλές φορές να αποκηρύξει τη συνοδεία αυτή, θεωρώντας τον ήχο υπερβολικά ηδύ για τα νοήματα εγκράτειας και λιτής έκφρασης της πίστης που ευαγγελίζονταν οι ύμνοι προς τα θεία, την ανθρώπινη φωνή δε σαν άριστο εργαλείο στην απόδοση των υμνητικών μελωδιών. Η αντίθεση όμως της Εκκλησίας δεν μπορούσε να υποτάξει την ίδια τη λαϊκή ψυχή που, αν και ήταν αυστηρά θρησκευόμενη, δεν ήθελε να αποτινάξει τις κληρονομημένες μνήμες τόσων αιώνων, ενώ από την άλλη πλευρά, η μοναδική ικανότητα κράσης ετερόμορφων πολιτιστικών στοιχείων από μέρους του λαού, ώθησε την εκπροσώπηση του κλήρου, να είναι πιο ανεκτικοί σε περιπτώσεις οργανικής συνοδείας. Οι δύο αυτοί λόγοι, σε συνδυασμό με την αποδεδειγμένη οικονομική ευμάρεια των πέντε χωριών και τη νοοτροπία τους σαν νοικοκύρηδες, δεν τους ανάγκασαν να γίνουν πλανήτες οργανοπαίχτες, ενώ σε οποιαδήποτε στιγμή μπορούσαν να μετακαλέσουν ταλαντούχους του είδους και να τους πληρώσουν αδρά. Ο γεωγραφικός, επίσης, προσανατολισμός των πέντε χωριών, καθιστούσε ευκολότατη την εξεύρεση οργανοπαικτών.

Οι μουσικοί τρόποι που παρουσιάζονται στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά τραγούδια και η λειτουργία των μελωδικών χαρακτηριστικών στα τραγούδια του ερευνόμενου χώρου, αποσαφηνίζουν τις τάσεις του ντόπιου λαϊκού στιλ στη σύγχρονη εποχή.

Κατά τα χρόνια στα οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα, οι ντόπιοι προτιμούν διαισθητικά, τις αιολικές τροπικές αναπτύξεις, πιθανόν γιατί ο αιολικός τρόπος εμπεριέχει μείζονες αποκλίσεις, με τις οποίες είναι περισσότερο εξοικειωμένοι οι ερμηνευτές, εξαιτίας της σωρείας των δυτικών ακουσμάτων που χαρακτηρίζουν τη σημερινή εποχή. Οι γυναίκες ερμηνεύτριες γενικά αποφεύγουν τις χρωματικές μελωδικές αναπτύξεις, στις οποίες εντρυφούν πιο συχνά οι ψάλτες άνδρες ερμηνευτές, πιθανόν λόγω επαφής και σχετικής παιδείας επάνω στη βυζαντινή τεχνική, ενώ στα παλαιότατα (πρωτογονικά) νταρνακοχωρίτικα ανευρεθέντα θέματα, τα οποία χαρακτηρίζονται από απλοϊκή εσωτερική μελωδική δομή, παρατηρείται πλήρης απουσία χρωματικών τρόπων. Συνδέσεις

μεταξύ θεματολογίας και τροπικής μουσικής προσαρμογής δεν αποδεικνύονται· δεν είναι, δηλαδή, δυνατόν να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την παρουσία μοντέλων τροπικής ανάπτυξης ανάλογα με τη θεματογραφία των δημοτικών τραγουδιών. Συνδέονται, όμως, οι τρόποι με τη νοηματική ανάπτυξη των θεμάτων, διακρίνεται, δηλαδή, ενστικτώδης, εκ μέρους των ερμηνευτών, συνδυασμός στίχου και μελωδικού τρόπου επάνω σε παλιά παραδοσιακά φορμουλαϊκά πρότυπα- έτσι, ένα ακριτικό ή ένα κλέφτικο είναι δυνατόν, ανάλογα με το στιχουργικό τους περιεχόμενο, να συγγενεύουν τροπικά με θέματα θρησκευτικά ή ερωτικά, ενώ ένα ερωτικό με περιγελαστικά, ένα γαμήλιο με θρησκευτικό, κ.ο.κ.

Γενικά, στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. παρατηρείται μία τάση να χρησιμοποιούνται όλες οι φρυγικές εκδοχές σε στιχουργία περιγραφική ανθρώπινων συναισθημάτων (έτσι δικαιολογείται και η χρησιμοποίηση αιολικού σε ορισμένα θέματα ηρωικά-ακριτικά, εφ' όσον του κλέους των ανδρών προτάσσεται η ανθρώπινη διάστασή τους, οι αδύναμες στιγμές τους, οι ανασφάλειές τους). Δύσπιστος φανερώνεται ο ντόπιος ερμηνευτής προς τις λυδικές τροπικές εκδοχές, ενώ από τις δωρικές σταθερά αντιλαμβάνεται την ιωνική τροπική ανάπτυξη σαν την πλέον ικανή να εκφράσει στιχουργία μεταφυσικού δέους κι εσχατολογικής απειλής -κατάρεις, απειλές, περιγραφές του θανάτου, γοθτική διαπραγμάτευση στίχου σε ποικίλη θεματογραφία. Φυσικά, η υιοθέτηση συγκεκριμένων μοντέλων τροπικής ανάπτυξης, κυρίως, εξαρτάται από την προσωπικότητα και τη μουσική κουλτούρα του εκάστοτε ερμηνευτή, αλλά και του ακροατηρίου στο οποίο κι απευθύνεται. Η επιλογή του χρησιμοποιούμενου τρόπου κατά την ερμηνεία των τραγουδιών δεν είναι βέβαια συνειδητή, εφ' όσον οι ερμηνευτές δεν έχουν μουσική παιδεία· είναι μία αυθόρμητη, ασυναίσθητη διαδικασία, η οποία βασίζεται στο μουσικό ένστικτο των ερμηνευτών αυτών. Κάτω από τη θεώρηση αυτή εξηγείται και το φαινόμενο χρησιμοποίησης μικτών και μεταβιβαστικών τροπικών φορμών πλειοψηφικά σε ερμηνευτές υπερήλικες, των οποίων η ηλικιακή φθορά οδηγεί και σε ερμηνείες χαλαρής τροπικής μελωδικής συγκρότησης, εξαιτίας της δυσκολίας υποταγής των νοητικών-δημιουργικών λειτουργιών τους σε αυστηρά συνθετικά πλαίσια.

Όσον αφορά τα λοιπά μελωδικά χαρακτηριστικά των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών, παρατηρείται συχνά η τονική F¹⁷ να ταυτίζεται με τη δεσπόζουσα D¹⁸ και να έχει καταληκτικό ή μη καταληκτικό χαρακτήρα, αφού συναντάται στον επίλογο ολοκληρωμένων μουσικών φράσεων ή στις τομές των στίχων. Η δεσπόζουσα έχει χαρακτήρα ημικαταληκτικό -συχνά ταυτίζεται με κορώνα-, αλλά είναι δυνατό να ελλείπει· το ρόλο τους τότε αναλαμβάνουν οι υποστηρικτικοί τόνοι του κειμένου, οι οποίοι βρίσκονται στην IV και V βαθμίδα. Στις ίδιες βαθμίδες παρουσιάζεται και η δεσπόζουσα, όταν υπάρχει. Οι υποστηρικτικοί φθόγγοι¹⁹ (S.T1) συνήθως παρατηρούνται σε περιπτώσεις μεταβιβαστικές των τρόπων κι εμφανίζονται -κατά ποσοστιαία σειρά εμφάνισης στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά-, στις βαθμίδες IV, V, II αντίστοιχα. Από τα παραπάνω συνάγεται πως οι κυριότεροι φθόγγοι (I.T.)²⁰, αυτές που αποδίδουν και τη μουσική ταυτότητα ενός τραγουδιού, βρίσκονται στην IV και V βαθμίδα. Σταθερότερες²¹ όσον αφορά τη θέση τους μέσα στη μελωδική δομή είναι η τονική, η IV, η V, η III και η II. Η *culminata*, η οποία συμπίπτει με τις στιγμές κορύφωσης των λόγων που το ποιητικό μέ-

17. Finalis. 19. 20. 21.

18. Dominant.

19. Supportive tones.

20. Important tones.

21. Stabletones.

ρος προτείνει, γίνεται συνήθως με απότομο πήδημα της φωνής (συχνό είναι το πήδημα 4ης καθαρής από την P στην *culminata*).

Σε ό,τι αφορά το μελωδικό εύρος (*ambitus*) των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών δεν παρατηρήθηκε εξάρτηση του μεγέθους του αναλογικά με το ρυθμό ή τη θεματογραφία. Συνήθως παρατηρείται μεγαλύτερο τονικό εύρος στα τραγούδια ελεύθερου ρυθμού λόγω πολλαπλών ποικιλιμάτων της μελωδίας, χωρίς αυτό να σημαίνει πως μεγάλο τονικό εύρος δε συναντάται και στα έρρυθμα τραγούδια. Διευρυμένο *ambitus* ανιχνεύεται πλειοψηφικά στις χρωματικά αναπτυγμένες μελωδίες και στα νεότερα χρονολογημένα θέματα, ενώ οι γυναίκες ερμηνεύτριες συχνά μορφώνουν τονικά διευρυμένες μελωδίες με εύρος εκτενέστερο διαστημικά της 8ης αυξημένης. Σχέση μεταξύ της ηλικίας των ερμηνευτών και του εύρους των τραγουδιών που ερμηνεύουν δε διακρίνεται σαφώς στο ντόπιο μ.φ.· μάλλον το *ambitus* των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών είναι κληρονομημένη μελωδική φόρμουλα που δύσκολα ανατρέπεται από υπέργηρους -συντηρητικούς- ερμηνευτές.

Ποικίλα είναι τα χαρακτηριστικότερα διαστήματα στις μελωδίες, ανάλογα, βέβαια, και με τις ακολουθούμενες τροπικές αναπτύξεις. Συχνές, όμως, είναι και οι υπερβάσεις των προτεινόμενων από τα τροπικά μοντέλα διαστημικών σχέσεων που δικαιολογούνται καθώς αντιμετωπίζεται προφορική δημιουργία κι εκτελεστές που διαισθητικά προσεγγίζουν το αντικείμενό τους. Μία μόνον τάση εμφανίζεται για τα διαστήματα 5ης καθαρής [συνήθως F-Ia, αλλά και 4ης καθαρής (*do-sol*) και 4ης αυξημένης (*fa-si*) σπανιότερα] εισαγωγικά ή στο εσωτερικό των τραγουδιών, ενώ, διαστήματα 6ης μεγάλης (από την υποτονική στην V), 4ης καθαρής (F-IV) και 3ης μικρής (F-III), κυρίως στα 7σημα μέτρα, συχνά επίσης, παρατηρούνται. Διαστήματα ανοδικά ή καθοδικά 5ης καθαρής και 3ης μικρής μεταξύ των σταθερότερων βαθμίδων των τραγουδιών, είναι τα περισσότερο συχνά εμφανιζόμενα.

Απότομες ή σταδιακές αναβάσεις και καταβάσεις της φωνής εμφανίζονται πολλές, νοούνται σαν αυτοσχεδιαστικά εργαλεία κι ως φωνητικά παιχνιδίσματα, παραλλάσσουν δε ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του ερμηνευτή, τις εκφραστικές του δυνατότητες, τη μουσικοποίητική ανάπτυξη του αδόμενου θέματος και τη διάθεση της στιγμής. Απότομα ανοδικά πηδήματα ή σταδιακές αναβάσεις της φωνής (*portamenti* και *glissandi*) παρατηρούνται εισαγωγικά των μελωδικών φράσεων, κυρίως, όμως, στο προλογικό μέτρο των τραγουδιών, όταν οι ερμηνευτές ανοδικά -και με έναν χαρακτηριστικό λαρυγγισμό- αναζητούν την τονική νότα του μουσικού κειμένου. Οι φωνητικές κάθοδοι, απότομες συχνότερα και σταδιακές σπανιότερα, έχουν χαρακτήρα επιλογικό, καταληκτικό, με πτώση συνήθως στην τονική.

Οι ποικίλες κοσμητικές αυτοσχέδιες επεμβάσεις που παρατηρούνται στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ., έχουν λειτουργία που κυρίως προάγει την εκφραστική δυναμική του μουσικοποιητικού κειμένου. Τα παλιότερα και τα πρωτογονικά ανευρεθέντα θέματα που έχουν αποκρυσταλλωθεί σαν «τελειωμένη» στυλιστική εικόνα στο πέρασμα του χρόνου και με την ανάλογη θεσμική ισχύ με την οποία μία τέτοια εικόνα έχει κατοχυρωθεί στη συνείδηση των ντόπιων, δεν επιδέχονται περαιτέρω επεμβάσεις καλλωπιστικής υφής. Αντίθετα, τα νεότερα χρονολογικά θέματα, βρισκόμενα σε διαδικασία συνεχούς αναπροσαρμογής -καθώς η φόρμα τους δεν έχει κατοχυρωθεί μέσα στη ντόπια παράδοση-, πιο εύκολα εμπλουτίζονται, κοσμούνται αυτοσχεδιαστικά, υπόκεινται δε σε μία ρευστή φάση επαναδιαπραγμάτευσης των επιμέρους στοιχείων τους. Ο καλλωπισμός σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν επενεργεί απλώς σαν τυχαία παραλλαγή μέρους ενός τραγουδιού, παρά σαν κορυφαίο όργανο αυτοσχεδιασμού που, συνειδητά εφαρμοσμένο από τους ερμηνευτές, επιδιώκει να μορφώσει την τελειωτική εικόνα ενός τραγουδιού. Εννοείται ότι,

σε θέματα χορευτικά και μάλιστα σ' αυτά με γρήγορη ρυθμική αγωγή, οι καλλωπιστικές επεμβάσεις είναι σπάνιες και όχι σύνθετης αντίληψης, όπως όσες δραματικά αλλάζουν τη φυσιογνωμία του κειμένου.

Ειδικότερα, τα mordents, οι καθαρές trillies και τα vibrata εντοπίζονται στην τονική ή στις υποστηρικτικές, στις κύριες, δηλαδή βαθμίδες του μουσικού κειμένου, ενώ επερείσεις στην III και IV βαθμίδα. Χαρακτηριστική λειτουργία των επερείσεων για το ντόπιο μ.φ. αποτελεί η επάλληλη εμφάνισή τους σε ανιούσα ή κατιούσα διάταξη, όπως επίσης και η εκφορά τους σε ασαφή οξύτητα -parlando- και οι δύο λειτουργίες αφορούν αποκλειστικά τις ανδρικές ερμηνείες, όπως προκύπτει από το συνειλεγμένο αρχείο. Ένα σπάνιο και εξαιρετικά ιδιαίζον είδος vibrato εντοπίσθηκε στην ανδρική ερμηνεία, χαρακτηριστικό υφολογικό, το οποίο δεν είναι καθαρή trillia, αλλά χαρακτηρίζεται από αρχική αργή και αραιή διακύμανση της φωνής, η οποία κλιμακωτά πυκνώνει σε διάστημα που φθάνει το μισό τόνο, ενώ βαθμιαία γίνεται και πιο γρήγορη. Για την απόδοσή του δε, χρησιμοποίησα το επικουρικό μουσικό σύμβολο ~~~~~, το οποίο προτάθηκε από τη γράφουσα και εμφανίζεται για πρώτη φορά στην παγκόσμια βιβλιογραφία.

Η διάθεση των ντόπιων ερμηνευτών να επεμβαίνουν στα αδόμμενα κείμενα επεκτείνεται και στη χρησιμοποίηση κανονικών και ακανόνιστων υποδιαιρέσεων, καθώς και διάφορων ειδών διανθισμάτων. Οι ρυθμικοί και μελωδικοί αντίστοιχα αυτοί σχηματισμοί δεν αντιστοιχούν στο κυρίως στιχουργικό μέρος των τραγουδιών, αλλά συνήθως παρατείνουν τον ήχο της τελευταίας λέξης της ποιητικής ενότητας ή, ανάλογα, τονίζουν εσωτερικές λέξεις των ποιητικών κειμένων με την παράταση μιας συλλαβής τους.

Γενικά, οι καλλωπισμοί δεν προωθούν την οικονομία του λεκτικού κειμένου, εφ' όσον η νοηματική ανάπτυξη κατά στίχους είναι στάσιμη στα σημεία όπου εμπλέκονται καλλωπιστικά φθογγόσημα, αλλά προάγουν την εκφραστικότητα των αδόμμενων νοημάτων, γι' αυτό και συχνότερα συναντώνται σε θέματα με δραματικό λυρικό τόνο (θρησκευτικά διάφορων κατηγοριών), και μάλιστα ερμηνευόμενα από τραγουδιστές συγκινησιακά ευαίσθητους. Μάλλον διακρίνεται η τάση οι πιο ηλικιωμένοι ερμηνευτές να είναι και οι πιο εύγλωττοι όσον αφορά τους καλλωπισμούς που χρησιμοποιούνται, ενώ στους ηλικιακά νεότερους, οι οποίοι στολίζουν πλούσια, αναζητάται επίδραση και ακούσματα ανάλογα από γηραιότερους. Στις ομαδικές ερμηνείες δεν παρατηρούνται καλλωπισμοί όπως είναι φυσικό, ενώ στις ατομικές, ανάλογα με τις καλλωπιστικές φόρμες που προτιμά ο κάθε τραγουδιστής, είναι δυνατό να εξακριβωθεί εξειδικευμένη υφολογικά ερμηνευτική maniera. Οι τραγουδιστές, που συμβαίνει να είναι ιεροψάλτες προτιμούν τις πλούσιες καλλωπισμένες μελωδίες, δεν φείδονται δεξιοτεχνών φωνητικών λαρυγγισμών και τερερισμάτων, επηρεασμένοι από την όποια παιδεία τους επάνω στη βυζαντινή μουσική και στην εξοικείωσή τους με αυτήν, πάντοτε όμως υποτάσσοντας τις ελευθεριώδεις καλλωπιστικές τους τάσεις σε ορισμένο ρυθμικό πλαίσιο, το οποίο και ακολουθούν απαρέγκλιτα- έτσι, δεν πλατιάζουν με κίνδυνο να χαλαρώσει η εσωτερική ρυθμολογία του μουσικού κειμένου στην τήρηση της οποίας αποδεικνύονται πλήρως ευαίσθητοποιημένοι, παρά έξοχα επιτυγχάνουν το συνδυασμό των αυστηρών βυζαντινών δομικών νομοκανόνων με την αντίληψη περί αυτοσχέδιας ελεύθερης κι αβίαστης δημοτικής σύνθεσης.

Όλα τα παραπάνω μελωδικά χαρακτηριστικά, παρατηρούνται σε μία ποικιλία δημοτικών παλαιότατων έως εντελώς νέων, των οποίων η χρονολόγηση αποδεικνύει το πολύμορφο του ντόπιου μ.φ. που απλώνεται σ' ένα ευρύτατο χρονολογικό πλαίσιο, πιστοποιώντας τη συνέχεια του χώρου, αλλά μορφώνοντας ταυτόχρονα και τη σημερινή εικόνα των πέντε κοινοτήτων.

Στο μεγάλο χρονικό διάστημα ζώσας δημοτικής καλλιτεχνίας που -χονδρικά και για

λόγους καθαρά πρακτικούς- περιλαμβάνεται στα όρια ante και post quern του 9^{ου} και 19^{ου} αι. μ.Χ. αντίστοιχα, οι αισθητικές παράμετροι σύνθεσης των δημοδών ασμάτων δεν έμειναν αναλλοίωτες· στην οποιαδήποτε διαδικασία μετάλλαξης παλαιών μουσικοποιητικών πυρήνων, η κάθε εποχή, αλλά και η κάθε ποικιλία ξεχωριστά, παρουσίαζε και καινούργια, σύγχρονα των καιρών, δημοτικά σύνολα, σύμφωνα με τους θεσμούς της λαϊκής δημιουργίας, στα τεχνοτροπικά ή υφολογικά πρότυπα, χωρίς αυτό να σημαίνει απομάκρυνση από τα παλαιά αισθητικά δεδομένα, παρά αβίαστη προσαρμογή τους στις νέες λειτουργικές ανάγκες. Έτσι, είναι δυνατό στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. να αναγνωρισθούν ανάλογα με την παλαιότητά τους τραγούδια πρωτογονικά²², «παλαιά»²³, μέσα (προεπαναστατικά)²⁴ και αστικά²⁵. Ο εντοπισμός τους και η υπαγωγή των τραγουδιών στις παραπάνω τέσσερις ομάδες αποτολμάται πάντοτε με κριτήριο -εκτός από ορισμένα χαρακτηριστικά και αντικειμενικά στυλιστικά δεδομένα-, την ευαισθησία και την εμπειρία του ερευνητή. Ευκολότερος πάντοτε είναι ο εντοπισμός των πρωτογονικών και αστικών τραγουδιών, καθώς οι τεχνοτροπικές παράμετροι είναι εύκολα και με κριτήρια αντικειμενικά, αναγνωρίσιμες.

Σχετικά λίγα πρωτογονικά τραγούδια βρέθηκαν στα Νταρνακοχώρια και χαρακτηρίζονται από μικρομοτιβική ανάπτυξη με μία τάση επανάληψης των περιορισμένων σε ποικιλία μουσικών φράσεων. Έχουν περιορισμένο τονικό εύρος, υιοθετούν ως επί το πλείστον διατονικά τροπικά μοντέλα, άλλοτε εμφανίζονται χωρίς σαφή τροπική ανάπτυξη, εμμένουν πολλές φορές χαρακτηριστικά στην επαναληπτική χρήση ρυθμικών μικρομοτιβικών φράσεων (σαν αρχέγονο μοτίβο προϊστορικής μουσικής αγωγής) και επαναλαμβάνουν συχνά μονότονα τον ίδιο μουσικό πυρήνα με κατάληξη στο θεμέλιο φθόγγο. Ο εξωραϊσμός της μονοτονίας του μουσικού μοτίβου συνήθως επιτυγχάνεται με την προσωπική παρέμβαση του ερμηνευτή, ο οποίος κάνει χρήση καλλωπιστικών κραυγών που κάνουν το άκουσμα πιο ενδιαφέρον. Τον ίδιο προσανατολισμό έχει και η χρήση μικρών σε αξία φθογοσήμεων στα πρωτογονικά τραγούδια, που θυμίζει κοφτές και γοργές επαναλαμβανόμενες κραυγές. Συχνά, εντοπίζεται στο στιχουργικό μέρος επανάληψη στιχουργικών θεμάτων με έντονα διαγραφόμενη εσωτερική ρυθμολογία που επεκτείνεται από την ευσυνείδητη χρήση ομοιοκαταληκτικών λέξεων (καρύδια - κεραμίδια, αρνούδια - κατσ'κούδια - γκουλιαρούδια, ελιά - κλαδιά, γέρο - παπαγέρο), αλλά και ρυθμική επανάληψη των φατικών μερών (recitative) (παρ. τρ. αρ. 96). Όπου εντοπίζεται υποτυπώδης βέβαια τάση προς ομοιοκαταληξία στο ποιητικό μέρος, δεικνύει νεότερη πρόθεση φατικών μερών σε μελωδία κληρονομημένη, αρχέγονη για τον τόπο.

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τρ. αρ. 96)

M.M. ♩ = 96 ~ 120 Free tempo

Ιού - ρβα, σου - ρβα, πού - λλη 'γειά και πού - λυ μπι - ρι - κέτ! Δός' κι - ρά κι -

ρύ - δια να ρί - ζου - με στα κε - ρα - μύ - δια, να δός' θε - ός α - ρνού - δια, κα - τσ'

- 22. Primitiveold.
- 23. Old.
- 24. Middle.
- 25. Townsongs.

Τα παλαιά τραγούδια αριθμητικά υπερτερούν στη νταρνακοχωρίτικη μουσική σκη- νή και διαφέρουν από τα πρωτογονικά ως προς την τροπική τους ανάπτυξη -είναι πιο σύνθετα-, τη μελωδική δομή -η εναλλαγή των τόνων και οι αλλοιώσεις των φθόγ- γων συνιστούν μία σύνθετη μουσική εικόνα-, το τονικό εύρος -πιο ανεπτυγμένο και την αποφυγή επαναλαμβανόμενων μουσικών μοτίβων. Τα παλαιά είναι τραγούδια που ανταποκρίνονται στα υφολογικά, τεχνοτροπικά και αισθητικά δεδομένα της αυθεντικής παραδοσιακής ελληνικής μουσικής σκηνής, που μένει ανεπηρέαστη από τα δυτικοευρω- παϊκά ακούσματα.

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τρ. αρ. 146)

Αιολικός
M.M. ♩ = 44 Molto rubato

Ε-σεί-ς που-λιά, που-λιά μ' πι-τού-με-νε-ωι-ρέ που πό-τε στο-αν α-ε-ρα-τα
και-μέ-γα-τα τα-ρα-πό-νε-μέ-γα-σι-ε-γώ τρυ-γώ- τρυ-γώ-να η σ-ρα-νή,

piano molto

♩ = 84

Ορισμένα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια δεν είναι σαφώς παλαιά, παρά εμπλέκουν και στοιχεία πρωτογονικά, ενώ σε άλλα αναγνωρίζονται κι ορισμένα χαρακτηριστικά σύγχρονης καλλιτεχνικής αισθητικής²⁶.

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τρ. αρ. 13)

(Αιολικός)
♩ = 240

Σα-ρά-ντα κλέ-φτες εί-μα-σαν σα-ρά-ντα δυο

26. Old contemporaries.

1
σου - μά - τος πα - ριά - ραι -
ντε λ - ρε πα - ριά - μου ό - λου τον ό - ρκο
βά - λω - με, μω - ρε βά - λα -
με

CODA

Προεπαναστατικά ή μέσα τραγούδια εντοπίζονται ελάχιστα ως προς τον αριθμό στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ., θεωρούνται δε εξέλιξη των παλαιών με εξωτερικά χαρακτηριστικά που ανταποκρίνονται στα χρόνια της δημιουργίας τους. Είναι πιο σύνθετα στη δομή από τα παλαιά, έχουν πιο ανεπτυγμένο μελωδικό εύρος, πολυπλοκότερο άκουσμα με τη χρήση επαναληπτικών συνδυασμών μουσικών φράσεων μεγάλης έκτασης και πυκνών αλλοιώσεων. Αντιστοιχούν σε δημιουργίες προεπαναστατικές (κλέφτικα, μυστικιστικά, ορισμένα ερωτικά).

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τρ. αρ. 115)

(Hidjias)
M.M. ♩ = 160 Rubato
Ε μια λυ - γε - ρή μια λυ - γε -
ρή τρα - γού - δη - σε σ' ε - να ψη - λό
πα - λά - τι παί - ρνει α - ε - ε - ρας
τη φώ - νη

κανονικός

Αστικά τραγούδια αναγνωρίζονται πάρα πολλά στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. και έρχονται δεύτερα αριθμητικά (μετά από τα εντοπισμένα παλαιά). Τέτοια θεωρούνται, -όσα μορφώνονται στην παραδοσιακή νταρνακοχωρίτικη κοινωνία σύμφωνα με τους κώδικες δημιουργίας των παλαιών αυθεντικών δημοτικών, αλλά παράλληλα φέρνουν το αποτύπωμα του αστικού -ή αστικόμορφου- αισθητικού μοντέλου, που διατρέχει ολόκληρη τη νεοελληνική κοινωνία μετά την αναγόρευση της Ελλάδας σε ελεύθερο κράτος και την πολλαπλή εισροή δυτικοευρωπαϊκών πολιτιστικών -και άλλων- μοντέλων. Διακρίνονται από τους κυρίως χρησιμοποιούμενους ρυθμούς (3/4, 4/4), τη γενικευμένη χρήση διαστημάτων ευρωπαϊκού τύπου, την παράλληλη αδιαφορία σε τριημιτονικά ή ημιτονικά διαστήματα και την αποφυγή χρωματικών τρόπων. Παρατηρείται ροπή προς μείζονα, ελάσσονα κι αρμονικά ακούσματα, αποφυγή περίτεχνων καλλωπισμών και περιορισμός του αυτοσχεδιαστικού λόγου. Σε επίπεδο γλωσσικό διακρίνεται σαφής ομοιοκαταληξία και στροφική οργάνωση του ποιητικού λόγου χωρίς εμβόλιμα ενδοστιχουργικά, σε λεξιλόγιο χαρακτηριστικό των σύγχρονων καιρών.

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωριτών (Διδακτορική διατριβή, Τρ. σφ. 139)

(Μιζολύδιος)

M.M. ♩ = 112

Σαν τον α-ρα-βώ-νι-αν τον Στέ-ργιο πλια δε
 γέ-λα-σε πλια δε γέ-λα-σε ο
 Στέ-ργιος, πλια δε τρα-γού-δη-σε.

Γενικά, η ιδιαιτερότητα της νταρνακοχωρίτικης κοινωνίας φανερώνεται επάνω στα ντόπια δημοτικά τραγούδια- ο μεγάλος αριθμός παλαιών νταρνακοχωρίτικων τραγουδιών και ο επίσης ικανός αστικών ή αστικοειδών, αφ' ενός μεν δεικνύει τις στέρεες πολιτισμικές ρίζες του τόπου στο παρελθόν, αφ' ετέρου δε διαγράφει τις αισθητικές τάσεις των ντόπιων σε ό,τι, τουλάχιστον, αφορά τη νεότερη εποχή (20^{ος} αι.). Η ευκολία πρόσβασης των Νταρνακοχωριτών σ' ένα κοινωνικό μοντέλο «αστικό», διαφορετικό από το δικό τους, λειτούργησε αρχικά σαν μίμηση η οποία, με τον καιρό, κι εξαιτίας της ύπαρξης στέρεου παραδοσιακού πολιτισμικού υποστρώματος, εξελίχθηκε σε δημιουργική αφομοίωση αστικότερων μοντέλων αισθητικής, τα οποία μεταφέρθηκαν και στα δημοτικά μουσικοποιητικά δημιουργήματα των ντόπιων. Τα αστικά εντοπισμένα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια-, δεν μοιάζουν με τις αστικές μισμαγιές -ευρείας διάδοσης συνθέσεις επίκαιρες των μετεπαναστατικών χρόνων-, παρά είναι δημιουργίες-αποτελέσματα μιας ευτυχούς σύγκλησης του αστικού με τον αγροτικό κόσμο, όπως μοναδικά την αντιλήφθηκαν οι ντόπιοι.

[Δόριος]
M.M. ♩ = 144 ~ 152

Το δημοτικό τραγούδι είναι ως προς το στίχο, οργανικά δεμένο με τη μουσική. Όμοια, τα «νταρνακοχωρίτικα δημοτικά τραγούδια ακολουθούν τους πανελλήνιους συνθετικούς κανόνες που ορίζουν την αισθητική της δημοτικής δημιουργίας. Οι διάφορες αποκλίσεις που παρατηρούνται, αποτελούν σημείο γνήσιας λαϊκής αντίληψης ως προς την «ποίηση» (ανάγκη για την έκφραση της λαϊκής ψυχής), αλλά, παράλληλα, είναι και λειτουργικά συνδυασμένες με το ρυθμό, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του λαού για ψυχαγωγία. Γενική αρχή είναι η σύνταξη της δημώδους ποιητικής γλώσσας κατά στίχους με ολοκληρωμένα νοήματα: Ο στίχος που παρατηρείται συχνότερα στο πανελλήνιο μ.φ., αλλά και στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, είναι ο ιαμβικός 15σύλλαβος στίχος με μεγάλη έκταση, ευέλικτος, εύπλαστος, προσφιλής και εύκολα υιοθετούμενος από το λαϊκό ερμηνευτή, εξαιτίας της ισορροπίας των ημιστιχίων του που εξυπηρετείται από την αναγκαία τομή μετά την 8η συλλαβή, με επίσης θεσμική ισχύ «εκ παραδόσεως». Η εμφάνισή του είναι πλειοψηφική στις παραλογές του νταρνακοχωρίτικου μ.φ., επειδή αυτές είναι φυσική εξέλιξη «επί το δημωδέστερον» της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, ο ίαμβος δε θεωρείται από τα πλέον ορχηστρικά μέτρα²⁷. Ανιχνεύεται επίσης στα νταρνακοχωρίτικα κλέφτικα, αλλά και στα νεότερα ληστρικά (πιθανόν λόγω μίμησης των νεότερων αυτών συνθέσεων με τα αισθητικά πρότυπα των παλαιών κλέφτικων), στα τραγούδια της χαράς (εξαιτίας των τεχνικών ευκολιών του ιαμβικού 15σύλλαβου που απαλλάσσουν τον ερμηνευτή από τον δημιουργικό προβληματισμό), στα τραγούδια της ξενιτιάς (λόγω, αφ' ενός μεν οικειότητας του λαϊκού νου με το μετρικό αυτό σχήμα, αφ' ετέρου δε κληρονομημένης μνήμης), στα νεκρικά (τα οποία παρουσιάζουν αρκετή συνάφεια με τις παραλογές). Διαφοροποίηση από τον στίχο των περισσότερων πανελλήνιων ακριτικών και έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι ο ιαμβικός 15σύλλαβος δεν παρουσιάζει συντριπτική πλειοψηφική παρουσία στα νταρνακοχωρίτικα ακριτικά· πιθανόν η απουσία αυτή να συνδέεται με την απουσία του Διγενή ως σύμβολου-μοτίβου από τη θεματογραφία του νταρνακοχωρίτικου μ.φ.

Δεύτερο σε συχνότητα εμφανιζόμενο στο πανελλήνιο μ.φ. λαϊκό μέτρο θεωρείται ο ιαμβικός 15σύλλαβος στίχος, που όμως στο ντόπιο μ.φ. απουσιάζει αισθητά. Ιαμβικός

27. Πρβλ. Αριστοφάνη, Νεφέλες, στ. 1352.

δσύλλαβος και ιαμβικός 7σύλλαβος στίχος²⁸ αναγνωρίζεται σε ελάχιστα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια, ανάλαφρα με δυναμικό ποιητικό ρυθμικό tempo και ροπή προς ομοιοκατάληκτα σχήματα. Ο τροχαϊκός 8σύλλαβος στίχος, που κατά μία άποψη είναι μόρφωμα του ιαμβικού 15σύλλαβου, είναι δε στίχος ρυθμικός, ταιριάζει σε δημοτικό με τάση προς ομοιοκατάληξία, ανάλαφρο νοηματικό περιεχόμενο (ερωτικά, σατυρικά) και αστικό αισθητικό προσανατολισμό (παρόλο που μαρτυρείται από τα βυζαντινά χρόνια)²⁹. Συναντάται στα νταρνακοχωρίτικα ερωτικά, λειτουργικά, περιγελαστικά, ιστορικά, της ξενιτιάς. Ο συναφής προς τον δίσύλλαβο τροχαίο 7σύλλαβος τροχαίος, ο οποίος επίσης ακολουθεί ομοιοτέλευτα σχήματα, αναγνωρίζεται σε ποικιλίες τραγουδιών νταρνακοχωρίτικων. Αρκετά από τα συλλεγμένα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, ακολουθούν σύνθετη (νόθη) 15σύλλαβη τροχαϊκή ανάπτυξη, είναι δε αυτά τραγούδια που συνδέονται με ομοιοτέλευτα σχήματα και έχουν ιδεολογικές αναφορές στον αστισμό ελληνικού τύπου, όπως αναπτύχθηκε στο συνολικότερο σερραϊκό χώρο (ερωτικά, αλληγορικά, της ξενιτιάς, περιγελαστικά και ελάχιστα παραλογές). Σύνθετες -νόθες- εκδοχές στίχων μαρτυρούνται αρκετές στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, αποδεικνύοντας τη μοναδική δύναμη κράσης του λαϊκού νου, ο οποίος συνδυάζει οργανικά μικρότερες μετρικές ενότητες σε μεγαλύτερες: διακρίνονται έτσι, σύνθετοι τροχαίοι (εκτός του 15σύλλαβου), 13σύλλαβοι (8+5), 11σύλλαβοι (6+5) και σύνθετοι ίαμβοι, 13σύλλαβοι συχνότερα, της μορφής 7+5. Οι μικτές μετρικές φόρμες, που παρατηρήθηκαν σε ορισμένα νταρνακοχωρίτικα, δεν είναι συνειδητή επιλογή των ερμηνευτών, πιθανόν μορφώνονται από παρεκκλίσεις γνωστών μετρικών σχημάτων λόγω συγκινησιακής φόρτωσης του ερμηνευτή, ή μπορεί να οφείλονται σε συμφορμούς.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον έχει η μετρορυθμική συμπεριφορά του συνδυασμού λόγου, χώρου και μουσικής στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, ενός συνδυασμού παράταιρων σχημάτων (π.χ. 15σύλλαβος στίχος σε 7σημο ρυθμό) που, όμως, αλληλοϋποτάσσονται μέσω της εμβόλιμης παρουσίας μοτίβων στο ποιητικό και μουσικό μέρος (συλλαβές, αναδιπλώσεις, διαβατικές νότες). Έτσι, η σύμμετρη εκφορά γλώσσας και μουσικής εξυπηρετείται από τη λειτουργία κυρίως ενδοστιχουργικών παράγεμισμάτων (τσακισμάτων, επιφωνημάτων, γυρισμάτων), με τα οποία ο διασπασμένος στίχος, λόγω τομής, ακολουθεί ισόρροπα τις αναπτύξεις των μουσικών φράσεων.

Τα έρρυθμα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά είναι συνήθως χορευτικά και έχουν αστικό προσανατολισμό. Παρατηρήθηκαν έρρυθμα δίσημα (2/4 και σπανιότερα 2/8) με στιχουργικό μέρος πολύ λιτό, τρίσημα (3/4 και σπανιότερα 3/8) σε θέματα πάνδημα, τετράσημα σε θέματα χορευτικά, ανάλαφρα, που μεταφέρουν αισιόδοξα μηνύματα στο ακροατήριο, ακόμη και αν η θεματολογία τους είναι σχετική με θρήνους. Σπάνια παρατηρήθηκαν πεντάσημα κι εξάσημα τραγούδια, ενώ ο οκτάσημος ρυθμικός δείκτης ανιχνεύεται σε τραγούδια με μικτή ρυθμική εικόνα. Μοναδικά καταγράφεται και ρυθμός 10/8 (=2+3+3+2/8) σε θέμα αγερμικό γνωστό πανελλήνια και πρωτογονικό («χελιδνισμα»). Εννεάσημα τραγούδια παρατηρήθηκαν σε ακριτικά αλλά και εργατικά (πάλι, όμως, δηγηματικά όσον αφορά την ανάπτυξη των νοημάτων). Ο εννεάσημος ρυθμός στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. παρουσιάζεται σε εκδοχές 2+3+2+2/8 και 2+2+2+3/8. Μοναδική περίπτωση αποτελεί ο εννεάσημος της μορφής: 9/16=2+2+2+3/16. Επτάσημα είναι τα περισσότερα χορευτικά περιγελαστικά και ερωτικά θέματα. Γενικευμένη αποκαλύπτεται η παρουσία των α' και β' επίτριτων (7/8=2+2+4/8), χαρακτηριστική, βέβαια, στο ελληνικό μ.φ. Μοναδική παρουσία δ' επίτριτου (7/8=2+2+3/8) εντοπίστηκε σε λειτουργικό τραγούδι, αλλά και σε τμήμα παραλογικού (7/16=2+2+3/16), περιπτώσεις που αποτε-

28. Τα δύο αυτά μετρικά μορφώματα θεωρούνται ως «εκπεπτωκότα» του 15σύλλαβου.

29. Πρβλ. τον Πτωχολέοντα.

λούν εξαιρέσεις. Μικτά ρυθμικά σχήματα παρατηρούνται σε τραγούδια ανεξαρτήτου θεματογραφίας. Πιθανόν, σε ρυθμικές εκδοχές -όπου αυτά αποτυπώνονται-, να οφείλονται σε λάθη των ερμηνευτών, σε ακούσιες ρυθμικές παραδρομές που γίνονται εξαιτίας της έλλειψης μουσικής παιδείας.

Τα ελεύθερου ρυθμού και τα ρυθμοειδή νταρνακοχωρίτικα τραγούδια είναι κυρίως διηγηματικής θεματικής αλλά και διηγηματικής νοηματικής σύνταξης. Είναι δημοτικά με ποικίλες μετρικές αποκλίσεις όσον αφορά τη στιχουργική διάρθρωση, κι ενδομελωδική σύνθετη εικόνα που βρίσκεται υπό συνεχή αναίρεση λόγω των προσφιλών σ' αυτά θέματα αυτοσχεδιασμών.

Η σύνδεση, ο έλεγχος και οι αντιστοιχίες των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών με αντίστοιχα αρχαιοελληνικά ρυθμικά πρότυπα, που γίνεται με βάση τη ρυθμική εικόνα των τραγουδιών, αποσαφηνίζει τον χαρακτήρα και το ήθος του ρυθμού των δημοτικών τραγουδιών. Έτσι, στα δίσημα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά (2/4, 2/8) η αντιστοιχία αποδίδει πυρρίχιο (ή παρίαμβο), στα τρίσημα λελυμένο πόδα, ίαμβο ή τροχαίο, στα τετράσημα προκελευσματικό και ανάπαιστο, σπανιότερα δε δάκτυλους και σπονδείους (που παρουσιάζουν περισσότερο λυμένη εικόνα), στα πεντάσημα βακχείο (μοναδική περίπτωση), στα εξάσημα διτροχαίο (ή διχορείο) και αντίσπαστο και στα επτάσημα τον α' και β' επίτριτο και μία μοναδική περίπτωση δ' επίτριτο. Στα εννεάσημα τραγούδια και σ' αυτά με πιο εκτεταμένη ρυθμική εικόνα, η αντιστοιχία με την αρχαία ελληνική μετρική δυσχεραίνεται λόγω του σύνθετου χαρακτήρα τους. Στα τραγούδια με μικτή ρυθμική εικόνα, η αντιστοιχία με την αρχαιοελληνική μετρική είναι ανάλογη με το κλασματικό δεδομένο του κάθε μέτρου. Στα ελεύθερου ρυθμού τραγούδια η αντιστοιχία είναι φυσικά αδύνατη.

Η ανάκρουση, στοιχείο του μουσικού ρυθμού που βεβαιώνεται στα αρχαϊκά χρόνια από τις μαρτυρίες θεωρητικών του ρυθμού, αποτελεί φαινόμενο δομικό της σύνθεσης του μουσικού λόγου των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών. Στα δημοτικά του ερευνόμενου χώρου, η ανάκρουση αποτελεί φαινόμενο αποκλειστικά του μουσικού μέρους και δεν αναγνωρίζεται στα αντίστοιχα ποιητικά κείμενα των τραγουδιών. Η απουσία ανάκρουσης στο ποιητικό μέρος των νταρνακοχωρίτικων δημοτικών συνθέσεων-, εξηγείται από τον τονικό χαρακτήρα της νεοελληνικής ποιητικής γλώσσας, που δεν είναι εύκολα συμβατός με σύνθετα μετρικά φαινόμενα όπως αυτός της ανακρουσματικής εισαγωγής (σε αντίθεση με τον παλιό «προσωδιακό» ο οποίος ήταν). Παρατηρούνται ανακρούσεις μόνο στα έρρυθμα δημοτικά, καθώς στα ελεύθερου ρυθμού τραγούδια το εισαγωγικό μέτρο συντάσσεται με το υπόλοιπο μουσικό κείμενο. Η μετρική συμπεριφορά των νταρνακοχωρίτικων τραγουδιών με ανακρουσματικό μέτρο-, δεν επηρεάζεται από το εισαγωγικό μέτρο άρσης.

Η μουσική επενδυτική αναγκαιότητα οδήγησε τους ντόπιους ερμηνευτές να παρεμβάλλουν εσωτερικά των αναφερθέντων στίχων και μικτών στιχουργικών εκδοχών, «τσακίσματα» ή επιλογικά αυτών «γυρίσματα», ώστε οι μετρορυθμικές ατέλειες να εξομαλύνονται και η εκφραστική δυναμική των περιγραφόμενων νοημάτων να εξυπηρετείται. Διαμορφώθηκαν, έτσι, ενδοστιχουργικά παραγεμίσματα, συλλαβικά, λεκτικά ή φραστικά, αυτοσχέδια της στιγμής ευρήματα αναγκαία για τη σύμμετρη μουσικοποιητική ανάπτυξη του κειμένου. Αναγνωρίστηκαν, όμως, και εμβόλιμα στιχουργικά, των οποίων η συχνή επανάληψη από στόμα σε στόμα καθιέρωσε την οργανική σχέση τους με όλο το κείμενο: αυτά, σαν μέρος πια του κειμένου επαναλαμβάνονται, δεν παραλλάσσουν όπως τα άλλα -τα οποία έχουν αυτοσχεδιαστική συνθετική νοοτροπία- και λειτουργούν σαν φραστικοί επωδοί.

Ανάλογη θεσμική ισχύ έχει αποκτήσει και μία επιφωνηματικής λειτουργικής, φωνη-

ντόμορφη ιαχή (-) καταληκτικής-, σε κείμενο πού συλλέχθηκε στα Νταρνακοχώρια, η οποία στους ενδοεπικοινωνιακούς κώδικες που χρησιμοποιούν οι ντόπιοι έχει ήθος και ύφος σατυρικό και προξενεί τη γενική ευθυμία.

Έφη Χατζηδημητρίου, Τα Δημοτικά Τραγούδια των Νταρνακοχωρίων (Διδακτορική διατριβή, Τρ. αρ. 60)

(Αιολικός)
(♩. ♩. ♩.) ♩ = 264

Πέ-ρα-σα α-πό-ο έ- να για-φύ-ρι βλε-πω μια στα

πα-ρα θύ-ρι

(1)

Η παρουσία ανάλογων ιαχών δεν είναι γενικευτική για το ντόπιο μ.φ. ενώ συναντάται και στο μ.φ. άλλων ομάδων πληθυσμών του ελλαδικού χώρου. Οι κραυγές εξηγούνται είτε σαν μεταμορφωμένες εκδοχές, επί το συντομότερο, αυτοσχέδιων επιφωνημάτων (παραφθαρμένες εκδοχές επιφωνημάτων που εντοπίζονταν στην ίδια θέση), είτε σαν κληρονομημένη αισθητική γραμμή αυτοσχεδιασμού και ερμηνευτική αγωγή εκδηλωτική. Στο νταρνακοχωρίτικο δημοτικό, όπου εντοπίζεται η ιαχή, είναι περισσότερο αποδεκτή η β' επεξηγηματική πρόταση.

Τέλος, σε επίπεδο φιλολογικό (γλωσσικό και συντακτικό), τα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια ακολουθούν τα πανελλήνια αποδεκτά συνθετικά πρότυπα: δηλαδή, αποφεύγονται οι ομοιοκαταληξίες, ακολουθείται η αρχή της ισομετρίας μορφής και περιοχόμενου (αποφεύγονται μ' άλλα λόγια οι διασκελισμοί, ενώ τα ημιστίχια έχουν αυτόνομη, επίσης, νοηματική βαρύτητα), ανιχνεύονται στερεότυπες εκφράσεις, κοινοί τρόποι, συντακτικές φόρμουλες του τρίτου του καλύτερου, κ.ά., τριαδικά και τριμερή σχήματα, πρωθύστερα, αδύνατα, κ.ο.κ., προτιμώνται λέξεις σύνθετες, αποφεύγονται οι επιθετικοί και στη θέση τους σχηματοποιούνται κατηγορηματικοί προσδιορισμοί, ενώ κοινά πανελλαδικά είναι και τα συμβολικά μοτίβα που εντοπίστηκαν (μήλα, θυρόφυλλα, σκάλες, ανθρώπινοι τύποι με κάποια αναπηρία, κ.ά.), όπως επίσης και οι «γλώττες» (γλωσσικά απομεινάρια του μεσαιωνικού κόσμου, όπως το ρ. «βίγλιζι», η λ. «ρήγας» κ.ά.).

Συμπερασματικά, επάνω στα γλωσσικά και συντακτικά πανελλήνια πρότυπα δομούνται όλα τα ποικίλης θεματολογίας τραγούδια, όπως επίσης με βάση τα πρότυπα αυτά σχηματίζονται και κάποιες αυτοσχέδιες επεμβάσεις επάνω στο ποιητικό κείμενο, οι οποίες, όμως, δεν αλλάζουν τον κεντρικό νοηματικό πυρήνα του θέματος. Τέτοιες, βέβαια, πρωτογενείς αυτοσχεδιαστικές απόπειρες υπό την αντίληψη σύνθεσης μουσικοποιητικού κειμένου νέου «έκ θεμελίων», επάνω στα προαναφερόμενα-, πανελλήνια φορμουλαϊκά-δομικά πρότυπα, εντοπίστηκαν -ελάχιστα- στο χώρο των Νταρνακοχωρίων (μοιρολόι, παιδικά).

Στα νταρνακοχωρίτικα τραγούδια αντικαθρεφτίζονται με σαφήνεια τα ενεργά μοντέλα παραδοσιακού πολιτισμού του χώρου. Γιατί στα χωριά αυτά, η αυθεντική παραδοσιακή κληρονομιά επιζεί -αν και μεταλλαγμένη- ως τις μέρες μας (καθώς οι μεταλλάξεις κάτω από την επήρεια του σύγχρονου πολιτισμού αφομοιώνονται ενεργητικά από

το ντόπιο μόρφωμα), συμπορεύεται με την καθημερινή ζωή και μαζί της, παράλληλα, διαμορφώνεται.

Όπως το ίδιο το συλλεγμένο στα Νταρνακοχώρια υλικό κατευθύνει, η αναζήτηση στυλιστικών και τεχνοτροπικών συγκλίσεων, στη σύνθεση και στην εκφορά των δημοτικών τραγουδιών, επεκτείνεται και σε περιοχές του κυρίως ελλαδικού χώρου.

Η έρευνα, η οποία εστιάστηκε στο ντόπιο μουσικό φολκλόρ, αποτέλεσε διεξοδική ανάλυση των μουσικών χαρακτηριστικών κάθε τόπου μέσα από τις εξής συγκεκριμένες παραμέτρους:

α) Τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η ασματική λειτουργία - ατομικά ή ομαδικά, μονοφωνικά ή διφωνικά, από άνδρες ή γυναίκες κ.λπ.

β) Τη μουσική δομή των τραγουδιών: χαρακτηριστικοί τρόποι, τυπικά ασύμμετρα μέτρα, ανακρούσεις, συμπεριφορά των υποστηρικτικών και βοηθητικών τόνων, τονικό εύρος, ρυθμικά στερεότυπα, κ.λπ.

γ) Χαρακτηριστικοί τύποι δημοτικών τραγουδιών ως προς την παλαιότητα, τη λειτουργική τους, τη θεματολογία τους, τον στίχο, την ύπαρξη ή την απουσία κάποιων ειδών τραγουδιών.

δ) Παραδοσιακά συνοδευτικά μουσικά όργανα.

Η σύγκριση γίνεται κατά γεωγραφικές ζώνες (1α, 1β) στις οποίες εντοπίζονται είτε πλήθος κοινών ή συγγενών τεχνοτροπιών και υφολογικών μουσικοποιητικών χαρακτηριστικών είτε αποκλίσεις.

1α) Σύγκριση με το μουσικό φολκλόρ της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Εντοπίζονται αισθητικές συγγένειες της νταρνακοχωρίτικης μουσικής με ανάλογες του ανατολικομακεδονικού χώρου όπου διάφοροι -τυχαίοι- εξωτερικοί κι ενδογενείς παράγοντες συντέμνουν στη σύσταση κοινωνιών ανάλογης νοοτροπίας με αυτή των Νταρνακοχωρίων. Έτσι, ανάλογα δημοτικά ακούσματα εντοπίζονται στα Παγγαιοχώρια του Ν. Σερρών (σε περιοχή με ιστορική συνέχεια στον χώρο, συνείδηση φυλετικής ομοιότητας μεταξύ των ντόπιων, πολιτειακή αυτονομία και οικονομική αυτάρκεια) και σε χωριά του Ν. Χαλκιδικής (όπου και πάλι διακρίνεται πολιτισμική ενότητα και καθαρότητα έναντι αλλότριων πληθυσμιακών επεμβάσεων στο χώρο, καθώς -όπως δίνουν και στοιχεία δημογραφικά της εποχής της Τουρκοκρατίας- στο Ν. Χαλκιδικής ήταν ελάχιστη έως μηδενική η παρουσία μουσουλμανικών πληθυσμιακών ομάδων επιπλέον, αναζητούνται και δρόμοι εμπορικών ή άλλων επαφών μεταξύ των δύο χωρών ως λόγοι επεξηγηματικοί της ταύτισης των αισθητικών δεδομένων των δύο παραδοσιακών μουσικών σκηνών). Οι ομοιότητες με τις παραπάνω περιοχές επικεντρώνονται, κυρίως, στην κοινή χρήση τρόπων και μετρορρυθμικών στερεότυπων, στην κοινή νοοτροπία ως προς τον αυτοσχεδιασμό, στην ποιητική γλώσσα, στις ιδιορρυθμίες όπως αναδιπλώσεις, επιφωνήματα, λεκτικά στερεότυπα ή μουσικά μοντέλα κ.ά. Γενικά, το μουσικό φολκλόρ του ανατολικομακεδονικού χώρου παρουσιάζεται ομογενές και με πολλά κοινά στοιχεία με το πιο περιορισμένο νταρνακοχωρίτικο αποτέλεσμα των ιστορικών συγκυριών οι οποίες ήταν -ευρύτερα- κοινές για το δεδομένο χώρο.

Οι ομοιότητες Ηπείρου και Νταρνακοχωρίων είναι ευανάγνωστες σε επίπεδο μουσικού κειμένου και σημαντικές σε επίπεδο στίχου και θεματογραφίας, οφείλονται δε-, στην έντονη κινητικότητα πληθυσμών από την Ήπειρο προς το Σερραϊκό κάμπο, είτε εξαιτίας των βίαιων ξεριζωμών -αποτέλεσμα της πολιτικής του Αλή-Πασά-, είτε εξαιτίας ειρηνικών μετακινήσεων, ως ένα φαινόμενο, δηλαδή, εσωτερικής μετανάστευσης, συνέπεια των δυσχερών συνθηκών διαβίωσης στην ορεινή ηπειρωτική χώρα. Οι Νταρνακοχωρίτες,

ήρθαν έτσι σε επαφή με ηπειρωτικά ακούσματα και ανάλογα επηρεάστηκαν μέσω της διαδικασίας δημιουργικής αφομοίωσης. Η μεγάλη συγγένεια, η οποία φανερώνεται στη σύγκριση του νταρνακοχωρίτικου με το ηπειρωτικό μ.φ., εντοπίζεται στην παρατήρηση πολλών τραγουδιών ελεύθερου ρυθμού και στις δύο περιοχές, με παρόμοιας νοοτροπίας αυτοσχεδιαστικούς καλλωπισμούς και αντιστοιχία όσον αφορά τη χρήση της φωνής (κεφαλική για τους άνδρες, ένρινη για τις γυναίκες). Τα τραγούδια των δύο συγκρινόμενων περιοχών-, αναπτύσσονται σε ομοειδείς αργές, αρρενωπές ταχύτητες, βαρείς και δωρικές. Ομοιότητες στις δύο περιοχές παρατηρούνται και όσον αφορά τους τρόπους (διατονικούς και -σπανιότερα- χρωματικούς), το ετεροφωνικό «άδαιν»³⁰ ορισμένων ανδρικών τραγουδιών. Ως διαφοροποίηση μεταξύ των δύο χωρών, θα μπορούσε να θεωρηθεί, σε επίπεδο ρυθμού, η προτίμηση 5σημων κι 6σημων, χορευτικής λειτουργικής, θεμάτων, για το ηπειρωτικό μ.φ., ενώ ανάλογοι ρυθμοί στα Νταρνακοχώρια σπανίζουν.

Οι ομοιότητες του νταρνακοχωρίτικου μουσικού φολκλόρ είναι οριακές με το μ.φ. γεωγραφικών διαμερισμάτων όπως η Θεσσαλία ή η Θράκη κι επικεντρώνονται μόνο σε ορισμένες αισθητικές παραμέτρους και μόνο σε συγκεκριμένους χώρους των περιοχών αυτών. Στη Θεσσαλία, όπου, σαν κέντρο της ηπειρωτικής Ελλάδας και σταυροδρόμι-πέραςμα πολλών μετακινούμενων στο εσωτερικό πληθυσμιακών μονάδων, η εικόνα του μ.φ. είναι πολυδιάστατη και ετερόμορφη, αναγνωρίζονται κοινά αισθητικά δεδομένα στη μουσική παραγωγή περιοχών οι οποίες, σύμφωνα με μαρτυρίες, είχαν επαφές με τα Νταρνακοχώρια. Ενώ, γενικότερα, η μουσική φυσιογνωμία των παραδοσιακών τραγουδιών των γύρω από τον Όλυμπο τόπων παρουσιάζει ευανάγνωστες μακεδονικές επιδράσεις, πιο εξειδικευμένη ταύτιση με το νταρνακοχωρίτικο μ.φ. μπορεί να γίνει με τα ορεινά των τόπων αυτών, τα ορεινά του Ολύμπου -αλλά και των Αγράφων- απ' όπου, σύμφωνα με μαρτυρίες, εκπορεύθηκαν βίαιες μετοικήσεις εξαιτίας διωγμών από τους Τούρκους. Στην παραδοσιακή μουσική των πληθυσμών αυτών, εντοπίζονται κοινές τάσεις με τα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά κυρίως όσον αφορά τη χρήση της φωνής και των καλλωπισμών. Αναγνωρίζονται επίσης και παραλλαγές εξειδικευμένων θεμάτων δημοτικών, όπως ληστρικά («Ντούλας»), αλλά και πανελλήνια θέματα («Της Αλεξάνδρας τα βουνά»), ενώ ορισμένα μεταφερόμενα από τη Θεσσαλία στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ., έχουν υποστεί ενσυνείδητες αλλαγές εννοιολογικού περιεχομένου («Μια κόρη μια Καρσιώτισσα» - «Μια κόρη μι' Αγραφιώτισσα»). Γενικά, η θεσσαλική δημοτική μουσική σκηνή είναι πολυμορφική, εξαιτίας των εντοπισμένων πληθυσμιακών ομάδων που έντονα διαφοροποιούνται από τις υπόλοιπες, κι ως εκ τούτου η σύγκριση με το νταρνακοχωρίτικο μ.φ. είναι δύσκολη και δεν αποδίδει σαφείς αντιστοιχίες. Επιγραμματικά, κι εκτός από τα συνήθη πανελλήνια μουσικοποιητικά πρότυπα που θεωρούνται κοινά, εντοπίζονται διαφοροποιήσεις ως προς την εκφορά των ασματικών τεχνικών -σπανίζουν οι αντιφωνικές και ετεροφωνικές ερμηνείες-, ενώ η σύσταση της μελωδικής δομής για τα θεσσαλικά δημοτικά είναι πιο λιτή κι αποφεύγονται οι επάλληλοι καλλωπισμοί και τα φωνητικά πηδήματα, ιδιαίτερα στους πληθυσμούς της Νότιας Θεσσαλίας και των παράλιων περιοχών (πηλιορίτικο μ.φ.).

Επιμέρους ομοιότητες ανιχνεύονται στη σύγκριση του νταρνακοχωρίτικου μ.φ. με το αντίστοιχο της Θράκης και ιδιαίτερα της Δυτικής, καθώς η Ανατολική Θράκη ακολουθεί παραδοσιακούς μουσικούς δρόμους που θυμίζουν νησιωτικά και μικρασιατικά σκεύασματα, δρόμους που θεωρούνται ασύμβατοι μουσικολογικά με τη δημοτική μουσική της ηπειρωτικής Ελλάδας, εν γένει. Οι κοινοί μουσικοί τρόποι, η ομόλογη μεταβιβαστική

30. Δεν πρέπει να συγχέεται με την πολυφωνία η οποία παρουσιάζεται σε ορισμένα μόνο χωριά της Βορείου Ηπείρου και, σαν ομαδική ασματική τεχνική, αναφέρεται ως η μοναδική περίπτωση πανελλήνια.

τάση Νταρνακοχωριτών και Θρακών (της Δ. Θράκης) των τροπικών δεδομένων στην ανάπτυξη των μελωδιών, οι κοινής αντίληψης ρυθμοί, η ιδιαίτερη χρησιμοποίηση της φωνής, οι αυτοσχέδιες ιαχές στα χορευτικά ιδίως μοτίβα, τα κοινά θέματα και η διάταξη των στίχων, συντελούν στην κατανόηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των συγκρινόμενων περιοχών, οι οποίες όμως (αλληλεπιδράσεις) δε μορφώνονται τελικά σε δημοτικά τραγούδια σαφώς ομόλογα, δηλαδή οι κοινοί τεχνοτροπικοί και υφολογικοί δρόμοι του μ.φ. διαφορετικά διαπραγματεύονται από τους ανθρώπους των χωρών αυτών. Οι κοινοί ρυθμοί, που παρατηρούνται στις δύο συγκρινόμενες περιοχές, δείχνουν μία σαφή προτίμηση των Νταρνακοχωριτών σε ελεύθερου ρυθμού τραγούδια τα οποία πλούσια στολίζουν, ενώ οι Θρακιώτες όμοια πλούσια αυτοσχέδια καλλωπίζουν, αλλά -τουλάχιστον όσο φαίνεται από τις υπάρχουσες πηγές- έρρυθμα μουσικά κείμενα. Επιπρόσθετα, στο θρακιώτικο μ.φ. εντοπίζονται ποικίλα ρυθμικά σχήματα τα οποία σπανίζουν στην περιοχή των Νταρνακοχωριών (3ος επίτριτος, 6σημος διμερής, 9σημος δρομικός συρτός), ενώ οι ταχύτητες εμφανίζονται γρηγορότερες και η συνοδευτική κινήσιολογία θεαματικότερη. Γενικά το μ.φ. της Θράκης αποκαλύπτεται πιο εξωστρεφές και εκδηλωτικό. Η ανάκρουση στα θρακικά μουσικά κείμενα-, επιβεβαιώνεται από τη σχετική βιβλιογραφία. Ο ποιητικός λόγος είναι ποικιλιμένος εξίσου και στις δύο περιοχές, αλλά στο θρακικό μ.φ. ειδικότερα, τα αυτοσχέδια εμβόλιμα επιφωνήματα, καταλήγουν να εκφέρονται συχνότερα ως φωνηεντόμορφες κραυγές, φαινόμενο που σπανίζει στο νταρνακοχωριτικό μ.φ. Σε επίπεδο οργάνων, η θρακική γκάιντα που αποτελεί ένα από τα συχνά εμφανιζόμενα όργανα στην περιοχή των Νταρνακοχωριών, δικαιολογείται από το μεγάλο ρεύμα προσφύγων που κατέκλυσαν το σερραϊκό κάμπο.

Σε γενικές γραμμές, το βορειοελλαδίτικο μ.φ. (Ηπείρου, Β. Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Δ. Θράκης) παρουσιάζει κοινή αισθητική γραμμή, που αποδεικνύεται από τα μουσικά σχήματα των τραγουδιών, τις -σχετικά- αργές, ταχύτητές τους, την καλλωπιστική νοοτροπία, τη μελωδική δομή, φωνητικά πηδήματα ή ολισθήματα, την ύπαρξη αντιφωνίας κι ετεροφωνίας, την ποιητική γλώσσα με στιχουργικές αναδιπλώσεις, τα κοινά θέματα και τη συναφή λειτουργική τους.

Οι περιοχές της Ρούμελης και της Πελοποννήσου ομοιάζουν με τα Νταρνακοχώρια σε επίπεδα γενικών αξόνων δημιουργίας των δημοτικών τραγουδιών (ελεύθερα κι 7σημα ρυθμικά σχήματα, ιαμβικοί 15σύλλαβοι, κ.ά.), αλλά τα επιμέρους χαρακτηριστικά ελαφρά παραλλάσσουν, εξαιτίας διαφορετικών ιστορικών, γεωγραφικών, κοινωνικών ή άλλων συγκυριών.

Ειδικότερα στη Ρούμελη, όπου το σύνολο της παραδοσιακής μουσικής παραγωγής εκπορεύεται από τα αισθητικά δεδομένα των κλέφτικων δημοτικών, δύσκολα ανευρίσκονται κοινά με τα Νταρνακοχώρια ηχητικά στοιχεία. Τα κλέφτικα ρουμελιώτικα δημοτικά χρησιμοποιήθηκαν ως αρχέτυπα όλων των κατηγοριών θεμάτων (θρησκευτικών, ερωτικών και κυρίως της χαράς), έγιναν δε αφορμή, κατά τα προεπαναστατικά, ιδίως, χρόνια, να παραμερισθούν οι παλαιότερες δημοτικές δημιουργίες του χώρου (στα φορμουλαϊκά ίχνη των οποίων, όμως, μορφώθηκαν). Αντίθετα στα Νταρνακοχώρια συναντήθηκε ιερή προσήλωση στα παλαιά αισθητικά δεδομένα και στη βυζαντινότροπη ασματική τεχνική. Στη Ρούμελη, όπου κορυφώθηκε ο αγώνας για την ανεξαρτησία κι όπου οι επαναστατικές τάσεις είχαν δημιουργήσει από νωρίς μία ατμόσφαιρα εθνικής αναταραχής, οι πληθυσμοί τραγούδησαν το ηρωικό παρόν τους και αδράνησαν -όχι συνειδητά- στη διαφύλαξη του παρελθόντος τους. Τα αρματολίκια και ο θεσμός των κλεφτών γνώρισαν μεγάλη εξάπλωση στα χρόνια πριν και κατά τη διάρκεια της επανάστασης -σε αντίθεση με το νταρνακοχωριτικό περιβάλλοντα χώρο- κι ο ντόπιος λαϊκός νους τραγούδησε με ιδιαίτερο πάθος την πραγματικότητα αυτή. Έτσι, έντονα διαφοροποιείται η ρουμελιώτικη μουσική σκηνή από την αντίστοιχη περιοχών -όπως τα

Νταρνακοχώρια-, στις οποίες οι ιστορικές συγκυρίες ήταν διαφορετικές. Διαφοροποιημένη παρουσιάζεται η τάση καλλωπισμών στα ρουμελιώτικα μουσικά κείμενα, τα οποία είναι πιο λιτά, με μικρότερο τονικό εύρος των νταρνακοχωρίτικων, ενώ χαρακτηρίζονται από γοργότερες ταχύτητες και οι ελεύθερου ρυθμού δημιουργίες αποκαλύπτονται πιο σπάνιες κι εντοπισμένες σε συγκεκριμένα δημοτικά θέματα (θρησκευτικά ιδίως). Διαφορετική είναι η αντιμετώπιση στους συγκρινόμενους χώρους ορισμένων μορφών (π.χ. ο ρυθμός 3/4 στη Ρούμελη δεν είναι χαρακτηριστικός αστικόμορφων δημιουργιών, όπως στο ντ. μ.φ., αλλά αυθεντικός δημοτικός όπως μαρτυρείται από τη χρησιμοποίησή του σε συνθέσεις που χορεύονται ως «τσάμικοι»). Στη Ρούμελη, η σύνταξη της ποιητικής γλώσσας και η μετρική ακολουθούν τα πανελλήνια πρότυπα, ενώ στα Νταρνακοχώρια τα τσακίσματα, τα επιφωνήματα και οι στιχουργικές αναδιπλώσεις, είναι πιο σύνθετης μορφής, εφ' όσον, βέβαια, υποβοηθάται η παρουσία τους κι από την πλειοψηφία τραγουδιών ελεύθερου ρυθμού. Κάποιες ομοιότητες εντοπίζονται στα μουσικά όργανα που, χρησιμοποιούμενα από πλανήτες μουσικούς στις δύο συγκρινόμενες περιοχές, ως ακούσματα φανερώνονται κοινά, ιδίως με τους ρουμελιώτικους αγροτικούς πληθυσμούς της υπαίθρου χώρας.

Η Πελοπόννησος, ως περιοχή με ξεχωριστή φυσιογνωμία, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες υφολογικές ομοιότητες στην παραδοσιακή μουσική με τα Νταρνακοχώρια. Έτσι, ενώ αναγνωρίζονται οι βασικές πανελλήνιες τεχνοτροπικές δομές, διακρίνεται η διαφοροποιημένη διαπραγμάτευσή τους στο πελοποννησιακό και νταρνακοχωρίτικο μ.φ. Η διαφορετική, άλλωστε, ιστορική πορεία κατά τα χρόνια μετά την άλωση-, συντέινει και στην προτίμηση διαφορετικών θεματικών μοτίβων και τραγουδιών, των οποίων το περιεχόμενο διαφορετικά αντιλαμβάνονται οι λαϊκοί δημιουργοί των δύο συγκρινόμενων περιοχών. Διακρίνεται μία κοινή, επιφανειακή, όμως, ταύτιση σε διατονικούς τρόπους μελωδικής ανάπτυξης, ενώ στην πελοποννησιακή μουσική σκηνή σπανίζουν οι χρωματικοί και είναι περιορισμένες οι μεταβιβάσεις. Οι ρυθμοί είναι κοινοί, αλλά τα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά τραγούδια χαρακτηρίζονται από πιο αργές ταχύτητες από αυτές των πελοποννησιακών δημοτικών, ανάλογα, βέβαια, και με τη χρησιμότητα και το νοηματικό περιεχόμενο του θέματος. Ελεύθερου ρυθμού δημιουργίες μαρτυρούνται και για τον Πελοποννησιακό χώρο, κυρίως στα ορεινά, χωρίς όμως την αριθμητική υπεροχή στο σύνολο των τραγουδιών που ανιχνεύεται στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ., -γεγονός το οποίο οφείλεται στον επηρεασμό των Πελοποννήσιων από διάφορα ακούσματα και ιδίως νησιωτικά, ενώ οι Πελοποννήσιοι ερμηνευτές εμφανίζονται πιο φειδωλοί στον καλλωπισμό των μουσικών κειμένων τους. Ανάκρουση εντοπίζεται σε παραλλαγμένα τραγούδια, ενώ αντιφωνική κι ετεροφωνική ασματική τεχνική -από όσες τουλάχιστον πληροφορίες μπορούν να ληφθούν από τις μέχρι τώρα μουσικοποιητικές καταγραφές του πελοποννησιακού μ.φ.-, σπανίζει στο χώρο. Τα μουσικά όργανα που προτιμώνται στα ορεινά της Πελοποννήσου, όργανα ηχηρά για ανοικτούς χώρους, είναι κοινής αντίληψης με ανάλογα ακούσματα του νταρνακοχωρίτικου μ.φ. Τα παράλια της Πελοποννήσου, σε θέματα μουσικών οργάνων, έχουν επηρεασθεί από τους νησιώτικους ήχους, πιο απαλούς κι όχι τόσο ηχηρούς, που, ως μίμηση των διασκεδάσεων των αστών, χρησιμοποιούνται και στο νταρνακοχωρίτικο περιβάλλον κατά τα νεότερα χρόνια. Σε επίπεδο στίχου και ποιητικού λόγου, οι συγκρινόμενες περιοχές αποκαλύπτουν αναλογίες όσον αφορά τα γενικότερα πανελλήνια χνάρια (επικράτηση μετρική του ιαμβικού 15σύλλαβου στίχου, ομόλογα τεχνοτροπικά σχήματα-, κοινής αντίληψης, ροπή προς ομοιοκαταληξία σε αστικότερα δημοτικά). Η τάση εμμονής των Νταρνακοχωριτών ερμηνευτών στη χρήση εμβόλιμων στιχουργικών παραγεμισμάτων, επάλληλων, περιορίζεται σαφώς στους Πελοποννήσιους και επικεντρώνεται συνήθως σε ορισμένες, μόνον, κατηγορίες δημοτικών θεμάτων (κλέφτικα, θρησκευτικά). Τα κλέφτικα, τα οποία είναι θέματα που πρωτογενώς μορφώνονται στην Πελοπόννησο εξαιτίας ιστορικών δεδομένων, θεωρούνται από τα

πλέον χαρακτηριστικά δείγματα του πελοποννησιακού μ.φ. μαζί με τα ιστορικά και τα μανιάντικα μοιρολόγια. Στη Μάνη, η παράδοση του θρήνου των νεκρών συνεχίζεται έως τις μέρες μας, ενώ στα Νταρνακοχώρια το τυπικό αυτό έχει εξαφανιστεί. Παράλληλα, οι πελοποννησιακές εκδοχές βαίνουν σε καθαρά μετρικά σχήματα (ιαμβικός δυσύλλαβος στίχος) και έχουν μορφή έμμετρων διαλόγων, ενώ τα νταρνακοχωρίτικα μοιρολόγια είναι μονόλογοι με συνδυαζόμενα αφηγηματικά μέρη και ελεύθερου ρυθμού, συνήθως, συνθέσεις. Τα παλαιότερα θέματα, ακριτικά και παραλογές, που εντοπίζονται στα δύο συγκρινόμενα μ.φ., είναι ευρέως διαδεδομένα στις ορεινές περιοχές της Πελοποννήσου κι άδονται συνήθως από τους γεροντότερους. Αποτελούν παραλλαγές θεμάτων μικρασιατικών και διαπραγματεύονται περιστατικά του παλαιού ακριτικού και παραλογικού κύκλου. Στα Νταρνακοχώρια, ακριτικά του πρώιμου αυτού κύκλου δεν καταγράφηκαν, ενώ παλαιές παραλογές εντοπίστηκαν κοινές με την Πελοπόννησο με διαφορετική, όμως, γραφή, που αποκαλύπτει και τις διαφορετικές αισθητικές αξίες των συγκρινόμενων πληθυσμών.

Γενικά διακρίνεται μια διαφοροποίηση του πελοποννησιακού μ.φ. των ορεινών και παράκτιων περιοχών και ανάλογα μορφώνονται οι αναλογίες ή αντιστοιχίες με το ντόπιο σερραϊκό. Στα ορεινά, δηλαδή της Πελοποννήσου, όπου οι άνθρωποι ζούσαν πιο περιορισμένοι στον κοινωνικό μικρόκοσμό τους, ανιχνεύονται ορισμένα στοιχεία (συχνότερες μεταβιβάσεις εσωτερικά του τρόπου, πιο έντονα καλλωπισμένο μουσικό κείμενο, προτίμηση ελεύθερου ρυθμού τραγουδιών με ανάλογες αυτοσχεδιαστικές υπερβάσεις και φωνητικά ποικίλματα), που προσφέρουν υλικό για στιλιστικές συγκλίσεις με τη νταρνακοχωρίτικη μουσική σκηνή. Στην παράκτια πελοποννησιακή ζώνη, όπου οι επαφές και οι επιδράσεις με το νησιωτικό χώρο είναι δεδομένες και η προϋπάρχουσα ενετική κατοχή συνέβαλε στην υιοθέτηση υφολογικών δημοτικών χαρακτηριστικών με αναφορές σε δυτικοευρωπαϊκά ακούσματα, η σύγκλιση με το νταρνακοχωρίτικο μ.φ. ατονεί, εκτός ίσως από τα νταρνακοχωρίτικα αστικά δημοτικά τραγούδια, που παρουσιάζουν -έως κάποιο σημείο- κοινά στοιχεία με αντίστοιχα πελοποννησιακά.

1β) Σύγκριση με το μ.φ. της νησιωτικής Ελλάδας

Η σύγκριση με το μ.φ. της νησιωτικής Ελλάδας αποκαλύπτει σημαντικές διαφορές με το αντίστοιχο των Νταρνακοχωρίων, οι οποίες εκπορεύονται από τις πιο γενικευμένες-, δυσαναλογίες σε επίπεδο φυσικού περιβάλλοντος χώρου, ψυχροσύνθεσης ανθρώπων, κοινωνικής και πολιτειακής οργάνωσής τους, οικονομικής κατάστασης και ιστορικής πορείας. Ενώ, δηλαδή, οι βασικές δομές των ποικίλων εκδηλώσεων λαϊκού χαρακτήρα των συγκρινόμενων περιοχών-, είναι κοινές και οι αναφορές τους στο αρχαϊκό παρελθόν εμφανείς, είναι τόσο έντονες οι διαφοροποιήσεις του τόπου, ώστε καταλήγουν να εκφέρονται παραλλαγμένες έως τελείως ανόμοιες, οι δε παραλλάξεις αυτής της λαϊκής συμπεριφοράς, εμφανίζονται και στα προϊόντα των υπό σύγκριση παραδοσιακών κοινωνιών και ιδιαίτερα στο δημοτικό τραγούδι. Αποσαφηνίζονται, έτσι, αναντιστοιχίες στις ταχύτητες του ρυθμού που χρησιμοποιούνται, στη μελωδική δομή των αδόμενων κειμένων, στη διάθεση αυτοσχεδιασμού, στα καλλωπιστικά στοιχεία, στην ετεροφωνική αντίληψη κατά την εκφορά του μουσικού κειμένου, στη θεματολογία, στη στιχοπλοκή και στη μόρφωση-στροφική, ομοιοκατάληκτη- του ποιητικού μέρους. Πιο εξειδικευμένα, στα νησιά προτιμώνται, γενικά, οι δίδυμοι ρυθμοί, ενώ αποφεύγονται τα τρίσημα ή οι ανισομερείς ρυθμοί. Ο θσημος, ως επίδραση μικρασιατική, συναντάται και στα Νταρνακοχώρια -κυρίως μετά τα προσφυγικά κύματα στις αρχές του 20^{ου} αι.- και στα νησιά, ενώ στα νησιώτικα δημοτικά, η ρυθμική ποικιλία εξαρτάται από τον ρυθμό της κίνησης -εφ' όσον ο χορός είναι αναπόσπαστο μέρος του συνολικού μ.φ.-, τα καθιστικά δε θέματα δεν συνταιριάζουν τόσο με την ομαδική ψυχολογία των ανθρώπων. Επιπλέον, τα νησιώτικα δημοτικά τραγούδια ελεύθερου ρυθμού σπανίζουν και ενδείκνυνται για ερμηνείες, συνήθως

αυτοσχέδιες, σε προσωπικές στιγμές του ανθρώπινου βίου. Οι γοργές ταχύτητες των νησιώτικων, οι λιτοί και βραχείς μουσικοί καλλωπισμοί που πάντα υποτάσσονται σε συγκεκριμένο ρυθμικό πλαίσιο, η διαφορετική φωνητική χροιά, οι πιο ανοιχτοί φωνητικοί ήχοι, τα περισσότερο ηδυπαθή ακούσματα, η διαφορετική καλλιτεχνική φιλοσοφία των φωνητικών πηδημάτων, η απόκλιση από τα ομοφωνικά κι ομοτονικά δεδομένα (τάση, η οποία στα Επτάνησα κατέληξε στις πολυφωνικές εκδοχές της λεγόμενης επτανησιακής καντάδας που, όμως, δε νοείται ως γνήσια δημοτική), η ερμηνεία με στοιχεία ατελούς πολυφωνίας που μαρτυρείται σε περιοχή της Καρπάθου (που αυτόματα παραπέμπει στα πρώτα δυτικοευρωπαϊκά πολυφωνικά τολμήματα του Μεσαίωνα) και η προτίμηση χορδόφωνων μουσικών οργάνων και συνδυασμών τους, αποτελούν σαφείς διαφοροποιήσεις από το νταρνακοχωρίτικο μ.φ. Το φαινόμενο της ανάκρουσης και οι εκδηλώσεις αντιφωνικού άδειν (στις ερμηνείες των ριζιτικών της Κρήτης), όμοια διαπιστώνονται στις δύο συγκρινόμενες περιοχές. Η ύπαρξη ομοιοκατάληκτων στίχων στο μουσικό νησιωτικό φολκλόρ είναι συνέπεια της πολιτισμικής επαφής δύο κόσμων -νησιώτικού ελλαδικού και δυτικοευρωπαϊκού-, ενώ στα Νταρνακοχώρια είναι συνέπεια αστικής (αστικοτρόπης) κουλτούρας που εμφανίζεται στον ελληνικό κόσμο μετεπαναστατικά. Σε επίπεδο στιχουργικό δεν εντοπίζονται μεγάλες διαφορές, αλλά ανιχνεύονται διαφορές στη χρήση εσωτερικών των στίχων τσακισμάτων. Ο αυτοσχεδιασμός του νησιώτικού μ.φ. είναι ριζικός, μερικός δε -μέσω εμβόλιμων και στιχουργικών αναδιπλώσεων- αυτός του νταρνακοχωρίτικου. Τα τεχνοτροπικά μέσα αποδεικνύονται κοινά, σε ερωτικά, περιγελαστικά και θέματα της χαράς, διακρίνεται ομόλογης νοοτροπίας υιοθέτηση του ποιητικού ύφους και η γλώσσα συχνά είναι ομοιότροπα απελευθερωμένη και στις δύο πλευρές. Η σύνταξη της νησιωτικής γλώσσας ακολουθεί διαλογική φόρμουλα, ενώ στα νταρνακοχωρίτικα δημοτικά, η ανάπτυξη του ποιητικού μέρους γίνεται με αφηγηματική εισαγωγή και ο διάλογος έπεται, ενώ εμφανίζεται και επίλογος. (Φυσικά, αυτές οι παράμετροι σύνταξης-, δεν είναι απόλυτες). Γενικά, ο αφηγηματικός λόγος φαίνεται πως σπανίζει στον νησιωτικό χώρο, ενώ στο νταρνακοχωρίτικο είναι ευρέως διαδεδομένος. Οι νησιώτες είναι πιο άμεσοι -σε σύγκριση με τους Νταρνακοχωρίτες- στον λόγο τους και προτιμούν να αυτοσχεδιάζουν σε θέματα που αφορούν την προσωπική τους ζωή. (Αυτό δε σημαίνει πως δε διαπιστώνονται διηγηματικά θέματα στο συνολικό νησιωτικό φολκλόρ, το αντίθετο μάλιστα, ειδικά σε περιοχές όπως η Κρήτη ή η Κύπρος, όπου ανιχνεύονται και μοναδικά αυθεντικά παλαιότατα ακριτικά θέματα, μεταφορές, προφανώς από τον γειτονικό μικρασιατικό χώρο μέσω των θαλάσσιων εμπορικών -και ιδεολογικών- δρόμων, η γενικότερη τάση είναι να μορφώνονται και -κυρίως- να επαναλαμβάνονται θέματα συναισθηματικά, ενδεικτικά του εκδηλωτικού χαρακτήρα των νησιωτών. Κοινά με το νταρνακοχωρίτικο μ.φ. αναγνωρίζονται ορισμένα πανελλήνια παραλογικά θέματα στα νησιά, στα οποία (νησιά) ακόμη και η διαπραγματεύσή τους ακολουθεί συναισθηματικής υφής ποιητικούς δρόμους. Στα νησιωτικά ακριτικά ακολουθείται η ιδεολογία των πρώτων ακριτικών τραγουδιών του 9^{ου} αιώνα, ενώ στα νταρνακοχωρίτικα οι ήρωες είναι άνθρωποι καθημερινοί-, που λυγίζουν, πονάνε και αποτυγχάνουν. Στο νησιωτικό μ.φ. χαρακτηριστική είναι η απουσία θεμάτων κλέφτικων, πρωτογενώς μορφωμένων, εφ' όσον, βέβαια, δεν υπήρξε ανάλογη παρουσία του θεσμού στους χώρους αυτούς. Τα λιγοστά κλέφτικα που καταγράφονται, αποτελούν πανελλήνια θέματα, που, έχοντας πάνδημο -με την πάροδο του χρόνου- χαρακτήρα, «πέρασαν» και στα νησιά. Όμοια διαδικασία φαίνεται πως ακολουθήθηκε και στα νταρνακοχωρίτικα κλέφτικα, τα οποία αποτελούν παραλλαγμένες εκδοχές πανελλήνιων θεμάτων. Η χαρακτηριστικότερη εικόνα του νησιώτικού μ.φ., που δίδεται μέσα από τον μεγάλο αριθμό των δίστιχων³¹, τα

31. Στην Κρήτη, στο ίδιο δημιουργικό πλαίσιο αναπτύσσονται, οι μαντινάδες -ή κοντυλιές, όπως ονομάζονται στο ανατολικό τμήμα του νησιού- το μόνο πανελλήνια παραδοσιακό μουσικοποιητικό

οποία αποτελούν μία ξεχωριστή μορφή δημιουργίας, που σχετίζεται με την ιδιόμορφη παιδεία των νησιωτών (φραγκική επίδραση) και τη διαφορετική τους αντίληψη για τη ζωή, απουσιάζουν εντελώς από τη νταρνακοχωρίτικη ασματική δημιουργία. Επίσης, δεν εντοπίζονται στο νταρνακοχωρίτικο μ.φ. αυστηρά εντοπισμένες νησιωτικές δημιουργίες, όπως τα κρητικά ριζίτικα και οι κυπριακές ρίμες.

Συνοπτικά, η εξέταση του νταρνακοχωρίτικου μ.φ. με το λοιπό ηπειρωτικό και νησιωτικό-, αποσαφηνίζει τις διαφορές-, που δικαιολογούνται κάτω από τη γενικότερη θεώρηση των διαφορετικών πληθυσμιακών και κοινωνικών δεδομένων, αλλά και τις ομοιότητες που υφίστανται σε στυλιστικό και τεχνικό-δημιουργικό επίπεδο. Οι στυλιστικές διαφορές ή ομοιότητες-, δηλώνουν και πολιτισμικές συγγένειες μεταξύ περιοχών της Ελλάδας-, που η γεωγραφική τους διάταξη είναι συνήθως διάταξη γειτονίας. Η σχέση της γειτονίας των πληθυσμών -τις πιο πολλές φορές- είχε σαν αποτέλεσμα και ομολογη ιστορική διαδρομή. Με το σκεπτικό αυτό, το νταρνακοχωρίτικο μ.φ., ως εκδοχή του ανατολικομακεδονικού-, που είναι παρακλάδι του συνολικού πολυμορφικού μακεδόνικου, το οποίο επηρεάζει και επηρεάζεται από το ηπειρωτικό ή το δυτικοθρακικό, είναι κομμάτι της βορειοελλαδικής δημοτικής μουσικής παραγωγής έντονα επηρεασμένης από τα βυζαντινά μουσικά αισθητικά πρότυπα, που είχε την ευκαιρία -δεδομένων και των ιστορικών συγκυριών-, να ακτινοβολεί και, πολλές φορές, να αποτελεί φορμουλαϊκό μοντέλο σε εντοπισμένα μουσικά φολκλόρ του ευρύτερου Βαλκανικού χώρου.

Οι διαφορές του βορειοελλαδικού αυτού μ.φ., που κατά τόπους ανιχνεύονται σε σύγκριση με άλλες ελληνικές περιοχές, είναι κυρίως, -διαφορές σε στυλ-, του καλλιτεχνικού ύφους. Ο δημοτικός πυρήνας στους μελωδικούς τρόπους, στους κυρίαρχους ρυθμούς, στις βαθμίδες του μουσικού κειμένου (κυριότερες πανελλήνια και πιο σταθερές είναι οι F, IV, V, III, II), στα όργανα (εν μέρει), στον στίχο, στα συντακτικά χνάρια της ποιητικής γλώσσας, στα σχήματα λόγου και στα θέματα, είναι κοινός και στη βάση ενός αρχέτυπου όρων και συνθηκών καλλιτεχνικής αισθητικής, που αναγάζεται στα πρώιμα αρχαϊκά χρόνια κι έκτοτε ακολουθεί την πορεία πολιτισμού του ελληνικού κόσμου. Όπως κοινός είναι ο ελληνορθόδοξος πολιτισμός των Νεοελλήνων, στη βάση του οποίου μορφώνονται πολλές εθιμικές-λαογραφικές εκδοχές κατά τόπους, έτσι κοινό είναι και το πολιτιστικό προϊόν της ελληνικής ψυχής, το δημοτικό τραγούδι. Διαφορετικές είναι οι εκφάνσεις του κατά τόπους, ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία των ντόπιων πληθυσμών και των λειτουργικών αναγκών τους, η ιδέα του όμως είναι πανελλήνια και η ουσία του ίδια.

Έφη Χατζηδημητρίου

Πρώτη δημοσίευση: *Σερραϊκά Ανάλεκτα*, Τόμος Πρώτος, έκδοση Δήμου Σερρών, Σέρρες 1994.

είδος που παρουσιάζει γνήσια, δημοτικής αντίληψης προσαρμογή στις σύγχρονες τάσεις, προφανώς εξαιτίας της πρωτοτυπίας στη σύλληψή του και στο συνολικό αυτοσχεδιασμό -και πάντοτε επίκαιρο- πνεύμα που το διακρίνει.

Χατζηδημητρίου Έφη (14.1.1962 - 23.9.1997)

Πιανίστα, Διδάκτωρ Εθνομουσικολογίας, Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από το 1988, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α.) στη Θεσ/νίκη και τις Σέρρες. Ατομικά ρεσιτάλ πιάνου στον Καναδά, στην Αθήνα και τις Σέρρες. Συμμετοχή σε συναυλίες με άλλους καλλιτέχνες.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. Εισαγωγή στη Μουσική (1986).
2. Η Πρακτική της Θεωρίας της Μουσικής (1987). Διδάχθηκε στους φοιτητές των Τ.Ε.Φ.Α.Α. Θεσσαλονίκης και Σερρών.
3. Η Θεωρία της Παραδοσιακής Αρμονίας (1989).
4. Ο ρυθμός στην εκτέλεση της κίνησης - Μουσική μεθοδολογία (1991). Διδάχθηκε στους φοιτητές των Τ.Ε.Φ.Α.Α. Θεσσαλονίκης και Σερρών.

ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Δημοτικά τραγούδια της Ελλάδας.
 1. Δίτομη διδακτορική διατριβή στην Εθνομουσικολογία με θέμα την ιστορία και τη μουσική των Νταρνακοχωριών του νομού Σερρών.

ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

 ΝΑΚΑΣ
ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Έφη
Χατζηδημητρίου

Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ
ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

ΛΥΣΙΠΕΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΥΣΙΑΣ

ΕΦΗ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Καθηγήτρια Μουσικής

Ο ΡΥΘΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ
ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Συμμετέχουν οι καθηγητές Φυσικής Αγωγής:

Γιαννινοπούλου Ευγενία, Λίβρας Αστέριος, Μανωλόπουλος Ευάγγελος,
Παπίσος Χρήστος, Παππά Αρετή, Σαμπάνης Μιχάλης,
Σκαυρας Δημήτριος, Τσιτσικάρης Γεώργιος, Φλώρος Δημήτριος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΣΑΛΤΟ

Ι. ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1. ΕΝΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

A'

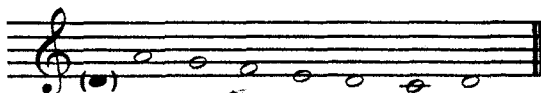
Ακριτικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγιο Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία: Ε.
Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγρ.: 7-11-1990

Frontier Song - Agio Pnevma
Sung by Sotiris Birbiles (b. 1944, Agio
Pnevma)
Recording - Notation - Decoding: E.
Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian) [T- re, D- sol]

M.M. (♩ . ♩ . ♩) = 276 Κ.1. Ι. 1.

Έ- να πα- λλη- κά- ρι δε- κα- ου- χτώ χρου- νώ
ά- ρμα- τ'α- ρμα- τώ- θη- κε πάει στο πό- λε- μο πό- λε- μο
δε βρή- κε πί- σω γύ- ρι- σε στα μι- σά του δρό- μου
πή- γε νι- ρο δι- ψα- σε έ- σκυ- ψε να πιεί νε- ρό α-
πό το πο- τα- μό πο τον πο- τα- μό, μια μα- χαι- ριά
του δώ- σα- νε στο δε- ξί πλευ- ρό στο δε- ξί πλευ- ρό
εί- χε κι έ- να

Ένα παλληκάρι δεκαοχτώ χρονώ (δισ)
 άρματ' αρματώθηκε πάει στο πόλεμο. (δισ)
 Πόλεμο δε βρήκε πίσω γύρισε (δισ)
 5 στα μισά του δρόμου πήγε νιροδίψασε, (δισ)
 έσκυψε να πιει νερό από τον ποταμό (δισ)
 μια μαχαιριά του δώσανε στο δεξί πλευρό. (δισ)
 Είχε κ' ένα δούλο που το έκλαιγε: (δισ)
 - «Μη με κλαις καλέ δούλε, μη με κλαις πικρά, (δισ)
 10 σύρε να πεις τη μάνα μου τη κυρά-παπαδιά (δισ)
 και την αδερφούλα μου την καλογριά (δισ)
 γιατί δεν μ' άφηναν από μικρός να παντρευτώ
 και τώρα ας με βλέπουμε νεκρό στο ποταμό».

Translation

"An intrepid young man"

An intrepid man at his eighteens,
 put on his armour, he's going to war,
 found no war, then turned back,
 half-way home he felt drought.
 5 To the river down he bent
 but got stabbed in his right side.
 And his servant was crying for him:
 - "Cry not bitterly for me servant,
 only hurry and tell my mother, the priest's wife
 10 and my little sister who's a nun,
 for they wouldn't let me marry when I was young,
 and now they'll see me dead by the river-side."

B'

Ακριτικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892, Εμμ.
 Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγρ.: 1975

Frontier Song - Emmanouil Pappas
 Sung by Theophano Baira (b. 1892,
 Emm. Pappas)
 George Kaftantzis file
 Notation - Decoding: E. Hatzidimitriou
 Year of recording: 1975

Αιολικός (Aeolian) [T- re, D- sol]

M.M. (♩ . ♩) = 304 K. 4. II. 6.

Έ- να πα- λλη- κά- ρι δώ- δι- κα χρου- νώ τ'α'

- Ένα παλληκάρι δώδεκα χρονώ
 τ'άρματά του ζώθηκε για το πόλεμο. (δισ)
 Πόλεμο δε βρήκε πίσω γύρισε (δισ)
 κι απ' το δρόμο τον πολύ νεροδίψασε. (δισ)
 5 Έσκυψε να πει νερό απ' τον Δούναβου, (δισ)
 τρεις μαχιριές τον δώσανε στο δεξί πλευρό. (δισ)
 Είχε κι ένα δούλο που τον έκλιγε: (δισ)
 - «Μη μι κλαις βρε δούλε μου, μη μι κλαις πικρά (δισ)
 σύρι να πεις την μάνα μου την καλογριά (δισ)
 10 και την αδελφούλα μου τη γερόντισσα» ... (δισ)

Translation

"An intrepid young man"

- An intrepid youth at twelve
 put on his fighting gear, ready to fight,
 found no war and, then, came back,
 Due to long walk got dried.
 5 Down he bent to drink water from the Danube,
 they stabbed three times his right side.
 He had a thrall who was crying for him:
 - "Don't cry for me servant, cry not bitterly for me,
 go on and let my mother, the nun, know
 10 and my little sister the venerable old-woman."

2. ΗΡΘΑΝ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

Ακριτικό: Νέο Σούλι
 Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή: Θεοφάνης Χαλέμης
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγρ.: 28-4-1971

Frontier Song - Neo Souli
 Sung by Christos Smilianis (b. 1936 - Neo
 Souli)
 Recording: Theophanis Chalemes
 Notation - Decoding: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 28, 1971

Makam Hidjas [T-re, no fixed D]¹

M.M. ♩ = 120 Rubato Κ. 8. Π. 3.

1 3 2 3 3

Ή- ρθαν τα που- λιά

ή- ρθαν τα χε- λι- δό- (κο)

νιά ή- ρθα- νε

ΚΙ Ε

1 3 2 3

Ήρθαν τα πουλιά,
 ήρθαν τα χελιδό(κο)νιά,
 ήρθανε κι ε - (δισ) κι ε - κι ε - κάτσαν
 στις α(ι)γάπης μου την πό(κο)ρτα.

5 Δεν κελαηδού- δεν κελαηδού- σαν σαν πουλιά
 μήτε σαν χελιδό(κο)νιά,
 μόν' χον' κελαηδού- μόν' κελαηδού- σαν κι έλεγαν
 μ' ανθρώπινη λαλίτσα:

¹ Η παρουσία του μι β και μι β στο τέλος, δημιουργεί μεταβίβαση από διατονικό σε χρωματικό γένος [transition from diatonic to chromatic].

- «Ξύπνη-(ν) α(ι)νά- ξύπνα (ν) α(ι)γάπη μ', ξύπνησε
 10 ξύπνα και μην κοιμά(κα)σαι,
 ξύ-και -πνα κι αγκά- ξύπνα κι αγκά- γκα - λιασε
 κορμί κυπαρισιένιο,
 ξύ- και -πνα και φί - ξύπνα και φί- λησε
 μαγ'λούδ' τριανταφυλλένιο..»

Translation

“The birds have arrived”

Here are the birds,
 here are the swallows.
 Here, they've come and sat
 on my loved one's step.

- 5 They weren't warbling like birds do,
 nor did they warble like swallows do,
 they were just warbling and saying
 in human voice, they said:

- 10 “Wake up my love, wake up,
 wake up and don't be asleep;
 wake up and put your arms around
 the cypress-like figure;
 wake up and kiss
 the rose-like cheek of mine.”

3. ΓΚΑΪΡΕΤ ΝΙΚΟΛΑ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ

Ακριτικό: Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγιο Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγρ.: 7-5-1991

Frontier Song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas (b. 1927 - Agio
 Pnevma)
 Recording - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} \sim 40$ Rubato Κ. 14. I. 4.

Παί- ρνει ο Στρα- τή- ς στο δρό-
 μο το δρο- μά- κι

- Παίρνει ο Στρατής στο δρόμο
 το δρομάκι στο Ξυλοσούρναρο.¹
 Γυρίζ' κι βλέπ' Νικόλας
 από πίσω στρατός τους κυνηγά.
 5 Σαν 'φτάσαν στο Ζουλί² μπρεμ τα μπαϊρια³,
 λάβουσαν το Νικολάκ'.
 -«Γκαϊρέτ⁴, γκαϊρέτ Νικόλα παιδί μου
 ώσπου να πάμε στο χωριό.»
 Ώσπου να φτάσουν στη Τιπόλιαν⁵ το λάκκο,
 10 έπισι ο Νικουλάκ'ς.
 Τη μια μιριά βαστά ο καπιτάνιος,
 την άλλη Δημοσθέν'ς.
 - «Δεν μπουρώ να πλαλώ⁶ μπρε καπιτάνι μ',
 χύθ'κι το αίμα μου.»
 15 -«Γκαϊρέτ, γκαϊρέτ Νικόλα παιδί μου
 ώσπου να πάμι στο χωριό,
 ίσως να μας γλυτώσουν τα αδέρφια
 τα Ελληνόπουλα.»

¹ Ξυλοσούρναρο = ξύλινη βρύση.

² Ζουλί (Ζίλι), τοποθεσία με δεξαμενή στο δρόμο από το χωριό Χρυσό προς το Άγιο Πνεύμα (βλ. ιστορικά στοιχεία, τουρκική περίοδος).

³ Μπαϊρι = λόφος, ύψωμα.

⁴ Γκαϊρέτ = κουράγιο.

⁵ Τιπόλιαν', αντί Τοπόλιανη.

⁶ Πλαλώ = τρέχω.

Translation

"Courage Nikolas my child"

- Got along Stratis his way
to the wooden fountain path
Nic'las sees as turning back
an army chasing them.
- 5 As they reached the hills at Zouli,
Nikolas was wounded.
- "Courage, courage, Nikolas my child
until we reach the village."
Before they could reach Topoliani the pit,
- 10 Nikolas fell down.
The captain holds him from one side.
Demosthenes from the other.
- "I cannot run my captain
my blood has shedded."
- 15 - "Courage, courage, Nikolas my child
until we reach the village,
maybe we' ll be saved by our brothers
the Greeks."

4. ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΛΑ

Ακριτικό: Νέο Σούλι
Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή: Θεοφάνης Χαλέμης
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγρ.: 24-4-1971

Frontier Song - Neo Souli
Sung by Dimitrios Kalathas (b. 1908 -
N. Souli)
Recording: Theophanis Chalemis
Notation: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 24, 1971

Μιουστάρ (Miustar) [T-re, D=la]

M.M. ≈ 84 *Rubato* Κ. 7. Π. 2.

Κά- τω στα δα- σιά
τα πλα- τά- νια, κά- τω στα δα-
σιά τα πλα- τά- νια

Κάτω στα δασιά τα πλατάνια (δισ) στην κρυόβρυση,
Διαμαντούλα μ' στην κρυόβρυση.
καθόταν δυο πα(να)λληκάρια (δισ) και μια λυγερή
Διαμαντούλα μ' και μια λυγερή.
Καθόταν, τρώ(νο)γαν και 'πίναν (δισ) και την 'ξετάζαν,
Διαμαντούλα μ' και την 'ξετάζαν:
- «Διαμαντούλα μ' τι (ν) είσι τέτοια, (δισ) τέτοια κίτρινη,
Διαμαντούλα μ' τέτοια κίτρινη;
5 Μήπως ίσκιος σε(νε) πατάει (δισ) , μήπως φάνταγμα
Διαμαντούλα μ', μήπως φάνταγμα:»
- «Μηδέ ίσκιους, μήδε πατάει, (δισ) μήδε φάνταγμα
Διαμαντούλα μ', μήδε φάνταγμα:
με 'πατάει¹ το πα(να)λληκάρι (δισ) τα (ν) μισάνυχτα
Διαμαντούλα μ', τα (ν) μισάνυχτα.»

Translation

Diamantoula

Down by the dense plane trees,
by the cool-water spring, oh my Diamantoula, by the spring,
there were sitting two brave men
and a (lonely) lissom girl, oh my Diamantoula, a lissom girl.
5 They were sitting, eating, drinking
and checking out her, oh my Diamantoula, checking out her.
- "Diamantoula, why do you look like this
so pale, oh my Diamantoula, so pale?
Maybe a shade is frightening you
maybe it's ghost, oh my Diamantoula, maybe a ghost?"

¹ Πατάει = αποπιάει.

- "Neither a shade, nor am I frightened,
nor a ghost, oh my Diamantoula, nor a ghost;
I am cheated, by me handsome man
at midnight, oh my Diamantoula, yes, at midnight."

Φωτ. 19. Εικονίζεται ο εκκλιπών Δημήτριος Καλαθάς (1900-1988) με τον εγγονό του. Η φωτογραφία τραβήχθηκε το 1972 και παραχωρήθηκε ευγενικά από την οικογένειά του για τη μελέτη αυτή.

5. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΑΣΙ ΕΚΛΕΨΕ

A1

Ακριτικό: Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Χρυσούλα Αρναούτογλου
[γ. 1943, Άγιο Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγρ.: 7-5-1991

Frontier Song - Agio Pnevma
Sung by Chrysoula Arnaoutoglou
[b. 1943 - Agio Pnevma]
Recording - Notation - Decoding: E.
Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός - Φρύγιος¹ [Aeolian - Phrygian]

M.M. ♩ = 54 *Rubato* Κ. 14. Π. 1.

Γιά- ννη- ς του δρό- μου που
 διά- βαι- νε του δρό- μου
 που δια- βαι- νει βρί- σκει
 τον ον γέ- ρο που κλά- δευ- ε

- Γιάννης του δρόμου που διάβαινε
 του δρόμου που διαβαίνει,
 βρίσκει τον γέρο που κλάδευε (δics)
 μέσ' στ' αργυρά τ' αμπέλια.
 5 - «Καλημέρα σου γέροντα.» (δics)
 - «Καλώς τον το στρατιώτη.»
 - «Τούις² είν' αυτά τα όργανα (δics)
 κι τα καλά παιχνίδια;»
 - «Του Γιάννη Καλούδα παντρεύεται (δics)
 10 και δεν τον περιμένει.»
 Βιτσά³ κρούει το μαύρο του (δics)
 βιτσά του δευτερώνει
 στη πόρτα πάει σταμάτησε, (δics)
 στη πόρτα σταματάει,

¹ Aeolian [first two staves] - Phrygian [second two staves].

² Τούις = τίνος.

³ Βιτσά (ή βιτσιά) = κτύπημα με βίτσα [βίτσα = λεπτή βέργα (από το λατ. vitis = κληματόβεργα)].

- 15 βρίσκει τη μάνα τ' πώπλυνε (δισ)
στα μαύρα σκαματίζει.⁴
- «Καλημερά σου μάνα μου.» (δισ)
- «Καλώστονε τον Γιάννη.»
- «Τούις είνι μάνα μ' τα όργανα (δισ)
- 20 και τα καλά παιχνίδια;»
- «Γιάννη μ' Καλούδα σ' παντρεύεται (δισ)
και δεν σε περιμένει.»
Βιτσά κρούει το μαύρο του (δισ)
βιτσά το δευτερώνει
- 25 στη σκάλα πάει σταμάτησε, (δισ)
στη σκάλα σταματούσε.
Βλέπει τ'ν καλούδα τ' κατέβαινε
(μ) κανείς δεν τον εγνώρισε,
κανείς δεν το γνωρίζει,
- 30 μόνο η Καλούδα το γνώρισε (δισ)
'πό κάτω από τα τέλια.⁵
- «Κάτσε Γιάννη μ' να φας να πιεις (δισ)
και να γλεντοκοπήσεις.»
- «Δεν ήρθα 'γώ για φάι, για πιή, (δισ)
- 35 και να γλεντοκοπήσω.»
Αρπάχνει Γιάνν'ς τ'ν Καλούδα του
στα κάπ'λα⁶ και τη ρίχνει
χίλιοι νομμάτοι τον κυνηγούν,
τριακόσιοι αρματωμένοι.
- 40 Σαν έβγαλε Γιάνν'ς να τη φιλέψει
εννιά λογίων γλυκάδια:
- «Γύρ'σε Γιάννη μ' και δεσ πίσω
πόσοι μας κυνηγούνε'
όσοι είναι με τα κόκκινα
- 45 όλοι αδέρφια μ' είναι
κι όσοι είναι με τα πράσινα
όλοι ξαδέρφια μ' είναι.»

Translation

"John abducted a young girl"

- Got along his way, John,
destination unknown
finds an old man pruning
in his silver vine growing.
- 5 - "Good day to you old man."
- "Welcome brave soldier."
- "Whose are these instruments
and for whom the fine feasts?"
- "John's loved one's getting married
- 10 she's not waiting for him."

⁴ Σκαματίζω = πλύνω [από το λατ. squama = πομφόλυγες, φουσκαλίδες, αφρός].

⁵ Τέλια = τούλια.

⁶ Κάπ'λα = καπούλια.

Eagerly he wips his horse,
a second time again, he wips it,
goes on stopped by the door,
to the door in front he stopped;
15 finds his mother doing the wash,
she is washing dressed in black.
- "Good day to you mother."
- "Welcome my dear John."
- "Mother whose are the instruments
20 and for whom the fine feasts?"
- "John, your loved one' s getting married,
she' s not waiting for you."
Eagerly he wips his horse
a second time, again, he wips it,
25 goes on stopped by the staircase,
to the staircase in front he stopped,
but no-one recognized him,
no-one recognizes him.
Sees his loved one coming down the stairs,
30 his loved one recognized him
underneath her wedding veil.
- "Be sitted, dear John, enjoy your food and drinking
amuse yourself as proper."
- "I haven't come to eat, to drink
35 or to amuse myself."
Suddenly John grabs his loved one,
onto the horse's rump he throws her;
a thousand people run after him,
three hundred all in armour.
40 When John tried to treat her
to nine kinds of sweets ...
- "Turn around John, look behind,
so many coming after us;
those dressed in red
45 all they are my brothers
and those dressed in green
all they are my cousins."

A2¹

Ακριτικό: Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Αθανάσιος Μάλαμας [γ. 1932,
Άγιο Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτος καταγρ.: 1991

Frontier Song - Agio Pnevma
Sung by Athanasios Malamas (b. 1932 -
Agio Pnevma)
Recording - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. sol, mi]

M.M. ♩ ≈ 34 *Rubato* K. 16. I. 1.

Ο (v) Γιάνν'ς κο- ρά- σι(v) έ- κλι-
ψε (v) α- πό τ' α- γό- ρ' τα τα
χέ- ε- ρια- (v) τη- ην πή-
ρι κι- ι τη- ην πά- η- νι

- Ο (v) Γιάνν'ς κορασίν έκλιψε
από τ' αγόρ' τα τα χέρια (v)
την πήρι κι την πάηνη
την πήρι Γιάννης κι την πάηνη
στα πράσινα λι (λι) βάδια.
5 Βγάζει Γιάννης το σπαθούδι του (δισ)
βρε ίσκιο να τη την κάνει,
βγάζει Γιάννης να την φιλέψ' (δισ)
μ' ιννιά λογιών γλυκάδια.
- «Κάτσι κόρη μ', φάει κι πιές²
10 και ξέχασε τις στράτες.»

¹ Το τραγούδι αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου (5, A1).

² Το τραγούδι τραγουδήθηκε έως τον 9ο στίχο· το κείμενό του συμπληρώθηκε από το αντίστοιχο τραγούδι που δημοσιεύεται στα "Δημ. τραγούδια του Ν. Σεργών", Γ. Καφταντζή, [πάρ. Αγ. Πνεύματος, τραγ. Κ. Μάλαμας, σ. 15-16].

- «Το πώς να κάτσω και να φάω
τις στράτες να ξεχάσω;
Για γύρνα πίσω σου και δεξ
τη στράτα που με φέρνεις,
15 όλη ασκέρι³ γιόμισε
καβάλα και πεζούρα
όσοι φορούν τα πράσινα,
όλοι αδέρφια μ' είναι
κι όσοι φορούν τα κόκκινα,
20 όλοι ξαδέρφια μ' είναι.»
- «Την κόρη Γιάννη πούκλεψες,
πίσω να την γυρίσεις.»
- Ποιος είναι άξιος και ντελής⁴
την νιόνυμφη να πάρει!»
25 Και το σπαθί του άρπαξε,
στα πόδια κι αν εστάθη:
- «Θέλετε κάνω πόλεμο,
θέλετε και σεφέρι⁵.»

Translation

- John abducted a young girl
away her lover's hands;
captured her, leading her
to the vast and verdant dales.
5 John draws his little sword
to offer her its shade.
John takes out to treat her
to sweets of nine kinds.
- "Be sitted, my girl, enjoy your food and drinking
10 forget about the other roads."
- "How can I sit and eat,
forget the other roads?
Around turn and have a look
the road you are taking me,
15 it's filled with troops
riders and infantry;
those wearing greens,
they're my brothers
and those wearing reds,
20 they're my cousins."

³ ασκέρι (λ. τούρκικη) = στράτευμα.

⁴ ντελής (λ. τούρκ.) = ο τρελλός και ο στρατιωτικός υππείας.

⁵ σεφέρι (από το τουρκ. σεφέρ) = εκστρατεία, πόλεμος, ταξίδι.

- "John, the girl you took away
indeptedly you've got return her."
- "Who' s worthy and mad enough
to take back the bride!"

25 And he got his sword hold of,
he stood upright:

- "If you wish I'll fight a war
if you wish even a crusade."

II. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

6. Ο ΘΟΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

Ιστορικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγιο Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγρ.: 11-11-1990

Historical - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles (b. 1944 -
Agio Pnevma)
Recording - Notation - Decoding:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

Φρύγιος (Phrygian) [S. T.- la, fa]

M.M. (♩ . ♩ ♩) ♩=252 Κ.3.Ι.1.

Ση- μά- νουν κα- μπά- νες ε- σπε- ρι- νό κα-
μπά- νες του Σου- μπά- σκιου τότε αρ- χί- ς' ο
πό- λε- μο- ς τό- τε αρ- χί- ις' (η) μά- χη
μά- χη. Του Σου- μπά- σκιου τα πα- λλη- κά-
ρια πο- λε- μού- νε σα λιο- ντά- ρια.

Σημάνουν καμπάνες εσπερινό καμπάνες του Σουμπάσκιου,
τότε αρχίζει πόλεμος τότε αρχίζ' η μάχη. (δισ)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

Πέφτουν τα βόλια σαν βροχή κι οβίδες σαν χαλάζι
μόν' του Σουμπάσκιου τα παιδιά θωριά τους δεν αλλάζει (δics)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

- 5 - «Τι κάθεσαι βρε ήλιε μου δε πας να βασιλέψεις,
εδώ ν' αφήσεις σκοτεινιά κι αλλού να πας να φέξεις.» (δics)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

Μη μας παιδεύεις Παναγιά και μη μας κάνεις χώμα
ούδε στεφάνι είδαμε, ούτε και αρραβώνα. (δics)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

- 10 Μπεντούλης Γιώργης φώναξε το Σιώσου το Σωτήρη:
- «Ρίξτε τα βόλια βρε παιδιά στο Τούρκικο τσαντίρι.» (δics)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

Αρματωμένοι είμαστε, φυσίγγια και σταυρούδια
και τα ντουφέκια σα πέφτουμε μας φαίνονται τραγούδια. (δics)

Του Σουμπάσκιου τα παλληκάρια πολεμούνε σα λιοντάρια.

Translation

“Neo Souli war song”

Bells are ringing evensong; Sombaskioi bells are ringing
it's time for war to be commenced, it's time the battle was set out.

The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

Bullets are shot like rain and shells are like hail
but the Sombaskioians' mien again remains the same.

The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

- 5 - “Why are you still here my sun, why don't you go down,
to let the dark be here and elsewhere go and shine.”
The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

Do not ill-treat us Virgin Mary, do not turn into dust
for haven't seen a wedding wreath, not even been engaged.

The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

10 Bentoulis Giorgis cried out to Siosios the saviour:
- "Fire your bullets, brave men, towards the Turkish tent."

The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

We're armed with shells and holly crosses
and the gunshots seemed like songs to daring us.

The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

Refr.: The daring men of Sombaskioi are fighting as lions.

7. ΑΝ ΠΑΣ ΑΝΤΩΝΗ Μ' ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ

Ιστορικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Κωνσταντίνος Χαλέμης
[γ. 1908, Ν. Σούλι]
Καταγραφή: Θεοφάνης Χαλέμης
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγρ.: 28-04-1971

Historical - Neo Souli
Sung by Konstantine Chalemes (b. 1908 -
N. Souli)
Recording: Theophanis Chalemes Notation
- Decoding: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 28, 1971

Ιωνικός (Ionian)¹

M.M. ♩ = 84 Rubato K.8.I.2.

Αν πας(ν) Α- ντώ- νη μ' στα νη- σιά
μω- ρέ Κα- τσα- α- ντώ- νη μου
α- ν πας και στα- ς Α- Α- θή- νας
χαι- ρέ- τα (μ) (μ) του- ς πρω- θυ- που-
ργούς

¹ Αλλοιώσεις (alterations) sol#, sib.

- Αν πας (ν) Αντώνη μ' στα νησιά²
μωρέ Κατσαντώνη μου
 αν πας και στις Αθήνας,
 χαιρέτα μ' τους πρωθυπουργούς (δισ)
μωρέ Κατσαντώνη μου
 (μ) και όλους τους καπεταναίους.
 5 Πες τους να κάτσουν φρόνιμα (δισ)
μωρέ Κατσαντώνη μου
 καλά στα πενεμένα τ'ς,
 γιατί τώρα βγήκ' ένας Πασάς (δισ)
μωρέ Κατσαντώνη μου
 στους κλέφτες καπετάνιος,
 βάζει τσακίζει γόνατα, (δισ)
μωρέ Κατσαντώνη μου,
 10 βάζει τσακίζει χέρια.³

Translation

"Antoni, if you happen to go to the islands"

- If you're, by chance, leaving for the islands, Antonis,
 oh, my Katsantonis,
 if you're, as well, planning to visit Athens
 give my greetings to the "Prime Ministers"
 and all the people leaders.
 5 Ask them to remain moral enough
 behave themselves and be controlled
 because now around there's a Pasha
 a former captain to the Klephts,
 who can have your knees broken, oh my Katsantonis
 10 who can have yours arms broken.

Refr.: Oh, my Katsantonis

² Πρόκειται πιθανόν για τη μεγάλη σύναξη των καπεταναίων το 1806 στην Κέρκυρα (που μνημονεύει ο Κασομούλης) ή του Ιουνίου 1807 στη Λεικάδα, που κάλεσε τους καπεταναίους ο Καπποδίστριας και ο Κατσαντώνης αναγνωρίσθηκε αρχηγός όλων των κλεφταρματολών.

³ Το ποιητικό κείμενο του τραγουδιού μπορεί να συμπληρωθεί από παραλλαγή Χιονοχωριού (Γ. Καφταντζή, Τα δημ. Τρ. του Ν. Σεργάν, σ. 28).

8. ΚΑΗΜΕΝΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ιστορικό - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927, Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927, Άγ. Πνεύμα], Βαΐα Παπαδημητρίου [γ. 1926, Άγ. Πνεύμα], Νούλα Μάλαμα [γ. 1929, Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Historical - Agio Pnevma

Sung by: Kostas Malamas [b. 1927, Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927, Ag. Pnevma], Vaia Papadimitriou [b. 1926, Ag. Pnevma], Noula Malama [b. 1929, Ag. Pnevma]

Recording - decoding - notation:

E. Hatzidimitriou

D. of record.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ . ♩) = 264 Κ.13.Π.5.

Καη- μέν' Μα- κε- δο- νί- α, καη- μέν' Μα- κε- δο- νί- α καη- μό που τρά- βη- ξες καη- μό που τρά- βη- ξε- ς

Καημέν' Μακεδονία (τρεις)

καημό που τράβηξες (δεις)

το 1800 (τρεις)

και το '42 και του '42:

μας πήραν τα παιδιά μας (τρεις)

τα Ελληνόπουλα, (δεις)

τα πάν' στη Βουλγαρία (τρεις)

και 'κεί τα τυραννούν.

και 'κεί τα τυραννούν.

5 Κατέβηκαν στους κάμπους (τρεις)

και κάψανε χωριά, (δισ)
ατίμησαν κοπέλες (τρεις)
και σφάξανε παιδιά. (δισ)
- Ελληνική σημαία (τρεις)
θα την υψώσουμε. (δισ)

Translation

"Poor Macedonia"

You poor Macedonia
How deep it was your wound.
In 1800
and in '42 - yes, and in '42,
they kidnapped our children,
they're taking them to Bulgaria
and there they torture them.
5 They came down in the plains
and burned villages,
raped young girls
and slaughtered children.
- The Greek flag's
going to be raised.

9. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΠΟΣ

Ιστορικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Αθανάσιος Τζόμαλος
[γ. 1929, Εμμ. Παππά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1991

Historical - Emmanouil Pappas
Sung by Athanasios Tzomalos
[b. 1929, Emm. Pappas]
Recording - decoding - notation:
E. Hatzhdimitriou
Y. of rec.: 1991

Hidjaskiar - Hidjas¹ [D - sol]

M.M. $\text{♩} = 104$ Rubato K. 15. I. 2.

Ποιοί εί- ναι αυ- τοί που δε- ν ψη- φούν κα- θό- λου

¹ Στην αρχή Hidjaskiar - όπου υπάρχει do# και μετά, Hidjas.

τη ζω-ή τους και με του-ς Τού-
ρκου-ς πο-λε-μούν με ό-λη τη-ν ο-ρμή τους.

- 5 Ποιοι είναι αυτοί που δεν ψηφούν
καθόλου τη ζωή τους
και με τους Τούρκους πολεμούν
με όλη την ορμή τους. (δισ)
- 10 Σαββάτο μέρα ήτανε,
εσπερινός χτυπούσε
κι ο πόλεμος αρχίνησε
στ' αμπέλια της Δοβίστας. (δισ)
- «Κράτα πρωτοπαλλίκαρε,
Νικόλα Τσάπο² κράτα
Αμπλιάμης³ εσκοτώθηκε
καταμεσιό τη στράτα. (δισ)
Τα έγγραφα⁴ και τα χαρτιά
όλα κατάστρεψέ τα,
15 σκυλιά Τουρκιά μας πλάκωσαν,
δε θα παραδοθούμε». (δισ)
'Όλα τα βόλια ρίχνω 'γώ
μόν' ένα το κρατάω
με τελευταία μου πνοή ... 5 6

² Νικόλας Τσάπος, υπαρχηγός του σώματος του καπετάν Ανδρέα Μακούλη.

³ Ηρωας Μακεδονομάχος.

⁴ Έγγραφα αντί έγγραφα.

⁵ Ο τραγουδιστής δεν το τραγούδησε παρακάτω γιατί δεν το θυμόταν.

⁶ Το βόλι το οποίο κράτησε ο Νικόλας Τσάπος το κράτησε για να σκοτωθεί και να μην πέσει στα χέρια των Τούρκων.

Translation

“Nikolaos Tsapos”

- Who are these men,
disregarding their lives,
struggling against the Turks
with all their internal might?
5 Saturday it was,
the vespers bells were sounding
and the fight began
in the vineyards of Dovista.
- “Henchman do hold on (!),
10 Nikola Tsapo hold on;
Abliames has been killed
in the middle of the road.
Destroy all
the documents and papers as well,
15 'cause the Turkish dogs have crushed us,
but we won't surrender.”
I shoot all my bullets
except for only one
up to my last breath ...

10. ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ

Ιστορικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1991

Historical - Agio Pnevma
Sung by: Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - decoding - notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Δώριος (Dorian)¹ [S. T. - fa]

M.M. ♩ = 144 ≈ 152 K. 16. Π. 10.

Μη- τρού- σης κα- πι- τά- νιος Θε- ό- ον πα-

¹ Το μιθ αποτελεί μεταβιβαστική αλλοίωση.

ρα- κα- λεί να έ- μπει μέ- σ' στα Σέ-
 ρρας να σύ- ρει το σπα- θί. Ω- χ α-
 μά- αν- να σύ- ρει το σπα- θί.

- Μητρούσης καπιδάνιος
 Θεόν παρακαλεί
 να έμπει μέσ' στα Σέρρας
 να σύρει το σπαθί.
Ωχ αμάν να σύρει το σπαθί.
- 5 Μηντζούρηδες² και πασιάδες
 και όλοι καισαρείς³ :
 - «Αλλάχ, Αλλάχ» φωνάζουν,
 - «τισλίμου⁴ βρε Μητρούσ'»
Ωχ αμάν, τισλίμ' βρε Μητρούσ'.
- 10 Στις δέκα Ιουλίου
 Σαββάτο ώρα οκτώ,
 σκοτώσαν το Μητρούση
 'πάν' στο καμπαναριό.
Ωχ αμάν, 'πάν' στο καμπαναριό.
- 15 Πολλά τα βόλια ρίχνει,
 μα ένα το κρατά - (δισ) -ω:
 - «Δεν θα παραδοθώ,
ωχ αμάν, εγώ θα σκοτωθώ.»

² Μηντζούρηδες [αντί του μιστινιούκ' δεσ] = Τούρκοι βαθμούχοι.
³ Λανθασμένη τοποθέτηση λέξης [αντί: κομ'σέρηδες, comisseurs = διοικητές].
⁴ Τισλίμου = παραδόσου [αντί: τισλίμ ολ = πρόσκληση προς παράδοση].

Translation

"Captain Mitrousis"

Mitrousis the commander
is begging God on his knees,
to help him enter Serres,
the people to release.

- 5 Ranking officers and pashas
and all commissioners:
- "Allah, Allah" they cry,
- "surrender you, Mitrousis."

- 10 On July the tenth
on Saturday at eight,
Mitrousis, then, was killed
up in the belfry.

Shooting all of his bullets.
Except of only one.
- "I won't surrender
I do prefer to die."

Refr.: Aman (!)

11. Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΙΑΓΚΛΗΣ

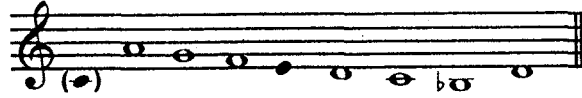
Ιστορικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1965

Historical - Neo Souli
Sung by Theophanis Chalemes
[b. 1920, N. Souli]
Theophanis Chaleme's file
Decoding - notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1965

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 245$ Κ.17.Ι.1.

Ω- ρέ(ν) ε- σείς που- λιά μ' που- λιά μ' πε- τού- με-
να πε- τά- τε στον α- έ- ρα, μη- ην εί- δα-
ατε

- «Ωρε (ν) εσείς πουλιά μ' πουλιά μ' πετού(νου)μενα
πετάτε στον αέρα,
μην είδατε πουλιά μ' τον Γιώ(νο)ργή μας (δισ)
τον καπετάν Γιαγκλή μας;»
- 5 - «Εψές προψές παιδιά μ' τον είδαμε
εχθές προχθές παιδιά μ' τον ει(νί)δα-με
κάτω εις τας Αθήνας·
παλληκαράκια Γιώργης μάζευε (δισ)
τους μάζεψε Γιώργης τους συν(νί)ναξε:
- 10 - «Παιδιά μ' (δισ) αποφασίζετε (δισ)
παιδιά μ' (δισ) αποφασί(νί)ζετε
στον πόλεμο ναρθήτε;»
- «Τι λες (δισ) μωρ' καπετάν Γιαγκλή,
τι λες (δισ) μωρ' καπετάν(αν) Γιαγκλή,
ερχόμαστε αμέσως να πολεμήσουμε τους Βούλγαρους
ερχόμαστε αμέσως να πολεμήσουμε τους Βου(νού)λγαρους
και όλους τους εχθρούς μας,
- 15 Μακεδονία να δοξάσουμε.»

Translation

“Captain Giaglis”

- “You, my flying birds
flying in the air,
have you seen our George,
our captain Giaglis?”
- 5 - “Yesterday, the day before, our children, we saw him
down in Athens;
brave men George was assembling
all of them Macedonians.”
George gathered them, assembled them:
- 10 - “You, my children (!) Are you ready
to enter the fight?”
- “No question about it, captain Giaglis;
we’re coming right away to fight the Bulgarians
and all of our enemies,
- 15 to make Macedonia great.”

III. ΚΛΕΦΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

12. ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΔΕ ΠΑΤΙΕΤΑΙ

Κλέφτικο - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης
[γ. 1944, Αγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Klepht song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles
[b. 1944, Ag. Pnevma]
Recording - decoding - notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Hidjas

M.M. ♩ = 138 K.1.I.2.

The musical score is written in 2/4 time with a tempo of 138 M.M. It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a single line. The lyrics are: 'Το χωριό μας δεν πατιέται, έχει χιλιά παλληκάρια, έχει χιλιά'. The second staff continues the melody with lyrics: 'τα, έχει χιλιά (νι)λια παλληκάρια'. The third staff continues with lyrics: 'κά- (να) ρια, έχει χιλιά'. The fourth staff is a single line of music with no lyrics. There are first ending brackets above the second and third staves.

5 Το χωριό μας δε πατιέται
έχει χιλιά παλληκάρια (δισ)
κ' εβδομη (νή)ντα δυο τουφε(νέ)κια (δισ)
τα τουφε(νε)κια κουρντισμε(νέ)να (δισ)
τα σπαθιά τα σπαθιά ξεγυμνωμένα.

Translation

"Our village cannot be taken"

5 Our village cannot be taken;
it's got a thousand intrepid men
and seventy two riffles;
the riffles are ready
and the swords are drawn.

ij ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ
[Events in the lives of the klephts]

13. ΚΛΕΦΤΕΣ [ή ΣΑΡΑΝΤΑ ΚΛΕΦΤΕΣ]

Κλέφτικο - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπαρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Klepht song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Recording - decoding - notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - do]¹

M.M. (♩ . ♩ ♩) ♩=240 Κ.1.Ι.3.

Σα- ρά- ντα κλέ- φτες εί- μα-
σταν, σα- ρά- ντα δύο
νου- μά- τσι παι- διά,
αϊ- ντε ω- ρέ παι- διά μου, ό- λοι τον ό-
ρκο βά- λα- με, μω- ρέ βά-
λα- με,

¹ mib αλλοίωση [alteration].

- Σαράντα κλέφτες είμασταν, σαράντα δυο νομάτοι
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου,
όλοι τον όρκο βάλαμε, *μωρέ βάλαμε,*
όλοι τον όρκο βάλαμε στο ιερό 'Βαγγέλιο
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου,
αν αρρωστήσει η συντροφιά, *μωρέ συντροφιά,*
σαν θ' αρρωστήσει η συντροφιά, καλά να την κοιτούμε
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου.
Κι ήρθε καιρός π' αρρώστησε, *αρρώστησε*
ήρθε καιρός π' αρρώστησε ο πρώτος καπετάνιος,
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου
- 5 ένας τον άλλον έλεγε, *μωρέ έλεγε*
κι ένας τον άλλον λέει,
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου.²
- «Άιντε να τον αφήσουμε, *αφήσουμε,*
άιντε παιδιά μ' να τον αφήσουμε στην έρημη λαγκάδα
παιδιά, άιντε ωρέ παιδιά μου,
νάρθουν τ' αγρίμια να τον φάν', *μωρέ να τον φάν.*
Κι αυτός σαν τ' αφουγκράστηκε, πουλύ του βαριοφάνει:
- «Αδέφρια μη μ' αφήνετε σ' αυτή την ερημία
- 10 δεν έχει λύκους να με φάν', αρκούδια να με σκίσουν
μόν' πάρτε το κεφάλι μου να μη το βρουν οι Τούρκοι».

Translation

"Klephts" or "The forty Klephts"

- We were forty klephts, forty two all together,
all swore by the Holy Gospel
to take good care of the company should it fall sick.
And time came when the first Captain got ill;
5 everyone saying to each other:
- "Let's leave him here in the deserted gorge
for the beasts to come and eat."
But when he learned, he didn't like it at all.
- "Brothers don't leave me in this wilderness,
10 there are no wolves or bears to tear me apart;
just take my head so that the Turks won't find it."

Refrain, after each verse: men, come on my men.

² Ο τραγουδιστής το τραγούδησε μέχρι τον 7ο στίχο· το υπόλοιπο το είπα με τη μορφή της απαγγελίας.

14. ΤΑ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΑ

Κλέφτικο - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1965

Klepht song - Neo Souli
 Sung by Theophanis Chalemes [b. 1920,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes file
 Decoding - notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1965

Miustar [S. T. - Ia]¹

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 240 Κ.17. I. 2.

Αί- ντε χο- ρεύ- ουν τα κλε- φτό- που- λα, χο-
 ρεύ- ουν και τρα- γου- δά- νε αί- ντε
 και στο ση- μά- δι βά- λα- νε

Άιντε χορεύουν τα κλεφτόπουλα,
 χορεύουν και τραγουδάνε
 άιντε
 και στο σημάδι βάλανε (δισ)
 και στο σημάδι ρίχνουν.
 Άιντε
 5 μον' 'να μικρό κλεφτόπουλο (δισ)
 δεν πίν', δεν τραγουδάει,
 άιντε
 μον' τ' άρματά του έβλεπε (δισ)
 και το σπαθί του λέγει:

¹ Η παρουσία του φθόγγ. sol[#] φανερώει μεταβιβαστική φόρμα μεταξύ Διατονικού και Χρωματικού γένους [(sol[#]); transitional form between Diatonic and Chromatic].

- «ΑΙΝΤΕ
 τουφέκι μου περήφανο (δισ)
 10 σπαθί ξεγυμνωμένο
 ΑΙΝΤΕ
 τόσες φορές με γλύτωσες (δισ)
 απ' των εχθρών τα χέρια,
 ΑΙΝΤΕ
 κόμ' τώρα να με γλύτωνες (δισ)
 απ' των εχθρών τα χέρια,
 ΑΙΝΤΕ
 15 θα σ' ασημώσω μάλαμα (δισ)
 κι όλο καθάριο ασήμι.»

Translation

"The young klephts"

- Young klephts are dancing,
 they're dancing and singing
 they take aim
 and shoot.
 5 Only one young klepht
 drinks not, sings not;
 only looks at his armour
 and says to his sword:
 - "My proud rifle,
 10 my drawn-out sword,
 you've saved me so many times
 from the enemy's hands,
 save me one more time
 from the enemy's hands.
 15 I'll plate you with gold
 with pure silver."

15. ΤΟΥ ΚΙΤΣΟΥ Η ΜΑΝΑ

Κλέφτικο - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ετ. καταγραφής: 1975

Klephth song - Emmanuil Pappas
 Sung by Theophano Baira [b. 1892, Emm.
 Pappas]
 George Kafantzis' file
 Decoding - notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Δώριος - Αιολικός (Dorian - Aeolian)¹ [S. T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 160$ Rubato Κ.4.Π.2.

Αί- ντε του Κί- τσου η μά-
 να μά- να κά- θο- νταν στη- ν ά- κρη το
 πο- τά- μι με το πο- τά- μι μά-
 λλω- νε

Αίντε του Κίτσου η μάνα μάνα κάθονταν
 στην άκρη το ποτάμι'
 με το ποτάμι μάλλωνε
αίντε με το ποτά- ποτάμι μάλλωνε
 και το πετροβολούσε:
 5 - «Ποτάμι μ' για λιγόστεψε

¹ Μεταβαστική φόρμα μεταξύ Δωρίου και Αιολικού [Transitional form between Dorian and Aeolian] [Si, Sib, Sib].

- áιντε ποτάμι μ' για για λιγότεψε,
για στίψε τα νερά σου
για να περάσω αντίπερα
áιντε για να περά- περάσω αντίπερα-
πέρα στα κλεφτοχώρια,
πωχούν οι κλέφτες σύναξη
áιντε πωχούν οι κλέ- οι κλέφτες σύναξη
- 10 και την παρηγοριά τους·
τον Κίτσο μου τον έπιασαν
áιντε τον Κίτσο μου μανά μ' τον έπιασαν
για πάν' να τον χαλάσουν.
Μπροστά πηγαίνουν χιλ' νομάτ'
áιντε μπροστά πηγαί- πηγαίνουν χιλ' νομάτ'
και πίσω πεντακόσκιοι·
- 15 στην μέσ' πηγαίν' ο Κίτσος μου
áιντε στην μέσ' πηγαί- πηγαίν' ο Κίτσος μου
σαν μήλο μαραμένο,
σαν μήλο σαν τριαντάφυλλο
áιντε σαν μήλο σαν μανά μ' τριαντάφυλλο
σα νάν' κοκαροφύλι.»
Κι η μάνα του τον ακολουθά
áιντε κι η μάνα του μανά μ' τον ακολουθά
- 20 κι τα μαλλιά τ'ς τραβήζει:
- «Γυρ'σί, γυρ'σί παιδάκι μου
áιντε γύρ'σι γυρ'σί γύρισι παιδάκι μου
γύρ'σι και πού θα πάνεις;
Δεν είναι περσινός καιρός
áιντε δεν είναι πε- περσινός καιρός
πέρσι το καλοκαίρι·
- 25 τώρα εινί Αρβανιτιά
áιντε τώρα εινί μανά μ' Αρβανιτιά
τώρα είναι οι κλέπτις.»
- «Γυρ'σί, γυρ'σί μανούλα μου
γύρ'σι γυρ'σί γύρ'σε βρε μανούλα μου
γύρ'σι και πού θα πάνεις;»
- «Όταν θ' ασπρίσει κόρακας
áιντε όταν θ' ασπρί- θ' ασπρίσει κόρακας
- 30 και θα μαυρίσει γλάρος,
όταν θα στίψει η θάλασσα
áιντε όταν θα στί- μανά μ' η θάλασσα
και τ' σπείρουμε κριθάρια,
τότι θα 'ρθει ο Κίτσος σου
áιντε τότε θα 'ρθει μανά μ' ο Κίτσος σου
να σκύψει, να θερίζει».
- 35 - «Γυρ'σί, γυρ'σί βρε μανούλα μου».

Translation

"Kitsos' mother"

Kitsos's mother was sitting
on the river bank
fighting with the river,
throwing stones at it;
5 - «River cut down your water,
drain your waters
so I can get accross
way over to the klepht villages
where the klephts are gathered
10 and feel comfort;
they've taken my Kitsos
and they're going to kill hme.
A thousand people walk in front
and five hundred follow;
15 and Kitsos walking in the middle,
looks like a withered apple,
like an apple, like a rose
like a red carnation."
And his mother's following him
20 pulling her hair:
- "Come back, come back my child,
come back, where will you go?
It's not like last year
not like last summer;
25 now the Albanians are here
and so are the klephts."
- "Come back, come back mother,
come back, where will you go?"
- "When the raven turns white,
30 when the seagull turns black,
when the sea water is drained
and we'll sow barley,
that's when Kitsos will come back
to lean, to reap."
35 - "Come back, come back dear mother."

ii. ΛΗΣΤΡΙΚΑ
[Klept (Raid) songs]

16. ΝΤΟΥΛΑΣ

A'

Ληστρικό - Πεντάπολις
Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
Πεντάπολη], Απόστολος Τσιμπερίδης
[γ. 1936, Πεντάπολη]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Klept (Raid) songs - Pentapolis
Sung by: Grigoris Zagoras [b. 1910,
Pentapolis], Apostolos Tsimperides
[b. 1936, Pentapolis]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 14, 1990

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. $\text{♩} = 56$ K.6.I.2.

Τί- νους μα- νού- λα θλί-
βε- ται, τί- νους μα- νού- λα κλαί-
γει; Σή- μι- ρα Ντού-
λα μ' Πα- σχα-
λιά,

Τίνους μανούλα θλίβεται,
τίνους μανούλα κλαίγει;
Της Ντούλας μάνα θλίβεται²
της Ντούλας μάνα κλαίει.

¹ re# αλλοίωση [alteration].

² Ο 2ος, 3ος και 23ος στίχος δεν τραγουδήθηκαν γιατί ο τραγουδιστής τους ξέχασε· εκ των υστέρων τους θυμήθηκε και τους συμπλήρωσε.

- 5 Σήμιρα Ντούλα μ' Πασχαλιά, (δεις)
 σήμιρα πανηγύρι,
 αλλάζουν μάνις τα πιδιά (δεις)
 και πιθιρές τις νύφες·
 και συ Ντούλα μ' στη φυλακή (δεις)
 10 στις Λάρ'σας τα μπουντρούμια·
 Ντούλα μου δεν ανδρώνεσαι, (δεις)
 τα σίδιρα να σπάσεις,
 να πάρει δίπλα τα βουνά,
 να πιάσεις σκλάβους δικαστάς
 15 και τον εισαγγειλέα,
 που δε δικάζ' εξάμηνο, (δεις)
 που δε δικάζει χρόνια,
 μόνον δικάζει μόνον δικάζει ισόβια
 και στη караμανιόλα².
 20 - «Σύρε μάνα μ' (δεις) στου βασιλιά
 να τους παρακαλέσεις
 να μου χαρί- (δεις) σει τη ζωή,
 ελευθεριά να δώσει¹
 και τα μισά τα χρόνια.»

Translation

"Doulas"

- Whose mother is sad today,
 whose mother is crying?
 Doula's mother is sad,
 Doula's mother is crying.
 5 Today Doula is Easter,
 today we rejoice,
 today mothers exchange children
 and in-laws their daughters
 and you Doula rot in prison
 10 in the dungeons of Larissa.
 Doula, why don't you get stronger,
 and break the prison bars,
 take off to the mountains,
 capture judges as slaves,
 15 the procecutor too,
 who doesn't sentence to six months,
 doesn't sentence to years,
 only sentences to life
 and to the guillotine;
 20 - "Go to the king mother
 and beg them,
 ask him to spare my life,
 give me my freedom,
 spare me half the sentence."

B'

Ληστικόν - Νέο Σούλι
Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Klepht (Raid) song - Neo Souli
Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - la#, la]¹

M.M. ♩ = 52 *Rubato* K.9.II.7.2

Τί- νος μα- νού- ου- ται, τί- νος μα- νού- λα κλαί- ει; Του Ντού- λα η μά- α- να θλί- βε- ται,

¹ Με την ύπαρξη των υποστηρικτικών φθ. I, III, V βαθμ. και την πτώση VII - I βαθμ. στο τέλος, δίνεται η αίσθηση της Ευρ. Μείζονος, που προσομοιάζει με τον Ιωνικό τρόπο. [Having S. T. I, III, V degrees and the cadence VII- I degree in the end, it seems to the European Dur, which coincides with Ionian mode].

- Τίνος μανούλα θλίβεται,
 τίνος μανούλα κλαίει;
 Του Ντούλα η μάνα θλίβεται, (δισ)
 του Ντούλα η μάνα κλαί(νε)ει.
 5 Σήμερα Ντού(νο)λα Πασχαλιά
σήμερα Ντούλα Πασχαλιά
 σήμερα πανηγύρι,
 σήμερα αλλάζουν μάνες τα παιδιά (δισ)
 και οι πεθερές τις νύφες
 και συ Ντούλα(χα) στην φυλακή
και συ Ντούλα μ' στην φυλακή
 10 στης Λάρ'σας τα μπουντρού(χο)νια.
 - «Αρ' Ντούλα δεν αχ αντρειώνεσαι
άντρε Ντούλα μ' δεν αχ αντρειώνεσαι
 τα σίδερα να σπά(χα)σεις.»
 - «(Μ) αχ πώς με λές μάνα μ' αχα
 ν' αντρειωθώ
αρα πώς με λες μα-αχ-α ν' αντρειωθώ
 τα σίδερα να σπά(χα)σω·
 15 μ' έχουν αλυσίδα στο λαιμό (δισ)
 και πρόκα στα ποδάρια.
 Σύρε μάνα στον βασιλιά
 να τον παρακαλέσεις
 να μου χαρίσει τη φυλακή
 20 και την καραμανιόλα,
 να πάρω δίπλα τα βουνά
 δίπλα τα κορφοβούνια,
 να πιάσω κλέφτες, δικαστάς
 και τον εισαγγελέα,
 25 όπου δικάζει ισόβια
 και δεν δικάζει χρόνια.»

Translation

"Doulas"

- Whose mother is sad today
 whose mother is crying?
 Doula's mother is sad
 Doula's mother is crying.
 5 Today Doula is Easter
 today we rejoice,
 today mothers exchange children
 and in-laws their daughters
 and you Doula rot in prison
 10 in the dungeons of Larissa.
 - "Doula, get stronger
 and break the prison bars."
 - "How can I get stronger mother
 and break the iron bars;

- 15 they've put a chain in my neck
and a nail in my feet.
Go to the king, mother,
and beg him,
ask him for a pardon and
20 save me from the guillotine,
I'll take off to the mountains
take off to the crests,
to capture thieves, judges
and the procecutor,
25 who sentences only to life
and never to years."

17. Ο ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ

A'

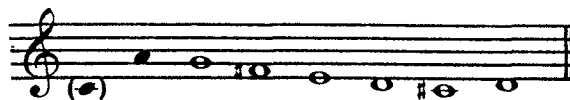
Ληστικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
N. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Klept (Raid) song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩ = 120 *Rubato* Κ.Ι.Ι.4.

Έ- να που- λι
κα- (κα)- λό που- λι
πε- τού- σε
στα ου- ρά-
νια κρα- τού- σε και

- Ένα πουλί κα (κα)λό πουλί πετούσε στα ουράνια
κρατούσε και στα (μ) κρατούσε και στα νύχια του αρχόντικο κε-(κε)-
φάλι.
- «(Μ) κεφάλι μ' κακου-(μ)- κεφάλι μ' κακου- κου- κέφαλο και
κακουγνωμισμένο,
5 τι κρίμα είχες απ' το Θεό και κρέμεσαι στα νύχια μ';»
Βουλές βουλές το το κοίταζε, φορές κι αν το ρωτούσε:
- «Κεφάλι μ' κακου-(μ) τι έχεις κεφάλι μ' κακου-κέφαλο
τι κρίμα έχεις κάνει;»¹
- «Έναν καιρό κοτζιάμπασης² ήμουνα μες στη χώρα,
βαρύ δόσιμο³ έριχνα 'ντας έβανα τους φόρους'
10 στους πλούσιους έριχα δυο τρεις, στους (ε) φτωχούς πεντ' έξι,
στις χήρες και στα ορφανά έριχνα δεκαπέντε'
και ο πασιάς επρόσταξε με κόψαν το κεφάλι.»

Translation

"The eagle and the head"

- A good bird was flying in the heavens
and a noble man's head was hanging from its talons.
- "Hey, you bad head and badly thought of,
what are your sins and you're hanging from my claws?"
5 Time and again he looked at it and asked:
- "Hey, bad head,
what are your sins?"
- "Once I used to preside over the town council,
overtaxing everybody;
10 two-three times for the rich, five-six for the poor,
and fifteen for the widows and orphans;
and the pasha ordered me beheaded."

¹ Ο τραγουδιστής το τραγούδησε μέχρι τον 7ο στίχο· τους υπόλοιπους έπτε με μορφή απαγγελίας.

² Κοτζιάμπασης (λ. τούρκ.)= πρόεδρος κοινότητας, προεστός.

³ Δόσιμο= φόρος.

B'

ΕΝΑ ΠΟΥΛΙ ΠΕΤΑΜΕΝΟ

Ληστρικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1975

Klept (Raid) song - Emmanouil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892, Emm.
Pappas]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩=69 *Rubato* K.4.I.1.

Έ- να που- λί πε- τά- μι-
νο στου-ς ου- ρα- νού- ς ε-
πά- νω κρα- τού- σε
στα νυ- χά- κια
του

- Ένα πουλί πετάμενο στους ουρανούς επάνω
κρατούσε στα νυχάκια του (δισ) ανθρώπινο κεφάλι.
Πουλλές βουλές¹ του τσίμπαγι, πουλλές το ερωτούσι:
- «Κεφάλι μ' κακοκέφαλο (δισ) σαν τι κακό 'χεις κάνει
κι έπισες στα νύχια μου (δισ) στα νυχοπόδαρά μου;»
5 Πολί μου σαν μι ρώτησες, έρθεις να σ' απαντήσω:
- «Σαράντα κλέφτις είμασταν, (δισ) σαράντα παλληκάρια

¹ Η βολά= φορά.

- 10 και πήγαμε και πάτ'σαμε (δισ) την Παναγιά 'Κοσφίν'τσα
 και πήραμε το μάλαμα (δισ) και τάσια ασημένια
 κι μιντικό δεν έκαμα (δισ) και μένα τον καϊμένο·
 βγάζω το γιαταγάνι μου, σφάζω τον καπετάνιο
 και μένα με σκοτώσανε (δισ) και μ' έριξαν στους κάμπους
 γι' αυτό πουλί μου έπισα (δισ) στα νυχοπόδαρά σου,
 γι' αυτό πουλί μου έπισα.»

Translation

"A flying bird"

- 5 A bird was flying high in the skies
 carrying with its talons a human head;
 pecking at it now and then and many times asking:
 - "Head, my bad head, what evil have you done
 and fell into my talons, into my claws?"
 My bird, since you've asked, let me reply:
 - "We were forty klephts, forty brave men;
 we went and raised Panagia Kosfinitza;
 we captured the gold and the silver salvers
 10 but I didn't get my share, poor me;
 I draw my sword and butcher our leader
 and they killed me and I was thrown in the plains
 so I've fallen, my bird, in your claws,
 that's why I've fallen bird."

Γ'

Ο ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ

Ληστρικό - Πεντάπολις
 Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
 Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Klepht (Raid) song - Pentapolis
 Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,
 Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D.. of rec.: Nov. 14, 1990

Δώριος - Αιολικός (Dorian - Aeolian)¹

M.M. ♩ = 52 *Rubato* K. 6.1.5.

¹ Αρχή και κατάληξη σε Δώριο τρόπο· το υπόλοιπο σε Αιολικό. [Beginning and conclusion Dorian; the rest Aeolian].

κι αν πε-ρα-τα-νια, ξι-
 (v)α- μά- v, κρα- τού-
 σε και
 στα νύ-χια του άι-
 ντε ω-ρέ α- νθρώ- πι- νο
 κε- φά- λι

Ο Στραβαϊτός κι αν πέταξι
 ψηλά εις τα ουράνια, (v) αμάν,
 κρατούσε και στα νύχια -(ι)- του
 άιντε ωρέ ανθρώπινο κεφάλι'
κρατούσε και στα νύχια -(ι)- του
άιντε ωρέ ανθρώπινο κεφάλι'
 ώρες ώρες το γεύονταν,
 άιντε ωρέ ώρες και το ρωτούσε,
ώρες ώρες το γεύονταν
ώρες και το ρωτούσε, (v) αμάν:
 - «Κεφάλι ανθρώπινο,
 πώς ήσαν, πώς κατήντισες
 5 στου στραβαετού τα νύχια;»

- «Τρία αδέρφια είμασταν
και τρειςπραματευτάδες·
μας γέλασε Γιουλιόν Πασιάς,
κινήσαμε κι νύχτα·
τόνα κρατούν στο Δούναβη,
τ' άλλο στο Βελιγράδι
και το τρίτο το μικρότερο
10 στού στραβαετού τα νύχια.»

Translation

"The Golden Eagle"

When the Golden Eagle flew
high in the heavens,
he was carrying in his talons
a human head;
tasting it every now and then;
asking it every now and then;
5 - "Human head, how you used to be and how you've ended up
in the Golden Eagle's talons?"
- "We were three brothers,
three pedlars;
we were fooled by Yulion Pasha,
and started out at night;
one is held at the Danube,
the other in Belgrade
and the third the youngest
10 in the Golden Eagle's talons."

Φωτ. 21 Γρηγόρης Ζαγόρας
[14-11-1971, Πεντάπολη]

18. ΠΑΤΗΣΑΝ ΤΗΝ ΠΡΕΒΕΖΑ

Ληστρικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Klept (Raid) song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D.. of rec.: April 24, 1971

Μιξολύδιος (Mixolydian) - Makam Hidjas¹

M.M. ♩ = 69 ≈ 72 Κ.7.Ι.5.
Κ.7.ΙΙ.1.

Ερ' (v)α- κού- σα- τε, (v)α- κού-
 σα- τε τί έ- γι- νι
 (v)αυ- τήν την ε- βδο- μά-
 δα; Μας πά τη
 σα- ν τη- ν Πρέ- βι-
 ζα ε- ρ' μας πά- τη-
 σα- ν την Πρέ- βι-

¹ Μεταβιβαστική φόρμα μεταξύ Διατονικού και Χρωματικού γένους. Η αστάθεια της ΙΙ βαθμίδας (mi, mi^b, mi[♯]), δείχνει μόνιμη αλλαγή του Μιξολύδιου και του Makam Hidjas. [Transitional form between Diatonic and Chromatic. The unsteadiness of II degree (mi, mi^b, mi[♯]) shows permanent change of Mixolydian and Makam Hidjas.]

- Ερ- (v) ακούσατε, ακούσατε τί έγινι
 (v) αυτήν την εβδομάδα;
 Μας πάτησαν την Πρέβεζα
ερ' μας πάτησαν την Πρέβεζα.
 Τ' αρχοντικό το σπίτι
 5 σαν πάτησαν και κορκέλιζαν²,
ερ' σαν πάτησαν και σαν πάτησαν και κορκέλιζαν.
 την πόρτα κορκελίζουν:
 - «Κατέβα κόρη μ' κι άνοιξι,
ερ' κατέβα κό- κατέβα κόρη μου κι άνοιξι
 ήρθαν οι κουμπάρεοι».
 Μι γέλια κόρη κατέβινι,
ερ' μι γέλια κόρ' μι γέλια κόρη κατέβινι.
 10 με κλάματα γυρίζει:
 - «Δεν είναι μάνα μ' κουμπάρεοι,
ερ' δεν είναι -(ι)-μα- δεν είναι (ι)-μάνα μ' κουμπάρεοι
 (v)ούτε τα κουμπαρούδια'
 μόν' είναι μάνα μ' κλεφταριά,
ερ' μόν' είναι -(ι)-μά- μόν' είναι-(ι)-μάνα μ' κλεφταριά,
 (v) όλον Αρβανιτάδες».
 15 Απ' τα -(v)- μαλλιά τ'ν αρπάξανε
ερ' απ' τα-(v)- μαλλιά(v) απ' τα -(v)- μαλλιά τ'ν αρπάξανε
 και στα λημέρια την πάνε'
 τη βάλαν και τραγούηδησε
ερ' τη βάλαν και τη βάλαν και τραγούηδησε
 τα κλέφτικα τραγούδια.
 Κι όσα καράβια τ' άκουσαν,
ερ' κι όσα καρά- κι όσα καράβια τ' άκουσαν.
 20 κανέ' δεν 'πηλουγιέται,
 μόν' 'να καράβι του Μωριά,
ερ' μόνο' 'να καρά- μόν' 'να καράβι του Μωριά.
 μόν' κείνο 'πηλουγιέτι.
 - «Πό πού είναι κόρη μ' μάνα σου,
ερ' 'πό πού είναι κό- 'πό πού είναι κόρη η μάνα σου,
 'πό πού είναι κι ο μπαμπάς σου;»
 25 - «Μάνα μ' είνι 'π' τα Γιάννινα
ερ' μάνα μ' είναι μάνα μ' είναι 'π' τα Γιάννινα
μπαμπάς μου 'π' τα Μπιτόλια³ ».
 Τη βάλαν και τραγούηδησε.

² Κορκελίζω, κρικελίζω, κορκελιζώ= χτυπά τον χαλκά της πόρτας [από το λατ. circelus = κρόκος].

³ Μπιτόλια, μια πόλη με το όνομα "Μοναστήρι" στη Σερβία.

Translation

"Preveza has been taken"

Hear, hear what has happened
this week?
They've taken our Preveza.
At the mansion,
5 as they went and knocked on the door,
they're knocking at the door:
- "Come down my girl and open up,
your in-laws have arrived."
The girl ran down laughing,
10 comes back crying.
- "It's not the in-laws mother,
neither it's their children;
it's only mother the klephts,
all of them Albanians."
15 They grabbed her by the hair
and took her to their hideouts;
they made her sing
songs of the klephts.
And all of the boats that heard,
20 none replies;
only a boat from Morias,
only that one replies:
- "Where's your mother from, my girl,
where's your father from?"
25 - "My mother is from Giannina
my father from Bitolia."
They made her sing.

19. ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΣ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ληστρικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαίρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία¹: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1975

Klepht (Raid) song - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892,
Emm. Pappas]
George Kaftantzis' file
Decoding - Notation¹: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

¹ Το τραγούδι κατέγραψα σε σημειογραφία από τη 2η εκτέλεση, γιατί η πρώτη ήταν λάθος στην αρχή.

Makam Hidjas - Δώριος [Dorian]²

M.M. ♩=108 *Rubato* Κ.4.Π.5.

Αϊ- ντε(ν) α- πό μι- κρό- ς στα γρά-
μα- τα κι α- πό μι- κρός στη- ν
τά- ξη κι τώ- ρα στα
γι- ρά- μα- τα

Αϊντε(ν) από μικρός στα γράμματα κι από μικρός στην τάξη
κι τώρα στα γιράματα αϊντε κι τώρα στα γιράματα
έγινα πρώτος κλέφτης'
σαράντα κάστρια πάτησα, αϊντε σαράντα κάστρια πάτησα.
σαράντα μοναστήρια,
μόν' της Βαρβάρας το κελί αϊντε μόν' της Βαρβάρας το κελί
δεν μπόρισα να το πατήσω'
5 τριγύρω γύρω γύρισα αϊντε τριγύρω γύρω γύρισα
δεν μπόρισα να το πατήσω'
στην πόρτα πάει κουρκελίζει³, αϊντε στην πόρτα πάει κουρκελίζει
την πόρτα κουρκελίζει:
- «Κατέβα διάκι μ' κι άνοιξι αϊντε κατέβα διάκι μ' κι άνοιξι
την καρυδένια σ' πόρτα'
σ' ίφιρα έναν άρρωστου αϊντε σ' ίφιρα έναν άρρωστου
για να τον κοινωνήσεις.»

² Makm Hidjas [mib - fa#] και Δώριος (Dorian) [mib - fa]. Μεταβιβαστική φόρμα [Transitional form].

³ Κουρκελίζω, κρικελίζω, κορκελίζω = χτυπά τον χακλά της πόρτας [από το λατ. circelus = κρικός] - κουρκέλια= διάφορα βοηθητικά σκεύη του τραπεζίου.

- Κατίβ'κε διάκουσ κι άνοιξε άιντε κατίβ'κε διάκος κι άνοιξε
την καρυδένια τ' πόρτα.
- 10 Τουν πιάν' τουν διάκου 'π' τα μαλλιά, άιντε τουν πιάν τουν διάκου 'π' τα
μαλλιά,
τουν πιάν' και από τα χέρια.
- «Μαρτύρα διάκι μ' τα κλειδιά, άιντε μαρτύρα διάκι μ' τα κλειδιά,
μαρτύρα κι τα γρόσια.»
- «Σας παραδίνω τα κλειδιά, άιντε σας παραδίνω τα κλειδιά
ν' ανοίξατε την κάσα'
τα γρόσια είναι στο σιντούκ', άιντε τα γρόσια είναι στο σιντούκ'
κι τα φλουριά στην άκρη'
μόνον τον Τίμιο Σταυρό, άιντε μόνον τον Τίμιο Σταυρό
μη λάχει και τον πειράξ'τε
- 15 γιατί είναι κρίμα απ' το Θεό, άιντε γιατί είναι κρίμα απ' το Θεό
κρίμα και 'π' τη Παναγία
σας παραδίνω τα κλειδιά.»

Translation

"Young to school"

- Went young to school, young into the classroom
and now that I'm old, I've become the best klepht;
I've conquered forty fortresses, forty monasteries,
and only Barbara's cell haven't stepped in yet.
- 5 I've walked around it, couldn't step in it;
goes to the gate and knocks, knocks at the door:
- «Come down deacon, open up your walnut door;
I've brought you a sick man to administer Holy Communion.»
The deacon came down and opened his walnut door;
- 10 grabs the deacon by the hair, holds him by the arms too;
- «Deacon, let me have the keys and the piastres too.»
- «Here are the keys to open up the coffer,
the piastres are in the chest, the golden coins by the side;
only the Holy Cross don't you dare touch,
because it's a sin by God, a sin by Virgin Mary;
I'm surrendering the keys.»

IV. ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ

20. ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ [ή «Ο ΠΡΑΜΑΤΕΥΤΗΣ»]

Παραλογή - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπαρμπίλης [γ. 1944,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Ballad - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. $\text{♩} = 114$ *Rubato* K.1.I.5.

Πρα- μα- τευ- τή- ς κα- τέ-
 βαι- νε 'πό ('πό) 'πάν'-
 το Μαυ- ρο- βού-
 vi α- π' σέ- ρνει
 μου- λά- ρια δώ-
 1 2 3

¹ Αιολικός τρόπος με διαφοροποιημένη III βαθμίδα (fa, fa \flat , fa \sharp) [Aeolian mode with variable III degree (fa, fa \flat , fa \sharp)].

Πραματευτής κατέβαινε 'πό ('πό) 'πάν' το Μαυροβούνι
απ' σέρνει μουλάρια δώδεκα σέρνει μουλάρια δώδεκα
και και μούλες δεκαπέντε
απ' σέρνει μια μούλα καφετή σέρνει μια μούλα καφετή
με με μόσκο φορτωμένη,
Αχ κι από το μόσκο τον πολύ² ...

(Κοινό. — Χειρόγραφο: Γ. Καφταντζή)

Πραματευτής κατέβαινε από το Μαυροβούνι
σέρνει μουλάρια δώδεκα και μούλες δεκαπέντε
σέρνει και μια χρυσόμουλα με μόσκο φορτωμένη.
Κι από το μόσχο τον πολύ κι από τη μυρουδιά του
πραματευτής κοιμήθηκε στην μούλας τα καπούλια.
Κ' η μούλα παραστράτησε και παίρνει άλλον δρόμο
κι όντας ξυπνάει ο έρημος κι όντας ξυπνάει ο μαύρος:
«Μουλάρι μου πού μ' έφερες εδώ στα κλεφτοχώρια;».
Το λόγο του δεν έσωσε το λόγο του δε σώνει
κ' οι κλέφτες τον εσταύρωσαν σαρανταδυό νομάτοι
πέντε τον κόφτουν τα σχοινιά και δέκα ξεφορτώνουν.
«Για μην τα ξεφορτώνετε τα έρημα μουλάρια
σαπίσαν οι πλατούλες μου φορτώνω ξεφορτώνω.»
«Τι λέει τι λέει ο κερατάς τι λέει ο γιος της κούρβας³ ».
Ένας τον πιάνει απ' τα μαλλιά κι άλλος από τα χέρια
κι ο τρίτος ο χειρότερος τρεις μαχαιριές του δίνει.
Σπινή λαλίτσα έβγαλε κι όσο μπορεί φωνάζει:
«Μη με χτυπάτε βρε παιδιά και μη με τυραννάτε
τι έχω αδερφό στην κλεφτουριά τον πρώτο καπετάνιο».
Σαν έκατσαν και τον ρωτούν και τον καλοξετάζουν:
«'Πό πούναι ξένε η μάνα σου 'πό πούναι κι ο πατέρας;».
«Η μάνα μου μ' απ' τα Γιάννινα πατέρας μ' απ' την Άρτα
έχω κ' ένα μικρό αδερφό στη χώρα πρώτος κλέφτης».
«Εσύ 'σαι Δήμο μ' αδερφέ μ' εσύ 'σαι αγαπημένε
δεν τόλεγες πρωτύτερα για να σε καταλάβω».
Τον άρπαξε στην αγκαλιά και στο γιατρό πηγαίνει.
«Γιατρέ μου εσύ που γιάτρεψες σφαγμένους και κομένους
γιάτρεψε και τον αδερφό μ' σφαγμένο και κομένο».
«Γιάτρεψα μαχαιριές πολλές κι άλλες θέλω γιατρέψει
του αδερφού τη μαχαιριά δεν μπορώ να γιατρέψω».
Έβγαλε το μαχαίρι του κατακαρδής το βάνει.
Σαν αγκαλιάστηκαν τα δυο μαζί ψυχομαχούσαν.
Σ' ένα μνήμα τους έβαλαν σ' ένα μαύρο κιβούρι.

[Γ. Καφταντζή, Τα δημ. τραγ. Ν. Σερρών, σ. 66-67]

² Λόγοι υγείας του τραγουδιστή δεν του επέτρεψαν να το τραγουδήσει ολόκληρο. Η παράθεση ολοκληρωμένου του ποιητικού κειμένου του τραγουδιού, προέρχεται από χειρόγραφο του Γ. Καφταντζή.

³ Κούρβα (αλβ., βλάχ. και σλαβικά κούρμπα) = ερωμένη, πόρνη, μοιχαλίδα.

Παραλλαγές

Πεντάπολης

- στ. 1: Ο Δήμος οπραματευτής ο Δήμος μπαζιργιάνης.
στ. 4: κι όλο τις νύχτες περπατεί τις νύχτες αραδίζει
να μην τον δώσει ο κουρνιαχτός να μην τον κρούσει ο ήλιος.
στ. 22: Η μάνα μ' από το Γαλατά πατέρας μ' απ' την Πόλη.

Αγ. Πνεύματος

- στ. 24: Εγώ 'μαι Κώστα χάρε μου που πήρες την ψυχή μου.
στ. 29: Εγώ παιδί μου γιάτρεψα σφαγμένους και κομένους
μα μες στου χάρου την πληγή βοτάνι δεν συβάνει.

Translation

The two brothers (or "The pedlar")

(Common - Manuscript: G. Kaftantzis)

- A pedlar was coming down from the Black Mountain,
he's hauling twelve mules and fifteen she-mules,
he's hauling a brown female mule loaded with musk.
And because of the load and the musk's scent,
5 the pedlar fell asleep on the mule's rump.
An the she-mule takes the wrong way and goes astray
and when the poor fellow wakes up:
- "My mule, why have you brought me to these klepht's villages?"
Hadn't finished his thought,
10 the klephts ran across him, forty two all together,
five of them cut the ropes and ten begin to unload.
- "Don't unload the poor mules,
my back is rotting, load and unload."
- "What's this cuckold sayin' what's this whore's son sayin'?"
15 One grabs him by the hair, another by the hands
and the third, the worst one, stabs him three times.
A she-chaffinch sang as loud as she could:
- "Don't hit me men, don't torture me,
'cause I got a brother with the klephts and he's first Captain."
20 They sat and asked and examined him well:
- "Where's your mother from stranger, where's your father from?"
- "My mother is from Yiannina, my father is from Arta
and I've got a little brother, he's the country's best klepht."
- "It's you Demos, my beloved brother,
25 you didn't say so earlier for me to make out."
Took him in his hands and brought him to the doctor.
- "My doctor, you who has treated slaughtered and cut up men,
treat my slaughtered and cut up brother."
- "I've treated many stabs and I will treat many more,
30 I can't make your brother's stab heal."
He pulled out his knife and drives it through his heart
and as they embraced each other, together they died.
Together they were buried in a black coffin.

Variations:

Pentapoli

- vrs 1: Demos the pedlar, Demos the bazaar man.
vrs 4: only walks at night at nights sets up displays
so that the dusk won't betray him, the sun won't hit at him.
vrs 22: My mother comes from Galatas my father comes from Poli.

Agio Pnevma

- vrs 24: It's me Kosta, my death, who took my soul.
vrs 29: I've treated, my child, butchered and cut up men
but inside death's wound you can't put a herb.

21. Η ΒΙΡΓΕΝΑΔΑ¹

Παραλογή - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Αθανάσιος Μάλαμας
[γ. 1931, Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1991

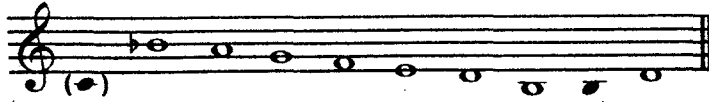
Ballad - Agio Pnevma
Sung by Athanasios Malamas
[b. 1931, Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
Ε. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - Ia]

M.M. ♩ 40. Rubato K.16.I.3.

Ε- να- ς ΚΟ- ΝΤΟ- ς ΚΟ- ΝΤΟΥ- ΤΣΙ- ΚΟ- ΚΟΥ- ΝΤΟΣ και μ'έ- να χέ- ρι, ω- ρέ ΤΟΝ Ε- ΖΟΥ

¹ Βιργενάδα [από το λατ. *virgo*] = παρθένα.

- Ένας κοντός κοντούτσικος
κοντός και μ' ένα χέρι,
ωρέ τον εζου- τον εζου- λεύει η² μαχαλάς³
τον εζουλεύει⁴ η χώρα
5 πούχ' (πουχ) ει όμορφη γυναίκα.
Παίρνειν κοντός την όμορφην
και στο παζάρ' την πάει:
- «Ο πόσου ποσού κοντέ μ' την όμορφη,
πόσο την παζαρεύεις;»
10 - «Αχ τα δυο τα δυο της χείλια δυο φλουριά,
τα μάγουλά της πέντε.»
- «Ποιος είσαι εσύ ...»

Translation

"The virgin"

- Once there was a man, a very short man,
short and having one arm;
the whole neighbourhood is envious,
a whole city is envious,
5 for having a beautiful wife.
The short man takes the beautiful woman,
takes her to the market:
- "How much for the beautiful woman,
how much are you asking?"
10 - "Two golden coins for her lips,
five for her cheeks."
- "Who are you ..."

Σημείωση: Το κείμενο της παραπάνω παραλλαγής μπορεί να συμπληρωθεί από την παρακάτω Νταρνακοχωρίτικη παραλλαγή.

[Εμ. Παππά — Τραγούδησε: Θανάσης Βαγιάτας]

Ένας κοντός κοντούτσικος έχει όμορφη γυναίκα
τον ζήλεψε η γειτονιά τον ζήλεψ' όλη η χώρα
τον βάλανε και σάλιανα εφτά χιλιάδες γρόσια.

² Η, αντί του άρθρου «ο».

³ Μαχαλάς [από το μεχάλι] = συνοικία.

⁴ Εζουλεύει = ζηλεύει.

Παίρνει ο κοντός την όμορφη την πάει στο παζάρι
 κι άλλος κοντός κοντούτσικος απάν' απ' τα μπαϊρία:
 «Πόσο κοντέ μ' η όμορφη πόσο τήνε γυρεύεις;».
 «Τα χείλια χίλια κάνουνε κι ο κόρφος δυο χιλιάδες
 κι ο γύρος της ποδίτσας της κάνει εφτά χιλιάδες».
 «Πάρε κοντέ μου τα λεπτά κ' η όμορφη σε μένα».
 Παίρνει ο κοντός την όμορφη κάτω από την τέντα
 και την φιλεί και τον φιλεί μα δεν τήνε γνωρίζει.
 Χρυσό πουλάκι κάθησε αντίκρυ από την τέντα
 δεν κελαϊδούσε σαν πουλί μήτε σαν χελιδόνι
 μόν κελαϊδούσε κ' έλεγε μ' ανθρώπινη λαλίτσα:
 «Για δες κακό που γίνεται κάτω από την τέντα
 φιλά αδερφός την αδερφή μα δεν τήνε γνωρίζει».
 «Πό πούναι κόρη η μάνα σου 'πό πούναι κι ο πατέρας;».
 «Η μάνα μ' από τα Χανιά πατέρας μ' απ' τις Σπέτσες
 είχα κ' έν' αδερφό μικρό τον έλεγαν Γιαννάκη».
 «Εσ' είσαι Ελένη μ' αδελφή!»· Και κλάψανε τα δυό τους».

[Γ. Καφταντζή, Τα δημ. τραγ. του Ν. Σερρών, σ. 63]

Translation

A short man, a very short man has a beautiful wife;
 the neighbourhood was envious, the whole city was envious;
 they imposed taxes on him seven thousand coins.
 The short man takes the beautiful woman, takes her to the market
 5 and another short man from the hills is asking:
 - "How much for the beauty short man, how much do you ask for her?"
 - "One thousand for the lips, two thousand for her breast
 and seven thousand for the hemline of her apron."
 - "Take the money short man and the beauty is mine."
 10 The short man leads the beauty under the tent
 and kisses her and she kisses him back, but doesn't recognise him.
 A golden bird alighted across from the tent;
 didn't sing like a bird, nor like a swallow,
 it was only singing and in human voice was saying:
 15 - "Look at the evil going on under the tent;
 brother kisses sister, but doesn't even recognise her."
 - "Where is girl your mother from, where is your father from?"
 - "My mother is from Chania, my father from Spetses;
 I had a little brother too, his name was Giannakis."
 20 - "It's you, Helen, my sister!" And they both burst in tears.

[G. Kafantzis, Folk songs of Serres, p. 63]

22. ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1975

Ballad - Emm. Pappas
 Sung by Theophano Baira
 [b. 1892, Emm. Pappas]
 George Kaftantzis' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. K. 4. I. 5.

Σα-ρά-ντα-πέ-ντι μά-στο-ροι 'βδο-μή-ντα μα-θη-τά-δε-ς ο-λη-με-ρί τσ'α-χτί-ζα-νε

- Σαρανταπέντι μάστοροι 'βδομήντα μαθητάδες
 ολημερί τσ'αχτίζανε της Άρτας το γεφύρι,
 ολημερίτς'αχτίζανε (δισ)
 και το βράδυ γκρεμούσε·
- 5 μοιρολογιούνταν μάστοροι (δισ)
 και κλαίνε μαθητάδες
 και το στοιχείο 'π' λογήθηκε (δισ)
 απ' τη δεξή καμάρα:
- 10 - «Αν δε στοιχειώσ' τι άνθρουπου, (δισ)
 γεφύρ' δε θιμελιώνει·
 να μή στοιχειώσ'τε ουρφανό, (δισ)
 κανέ φτουχό διαβάτη,
 μόνουν του πρώτου μάστορα, (δισ)
 την έμορφη γυναίκα.»

- 15 Σαν τ' άκ'σε πρωτουμάστορας (δισ)
αρχίνησε να κλαίει,
γράφει γράμμα την προβοιδά, (δισ)
χαρτί την παραγγέλνει
και το πουλί παρήγγειλε (δισ)
- 20 και το πουλί του λέει:
- «Αργάτης σου αργά ναρθεί (δισ)
αργά να φέρ' του γιόμα.»
Και το πουλί παράκουσι (δισ)
και πάησι και την είπι:
- 25 - «Γοργά ντύσου, γοργά ναρθείς, (δισ)
γοργά να φέρ'ς του γιόμα.»
Σαν κίνησι και πήγαινε (δισ)
μι γέλια μι τραγούδια:
- 30 - «Καλή μερά σας μάστοροι
και σεις οι μαθητάδισ.»
Και σαν την είδε ο μάστουρας (δισ)
αρχίνησι να κλαίει.
- «Τι έχει πρωτουμάστουρας (δισ)
και είναι λυπημένους;»
- 35 - «Το δαχτυλίδι μ' έπισι (δισ)
η πρώτη μ' αρραβώνα:
ποιος είν' άξιους κι κακούς (δισ)
να έρθει να του εύρει;»
- «Ιγώ θα μπω, ιγώ θα βγω (δισ)
- 40 του δαχτυλίδ' να εύρου'
πάρι σαράντα οργιές σκοινί (δισ)
και κρέμασέ με κάτου.»
Στου δρόμου που επήγαινε (δισ)
με γέλια με τραγούδια
- 45 κι απού την μέση κι ύστερα (δισ)
αρχίνησι να κλαίει:
- «Πώς τρέχουν τα ματάκια μου,
να τρέχουνε διαβάτις:
πώς πέφτουν τα μαλλάκια μου, (δισ)
- 50 να πέφτουνε διαβάτις.»
Κι η μάνα της την φώναξι (δισ)
κι η μάνα της το λέει:
- «Σώπα κόρη μ' και μην το λες (δισ)
και μην το διφτερώνεις:
55 έχ'ς αδερφόν στην Ξενιτιά (δισ)
μην τύχει και πιράσει.»
- «Τρεις αδερφούλες είμασταν (δισ)
και οι τρεις καταραμένις:
μία στοιχειών' τον Δούναβου (δισ)
- 60 κι η άλλη την Αυλώνα,
η τρίτη(ρ) η μικρότερη (δισ)
της Άρτας το γεφύρι'
τρεις αδερφούλες είμασταν.»

Translation

"The bridge of Arta"

Forty five workmen, seventy their pupils
were building the bridge at Arta all day long,
all day long they were building,
and during the night it would collapse;
5 the workmen were mourning
and so were their pupils
and the beast gave its verdict
from the right arch:
- "Unless you sacrifice a human,
10 the bridge won't be founded;
don't sacrifice an orphan
or a poor passer-by,
only the headworkman's
beautiful wife."
15 When the headworkman heard,
he started to cry;
writes a letter to send her off,
sends word on paper
and asked the bird to take the message
20 and says to the bird:
- "Your worker will come late
he'll bring the evening supper late,"
but the bird heard wrong
and goes and tells her:
25 "Quickly, dress up quickly, come along,
bring the evening supper quickly(!)"
And she got going,
laughing and singing songs.
- "Good day to you workmen
30 and to you too pupils."
And when the headworkman saw her
he started to cry.
- "What's the matter with the headworkman
and he looks so sad?"
35 - "I've dropped my ring,
my first engagement;
who's worthy and bad enough
to come along and look for it?
- "I will go in, I will come out
40 to find the ring;
just get forty yards of rope
so I can hang down there."
She was on her way
laughing and singing,
45 and midway there,
she started to cry:

- "Just like my eyes run,
 may the passers-by run;
 just like my hairs fall,
 may the passers-by fall."
 50 And her mother cried at her
 and her mother says:
 - "Hush my daughter and don't say it,
 don't say it again;
 55 you've got a brother far away
 and he, he might be passing by."
 - "We were three young sisters,
 all three of us were cursed;
 one haunts the Danube,
 60 the other haunts Avlona
 the third and youngest
 haunts the bridge of Arta;
 we were three little sisters."

23. ΜΗΛΙΤΣΑ [ή «ΜΗΛΙΤΣΑ»]

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππός
 Τραγ.: Μαρίκα Γεωργιτζίκη [γ. 1927,
 Αναστασιά]¹ και Κωνσταντίνος
 Γεωργιτζίκης [γ. 1925, Αναστασιά]
 Γκάνιντα² : Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
 [γ. 1916, Αναστασιά]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1991

Ballad - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Georgitziki [b. 1927,
 Anastasia] and Konstantinos Georgitzikis
 [b. 1925, Anastasia]
 Bagpipes: Athanasios Georgitzikis
 [b. 1916, Anastasia]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1991

Hidjas [S. T. - sol]

M.M. (♩) = 224 Κ.12.Π.1.

Με- λί- βάϊ Με- λί- τσα πού 'σαι στο
 γκρε- μό, Με- λί- τσα πού 'σαι στο γκρε- μό, στα μή-

¹ Η Μαρίκα Γεωργιτζίκη κατάγεται από το χωριό Εμμανουήλ Παππός. Το τραγούδι το έμαθε από τον παππού της και από τον μπαμπά της όταν ήταν στο Εμμανουήλ Παππά.

² Η γκάνιντα απλώς «ντουμπλάρει» το τραγούδι και τους τραγουδιστές.

λα φο- ρτω- μέ- νη, στα μή- λα φο- ρτω-
 μέ- νη, τα μή- βάλι τα μή- λα σου λε-
 μπί- στη- κα

- Μελί - βάλι - Μελι- τσα πουσαι στο γκρεμό,
Μελίτσα πουσαι στο γκρεμό,
 στα μήλα φορτωμένη,
 τα μή- βάλι τα μή- λα σου λεμπίστηκα³ (δισ)
τα μήλα σου λεμπίστηκα
 μα το γκρεμό σ' φοβούμαι. (δισ)
 5 - «Κι αν το βάλι κι αν το φοβάσαι το γκρεμό (δισ)
κι αν το φοβάσαι το γκρεμό,
 έλα στο μονοπάτι.» (δισ)
 Κι ο μο- βάλι κι ο μο- νοπάτης μ' έβγαλε (δισ)
κι ο μονοπάτης μ' έβγαλε
 σε μια παλιά εκκλησούδα. (δισ)
 Πόχει βάλι πόχει σαράντα μνήματα (δισ)
πόχει σαράντα μνήματα
 10 όλα με την αράδα. (δισ)
 Μόν' έ- βάλι μόν' έ- να ήταν ξεχώρα, (δισ)
μόν' ένα ήταν ξεχώρα,
 ξεχώριζ' από τ' άλλα. (δισ)
 Δεν τού- βάλι δεν τού- δα και το πάτησα. (δισ)
δεν του'δα και το πάτησα
 επάνω στο κεφάλι. (δισ)
 15 Ευθύς βάλι ευθύς το μνήμα βούγγηξε, (δισ)
ευθύς το μνήμα βούγγηξε,
 βαρειά αναστενάζει: (δισ)
 - «Ποιος εί- βάλι ποιος εί- ν' αυτός που με πατεί (δισ)
ποιος είν' αυτός που με πατεί
 επάνω στο κεφάλι; (δισ)
 Μήπως βάλι μήπως και 'γώ δεν ήμαν νιός (δισ)
μήπως και 'γώ δεν ήμαν νιός
 20 δεν ήμαν παλληκάρι;» (δισ)

³ Λεμπίζομαι (αντί λιμπίζομαι) = έχω έντονη όρεξη και επιθυμία για κάτι.

Translation

"Young apple tree"

- Young apple tree down the steep cliff,
loaded with apples,
I fancied your apples,
but the cliff scares me off.
- 5 - "And if the cliff scares you off,
take the trail down."
And the trail led me
to an old little church.
It's got forty graves
- 10 one next to the other.
Only one was further out
separated from the rest.
I didn't see it and stepped on it
right on the side of the head.
- 15 And, right away, the grave groaned,
let out a deep groan:
- "Who's this man stepping on me,
stepping on my head?
Wasn't I a young man once,
wasn't I a fearless man?"

24. ΟΣΑ ΒΟΥΝΑ ΚΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΑ

A'

Παραλογή - Νέο Σούλι
Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Ballad - Neo Souli
Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 24, 1971

Αιολικός (Aeolian) - Ιωνικός (Ionian)¹

M.M. ♩ = 80

Ο- σα (ι) βου- νά κι αν πέ- ρα- σα,

Κ. 7. Π. 6.

¹ Μέχρι την πρώτη κορώνα Αιολικός (υποστηρ. φθόγγ. - sol), μετά Ιωνικός (υποστηρ. φθόγγ. - la). [Up to the first corona Aeolian (S. T. - sol), after Ionian (S. T. - la)].

(νω) ό- λα τα πα- ρα-
γγέ- λ(ο) νω ό- λα τα πα- ρα- γγέ-
λνω: " Βου- νά μ' να μη- ν βου-νά μ'
να μη- ν χιο- νί- σα- τε

- Όσα βουνά κι αν πέρασα,
(νω) όλα τα παραγγέλ(ο)νω
όλα τα παραγγέλνω:
- «Βουνά μ' να μην (δεις) χιονίσατε
βουνά μ' να μην χιονίσατε.
κάμποι να μην παχνιάστε
κάμποι να μην παχνιά(να)στε.
- 5 Όσπου να πα- (δεις) -νω και να 'ρθώ
ώσπου να πάνω και να 'ρθω
και πίσω να γυρίσω, (δεις)
βρίσκω τα χιο- (δεις) -νια στα -(ι)- βουνά,
βρίσκω τα χιόνια στα -(ι)- βουνά.
τους κάμπους παχνιασμένους, (δεις)
βρίσκω λημό- (δεις) -ρια κλέφτικα
βρίσκω λημόρια κλέφτικα
- 10 -(ν)- όλα με την (εν) αράδα
-(ν)- όλα με την αράδα
μόν' 'να λημό- (δεις) -ρι ξέχουρο(νο)
μόν' 'να λημόρι ξέχουρο.
Ξεχουριστό από τ' άλλα (δεις)
δεν το είδα και (δεις) το πάτησα
δεν το είδα και το πάτησα
ανάμισα στα στή-(νι)-θια
ανάμισα στα στήθια
- 15 και το μ-(ι)-νή- (δεις) -μα γόγγησε.

Translation

"All the mountains I've walked on"

To all the mountains I walked on,
- "Mountains, don't get covered with snow,
plains, don't get covered with hoar frost."
5 Before I go and come back
and by the time I come back,
I find snow on the mountains
and frosty I find the plain.
I find klephts' hideouts
10 one next to the other;
except for this one
distinct from all the others.
I didn't notice it and stepped on it
right on the chest
and the grave groaned.

B'

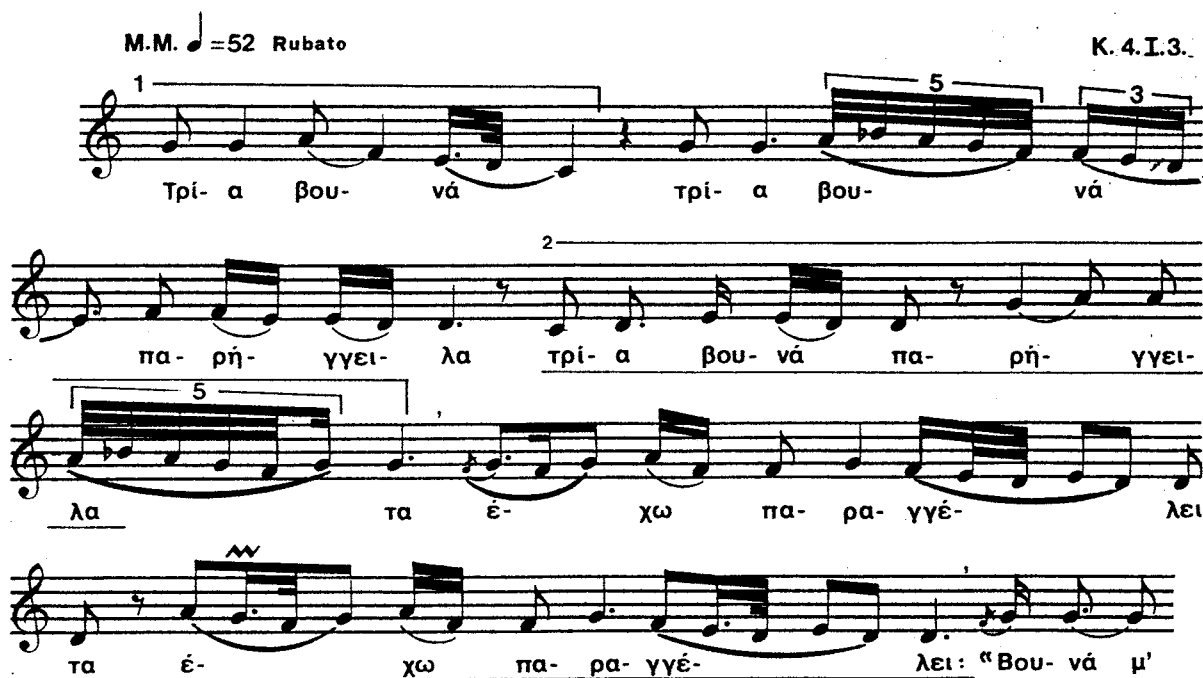
ΤΡΙΑ ΒΟΥΝΑ ΠΑΡΗΓΓΕΙΛΑ

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφάνω Μπαϊρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1975

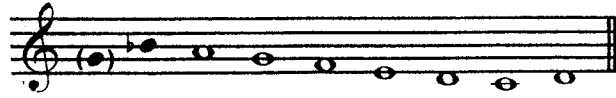
Ballad - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira
[b. 1892, Emm. Pappas]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Yr. of rec.: 1975

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 52 *Rubato* Κ. 4. I. 3.

Τρί- α βου- νά τρι- α βου- νά
πα- ρή- γγει- λα τρι- α βου- νά πα- ρή- γγει-
λα τα έ- χω πα- ρα- γγέ- λει
τα έ- χω πα- ρα- γγέ- λει: "Βου-νά μ'

- Τρία βουνά (δισ) παρήγγειλα
τρία βουνά παρήγγειλα
 τα έχω παραγγέλει
τα έχω παραγγέλει:
 - "Βουνά μ' να μη (δισ) χιονίστατε
βουνά μ' να μη χιονίστατε
 κάμποι να μη παχυνάστε. (δισ)
 5 Ὡσπου ν' ανέ- (δισ) -βω τρία βουνά
ὥσπου ν' ανέβω τρία βουνά
 στους κάμπους να κατέβω, (δισ)
 ὥσπου να πά- (δισ) -νω και να 'ρθω
ὥσπου να πάνω και να 'ρθω
 και πίσω να γερίσω, (δισ)
 βρίσκω τα χιό- (δισ) -νια στα βουνά,
βρίσκω τα χιόνια στα βουνά,
 10 τους κάμπους παχυνασμένους, (δισ)
 βρίσκω λιμό- (δισ) ρια¹ κλέφτικα
βρίσκω λιμόρια κλέφτικα
 όλα χορταριασμένα (δισ)
 μό' ένα λιμόρ' (δισ) ξεχωριστό
μό' ένα λιμόρ' ξεχωριστό
 δεν δούδα² και το πάτ'σα. (δισ)
 15 Σπινή³ λαλί- (δισ) -τσα έβγαλε
σπινή λαλίτσα έβγαλε
 κι όσον μπορεί φωνάζει: (δισ)
 - "Ποιος είναι αυτός (δισ) που με πατεί
ποιος είναι αυτός που με πατεί
 επάνω στο κεφάλι (νε); (δισ)
 Μη γαρ'ς⁴ και 'γω (δισ) δεν ήμαν νιός
μη γαρ'ς και γώ δεν ήμαν νιός

¹ λιμόρι, λημόρι = μνήμα.

² δεν δούδα = δεν το είδα.

³ Σπινή = αδύνατη, χαμηλόφωνη.

⁴ Γαρ'ς = θαρρείς, νομίζεις.

- 20 δεν (ν) ήμαν παλληκάρι (ε), (δισ)
 κι ιγώ στην γης (δισ) δεν δέχομαν,
κι 'γώ στην γης δεν δέχομαν
 στην πέτρα δεν πατούσα
 κι τώρα πώς (δισ) κατήντησα
κι τώρα πώς κατήντησα
 στες μούχλες και στις 'ράχνες.»
- 25 - «Σωτήρα αν ει- (δισ) -σαι ζωντανός
 κι αν είσαι βαπτισμένος, (δισ)
 έβγα να πο- (δισ) -λεμήσομε,
έβγα να πολεμήσομε
 να πάρομε την Πόλη». (δισ)

Translation

"I asked three mountains"

- I asked three mountains,
 I have asked them:
 - "Dear mountains, don't get covered with snow,
 plains, don't get covered with hoar-frost."
 5 By the time I climbed three mountains
 and went down the plains,
 before I went and returned
 and came back,
 I find snow on the mountains
 10 and the plains frosty.
 I find graves where klephts were burried
 all of them covered with grass,
 except for this one;
 I didn't see it and stepped on it.
 15 Strong whisper lets out
 and cries out loud:
 - "Who's this man walking
 over my head?
 Don't you think I was young once,
 20 was young and brave,
 being too proud to walk on to earth
 and step on the stone,
 how I have sunk
 surrounded by mold and cobwebs."
 25 - "Saviour, if you're alive
 and if you are a Christian,
 come out to fight with me
 to conquer Poli."

25. ENAN TON EXEI H MANA TOY

Παραλογή - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Αβokaτός
 [γ. 1933, Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Ballad - Neo Souli
 Sung by Theophanis Avocatos
 [b. 1933, N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. $\text{♩} = 72$ Κ.9.Π.5.

Ε- να- ν τον
 έ- χει βρε η μά- να του,
 βρε α(ι)- μά- ν (μ)έ-
 να- ν (μ)και χα- ι- δε-
 μέ- νο- ν ω- ρέ μι-
 κρό- ν τον α- ρρα-
 βώ- νια- σα- ν,

¹ Οι νότες miβ, fa και sol αποτελούν καλλωπισμούς γύρω από κυρίους φθόγγους της μελωδίας [The tones miβ, fa and sol are like decorations around the main tones of the melody].

- Έναν τον έχει βρε η μάνα του, βρέι αμάν
 (μ) έναν (μ) και χαϊδεμένον·
 ωρέ μικρόν τον αρραβώνιασαν
 μικρόν τον α(ν)-ρραβώνιασαν, βρέι αμάν αμάν
 ωρέ μικρή γυναίκα αχ βρε παίρνει -(ν)-·
 5 ωρέ μαύρο χαμπέρ² τον ίφεραν
μαύρο χαμπέρ' το -(χ)- ον ίφεραν βρέι αμάν αϊμάν
 φαντάρος να πηγαίνει (χ)·
 νύχτα (μ) σελώνει τ' άλο(ι)γο,
(μ) νύχτα σελώνει ωρέ τ' άλογο τ' βρέι αϊμάν, αϊμάν.
 ωρέ νύχτα το καλιβώνει³
 ωρέ βάζει πέταλα λεί(ν) αργυρά (ι),
 βάζ' πέταλα λείν αργυρά βρέι αϊμάν αϊμάν
 10 (μ) καρφιά μαλαματένια.
 Η λυγιρή⁴ τον έβλεπε
 'πά 'πάν' το παραθύρι:
 - «Εσύ διαβαίνεις Κωσταντή μ',
 και μένα πού μ' αφήνεις;»
 15 - «Πρώτα σ' αφήνω στο Θεό,
 της Παναγιάς τα χέρια.»

Translation

"He was his mother's only"

- He was his mother's only,
 her only one and pampered;
 he was engaged young
 and had a young wife;
 5 gloomy news was brought to him,
 to join the army;
 saddles up his horse at night,
 shoes it at night,
 uses silver horseshoes,
 10 golden nails.
 His lissom wife watched him
 from the window above:
 - "You're leaving Konstanti,
 to whom are you leaving me?"
 15 - "First I leave you to God,
 to Virgin Mary's hands."

² Χαμπέο (λ. τούρκ.) = μήνυμα, είδηση.

³ Καλιβώνω = πεταλώνω.

⁴ Λυγερή = όμορφη κοπέλα.

26. ΤΟ ΣΙΦΕΡΙ

Παραλογή - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Αθανάσιος Μάλαμας
 [γ. 1931, Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1991

Ballad - Agio Pnevma
 Sung by Athanasios Malamas
 [b. 1931, Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1991

Αιολικός (Aeolian)¹ [S. T. - fa]

M.M. ♩ 58 *Rubato* K.16.1.2.

Τον Γιά- ννη κι α- ν τον μή-
 νια- ζα- ν, 'κει
 στο σι- φέ- ρ' τον πά-
 νε, αχ Γιά- ννης τη- ν
 μά- τ' μα- να τ' πα-
 ρή- γγει- λνε,

¹ ΜΗ, αλλοίωση [alteration].

- Το Γιάννη κι αν μήνιαζαν,²
 'κεί στο σιφέρ³ τον πάνε·
 αχ Γιάννης την μά- τ' μά- να τ' παρήγγειλνε,
 Γιάννης την μάνα τ' παρήγγειλνε,
 την μάνα τ' παραγγέλνει:
- 5 - «Αχ καλ' να 'χτάεις⁴ μάνα μ' τ' γυναίκα μου
 καλά να βλέπ'ς τ' γυναίκα μου,
 στ' ν αφήνω βα-(ν)-ρημένη.⁵ »
 Άι κι η μάνα του μάνα παράνομη
 κι η μάνα του παράνομη
 η ψυχοπαραδίτσα,⁶
 το δικανί⁷ μάνα μ' την έδουσι
 του δικανί⁷ την έδουσι
- 10 κι τσομπάνουν την κάνει,
 την δίν' πενήντα μάνα μ' πρόβατα
 την δίν' πενήντα πρόβατα
 κι χίλια να τα κάνει,
 αχ κι του Θεό μάνα μ' παρακαλεί,
 κι του Θεό (ν) - παρακαλεί,
 τον Θεό παρακαλούσι:
- 15 - «Κάντι μανί- μανί- τσις από πέντε αρνιά
 κάντι μανίτσες από πέντε αρνιά
 και σεις αρνιά από δύο,
 αχ να σώσουμε μάνα μ' το μελιούκι μας⁷ .»

Translation

"The journey"

- Word was brought to John
 and they take him to the expedition;
 John asked his mother,
 he asks his mother:
- 5 - "Mother, take good care of my wife,
 I leave her to you pregnant."
 And his wrongful mother,
 the immoral woman,
 gave her the crook
- 10 and turns her into a shepherd;
 gives her fifty sheep,
 asks her to bring back a thousand;
 she prays to God,
 she was praying to God:
- 15 - "Mothers give birth to five sheep
 and you sheep to two,
 in order to save our flock."

² Μήνιαζαν [από το ρ. μηνύω] = έδιναν μήνυμα.

³ Σεφέρι (σιφέρι) [από την τουρκ. λ. σεφέρ] = εκστρατεύω, πόλεμος, ταξίδι.

⁴ 'Χτάεις = κοιτάξεις.

⁵ Βαρημένη = έγκυος.

⁶ Ψυχοπαραδίτσα = αυτή που έδινε την ψυχή της αλλού.

⁷ Μπελιούκι = κοπάδι [από την τουρκ. λ. μπουλούκι = στίφος, συμμορσία, λόχοι, ομάδα].

27. 'ΔΩ ΣΤΟΝ ΑΠΑΝ' ΤΟΥ ΜΑΧΑΛΑ

Παραλογή - Πεντάπολις
 Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
 Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία: Ε.
 Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Ballad - Pentapolis
 Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,
 Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 14, 1990

Μιξολύδιος (Mixolydian)¹ [S. T. - Ia]

M.M. ♩ = 60 Κ.6.Π.3.

Δώ στον α-πά- του του (λέϊ) μα-χα-λά στο-ν α-λλου-ν πα-ρα-κά-τω, έ-χει κο-ρά-σ' (λέϊν) ό-μο-ρφο

¹ Sib αλλοίωση [alteration].

- 'Δώ στον απάν' του του λεί μαχαλά
στον άλλουν παρακάτω,
έχει κοράσ' λείν όμορφο
έχει(ν) κοράσ' λείν έμορφο
Καλούδα ξακουσμένη·
5 έχει ασημένιο λείν αργαλιό (δισ)
και φιλντισένια χτένια.
(Μ) βαρειά πατεί λεί τον αργαλιό (δισ)
και τα καρούλια τρίζουν
(μ) και τις σαΐτες λεί κοφτιρές ...

Translation

“Here in the upper neighbourhood”

- Here in the upper neighbourhood,
and in the other below,
there's a beautiful young girl,
well-known for her goodness.
5 She's got a silver loom
and ivory combs.
She's using heavily the loom
and the reels are squeaking
and the shuttles are sharp ...

Φωτ. 22 Γρηγόρης Ζαγόρας
[14-11-1990]

28. ΛΕΒΕΝΤΗ ΠΟΥ ΦΥΛΑΚΩΣΑΝ

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαίρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1975

Ballad - Emmanuil Pappas
 Sung by Theophano Baira
 [b. 1892, Emm. Pappas]
 George Kafantzis' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩ = 84 Rubato Κ. 4. Π. 1.

Λε- βέ- ντη που φυ- λά- κου- σαν 'δω
 κά- του στα κα- ρά- βια,
 δεν έ- χει μά- δεν έ- χει
 μά- να να τον διεί

- Λεβέντη που φυλάκουσαν
 'δω κάτου στα καράβια,
 δεν έχει μά- (δισ) να να τον διεί
 αδέρφι να τον (ε)κλάψει.
 5 Μόν' έχει μια (δισ) 'γαπητικιά
μόν' έχει μια 'γαπητικιά
 πολύ μακριά στα ξένα
 γράφει γράμμα (δισ) την προβοιδα
γράφει γράμμα την προβοιδα
 χαρτί την παραγγέλνει:

- «Ας έρθ', ας έρθ' (δισ) Καλούδα μου
ας έρθ', ας έρθ' Καλούδα μου
- 10 αυτή την ιβδουμάδα
 την ιβδουμά- την ιβδουμάδα τρεις φουρές, (δισ)
 το μήνα δικαπέντι.»
 Σαν τ' άκουσι (δισ) Καλούδα του
σαν τ' άκουσι Καλούδα του,
 πολύ την κακουφάν'κε'
 παίρνει τα γρό- (δισ) -σια στην πουδιά
παίρνει τα γρόσια στην πουδιά
- 15 κι τα φλουριά στον κόρφου
 και παίρνει το (δισ) στρατί στρατί,
και παίρνει το στρατί στρατί,
 στρατί το μονοπάτι'
 και το στρατί (δισ) την έβγαλε
και το στρατί την έβγαλε
 στην άκρη της θαλάσσης.
- 20 Σπινή¹ λαλί- (δισ) -τσα έβγαλε
Σπινή λαλίτσα έβγαλε
 και όσο μπορεί φωνάζει:
 - «Καραβοκύ- (δισ) -ρη μ' κι αδερφέ μ'
καραβοκύρη μ' κι αδερφέ μ'
 και πρώτι αναγνώστη²,
 αυτόν τον νιό (δισ) που έχεις 'δώ,
αυτόν τον νιό που έχεις 'δώ,
- 25 'μένα να τον χαρίσεις'
 χίλια σας δί- (δισ) -νω να τον διώ,
χίλια σας δίνω να τον διώ,
 και τρεις να τον μελήσω³,
 κι αν δε σι φτά- (δισ) -νουν όδι αυτά,
κι αν δε σι φτάνουν όδι αυτά,
 πουλώ και τα προικιά μου.»
- 30 - «Πάρι κόρη μ' (δισ) τον άνδρα σου,
πάρι κόρη μ' τον άνδρα σου,
 και πάνε στο καλό σου.»
 Σαν αγκαλιά- (δισ) -σθηκαν τα δυο.

¹ Σπινή = αδύνατη, χαμηλόφωνη.

² Αναγνώστης = ψάλτης (της εκκλησίας).

³ Μελήσω αντί μιλήσω.

Translation

"They've imprisoned a handsome man"

They've imprisoned a handsome man
down here by the boats;
he's got no mother to look after him,
he hasn't got a brother,
5 he's only got a loved one
in far away lands;
sends word to see her off,
a letter to let her know:
- "Let it come my love
10 this week three times,
fifteen times each month."
When his love heard about it,
she didn't like it at all;
puts her money in her dress
15 the golden coins in her bodice
and heads down the trail,
the trail and the path;
and the path led her
to the seashore.
20 Let out a high cry
as loud as she can:
- "Ship master my brother
and head chanter,
this young man you're holding here
25 give him to me as a gift;
I offer you one thousand, if only I could see him
and three to talk to him;
and if all that is not enough,
I'll sell my dowry too."
30 - "Take your man my child
and go on your own way."
Then the two of them got in each other's arms.

ij] ΑΠΙΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ [29 - 30 - 31]

29. Ο ΓΙΑΚΟΥΠΙΑΣ ΑΓΑΣ

A'

Παραλογή - Νέο Σούλι
Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. Καταγραφής: 24-4-1971

Ballad - Neo Souli
Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of recor.: April 24, 1971

Hidjas:

M.M. $\text{♩} = 100$ Rubato Κ.7. I. 3.

The musical score is written in treble clef with a 2/4 time signature. It consists of five staves of music with Greek lyrics underneath. The first staff begins with a wavy line indicating a rubato tempo. The lyrics are: Ω-ρέ σαν κί-νη-σε Για-
κού-πα-γα-ς στ' Μα-ρί-α να
πη-γαί-νει,
βρί-σκει τ' Μα-ρί βρι-
σκει τ' Μα-ρί-α φου-ρκα-λεί,
A final staff shows a melodic line with a fermata over the final note.

Ωρέ σαν κίνησε Γιακούπαγας
στ' Μαρία να πηγαίνει,
βρίσκει τ' Μαριάτ' (δics) Μαρία φουρκαλεί¹,
ωρέ βρίσκει τ' Μαρία φουρκαλεί.
τη σκάλα φουρκαλούσι.

¹ Φουρκαλώ = σκουπιζω - φουρκάλι = σκούπα.

- 5 - «Καλημερά (δισ) Μαρία μου,
άιντε καλημέρα Μαρία μου.»
- «Καλώς του Γιακουπά πούρθι.»
- «Πού πάει Μαρί- (δισ) -α μ' η² άντρας σου,
άιντε πού πάει Μαρία μ' η άντρας σου.
- 10 πού πάει κυρ' Παναγιώτης;»
- «Κυρ' Παναγιώ- (δισ) -της δεν εί' δώ,
άιντε κυρ' Παναγιώτης δεν εί' δώ:
πάησι να γκιζορίξει³,
να φέρει γύ- (δισ) -ρα τα -(ι)- βουνά,
άιντε να φέρει γύρα τα -(ι)- βουνά.
γύρα τα κορφοβούνια.»
- 15 Κι η⁴ Παναγιώ- (δισ) -της βίγγλιζι⁵
ωρέ κι η Παναγιώτης βίγγλιζι(ν)
από ψηλή ραχούλα
και τ' συντροφιά τ' και τ' συντροφιά του πρόσταζε
άιντε και τ' συντροφιά του πρόσταζε
και τ' συντροφιά προστάζει:
- «Μήπως το σπί- (δισ) -τι μ' καίγεται,
άιντε μήπως το σπίτι μ' καίγεται.
- 20 μήπως Μαρία αρρώστη;»
Βιτσιά⁶ κρούει (δισ) τον μαύρον του,
άιντε βιτσιά κρούγει τον μαύρο του.
βιτσιά του διφτιρώνει⁷.
βρίσκει τις πό- (δισ) -ρτις ανοιχτέ-(ι)-ς,
άιντε βρίσκει τις πόρτις ανοιχτές
κι τα σκυλιά διμένα'
- 25 βρίσκει και την (δισ) Καλούδα του
άιντε βρίσκει και την Καλούδα του
με άλλουν αγκαλιασμένη.
Σαν βγάζει τη (δισ) χαντζάρα⁸ του,
και στην καρδιά τ'ς το κρούγει:
- «Εσύ να πας (ν), εσύ να πας το πρόγιμα.»

Translation

“Agha Giakoupias”

As setting out Giakoumb-agas
heading to Maria's,
finds Maria sweeping,
she was sweeping the staircase:

- 5 - “Good day my Maria.”

² Η, αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

³ Γκιζερονά, γκιζερώ [από το τουρκ. γκιουζεράν] = παφέρχομαι, γειτονεύω.

⁴ Η, αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

⁵ Βιγγλιζώ = βλέπω, παρακολουθώ.

⁶ Βιτσιά = χτύπημα με βίτσια [βίτσια = λεπτή βέργα (από το λατινικό vitis = κληματόβεργα)].

⁷ Δευτερώνω (διφτιρώνω) = για δεύτερη φορά (χτυπώ).

⁸ Χαντζάρα = ξίφος (από το αραβικό χατζιάρ).

- "Welcome Giakoupa."
 - "Where's your husband gone Maria,
 where's master Panagiotos gone?"
 - "Master Panagiotos isn't here,
 10 he's gone round,
 in the mountains,
 round to the hill tops."
 And Panagiotos overlooked
 from the crest of the hill
 15 and asked his company,
 and asks his company:
 - "Perhaps my home's on fire,
 perhaps Maria got sick?"
 Lashes his black horse once
 20 a second time he wips it,
 finds the doors wide open
 finds the dogs chained up;
 and finds his good woman
 in someone else's arms.
 25 Pulls out his sable
 and hits her through the heart:
 "You go to the morning."

B'

Παραλογή - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Ballad - Neo Souli
 Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Hidjas¹ [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 56

Κ.10.Π. 1.

Σαν κι-νη-σε Για-α-κού-πα-
 γά-ας σ'Μα-ρι-α va

¹ Hidjas: στο ενδιάμεσο τμήμα (με φα), Φρύγιος [int the middle part (with φα), Phrygian].

πη- γαι- νει,
βρι- σκει τι- ς πό-
(X) βρι- σκει τι- ς πό- ρτε- ς
α- νοι- χτέ- ς,
α.
β.

Σαν κίνησε Γιακούπαγας
σ' Μαρία να πηγαίνει,
βρίσκει τις πό- (X) βρίσκει τις πό- ρτες ανοιχτές,
βρίσκει τις πόρτες (μ) ανοιχτές.

- Μαρία φουρκαλούσε:
5 - «Πού είναι Μαρί- (δισ) -α μ' άντρας σου,
πού είναι Μαρία μ' άντρας σου,
πού είναι κυρ' Παναγιώτης;»
- «Κυρ' Παναγιώ- (X) - κυρ' Παναγιώ- τ'ς δεν είναι εδώ,
(α) κυρ' Παναγιώτ'ς δεν είναι εδώ
πάησε να κυζορίζει,
να φέρει γύ- (δισ) -ρω τα βουνά,
να φέρει γύρω (μ) τα βουνά,
10 γύρω τα κορφοβούνια.»

- «Βάλε Μαρί- (δεις) -α μ' κι άλλαξε,
βάλε Μαρία μ' κι άλλαξε
 και βάλε τα χρυσά σου'
 άναψε και (μ) άναψε και τις λάμπες σου
άναψε και τις λάμπες σου,
 να λάμψ' όλος ο τόπος.»
- 15 Αχ κυρ' Παναγιώ' (χ) -κυρ' Παναγιώ- τ'ς κι αν βίγγληζε,
 κυρ' Παναγιώτ'ς κι αν βίγγληζε
 'πάν' στ' άλογο καβάλα'
 - «Μήπως το σπί- (δεις) -τι μ' καίγεται,
μήπως το σπίτι μ' καίγεται,
 μήπως Μαρία αρρώστησε;»
- 20 Βιτσιά δίνει στον μαύρο του,
 βιτσιά τον δευτερώνει'
 βρίσκει τις πόρτες ανοιχτές,
 τις λάμπες αναμμένες'
 βρίσκει την Μαρία αγκαλιασμένη
 με άλλον να φιλιέται ...

Translation

"Agha Giakoupias"

- When getting out Giakoub aghas
 to visit sweet Maria
 found the gates widely opened
 Maria made the sweeping.
- 5 - "Where' s your husband my Maria
 where' s master Panagiotes?"
 - "Master Panagiotes isn' t here;
 he' s gone somewhere around
 to look around the mountains,
 around the hill tops."
- 10 - "Then, go Maria, change your clothes,
 put on your golden jewells
 light up your lamps,
 the whole place to shine."
 Oh, poor master Panagiotes if only he could see
 riding his horse:
- 15 - "Perhaps my home' s on fire,
 perhaps Maria got sick?"
 He lashes his horse
 and once again he lashes;
- 20 finds the doors widely opened
 all the lamps lit;
 finds Maria embracing
 and kissing someone else.

Γ'

Παραλογή - Νέο Σούλι

[Χορευτικό]

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Ballad - Neo Souli

[Dancing Song]

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩ = 52 ≈ 56

Κ.10. Π. 2.

Ξε- κί- νη- σε Για- κού- πα- γα- ς να
πά- ει στην Μα- ρού- σω μα- ς. "Μα- ρού- σω μ'
κα- λη- σπέ- ρα σου, για πες μου πού εί-
ναι ο ά- ντρας σου;" "Ο ά- ντρα- ς μου δε- ν
εί- ναι ε- δώ, πα- η- σι στο δι- πλα- νό χω- ριό
και θά- μαι η μαύ- ρη μο- να- χή,
Για- κού- πα- γά μ', ως το πρω- τ. " Μα-
ρού- σω μ' πώς να

- Ξεκίνησε Γιακούπ αγάς
να πάει στην Μαρούσω μας'
- «Μαρούσω μ' καλησπέρα σου'
για πες μου πού είναι ο άντρας σου.»
- 5 - «Ο άντρας μου δεν είναι εδώ,
πάησι στο διπλανό χωριό
και θάμαι η μαύρη μοναχή,
Γιακούπ αγά μ', ως το πρωί.»
- 10 - «Μαρούσω μ' πώς να σου το ειπώ,
έχω σεφτά¹, έχω καϊμό,
γι' αυτό και ήρθα από βραδής
και θέλω να με συμπαθείς.»
- «Γιακούπ αγά μ' και μερακλή,
για 'λα να πεις ένα ρακί (δισ)
15 και αν θέλεις κάτσε ως το πρωί.»
- «Μαρούσω μ' πώς να σου το ειπώ,
έχω σεφτά, έχω καϊμό,
γι' αυτό και ήρθα από βραδής
και θέλω να με συμπαθείς.»

Translation

“Agha Giakoupias”

- Giakoup agha is setting out
to visit our Marouso:
- “Good afternoon to you my Marouso;
I wonder where's your husband?”
- 5 - “My husband isn't here,
he's gone to the next village
and I'll be all alone, poor me,
my Giakoup agha, till morning.”
- “Marouso, how should I say it,
10 I've got a pain, a yearning,
that's why I've come this evening
I don't want you to misunderstand me.”
- “My Giakoup agha, man full of good taste,
come in and have some raki
15 and if you wish stay untill morning.”
- “Marouso, how should I say it,
I've got a pain, a yearning,
that's why I've come this evening
I don't want you to misunderstand me.”

¹ Σεφτάς = βάσανο [από το ρ. συμβαίνω = μπαίνω - σέβα = έμπα].

30. ΝΤΑΛΙΑΝΟΥΔΑ¹ [ή «ΤΑ ΜΠΑΞΙΣΙΑ ΤΗΣ ΝΤΑΛΙΑΝΟΥΔΑΣ]

Παραλογή - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Ballad - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - mi]

M.M. (♩ ♩ ♩) = 336

K. 1.1.7.

Στο πα- νη- γύρ' ε- κι- νη- σε ο Κώ-τσους
για να πά- ει και ξέ- χα-
σε του χαί- μα- λι τ' και ξέ-
χα- σε του χαί- μα- λι τ', και ξέ-
χα- σε του χαί- μα- λι τ' γυ- ρί- ζει να του
πά- ρει; βρί- σκει την πό-
την πό- ρτα σφα- λι- στή βρί- σκει την
πό- την πό- ρτα σφα- λι- στή

¹ Νταλιανούδα = μικροκαμωμένη (μικρόσωμη) και όμορφη γυναίκα.

- Στο πανηγύρ' εκίνησε ο Κώτσους για να πάει
και ξέχασε (ε) του χαίμαλι τ'
και ξέχαστε του χαίμαλι τ', (δισ) γυρίζει να του πάρει
βρίσκει την πό- την πό- ρτα σφαιλιστή (δισ)
βρήκι την πόρτα σφαιλιστή κι τα σκυλιά διμένα,
βρίσκει και τη και την Καλούδα του
βρίσκει και τη μωρέ την Καλούδα του
βρίσκει και την Καλούδα του μ' άλλον αγκαλιασμένη,
5 σαν βγάζει το μωρέ το σπαθούδι του
σαν βγάζει το (ο) σπαθούδι του
σα βγάζει το σπαθούδι του κι κόβει δυο κεφάλια,
μέσ' στο δισά- δισά- κι τάβαλε
μέσ' στο δισά- (α) -κι τάβαλε
μέσ' στο δισάκι τάβαλε στον πεθερό του πάει.
- «Καλή μερά (α) σου πεθερέ (δισ)
καλή μερά σου πεθερέ.»
- «Καλώς του τον γαμπρό μου.
Τι 'ν' τα μπαξι- μπαξι- σια² πούφηρες,
τι 'ν' τα μπαξι - (ι) -σια πούφηρες,
τι 'ν' τα μπαξίσια πούφηρες από του πανηγύρι;»
- «Για κοίταξε τα μπαξίσια μου,
για κοίταξε μωρέ τα μπαξίσια μου,
για κοίτα τα μπαξίσια μου από του πανηγύρι.»
10 'Κεί στου τραπέζ' τραπέζι άδειασε,
'κεί στου τραπέ- τραπέ- ζι άδειασε,
'κεί στου τραπέζι άδειασε απάνου δύο κιφάλια'
- «Αυτά είναι τα μωρέ τα μπαξίσια μου,
αυτά είναι τα τα μπαξίσια μου.»

Translation

“Dalianouda” or “The gifts of Dalianouda”

- Kotsous set out to the feast
but he forgot his charm,
comes back to get it, finds the door secured
and the dogs chained up
and finds his good wife
in someone else' s arms.
5 He draws his little sword
and cuts two heads off,
puts them in his saddlebag,
takes them to his father-in-law.
- “Good day my father-in-law.”
- “Welcome my son-in-law;
what gifts have you brought
from the feast?”

² Μπαξίσι (τουρκ.) = δώρο.

- 10 - "Have a look at my gifts
from the feast."
And on the table he emptied
on the table, two heads.
"These are my gifts."

31. Ο ΧΑΡΙΣΤΟΣ

Παραλογή - Νέο Σούλι
Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία¹ : Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. Καταγραφής: 24-4-1971

Ballad - Neo Souli
Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of recor.: April 24, 1971

Χουζάμ - Αιολικός (Huzam - Aeolian)²

M.M. $\text{♩} = 132$ Rubato K.7. 1.4.

Ο Χα-ρι-στό-ς (v)α-ρρώ-στη-σε
βα-ρειά για να πι-θά-νει·
μι-κρό-ς τρα-νό-ς (v)α-ράη-δη-σε συ-γχώ-ρη-σ'
να το-ν δώ-σου

¹ Η καταγραφή του τραγουδιού σε ευρ. σημειογραφία έγινε από τη δεύτερη εκτέλεση.

² Μεταβαστική φόρμα μεταξύ Διατονικού και Χρωματικού γένους. [Juxtaposing of Huzam and Aeolian. Transitional form between Diatonic and Chromatic.]

- Ο Χαριστάς (ν) αρρώστησε βαρειά για να πιθάνει
 μικρός τρανός (ν) αράηδησε³ συγχώρησ' να τον δώσουν. (δισ)
 Δεν κοίταζαν το Χαριστό που κρούγει να πιθάνει, (δισ)
 μόν' κοίταζαν τ' Καλούδα του που στέκει στολισμένη' (δισ)
 5 (ν) από φλωρί δεν φαίνιτι κι από μαργαριτάρι (δισ)
 κι απού γαλάζιο χανμουχά⁴ δεν μπορεί να λυγίσει.
 Και Χαριστός την ίλεγε και Χαριστός την λέγει: (δισ)
 - «Έλα Καλούδα μ' 'δώ κοντά να σε καλωρωτήσω'
 Καλούδα μ' σαν πιθάνω ιγώ και ποιον άλλον θα πάρεις;»
 10 - «Τ' Αυγέρ' τον γιο θα πάρω ιγώ, τ' Αυγέρη το παλληκάρι
 (ν) από κορίτσ' τουν α(ι)γαπώ και χήρα θα τον πάρω.» (δισ)
 Σα βγάζει την χαντζάρα του και στην καρδιά τ'ς το κρούει».·
 - «Εσύ να πας το πρόγεμα και 'γώ να 'ρθώ το γιόμα.»

Translation

“Charistos”

- Charistos got ill,
 very ill and he could die;
 weakened but magnificent, he started passing by
 in order to be forgiven for his life time sins.
 They weren' t looking at Charistos
 who' s almost dead,
 they' d been looking at his good wife
 who' s standing all adorned;
 5 can' t see her well for she' s wearing golden coins
 and because of her blue cloth,
 she can' t bent well.
 And Charistos was telling her,
 and Charistos says to her:
 - “Come here, my good wife, close
 and let me ask you;
 my good wife, when I die
 who will you marry?”
 10 - “I' ll marry Avgeris' son,
 Avgeris handsome son,
 I' ve been in love with him since I was a girl
 and I' ll marry him now that I' m a widow.”
 As he pulls out his sable
 and hits her through her heart:
 - “You go in the morning
 and I' ll come in the evening.”

³ Αραηδί(ζ)ω, αραδί(ζ)ω, αραδώ = περπατώ, περνάω.

⁴ Χανμουχάς, αντί καμουχάς = είδος δαμασκηνού υφάσματος [από το αραβικό κουμάχ = ύφασμα].

ii) ΠΙΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ [32 - 33 - 34 - 35]
(Faithful wife)

32. ΚΑΤΩ ΣΤΟ ΚΑΜΠΟ ΤΟ ΦΑΡΔΥ

Παραλογή - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

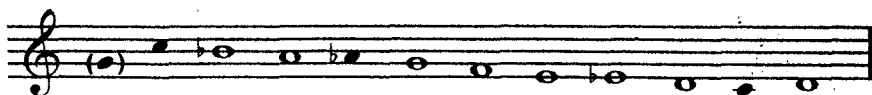
Ballad - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)¹ [S. T. - Ia]

M.M. $\text{♩} = 50 \approx 52$ Κ.13. I. 4.

Κά- τω στο κά- μπο
το- ν φα- ρδύ
στι- ς δώ- δε-
κα βρυ- σου-
λε- ς, θε- ρί- ι- ζει η
χή- ρα η χή- ρα μο-
να- χή.

¹ Το mib δίνει Φρύγιο χρώμα και το lab Υποφρύγιο [mib gives Phrygian colour and lab Hypophrygian colour].

- Κάτω στο κά- στο κά- μπο τον φαρδύ
στις δώδεκα βρυσούλες,
θερίζει η χήρα η χήρα μοναχή,
θερίζει η χήρα η χήρα μοναχή.
θερίζει κι αγωνιέται²
- 5 να δέσει δέμα -δέμα τα³ πολλά (δισ)
και θυμωνιές μεγάλες·
κι όσοι γιουρτζή -γιουρτζή- δες⁴ κι αν περνούν (δισ)
όλνοι τ'ν καλωσκαμνίζουν⁵·
- 10 μόν' 'νας γιουρτζής,
μα τι καλός γιουρτζής,
πολύ την καλωσκαμνίζει ...

Translation

"Down at the broad plains"

- Down at the broad plains
by the twelve little springs,
the widow is reaping all alone,
she's reaping and she's struggling
- 5 to tie up many balls
and large haycocks;
all the travellers that pass by,
all of them greet her;
but one traveller,
- 10 what a nice man,
greet her more than the others ...

² Αγωνιέται = αγωνίζεται.

³ Δέματα ή δεμάτια.

⁴ Γιουρτζής, γιοιτζής = ταξιδιώτης [γιοι, τουρκ. = δρόμος].

⁵ Καλωσκαμνίζω = χαιρετώ [από το «καλώς κάμνεις»].

Φωτ. 23: Ελένη Σπόντη (7-5-1991), Άγιο Πνεύμα

Παρατηρήσεις επάνω σε εντοπισμένες παραλλαγές του τραγουδιού.

Η ΠΙΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

(Ηράκλειας - Τραγούδησε: Άννα Καφταντζή)

Τίποτα δεν εζήλεψα μες στον απάνω κόσμο
σαν τη γυναίκα την πιστή οπού τιμάει τον άντρα.
Μια κόρη Αγραφιώτισσα μια ζηλεμένη κόρη
μασούριζε καλάμιζε και σιγοτραγουδούσε
είχε ασημένιον αργαλειό και φιλντισένιο χτένι
και τη σαΐτα πούριχνε ήταν μαλαματένια
και το τραγούδι πούλεγε ήτανε μοιριολόγι.
Περνάει νιός 'πραματευτής στο μαύρο καβαλάρης
κοντοκρατεί το μαύρο του και την καλημερίζει:
«Καλή σου μέρα λιγερή», «Καλώς τον τον διαβάτη».
«Κόρη μου δεν παντρεύεσαι να πάρεις παλικάρι;»
«Το πώς με λες να παντρευτώ να πάρω παλικάρι
πόχω άντρα στην ξενιτιά δώδεκα χρόνους τώρα
κι ακόμα τρεις τον καρτερώ να σώσουν δεκαπέντε
κι αν δεν ερθεί κι αν δεν φανεί καλόγρια θα γίνω
να φουρκαλώ τις εκκλησιές ν' ανάφτω τα καντήλια
κείνον να τρώει η ξενιτιά κ' εμέ τα μαύρα ράσα».

«Κόρη μου ο άντρας σ' πέθανε κόρη ο άντρας σ' πάει
 τα χέρια μου τον άλλαξαν τα χέρια μου τον θάψαν
 κερί πανί τον έβανα κ' ήρθα να με τα δώσεις».
 «Κερί πανί αν έβανες έλα να σε τα δώσω».
 «Τον έδωσα και φίλημα κ' ήρθα να με το δώσεις».
 «Φίλημα κι αν τον έδωσες σύρε να σε το δώσει».
 «Κόρη μου εγώ είμαι ο άντρας σου εγώ είμαι ο καλός σου».
 «Αν είσαι συ ο άντρας μου αν είσαι κι ο καλός μου
 δείξε σημάδια του σπιτιού και τότες να πιστέψω».
 «Έχεις μηλιά στην πόρτα σου και κλήμα στην αυλή σου
 κάνει σταφύλι ροζακί και το κρασί μοσχάτο».
 «Σημάδια αυτά 'ναι της αυλής τα ξέρει ο κόσμος όλος
 διαβάτης ήσαν πέρασες τα είδες και τα λέγεις.
 Πες μου σημάδια του κορμιού σημάδια της αγάπης».
 «Έχεις ελιά στον κόρφο σου κ' ελιά στην αμασκάλη
 και μες στη δίπλα των βυζιών τ' αντρού σου σημαδάκι».
 «Ξένε μου εσύ 'σαι ο άντρας μου εσύ 'σαι κι ο καλός μου».

Translation

"The faithful wife"

[Iraklia (prefecture of Serres) - sung by Anna Kaftantzi]

I never envied anything in the world to come
 but for the faithful wife who honors her man.

5 A girl from Agrafa, people have envied her,
 she was sewing reeling and humming,
 she had a silver loom and an ivory comb
 and the shuttle she was using was golden
 and her song was a lament.

10 A pedlar comes along riding a horse,
 makes his horse slow down and greets her good morning:
 - "Good day lissom woman."
 - "Welcome passer-by."
 - "My girl why don' t you get married to a handsome man?"
 - "How can you tell me to get married to a handsome man?"
 I' ve got a husband in foreign lands for twelve years now
 15 and I' ll wait for him until it has been fifteen
 and if he doesn' t come and if he doesn' t show up I' ll become a nun
 sweep the churches and light the oil-lamps
 being gnawed at by the foreign lands and I by the black frocks."
 - "My girl your husband' s dead, my girl your husband' s gone
 20 I changed him with my own hands my own hands changed him
 candle cloth I put for him and I' ve come for you to give me."
 - "If you' ve put candle and cloth, I' l give them back to you."
 - "I kissed him too and I' ve come for you to give me."
 - "If you' ve kissed him, go to him to give that."

- 25 - "My girl it's me your husband, it's me your good man."
 - "If you are my husband, if you are my good man,
 tell about house marks, then I'll believe you."
 - "You've got an apple tree by the gate and a vine in your yard,
 it produces ροζακί and muscat wine."
 30 - "These are marks of the yard, the whole world know them;
 you were a passer-by, you saw them and you're telling me about them,
 tell me about body marks, love marks."
 - "You've got a birthmark on you breast, another in your armpit
 and between your breasts a small mark of your husband."
 35 - "Stranger you are my husband, you are my good one too."

Η παραλλαγή από την Ηράκλεια (Ν. Σερρών) ομοιάζει ως προς τη στιχουργία με την παραλλαγή με τίτλο: «Η κακή κόρη» [Τραγούδια εθνικά, συναγμένα και διασαφηνισμένα υπό Αντωνίου Μανούσου (εις Κέρκυραν, τυπογραφείον Ερμής), 1850, σ. 79-80, (Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών), (25 στ.)].

Οι στίχοι 3 - 5 της Νταρνακοχωρίτικης παραλλαγής αρ. 33 ομοιάζουν με τους στίχους 5 - 6 της παραλλαγής από την Ηράκλεια. Η Νταρνακοχωρίτικη παραλλαγή (αρ. 33) αναφέρει την κοπέλα με το χαρακτηρισμό «Καρσιώτισσα, (Γκαρσιωτοπούλα)», ενώ η Ηρακλειώτικη με τον «Αγραφιώτισσα».

Οι στίχοι 12 - 13 της Ηρακλειώτικης παραλλαγής αποτελούν σε γενική θεώρηση τον τίτλο της Νταρνακοχωρίτικης αρ. 34 (της οποίας το ποιητικό κείμενο δεν μπόρεσα να καταγράψω).

Κάτω στις βρύσες τις κρυγιές στις ξηνταδυό βρυσούλες
 θερίζει η χήρα μοναχή θερίζει κι αγωνιέται
 να δέσει δέματα πολλά τις θυμωνιές μεγάλες.
 Όσοι στρατιώτες κι αν περνούν όλοι καλωσκαμνίζουν
 ένας στρατιώτης μοναχά στέκει και τη ρωτάει.
 «Κόρη πού είν' ο άντρας σου πού είναι κι ο καλός σου;»
 «Ο άντρας μ' είν' στην ξενιτιά δώδεκα χρόνους τώρα
 κι ακόμα τρεις τον καρτερώ να σώσει δεκαπέντε
 κι αν δεν ερθεί κι αν δε φανεί καλογριά θα γίνω
 να φουρκαλώ τις εκκλησιές ν' ανάφτω τα καντήλια.»
 «Κόρη μου ο άντρας σ' πέθανε κόρη μου ο άντρας σ' πάει ...
 κ.λπ. όπως στο προηγούμενο.

Translation

- Down by the cool springs by the sixty two little springs,
 the widow is reaping all alone, she's reaping and struggling
 to tie up many bales and bales are large.
 All the soldiers that pass by, all of them greet her,
 5 only one soldier stops and asks her.
 - "My girl, where's your husband, where is your good man?"
 - "My husband's been in foreign lands for twelve years now
 and I'll wait for another three, fifteen years to give out,
 and if he doesn't come, and if he doesn't show, I'll become a nun
 10 sweeping churches lighting oil-lamps."
 - "My girl your husband's dead, your husband's gone...
 etc. as in the previous song.

33. ΜΙΑ ΚΟΡΗ, ΜΙΑ ΚΑΡΣΙΩΤΙΣΑ [πιστή σύζυγος]

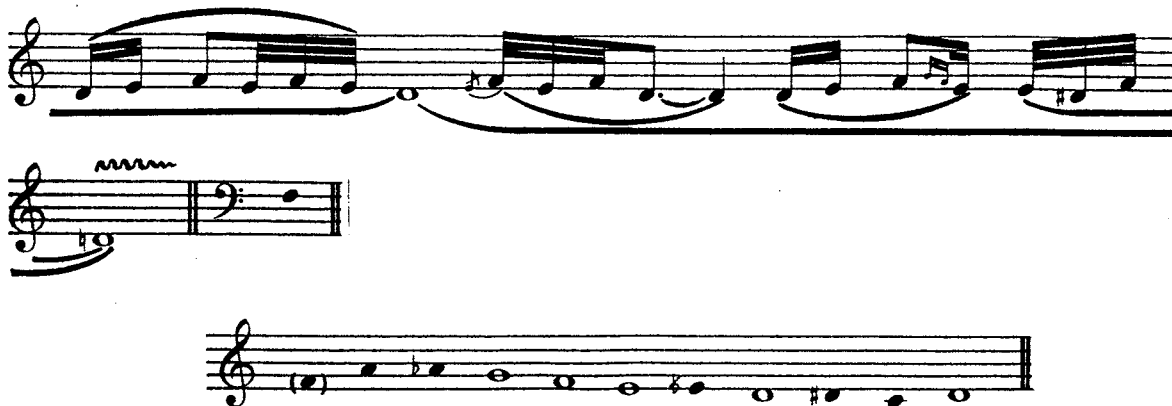
Παραλογή - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Ballad - Neo Souli
Sung by Theophanis Avocatos
[b. 1933, N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian)¹ [S. T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 132$ Rubato Κ.10. Π. 4.

¹ lab, mi \flat , re# αλλοιώσεις [alterations].

- Μια κόρη μια Καρσιώτισα¹
 και μια Γκαρσιωτοπούλα,
 βάζει ασο -(χ)- ομένιον (ν) αργαλειό,
 (μ) βάζει ασομένιον (ν) αργαλειό (χ)
 (μ) σε φιλντιζένιο χτέν- ένι
 5 (εμ) και τη σαΐτα (να) που ρίχνει,
 (μ) και τη σαΐτα (να) που ρίχνει.
 (μ) σπυρί μαργαρι -(μ)- τάρι.
 Μπραματευτής λέει να λογιάσει
 (μ) πραματευτής λέει να λογιάσει
 (μ) και θέλ'σε να την πάρει:
 - «(Μ) κόρη μου δεν παντρεύεσαι (δισ)
 (μ) κόρη μου δεν παντρεύε- (νε)- σαι
 10 να πάρεις παλληκάρι;»
 - «(Ν) εγώ έχω (ν)- άντρα στην Ξενιτειά
 (ν) εγώ έχω (ν)- άντρα στην Ξενιτειά (χ)
 πολύ μακριά στα Ξένα'
 (μ) δώδικα χρόνια τον καρτιρώ,
δώδικα χρόνια τουν καρτιρώ (χ)
 (μ) και 'κόμα τρία θα (ν)- κά-(ν)τσω.»

Translation

"A girl called Karsiotisa"

- One girl, one lady of the neighbourhood,
 one maiden 'cross the road,
 prepares her silver loom
 composed with ivory comb,
 5 and the shuttle she's using
 looks like a pearl.
 A pedlar comes along to talk to her
 and wished to take her away:
 - "My girl, why don' t you marry
 10 a young brave man?"
 - "I' ve got a husband in foreign lands,
 in far away lands;
 twelve years I' ve been waiting for him
 for another three I' ll be waiting."

34. ΜΑ ΠΩΣ ΜΟΥ ΛΕΣ ΝΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΩ ΠΟΥ ΕΧΩ ΑΝΤΡΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

[How can you ask me to get married when my husband's in the army]

Παραλογή - Πεντάπολις
[Νταρνακοχωρίτικο]
Γκάνιντα: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
[γ. 1916, Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1991

Ballad - Pentapolis
[From Darnakohoria]
Bagripes: Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - Ia]

M.M. (♩ = 252) K.12. I. 3.

The musical score is written in a single system with five staves. The first four staves are in treble clef, and the fifth is in bass clef. The key signature is one sharp (F#). The time signature is 7/8. The tempo marking is M.M. (♩ = 252). The score includes various musical notations such as slurs, accents, and a double bar line at the end of the piece.

35. Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1975

Ballad - Emmanuil Pappas
 Sung by Theophano Baira [b. 1892,
 Emm. Pappas]
 George Kafantzis' file
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Αρμονική μείζων (Harmonic Dur)

M.M. ♩ = 46 Rubato Κ.5.Π.2.

Για χά-ρα-ξι η
 χα-ραυ-γή, α- η
 η πού-λια πά-ει στη δύ-ση,
 ση,

- Για χάραξι η χαραυγή,
 αχ η πούλια πάει στη δύση, (δεις)
 παν' τα πουλάκια στη βοσκή,
 5 αχ κι η πούλια πάει στη δύση·
 βγήκαν τα 'λάφια στη βοσκή
 αχ κι οι λυγερές στη βρύση·
 παίρνου κι 'γώ του μαύριου μου,
 αχ πάω να τον ποτίσω·
 βρίσκω μια κόρη έπλυνι
 10 αχ στη μαρμαρένια γούρνα:
 - «Καλή μερά σου κόρη μου.»
 - «Αχ, καλώς τον στρατιώτη.»
 -« Κόρη μ' δόσμι να πιω νιρό,
 αχ να πιω κι να γυρίσου·

- 15 να πιω κι 'γω κι ο μαύριος μου
αχ και τα λαγωνικά μου.»
Σαράντα τάσια¹ τον κερνάν² ,
αχ στα μάτια δεν την είδε
κι άλλα σαράντα τον κερνά,
20 αχ τα μάτια την λουγιάζει³ .

Translation

“A migrant' s homecoming”

- When the day is dawning,
the Pleiades heads west,
little birds seek food,
the Pleiades heads west;
5 the deer have gone to grass
and the lissom ones to the spring;
I get on my black horse
to water him;
I meet a girl she was washing
10 in the marble trough:
- “Good day to you my girl.”
- “Welcome to you soldier.”
- “My girl, let me drink some water,
let me drink and go back;
15 for me to drink and for my horse
and for my grayhounds.”
She treated him to forty pots,
he didn't look her in the eyes
and she treats him to another forty,
20 and looks her in the eyes.”

¹ Τάσι = κύπελο.

² Κερνάν = κερνάνε.

³ Λουγιάζει = βλέπει.

ΕΡΩΤΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΟΠΟΥΛΑΣ
[Christian - Jewish love]

36. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Παραλογή - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα] και Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία¹ :
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Ballad - Agio Pnevma
Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma] and Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Ιώνιο τετράχορδο (Ionian tetrachord) [S. T. - mi]

M.M. =60 K.14. I. 5.

Χρι- στό(ι)- δου- λο- ς κι α- μά- αν α- μά-
στό(ι)- δου- λο- ς κι α- γά- πη-
ν Χρι- σε μια κό- ρ'Ι- βρι- ο- πού- λα
μπι- ρμπι- λιώ, μια κό- ρ'Ι- βρι- ο- πού- λα
ση- λι- νιώ.

Χριστό(ι)δούλος κι αν αμάν αμάν
Χριστό(ι)δούλος κι αγάπησε
για κόρ' Ιβριοπούλα² μπιρπιλιώ³ ,
για κόρ' Ιβριοπούλα σηλινιώ.
- «Χριστόιδουλι κι αν μ' αγαπάς (δισ)

¹ Από τον 15ο στίχο έως το τέλος, ο Κώστας Μάλαμας τραγουδάει μία 8να ψηλότερα.

² Ιβριοπούλα = Εβραιοπούλα.

³ Μπιρμπιλιώ = στολισμένη [μπιρμπιλο (από το μπιμπίλα) = στόλισμα, γαρνίρισμα, τοξωτό].

- κι αν θέλεις να με πάρεις μπιρμπιλιώ
 και αν θέλεις να με πάρεις σηλινιώ.
 5 Σαββάτο βράδυ να 'ρθείς, (δεις)
 Γιουβροί⁴ να γιορτερίζουν⁵ μπιρμπιλιώ
Οβροί που γιορτερίζουν σηλινιώ.»
 Χριστόιδουλος κι αν λάθιψι (δεις)
 κι πάει την Πέμπτ' του βράδυ μπιρμπιλιώ
 κι πάει την Πέμπτ' του βράδυ σηλινιώ
 και σκύλ' Οβροί τον έπιασαν (δεις)
 10 κι πάν' να τουν κριμάσουν μπιρμπιλιώ
 κι πάν' να τουν κριμάσουν σηλινιώ.
 - «Συρί συρί κι αμάν αμάν
συρί συρί Χριστόιδουλι,
 σύρι κι μη φουβάσι μπιρμπιλιώ
σύρι κι μη φοβάσι σηλινιώ
 κι 'γώ κατό- κι αμάν αμάν
κι 'γώ κατό- πι θα ιρθώ
 μι τα φλουριά στη τσέπη μπιρμπιλιώ
μι τα φλουριά στη τσέπη σηλινιώ.
 15 Κι αν δε μας φτά- κι αμάν αμάν
κι αν δε μας φτά- σουνε κι αυτά,
 πουλώ τα σκουλαρίκια μπιρμπιλιώ,
πουλώ τα σκουλαρίκια σηλινιώ.»

Translation

"Christodoulos"

- Christodoulos the Christian man, in love he fell
 with a Jewish maid.
 - "Christodoulos, if you do love me
 and if you want me for your wife,
 5 come on Saturday night
 when Jews are celebrating."
 But Christodoulos was mistaken
 and steps on Thursday night
 and evil Jews caught him
 10 and they want to hang him.
 - "Go on, go on Christodoulos,
 go on and don't be frightened
 and I'll come looking for you
 with golden coins in my pocket.
 15 And if these are not enough
 I'm going to sell the earrings."

⁴ Γιουβροί = Εβραίοι.

⁵ Γιορτερίζουν = γιορτάζουν.

ΕΡΩΤΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΥ
[Christian - Turk love]

37. ΟΛΑ ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

Παραλογή - Νέο Σούλι
Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Ballad - Neo Souli
Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 24, 1971

Λύδιος (Lydian)

M.M. $\text{♩} = 132$ Rubato Κ.7.Π.5.

Ό- λα τα χιό- ο- νια στα (ι)
βου- νά (ν)ό- λα τα χιό- νια στα (ι)
βου- νά (ν)ό- λα λει- ώ
νου- ν και τρέ- χου-ν ό- λα
λει- ώ- νου- ν και τρέ- χουν,
μό- ον' κει τ'ς Κρου- στά- λλω- ς ο
κα- ύ- μό- ς μό- ον' κει τ'ς Κρου- στά-
λλω- ς ο κα- ύ- μό- ς δεν

- Όλα τα χιονια στα (-ι-) βουνά (δισ)
 όλα λειώνουν και τρέχουν, (δισ)
 μόν' 'κει τ'ς Κρουστάλλως ο καϊμός (δισ)
 δεν (α) λειώνει, δεν τρέχει. (δισ)
- 5 Κόσμος πηγαίν' στην εκκλησιά, (δισ)
 Κρουστάλλω με τις Τούρκοι. (δισ)
 Κόσμος φιλούν την Παναγιά, (δισ)
 Κρουστάλλω στο μπεηλίκι. (δισ)
- 10 Κι η μάνα της την λέγει: (δισ)
 - «Κάμε Κρουστάλλω μ' το σταυρό σ', (δισ)
 προσκύνησι Ρουμέικα.» (δισ)
 - «Νε το σταυρό μ' δε κάμω ιγώ, (δισ)
- 15 χανούμισα¹ θα γένω ιγώ, (δισ)
 το φεριτζέ θα βάλω.» (δισ)

Translation

"All the snow on the mountains"

- All the snow on the mountains,
 it all melts and flows,
 but there' s Croustallo' s yearning (and)
 it doesn' t melt, it doesn' t flow.
- 5 The people go to church;
 Croustallo with the Turks.
 They pay respects to Virgin Mary,
 at Bey's quarters Croustallo spends her time.
 And her mother was telling her,
- 10 her mother often tells her.
 - "My Croustallo, make the sign of the cross,
 genuflect as a Greek should do."
 - "Neither do I make the sign of the cross
 nor do I bow like the Greeks do;
- 15 I' ll become a Turkish woman,
 a yashmak I' ll put on."

¹ Χανούμισα, χανούμ και χανίμ (τουρκ.) = μουσουλμάννα κυρία, δέσποινα.

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΓΑΠΗ [38Α', 38Β', 38Γ', 39]
[Illicit love]

38. ΜΙΑ ΡΑΣΟΦΟΡΕΜΕΝΗ

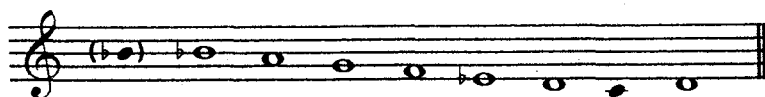
Παραλογή - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Μαρίκα Γεωργιτζίκη [γ. 1927,
Εμμ. Παππά] και Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
[1916, Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1991

Ballad - Emmanuil Pappas
Sung by Marika Georgitziki [b. 1927,
Emm. Pappas] and Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa, sol]

M.M. $\text{♩} = 112 \approx 126$ Κ.12.Π. 2.

Μια πα- πα- διά, μαρ' χαι- δε- μέ- νη
μα- μά, μια πα- πα- διά, μια κα- λο-
γρη- ά, μια ρα- σο- φο- ρε- μέ-
νη, μια ρα- σο- φο- ρε- μέ- νη

Μια παπαδιά, μαρ' χαιδεμένη μαμά,
μια παπαδιά, μια καλογριά,
μια ρασοφορεμένη, (δισ)
πήρε (νι) γιο μαρ' χαιδεμένη μαμά,
πήρε (νι) γιο, ψιχο(νι)γιά
(νι) γιο για τη ζωή της. (δισ)
Τον τράνεψε μαρ' χαιδεμένη μαμά,
τον τράνεψε, τον έκανε

τον 'κάμε παλληκάρι. (δισ)
 Τον ζήλεψε μαρ' χαιδεμένη μαμά,
τον ζήλεψε η γειτονιά,
 5 τον ζ' λεύει κι όλη η χώρα. (δισ)
 Τον ζήλεψε μαρ' χαιδεμένη μαμά,
τον ζήλεψε κι η μάνα του,
 άντρα θέλ' να τον κάνει. (δισ)
 - «Αιντε (νι)γιε μαρ' χαιδεμένη μαμά,
άιντε (νι) γιε να φύγουμε,
 να πάμε σ' άλλουν τόπου. (δισ)
 10 Κι αν σε ρωτή- μαρ' χαιδεμένη μαμά,
κι αν σε ρωτή- σουνε (νι) γιέ μ',
 να πεις πως μ' έχ'ς γυναίκα· (δισ)
 κι αν με ρωτή- μαρ' χαιδεμένη μαμά
κι αν με ρωτή- σουνε (νι) γιέ μ',
 θα πως πως σ' έχω άντρα.» (δισ)
 - «Σώπα μαμά, μαρ' χαιδεμένη μαμά,
σώπα μαμά και μην το λες
 15 και μην το δευτερώνεις· (δισ)
 και αν μας ακού- μαρ' χαιδεμένη μαμά
και αν μας ακού- σει ο Θεός,
 τριά χρόνια δε θα βρέξει.» (δισ)
 Το λόγο ακόμ' μαρ' χαιδεμένη μαμά,
το λόγο ακόμ' δεν τέλειωσε,
 τριά σύννεφα ευγήκαν· (δισ)
 20 τόνα θα βρέ- μαρ' χαιδεμένη μαμά,
τόνα θα βρέ- ξει τη βροχή
 και τ' άλλο το χαλάζι· (δισ)
 το τρίτο το μαρ' χαιδεμένη μαμά
το τρίτο το φαρμακερό
 θα στάξ' φαρμάκ' και αίμα. (δισ)

Translation

"A woman dressed in a frock"

A priest' s wife, dear mother,
 a priest' s wife, a nun,
 wearing a monk' s frock,
 took up a son, dear mother
 took up a son, an adopted son,
 a son for all her life.
 She raised him dear mother
 she raised him and turned him,
 turned him to a brave young man.
 He was envied dear mother,
 he was envied by the neighbourhood,
 5 the whole town envies him.
 He was envied dear mother,
 he was envied by his mother
 she wants him as her husband.

- "Come on son, let's go,
let's go to another land.
10 And if they ask you dear mother,
and if they ask you my son,
tell them I'm your wife;
and if they ask dear mother,
and if they ask me my son,
I'll tell them you're my husband."
- "Hush mother, dear mother,
hush mother and don't say it,
and don't say it a second time."
15 And if God hears dear mother,
and if God hears us,
it won't rain for three years.
His word dear mother,
his word hasn't finished yet,
three clouds came out;
one will bring dear mother,
20 one will bring on rain
and the other will bring hail;
and the third one dear mother,
and the third one the bitter one,
will trickle down venom and blood.
Refrain: Dear mother

39. MIA MANA EIXE ENA GIO

Παραλογή - Εμμανουήλ Παππός
Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη [γ. 1938,
Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1991

Ballad - Emmanuil Pappas
Sung by Marika Gouzeli [b. 1938,
Anastasia]
Recording - Decoding - Notation: E.
Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Macam Hidjas [S. T. - Ia]

M.M. (♩ ♩ ♩) = 252 Κ.12.Π.7.

Μια μά- να εί- χε έ- να γιο χα-
ρά στα μά- τια του τα δυο, έ- να

γιο έ- να πα- λλη- κά- ρι, σαν το- ον ή- λιο,
 σαν το φε- γγά- ρι.

- Μια μάνα είχε ένα γιο
 χαρά στα μάτια του τα δυο,
 ένα γιο ένα παλληκάρι,
 σαν τον ήλιο, σαν το φεγγάρι.
- 5 Τον ζήλευε η γειτονιά,
 χαρά στα μάτια π' αγαπά, (δισ)
 τον εζήλευε και η ρόδα¹ (δισ)
 ως και η μάνα του ακόμα. (δισ)
 - «Παιδί μου εγώ σε αγαπώ,
 10 μα ντρέπομαι να σου το πω. (δισ)
 Έλα να στεφανωθούμε
 και ζευγάρι να γινούμε.» (δισ)
 - «Μάνα μ' χαζή, μάνα τρελλή!
 Ποια μάνα παίρνει το παιδί,
 15 ποια αδερφή τον αδερφό της
 και ποια μάνα τον υιό της!» (δισ)
 - «Παιδί μου είναι έρωτας
 και κανέναν μην ρωτάς. (δισ)
 Έλα να στεφανωθούμε
 20 και ζευγάρι να γινούμε.»
 - «Φωτιά να πέσ' στο στόμα σου
 και να καεί όλο το σώμα σου (δισ)
 και μια λαύρα στο κορμί σου,
 εγώ είμαι το παιδί σου.» (δισ)

Translation

"A mother had a son"

- A mother had a son,
 a treat for anyone's eye,
 a son a handsome man,
 like the sun, like the moon.
- 5 The neighbourhood was envious of him,
 lucky the girl he loves,

¹ Αντί της λέξης «χώρα».

the town was envious of him,
 even his own mother too.
 - "My child I love you,
 10 but I feel ashamed to tell you.
 Come, let's get married
 and become a couple."
 - "Mother you' re a fool mother you are crazy!
 What mother takes the child
 15 what sister her brother
 and what mother her son!"
 - "My child it is love
 and don't ask anyone.
 Come let's get married
 20 and become a couple."
 - "May fire come to your mouth
 and may all your body burn
 and may your body be scorched.
 I am your own child."

40. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΛΥΚΟΣ

Παραλογή - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Ballad - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Hatzidimitriou

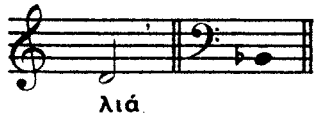
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Hidjas¹ [S. T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 104$ Rubato K.1.I.6.

Ε- ννιά α- δέ- ρφια ει-
 μα- σταν, Ε- ννιά
 κι α- γα- πη- μέ- να, τα πέ- ντε

¹ fab, mib - Δώριος [Dorian mood] (irelination).

- Εννιά αδέρφια είμασταν, εννιά κι αγαπημένα,
 τα πέντε πάησαν στη φιλιά τα πέντε πάησαν στην φιλιά
 τα τρία στην αγάπη
 και μένει ο Γιάννης μοναχός (δισ) τα πρόβατα να βόσκει'
 κι ο Γιάνν'ς απεκοιμήθηκε, ο Γιάνν'ς απεκοιμήθηκε,
 τρεις μέρες και τρεις νύχτες
 5 και το πρωί (ι) σηκώθηκε και το πρωί σηκώθηκε
 και πρόβατα δεν βρήκε.
 Σαν κίνησε και πήγαινε, (δισ) γυρνάει τα γυρεύει'
 βρίσκει τον λύκο πούρχονταν, βρίσκει το λύκο πούρχονταν
 από ψηλή ραχούλα.
 - «Λύκε, μην είδες πρόβατα, (δισ) κανά κοπάδι γίδια;»
 - «Πίσω απ' εκείνο (δισ) το βουνό και τ' άλλο παραπίσω,
 10 'κεί 'ναι Γιάννη, είν' τα πρόβατά σ' ...²

Translation

"John and the wolf"

- We were nine brothers, nine loving brothers,
 five devoted to friendship, the other three fell in love,
 and John was left alone to graze the sheep;
 and John fell asleep for three days and three nights
 5 and got up in the morning and found no sheep around.
 As he started to look around for them, he finds
 a wolf coming down from high ridge;
 - "Wolf, have you seen any shepp, a flock of goats?"
 - "Behind that mountain and the one behind that
 there is your sheep John, there are your goats
 and your tailless bitch with her nine pups;
 10 flung me down from three cliffs and didn't get a sheep."

² Το ποιητικό κείμενο το τραγουδιού συμπληρώνεται από τους στ. 10-12 της παραλλαγής από το Άγιο Πνεύμα [Γ. Καφταντζή, Τα δημ. Τραγ. του Ν. Σερρών, σ. 69]:

..... εκεί 'ναι και τα γίδια σ'
 κ' η σκύλα η κολοβιά με τα εννιά κουτάβια:
 τρεις γκρέμμους μ' απογκρέμισε και πρόβατα δεν πήρα».

41. ΜΙΑ ΣΥΝΝΕΦΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Παραλογή - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Γιώργος Βρέττας [γ. 1945,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Ballad - Neo Souli
 Sung by George Vrettas [b. 1945,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol, do]

M.M. ♩ = 52 K.11. I. 3

Μια συ- ννε- φια- σμέ- νη
 μέ- ρα και μια σκο- τει- νή
 βρα- διά, βά- ρκα γύ-
 ρι- σ'ά- νω κά- τω
 και πνι- γή- κα- ν δυο
 παι- δια

- Μια συννεφιασμένη μέρα
και μια σκοτεινή βραδυά,
βάρκα γύρισ' άνω κάτω |
και πνιγήκαν δυο παιδιά. | (δισ)
- 5 Ένας ήτανε ο Νίκος
του Αηχιονόδωρου¹ ο γιος,
τ' άλλο ήταν Αρμενάκι, |
ξακουστό στην ομορφιά | (δισ)
- 10 Αηχιονόδωρος διατάζει:
- «Πάρτε λίρες και φλουριά,
μόν' το Νίκο μου να βγάλτε
ζωντανόν απ' το γυαλό». | (δισ)

Translation

"One cloudy day"

- One cloudy day
and a gloomy darkened night
a (lonely) boat turned upside down
and two young men drowned.
- 5 One of them was Nikos
the son of Aihionodoros,
the other one was an Armenian
well known for his handsomeness.
- Aihionodoros orders:
- "Here's money, take golden coins,
10 only my Niko bring out
alive from the water."

V. ΕΡΩΤΙΚΑ
(Love songs)

42. ΜΑΡΙΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Κωνσταντίνος Χαλέμης [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 28-4-1971

Love song - Neo Souli
Sung by Konstantine Chalemes [b. 1908,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 28, 1971

Μιξολύδιος (Mixolydian) [S. T. - fa#, mi]

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 192 Κ. 8. Ι. 3.

Τώ- ρα που μπή- Μα- ρί- α μου τώ-
ρα που μπή- κα στο χο- ρό, τώ- ρα
που μπή- κα στο χο- ρό,
νά 'μαν και 'γώ να τρα- γου(η)-
δώ

Τώρα που μπή- Μαρία μου
τώρα που μπή- κα στο χορό, (δισ)
νά 'μαν και 'γώ να τραγου(η)δώ
νά 'μαν και 'γώ Μαρία μου
νά 'μαν και 'γώ να τραγου(η)δώ: (δισ)

- όλες οι βέργες¹ είν' εδώ
όλες οι βε- Μαρία μου
 όλες οι βέργες είν' εδώ, (δισ)
 μόν' η δική μου δεν είν' εδώ
μόν' η δική Μαρία μου
 μόν' η δική μου δεν είν' εδώ: (δισ)
 5 πάησε στη βρύση για 'να νερό
πάησε στη βρύ- Μαρία μου
πάησε στη βρύση για νερό (δισ)
 και 'γω στο δρόμο καρτερώ ...

Ttranslation

"Maria"

Now that I' ve joined the dance,
 I wish I could sing;
 all the lissom girls are here,
 only mine isn' t;
 she's gone to the spring to get some water
 and I' m waiting by the side of the road.

Refrain: My Maria...

43. ΜΑΥΡΑ ΜΑΤΙΑ

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς¹
 Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη [γ. 1938,
 Αγριανή] και Μαρίκα Γεωργιτζίκη
 [γ. 1927, Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ετ. καταγραφής: 1991

Love song - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani]
 and Marika Georgitziki
 [b. 1927, Emm. Pappa]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1991

Αιολικός - Δώριος (Aeolian - Dorian)² [S. T. - sol]

M.M. (♩) = 264 K.12. Π. 9.

Μαύ- ρα μά- τια που- 'χα 'πό- ψε στη δε-

¹ Βέργα = κοπέλα, λυγερή [από το λατιν. *virgo* = κλαδάκι].

¹ Τραγουδιέται σε όλα τα Νταρνακοχώρια.

² Αιολικός για τα έξι πρώτα μέτρα (υποστηρικτικός φθόγγος - sol) και μετά Δώριος [Aeolian for the six first staves (S. T. - sol) - after Dorian].

ξιά μου τη με- ριά, ση- κώ- νο- μαι και
 δεν τα βρί- σκω, κά- θο- μαι και βλα- στη- μώ.
 Τριά λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα
 λα λα λα λα λα λα λα λα λα.

Μαύρα μάτια πούχα 'πόψε
 στη δεξιά μου τη μεριά,
 σηκώνομαι και δεν τα βρίσκω,
 κάθομαι και βλαστημώ.
Τριά λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα λα λα λα.

5 Με τα ρούχα μου μαλώνω | (δισ)
 και το στρώμα μου ρωτώ:
 - «Στρώμα μου πού πάει η αγάπη;»
 - «Πάει στη βρύση για νερό».
Τριά λα ... κ.λπ.

10 Βρύση μου μαλαματένια | (δισ)
 πώς βαστάς κρύο νερό,
 έτσο' βαστώ και 'γω καϊμένος
 της αγάπης τον καϊμό.
Τριά λα ... κ.λπ.

15 Η καρδιά μου κλειδωμένη | (δισ)
 δεν ανοίγει με κλειδιά,
 μόν' ανοίγει με τραγούδια,
 με τραγούδια, με χαρά.
Τριά λα ... κ.λπ.

Translation

"Dark eyes"

Dark eyes that I had tonight
by my right side
I get up and see them not
I sit up and swear.

5 I squabble with my clothes
and my mattress I'm asking
- "My matters, where's love gone?"
- "She's gone to the spring to get water."

10 My golden spring
just as you keep the water cold,
I have, poor me, kept
the yearning of love.

15 My heart is locked,
doesn't open using keys,
only opens with singing,
with songs, when there's love.

44. ΣΤΟΝ ΑΔΗ ΘΑ ΚΑΤΕΒΩ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - sib]

M.M. (♩ = 276) Κ.1. Π. 5.

Στο v Αδ' θα(v) κα τέ βω στον Α δη
θα(v) κα τέ βω στο v Αδ' θα(v) κα
τέ βω και στον πα ρά δει σο ου- χ

- Στον 'Αδ' θα (ν) κατέβω (τρεις)
και στον παράδεισο
ουχ και στον παράδεισο
το χάρο ν' ανταμώνω, (τρεις)
δυο λόγια να του πω
ωχ δυο λόγια να του πω:
- 5 - «Χάρε μ' για χάρισέ μου (τρεις)
σαΐτες κοφτερές
ωχ σαΐτες κοφτερές
να πάου να σαϊτέψου (τρεις)
δυο τρεις μελαχροινές
ωχ δυο τρεις μελαχροινές
πούχουν στα χείλη βάμα (τρεις)
- 10 στο μάγουλο ελιά
ωχ στο μάγουλο ελιά
κι ανάμεσα στα στήθια (τρεις)
χρυσή πορτοκαλιά
ωχ χρυσή πορτοκαλιά
που κάνει πορτοκάλια (τρεις)
το χρόνο δυο φορές
ωχ το χρόνο δυο φορές:
- 15 τα τρών' τα παλληκάρια (τρεις)
γιαννίσκουν οι πληγές
ωχ και γιάννουν οι πληγές.
τα τρών' και τα κορίτσια (τρεις)
δεν έχουν παντρεία
ωχ δεν έχουν παντρεία.
- 20 τα τρών' κι οι παντρεμένες (τρεις)
και κάνουν πολλά παιδιά
ωχ και κάνουν πολλά παιδιά».

Translation

"I'll go down to Hades"

To Hades I'm stepping down
and to Heaven as well,
to meet with "death",
a few words to exchange.
5 - "Death, give me
some sharp arrows
to go shoot,
two or three brunettes,
those who have paint on their lips,
10 a mole on the chest
and between the breasts
a golden orange tree
which grows oranges
two times every year;
15 the young men eat them all
and their wounds are healed,
the young girls eat them all
and they never marry,
and the married women eat them
20 and are having many children."

45. ΒΑΓΓΕΛΟΥΔΑ

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς

Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη¹ [γ. 1938, Αγριανή]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Έτ. καταγραφής: 1991

Love song - Emmanuil Pappas

Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

Y. of rec.: 1991

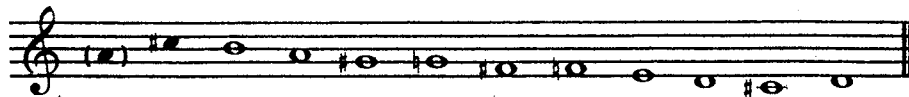
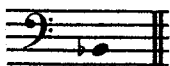
Ιωνικός (Ionian)² [s. T. - la] - Biharmonic moll

M.M. (♩) = 232 Κ.12.Π. 5.

Ba- gge- lou- da sto mpa- lko- vi kai Pe- tra- khs
στην αυ- λή ρί- χνει μή- λα και κου-

¹ Η Μαρίκα Γουζέλη γεννήθηκε στην Αγριανή και μένει στην Αναστασιά. Μου είπε ότι το τραγούδι αυτό το τραγουδάει στα Νταρνακοχώρια και σπανιότερα στην Αναστασιά, στην Αγριανή δε καθόλου. Το έμαθε όταν ήταν μικρή από Νταρνακοχωρίτες συγγενείς της.

² Μέχρι την πρώτη κορώνα Ιωνικός (Ionian) με υποστηρικτικό φθόγγο [S. T.] la - μετά biharmonic moll.

Βαγγελούδα στο μπαλκόνι
 και Πετράκης στην αυλή
 ρίχνει μήλα και κουφέτα
 και χαμόγελα γλυκά. | (δισ)

5 - «Μη χαμογελάς Πετράκη
 θα σ' ακούσει η γειτονιά,
 θα σ' ακούσει και Δεσπότης,
 θα σε κόψει τα μαλλιά». | (δισ)

10 - «Τα μαλλάκια αν μου τα κόψει
 το καπέλο θα φορώ'
 'γώ τη Βαγγιλούδα θα πάρω
 στο περίπατο θα βγω». | (δισ)

Translation

"Vaggelouda"

Vaggelouda on the porch
 Peter in the yard
 tossing apples, wedding almonds
 giving sweetly smiles, too.

5 - "Do not smile Peter,
 the neighbourhood will hear you
 and if the bishop hears you,
 he'll cut your hair off".

10 - "If he cuts my hair off
 I'll wear a hat;
 and I'll marry Vaggilouda
 and I'll go to the promenade."

46. ΛΕΜΟΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΛΕΜΟΝΙΑ

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
 [γ. 1916, Αναστασιά]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1991

Love song - Emmanuil Pappas
 Sung by Athanasios Georgitzikis
 [b. 1916, Anastasia]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1991

Μιξολύδιος (Mixolydian)

M.M. (♩ ♩ ♩) = 240 Κ.12. Ι. 1.

λε- μο- νιά, λε- μο- νιά με τα
 λε- μό- νια εί- ναι η α- γά- πη
 μου εί- ναι η α- γά- πη
 μου

Λεμονιά, λεμονιά με τα λεμόνια
 είναι η αγάπη μου (δισ)¹ ...

Translation

"Lemon tree with your lemons"

Lemon tree with lemons ...
 just like this is my love ...

Σημείωση: Το κείμενο της Νταρνακοχωρίτικης παραλλαγής είναι δυνατόν να συμπληρωθεί από αντίστοιχη του Χιονοχωρίου (Ν. Σερών):

¹ Ο τραγουδιστής δεν θυμάται τα λόγια παρακάτω.

(Χιονοχωρίου. - Χορευτικό. Τραγούδησε: Γιάννης Φάκης)

Λεμονιά με τα λεμόνια
ρίξε σκάλα για ν' ανέβω
ν' ανεβώ να σε φιλήσω
για να κόψω δυό λεμόνια
να τα στύψω στην κανάτα
να τα πιει μια μαυρομάτα
να τα στύψω και στην κούπα
να τα πιει η αγάπη πούχα.

(Γ. Καφταντζή: Τα δημ. τραγ. του Ν. Σερρών, σ. 78)

Translation

"Lemon tree with lemons"
(Chionohori - Dancing song - Sung by John Fakis)

Lemon tree with lemons,
toss me a ladder to climb up,
to climb up to kiss you,
to pick two lemons of yours,
5 to squash them in the mug,
have a black-eyed woman drink;
to squash them in the bowl
so the love I had can drink.

47. Ο ΓΙΩΡΓΗΣ Ο ΚΑΣΣΑΝΤΡΙΑΝΟΣ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Χρυσούλα Αρναούτογλου
[γ. 1943, Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη
[γ. 1927, Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma], Chrisoula Arnaoutoglou
[b. 1943, Ag. Pnevma], Eleni Sponti
[g. 1927, Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D.. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. K.14. I. 3.

νό- ός (μ)α- πό
τη Κα- σσά- ντρα κα- τέ- βαι- νε

- (N)¹ Γιώργης (v)¹ Κασσαντριανός
 από τη Κασσάντρα κατέβαινε (δισ)
από τη Κασσάντρα κατέβινι
 στη Θάσο πάησι κι έκατσι· (δισ)
 σαν τον είδαν οι Θασιώτισις, (δισ)
 5 ινιά φορές πάησαν κι άλλαξαν, (δισ)
 ινιά λουγιού φουστάνια έβαλαν
(μ) ινιά λουγιού φουστάνια έβαλαν,
 έκατσαν κι τον ρώτησαν,
(μ) έκατσαν κι τον ρώτησαν:
 - «Γιώργη μου δεν παντρεύισι (δισ)
 κα μη δεν αρραβωνιάζισι;» (δισ)
 10 - «Μα πώς μου λέτι να παντρευτώ (δισ)
 πώχου ένα αδερφό μιγαλύτερου (δισ)
 κι απού μένα πιο ομορφότερο!»

Translation

“George from Cassandra”

George from Cassandra
 comes down from Cassandra,
 heading to Thasos, in order to accomodate;
 when the women of Thasos laid eyes on him,
 went and changed clothes nine times,

¹ Η, αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

- 5 nine kinds of dresses they put on;
 then, they came and asked him;
 - "George, why don' t you get married,
 why don' t you get engaged?"
 10 - "How can you ask me to get married
 for I have an older brother
 more handsome than me(!)"

48. ΤΟ ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ¹

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 96 Κ.1.1.10.

Δέ- ντρο- ν εί- μω- ρ' δέ- ντρον εί- χα στην
 αυ- λή μου για πα- ρη- για πα- ρη- γο
 ριά δι- κή μου για πα- ρη- μω- ρ' για πα- ρη-
 γο- ριά δι- κή μου. Κά- ντα φύ- κά- ντα
 φύ- λλα πρα- σι- νά- τα

¹ (Γαϊτανάκι) γαϊτάν, τουρκ. = σειρίτι.

- Δέντρον είν- μωρ' δέντρον εί-χα στην αυλή μου
για παρη- για παρη- γοριά δική μου
για παρη- μωρ' για παρη-γοριά δική μου.
Κάν' τα φύ- κάν' τα φύ- λλα πρασινάτα
κάν' τα φύ- μαρή κάν' τα φύ- λλα πρασινάτα
τα κλωνά- μαρή τα κλωνά- ρια γαλαζάτα.
5 Κόρη κά- κόρη κά - ίτ² απού κά(ι)τ³ στουν ίσκου
κόρη κά- μωρη κόρη κά-ιτ' απού κά(ι)τ στουν ίσκιου
κι έπλικε (δισ) χρυσό γαϊτάνι
κι έπλικε μωρή κι έπλικε χρυσό γαϊτάνι:
- «Πλέξτο κό- πλέξτο κό- ρη μ' το γαϊτάνι
πλέξτο κό- μωρ' πλέξτο κό- ρη μ' το γαϊτάνι
πλέξτο και μωρέ πλέξτο και κουβάρισέ το'
σ' άλλιον νιό, σ' άλλον νιό να μη του δώσεις,
σε άλλον νιό μωρ' σε άλλον νιό να μη το δώσεις.
10 μόν' σ' εμέ- μόν' σ' εμέ- να του λεβέντη,
μόν' σ' εμέ- μωρέ μόν' σ' εμέν- να του λεβέντη.
'μένα του 'μένα του παλληκαράκι
'μένα του μωρ' μένα του παλληκαράκι,
να του βά- να του βά- λου στο σπαθάκι
να του βά- μωρη να του βά- λου στο σπαθάκι
και στο έ- και στο έ- ρμο χαντζαράκι⁴ ».

Translation

"The lace"

- Was taking care of a tree in my yard,
consolation in my life;
had its leaves all in green
and its branches all in blue.
5 A girl was sitting underneath it in the shade,
knitting a golden lace.
- "Make that lace my girl,
knit it and wind it;
don't give it to another young man
10 only to me, the handsome and brave one,
to me, the fearless one,
to put it on my little sword
and on my little knife."

² Κάιτ = κάθεται.

³ Απού κά(ι)τ = από κάτω.

⁴ Χαντζαράκι = μικρό ξίφος [αραβικά = χαντζιάρ].

49. ΤΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΙΩΣ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩ = 88 Κ.1.1.9.

Ερ' σα-ν κί-νη-σε του Κα-τι-
ρι-νιώ βρε τζά-νου μ' ερ' σα-ν κί-νη-σε
του Κα-τι-ρι-νιώ στ'α-μπέ-
λι για να πά-ει, στ'α-μπέ-
λι για να πά-ει,

Ερ' σαν κίνησε του Κατερινιώ βρε τζάνουμ
ερ' σαν κίνησε του Κατερινιώ

στ' αμπέλι για να πάει, (δισ)

ερ' τη(ρ) σταύρουσι Γιώργης της καλός βρε τζάνουμ
ερ' τη σταύρουσι Γιώργης της καλός

στη μέσ' του σταυρουδρόμι. (δισ)

5 (M) ερ' την ζήτησε ένα σταφυλούδι' βρε τζάνουμ
ερ' την ζήτησε ένα σταφυλούδι'

κι αυτή του δίνει πέντε. (δισ)

- «Μωρ' δεν θέλου 'γω τα σταφύλια σου βρε τζάνουμ
μωρ' δεν θέλου 'γω τα σταφύλια σου
τα τσαλαπατημένα
μωρέ θέλω εγώ απ' τουν κόρφου σου Καλούδα μ'
μωρέ (ν) θέλω 'γω απ' τον κόρφου σου
τα μοσχομυρισμένα.

Translation

“Katerinio's grapes”

When Katerinio set out
heading to the grapevine,
she comes across to George,
her George, across the road.
5 He asked her for a tiny grape
she's giving back him five
- “Hey, I don't want your grapes,
your trampled down grapes;
I want the ones, the hidden in your breasts
the musk-scented ones.”

Σημείωση: Το ποιητικό κείμενο του τραγουδιού κατέγραψε για πρώτη φορά ο
γυμνασιάρχης Δ. Μισυρλής στις αρχές του αιώνα.

Τα σταφυλάκια

(Σερρών. - Χειρόγραφο: Δ. Μισυρλή)

Σαν κίνησε το Ερινιώ να πάει από τ' αμπέλι,
ο Γιώργης την εσταύρωσε πάνω στο σταυροδρόμι.
Δυο σταφυλάκια χάλειψε κι αυτή τον δίνει πέντε.
«Δεν θέλω τα σταφύλια σου τα τσαλαπατημένα
μόν' θέλω από τον κόρφο σου τα μοσχομυρισμένα».

Translation

“Little grapes”

[Serres - Manuscript: D. Misyrlis]

When Erinio set out heading to the grapevine,
George met her at the crossroads.
He asked her for two little grapes and she gives him five.
- “I don't want your grapes, your trampled down grapes,
I want the ones from your breast, the musk-scented ones.”

50. ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΡΕΞΩ ΣΤΟ ΧΟΡΟ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία¹ : Ε.

Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 11, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 44$ K.2.I.5.

θέ- λου να τρέ- ται- ρι μ' ται- ρι
μου θέ- λου να τρέ- ξω λεί- ρι
σου χου- ρό

Θέλου να τρέ- ταιρι μ' ταιρι μου

θέλου να τρέ- ξω λεί ρι στο χορό

θέλου να τρέξου στο χορό

να σφίξω χέρι λεί δρουσιρό

να σφίξω χέ- ταιρι μ' ταιρι μου

να σφίξω χέρι λεί δρουσιρό

να σφίξω χέρι δρουσιρό

να δροσιστεί η καρδούλα μου

να δροσιστεί ταιρι μ' ταιρι μου

να δροσιστεί η καρδούλα μου. (δισ)

- «Βρε Θεωρή μ' και τέτιανε μ' (δισ)

5

για μη με σφί 'ειξ' το χέρι μου

για μη με σφί 'ειξ' λεί το χέρι μου

κι έχου τα δαχτυλίδια μου

¹ Η καταγραφή του τραγουδιού σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία έγινε από τη 2η εκτέλεση.

κι έχου τα δα- ταίρι μ' ταίρι μου
κι έχου τα δαχτυλίδια μου (δics)
πουνούν τα δαχτυλούδια μου».

Translation

"I want to hurry to the dance"

I want to hurry to the dance
to grab the freshness of a young woman's hand
rejuvenate my anxious heart.

5 - "Come on Thodori and what's your name,
don't hold my hand so tight
'cause I'm wearing my rings
and my fingers hurt."

51. ΠΑΙΖΟΥΝ ΝΤΑΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΛΙΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία¹ :

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Hidjas

M.M. ♩ = 108 ≈ 116 K.I.I. 8

'Δω- στον α- πάν' μα- ρή σου- λιώ- τ'σα μα-
ρη 'δω στον α- πάν' (λε) του μα- χα-
λά 'δω στον α- πάν' του μα- χα- λά

¹ Η καταγραφή του τραγουδιού σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία έγινε από τη 2η εκτέλεση.

'Δω στουν απάν' μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
 'δω στουν απάν' (λε) του μαχαλά
 'δω στουν απάν' του μαχαλά
 παίζουν νταούλια (λι) και βιολιά
παίζουν νταούλ' μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
παίζουν νταούλια (λι) και βιουλιά
παίζουν νταούλια και βουλιά'
 δεν άδειασα να πάου να διω
δεν άδειασα μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
δεν άδειασα να πάου να διω (δισ)
 να διω τη κόρη π' αγαπώ
να διω τη κό- μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
να διω τη κόρη (λεί) π' αγαπώ
να διω τη κόρη π' αγαπώ.
 5 πώς σειέται, πώς λιγίζεται
πώς σειέται πώς μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
πώς σειέται πώς λιγίζεται (δισ)
 πώς βεργοκαλαμίζεται¹
πώς βεργο- μαρή Σουλιώτ'σα μαρή
πώς βεργο-καλαμίζεται (δισ)
 σαν το καλάμ' μέσ' στο γυαλό²
 [που δέρνει αγέρας και νοτιάς]

Translation

"Drums and violins are playing"

Here in the upper neighbourhood,
 drums and violins are playing.
 I had no time to go and see
 to see the girl I love

5 how she sways and bends,
 how she bends like cane, like twig,
 like a cane on the seashore
 [lashed by galls and southern winds.]

Refrain: My Souliotissa

¹ Βέργα [από τη λατιν. λέξη virgo = μικρό κλαδάκι] = νέα κοπέλα, λυγερή.

² Η αναφορά των στ. σε θαλασσινό τοπίο [χρησιμοποίησή του για παρομοίωση] πιθανολογεί την άποψη να προέρχεται το τραγούδι από παραθαλάσσια μέρη (μάλλον από Χαλκιδική).

52. ΡΟΥΣΑ¹ ΠΕΡΔΙΚΑ

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Αθανάσιος Τζόμαλος [γ. 1929,
 Εμμ. Παππά]
 Καταγραφή - Σημειογραφία¹ :
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 11-6-1991

Love song - Emmanuil Pappas
 Sung by Athanasios Tzomalos
 [b. 1929, Emm. Pappas]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: June 11, 1991

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa]

M.M. $\text{♩} = 69 \approx 72$ K. 15. I. 3.

1- ψέ- ς ό- ντα- ς Ρού- σα- μ' πέ- ρδι-
 κα ι- ψές ό- ντα- ς λια- νό- βρι- χε

Ψές όντας Ρούσα μ' πέρδικα
ψές όντας λιανόβριχε (δισ)
 κι όντας δροσοψιχάλιζε,
κι όντας δροσο- Ρούσα μ' πέρδικα
κι όντας δροσοψιχάλιζε
 από την πό- Ρούσα μ' πέρδικα
 από την πό- ρτα σ' πέρασα:
 βρίσκω χορό που χόρευαν (δισ)
 5 κάπ' δυο διπλό, καπ' τρεις διπλό· (δισ)
 νάχα νεράντζι δροσερό
νάχα νερά- Ρούσα μ' πέρδικα,
νάχα νερά- ντζι δροσερό (δισ)
 να ρίξω μέσα στο χορό, (δισ)
 για να ξεδιπλωθεί χορός, (δισ)

¹ Ρούσα = ξανθή και κύριο όνομα.

¹ Η καταγραφή του τραγουδιού σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία έγινε από τη 2η εκτέλεση.

- 10 να δω ψηλές, να δω λιγνές (δισ)
 να δω τ'ν αγάπη μ' π' αγαπώ (δισ)
 πώς σειέται, πώς λυγίζεται (δισ)
 και βεργοκαλαμίζεται.

Translation

"Blonde partridge"

- Yesterday, when it was sprinkling,
 sprinkling, sharing freshness all around,
 then I came by your door.
 I find a ball, people dancing
 5 sometimes in pairs
 sometimes in trios.
 I wish i had some cool sour orange
 to throw in the middle of the ball
 so that the dance could unfold,
 to catch sight of ladies, tall and lissom ones,
 to see the beauty I love,
 10 the way she sways, the way she bends,
 the way she shakes like a cane.

53. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΗΤΣΟΣ

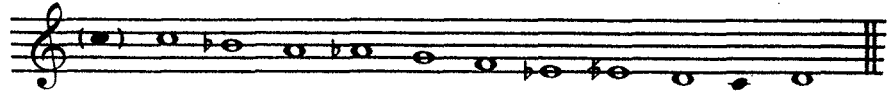
Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1975

Love song - Emmanuil Pappas
 Sung by Theophano Baira [b. 1892,
 Emm. Pappas]
 George Kafantzis' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - Ia]

M.M. ♩ = 72 ≈ 80 Κ.4.Ι.2.

Ο Γιάννης και η Μή-
 τσος α-ντα-μω-θή-κα-νε στο
 πρώ-το γε-φύ-ρι το γε-

Ο Γιάννης κι η¹ Μήτσος
ανταμωθήκανε
στο πρώτο το γεφύρι το γεφύρι | (δισ)
μαχαιρωθήκανε.

5 Ο Γιάννης τρώει το Μήτσο
κι η¹ παίρειν² τα βουνά:
κι ου Μήτσος ο καυμένος ο καυμένος | (δισ)
ευθύς πάει στο γιατρό.

10 - «Γιατρέ μου γιάτρεψέ με
αυτήνη την πληγή:
γιατρέ μου δεν αντέχω δεν αντέχω | (δισ)
αυτή την προσβολή». | (δισ)

15 - «Στάσου, στασού βρε Μήτσο
ακόμα μια στιγμή,
πώς να το βαλσαμώσω βαλσαμώσω | (δισ)
να γιάν' ως το πρωί;» | (δισ)

20 Δεν φταίνε τα ποτήρια
δεν φταίνε τα ρακιά:
μόν' φταίνε τα κορίτσια τα κορίτσια | (δισ)
που φέρνουν τον καυγά». | (δισ)

¹ Η, αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

² Παίρειν, αντί του «παίρνει».

Translation

"John and Mitsos"

John and poor Mitsos
came across
and by the first bridge
they stabbed each other

5 John clobbers Mitsos
and flees to the mountains;
and poor Mitsos
heads straight to the doctor.

10 - "My doctor, please heal me
this wound of mine;
my doctor, I can't bare
this humiliation."

15 - "Wait, wait Mitsos
one moment still,
how will I apply some balm,
to heal by morning?"
It's not because of alcohol,
it isn't of raki;
it's due the young girl's fault
20 for fighting to begin.

54. ΟΛΑ ΤΑ ΝΤΕΡΤΙΑ¹ ΝΤΕΡΤΙΑ

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Μαρίκα Γεωργιτζίκη² [γ. 1938,
Αγριανή] με τον Αθανάσιο Γεωργιτζίκη
[γ. 1916, Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 5 - 4 - 1991

Love song - Emmanuil Pappas
Sung by Marika Georgitziki [b. 1938,
Agriani] and Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 5, 1991

Αιολικός (Aeolian)³ [S. T. - Ia]

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 252 K.12. 1. 7

Ο- λα τα ντέ- ρτια ντέ- ρτια ή μόν' το

¹ Ντέρτι (τουρκ.) = βάσανα, καυμός.

² Η Μαρίκα Γεωργιτζίκη «έμαθε» το τραγούδι όταν ήταν μικρή από Νταρνακοχωρίτες συγγενείς της. Το τραγούδι τραγουδιέται περιορισμένα και στην Αναστασιά, όχι όμως στην Αγριανή.

³ Αιολικός με Φρυγική κατάληξη στην πρώτη κορώνα (υποστηρ. φθόγγος Ia) [Aeolian with Phrygian conclusion in the I corona (S. T. - Ia)].

Phrygian conclusion

δι- κό μου ά- λλο α- μάν τον πό- νο πού 'χω στη- ν καρδιά και δεν μπο- ρώ να γιά- νω.

Όλα τα ντέρτια¹ ντέρτια
 ή μόν' το δικό μου άλλο
 αμάν τον πόνο πόχω στην καρδιά | (δισ)
 και δεν μπορώ να γιάνω.

5 Περνώ κα πάω στο γιατρό
 να βρω τη γιατρεία μου'
 αμάν και ο γιατρός μου λέει:
 - «Κάτσε ν' ανοίξω τα χαρτιά μου». | (δισ)

10 Εκάθησα ο δυστυχής⁴
 απ' το πρωί ως το βράδυ
 αμάν και όσα χαρτιά⁵ κι αν άνοιξε | (δισ)
 δεν μ' έβρισκε ντερμάνι⁶.

15 - «Σύρε παιδί μου στο καλό,
 'σύ αρρωστειά δεν έχεις' | (δισ)
 μόνο μια κόρη σε παλάβωσε | (δισ)
 και γιατρεία δεν έχεις».

20 Βάζω τα χέρια σταυρωτά
 και την καρδιά κρατώντας,
 αμάν βλέπω την κόρη πόρχεται | (δισ)
 παίζοντας και γελώντας.

- «Εσύ κορή μου ο γιατρός
 και 'γώ είμαι λαβωμένος'
 αμάν και το φιλί που σώζει | (δισ)
 τον αγιάτρευτο καϊμένος».

⁴ Η λέξη «δυστυχής» πρέπει να είναι μεταγενέστερη προσθήκη.

⁵ Ο τρόπος που προχωρεί ο γιατρός στη διάγνωση (ανοίγοντας χαρτιά και θεραπεία) δείχνει εποχή παλαιότητας [πολύ παλαιότερη του αιώνα μας].

⁶ Ντερμάνι = γιατρεία.

- 25 - «Θα σε το δώσω το φιλί,
 μην βαριαναστενάξεις·
 αμάν και τον Θεό στα χείλη | (δεις)
 φιλί να μην το μαρτυρήσεις».
- 30 - «Δεν είμαι δέντρο να κοπώ,
 κλωνάρι να λυγίσω·
 αμάν δεν είμαι τέτοιος άνθρωπος
 φιλί να μαρτυρήσω,
 αμάν δεν είμαι τέτοιος άνθρωπος
 αγάπ' να λησμονήσω».

Translation

“All the yearnings”

All the yearnings are for people
 but mine is an exclusive one;
 the longing I have in my heart
 and I can't surpass it.

- 5 I go by and visit the doctor
 to find a proper cure
 and the doctor says to me:
 - “Let me study my papers.”
- 10 I sat down, poor me,
 from morning untill night;
 no matter how many papers he opened,
 he couldn't find a cure.
- 15 - “Go on my child, take care,
 you are not sick;
 you've just gone crazy about a girl
 and there's no cure for you.”
- 20 I cross my arms
 and holding my heart
 I see the girl coming toward me
 playing and laughing.
- “You, girl, are the doctor
 and I am the one who hurts
 and your kiss is that saves
 the unhealed poor me.”
- 25 - “I will give the healing kiss,
 don't sigh;
 and for God on your lips,
 don't say to anyone about the curative try.”

30 - "I'm not a tree to be cut down,
nor a branch to bend;
I'm not that kind of man
to tell about a kiss,
I'm not that kind of man
to forget my love."

Refrain: Ahman

55. ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΩ, ΠΩΣ ΝΑ ΓΙΝΩ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli
Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa]

M.M. $\text{♩} = 152$ K.9.I.1.

Τί να κά-νω, πώ-ς να γί-
νω που εί-ναι η μά-να μου
κα κιά, δε-ν μ'α-φή-νει
να(η) γα-πή-σω δυο παι-
διά γκιου-ζέ-λι-κα,

	Τι να κάνω, πώς να γίνω ¹		(δισ)
	που είναι η μάνα μου κακιά,		(δισ)
	δεν μ' αφήνει να (η)γαπάσω		(δισ)
5	δυσ παιδιά γκιουζέλικα ² ,		(δισ)
	που φορούν τα ωρολόγια τους		(δισ)
	τα καπέλα τους στραβά		(δισ)
	και τα μόρτικα ³ γιλέκια (χ)		(δισ)
	μου τριλλαίνουν την καρδιά.		(δισ)
10	Δεν με αφορούν τα δέντρα,		(δισ)
	του Σιουμπάσκιοι τα νερά,		(δισ)
	σα δε βλέπω την καλή μου		
	την ημέρα (χ) μια φορά		
	<u>σα δε βλέπω (χ) την καλή μου</u>		
	<u>την ημέρα μια φορά.</u>		

Translation

"What to do what to become"

What to do, what to become,
because my mother is so mean,
doesn't let me fall in love
with two young men with beautiful eyes.

5 Wearing their watches
and their hats at a tilt
wearing rascally their vests
they drive my soul crazy.

10 I don't care about the trees
and the waters of Soumbaskioi
if I don't get to see my love
in a day even once.

¹ Αντί «γιάνω».

² Γκιουζέλικος [τουρκ.] = με ωραία μάτια.

³ Μόρτικα = μάγκικα.

56. ΞΕΝΟΣ ΗΜΑΝ ΚΙ ΗΡΘΑ ΤΩΡΑ

Ερωτικό - Πεντάπολις
 Τραγ.: Αθανάσιος Ζάχαρης¹
 [γ. 1930, Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Love song - Pentapolis
 Sung by Athanasios Zahares
 [b. 1930, Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 14, 1990

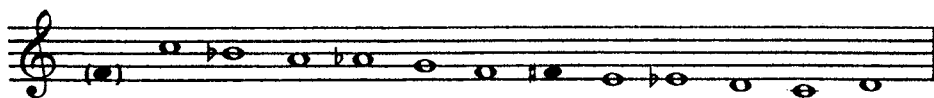
Υποφρύγιος (Hyrophrygian)² [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 44 ≈ 50 K. 6, Π. 2.

Ξέ- νος ή- μαν κι ή-
 ρθα τώ- ρα
 α- πό μέ- ρος μα-
 κρυ- νό και κα- νέ- να- v
 δε γνω- ρί- ζω,
 ω- ρέ που θα μεί- νω
 μια βρα- διά.

¹ Ο Αθανάσιος Ζάχαρης είναι ψάλτης του χωριού.

² fa# - μεταβίβαση σε χρωματικό γ. [transition to chromatic c.].

Ξένος ήμαν κι ήρθα τώρα
από μέρος μακρυνό
και κανέναν δε γνωρίζω
ωρέ πού θα μείνω μια βραδυά.

5 Έμεινα στις απουλιάνες³
μέσ' στα έρημα βουνά'
κάνω τα πουλιά γειτόνους
ωρέ και τα δέντρα συντροφιά.

10 Τρεις κοπέλς μ' αγαπούνε
και τις αγαπώ και 'γω'
ποια να πάρω, ποια ν' αφήσω
ωρέ κι ας μένω μια βραδυά'

15 μία ήταν μαυρομάτα,
η άλλη ητάνε γαλανή
και η τρίτη η μικρότερη
ωρέ στην εμορφάδα Ξακουστή.

Translation

"I was a stranger but I've returned"

I was a stranger but now I've returned,
from a far away place,
anyone don't know yet,
where will I spend a night.
5 I used to stay in wild lands
on deserted mountains too,
calling birds to be my neighbours
keeping company to trees.
10 Three young ladies are in love with me
and I'm in love with all of them,
who shall I have, who shall I leave,
I wish I could stay one night.
My fair ladies!
One is dark-eyed,
the other's eyes are blue,
15 and the third and youngest one
is most beautiful of all.

³ Απουλιάνα [ή 'πουλιάνα ή 'πολιάνα] (σλαβ.) = χέρσα έκταση, ακαλλιέργητη γη.

57. ΜΠΑΛΚΟΝΙ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ ♩ ♩) = 264 Κ.13.Π. 6.

(Μ)Αυ- τό το μπα- λκου- νά- κι (μ)αυ- τό το
 μπα- λκου- νά- κι αυ- τό το μπα- λκου-
 νά- κι ν'α- νά- ψει να κα- εί ν'α-
 ψει να κα- εί,
 (♩)

(Μ) αυτό το μπαλκουνάκι
 αυτό το μπαλκουνάκι (δισ)
 ν' ανάψει να καεί, (δισ)
 μόν' δούλα να γλυτώσει (τρικ)
 γιατί 'ναι ορφανή, (δισ)
 5 γιατί την αγαπάω (τρικ)
 και θα την παντρευτώ.

Translation

“Porches”

5 This little porch
may it light up burn down,
only the slave woman may be saved
because she's an orphan,
because I love her
and I will marry her.

Φωτ. 26 Κώστας Μάλαμας [7-5-1991, Άγιο Πνεύμα]

58. Σ' ΑΥΤΑ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΑ ΨΗΛΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Αγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 176 Κ.1.Π.2.

Σ' αυ- τά τα σπι- τια α(ι) μά- ν ουφ α-
 μά- ν, σ' αυ- τά τα σπι- τια τα ψη-
 λά, σ' αυ- τά τα σπι- τια τα ψη- λά
 κái- τι κο- ρή μου και κε-
 ντά

κái- τι κο- ρή μου και κε-
 ντά

κái- τι κο- ρή μου και κε-
 ντά

Σ' αυτά τα σπίτια α(ι)μάν ουφ αμάν,
 σ' αυτά τα σπίτια τα ψηλά, (δεις)
 κáiτι¹ κορή μου και κεντά
 κáiτι κορή μ' και α(ι)μάν ουφ αμάν

¹ Κáiτι = κάθεται.

- κάιτι κορή μας και κιντά: (δισ)
 σταυρουιγιός αν πέρασε, (τετράκις)
 κόρη μας τον περ'έλασε.
 5 - «Ας είναι κόρη μ', ας είναι (τρικς)
 κι αν δε σι κλέψω μια βραδυά
κι αν δε σι κλέ- κι αμάν ουφ αμάν
κι αν δε σι κλέ- ψω μια βραδυά (δισ)
 από της μάνας σ' την αγκαλιά,
 θα σ' ανιβά- κι α(ι)μάν ουφ αμάν
θα σ' ανιβά- σου στα (ι) βουνά (δισ)
 που είναι τα κρύα τα νιρά,
 10 που είναι τα δέ- κι α(ι)μάν ουφ αμάν
που είναι τα δέ- ντρα τα ψηλά, (δισ)
 ν' ακούς τ' αηδόνια λεί που λαλούν».

Translation

"In those tall houses"

- In those tall houses
 my (our) young daughter is sitting and she's embroidering;
 a handsome and brave young man came along,
 but our girl scoffed at him, - how wrong!
 5 - "It's all right, my girl, it's all right;
 I swear to God above, I'm going to take you one night,
 away from your mother's embrace;
 I'll take you high in the mountains
 where the waters run cold,
 10 where the trees become tall,
 to listen to the nightingales,
 to listen to their song."

Refrain: ah(i)man

59. ΑΠΟΨΕ ΔΕΝ ΚΟΙΜΗΘΗΚΑ [ή «ΛΕΝΚΩ»]

A'

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 60 *Rubato* Κ.1. Π. 4.

Ε- ρ' α- πό- ψε Λέ-

νκω δε- ν κοι- μή-
 θη- κα και σή- μι- ρα
 νυ- στά- ζου για δυο μα-
 τού- δια γα- λα- νά και σή-
 μι- ρα νυ- στά- ζου για δυο μα-
 τού- δια γα- λα- νά

- Ερ' απόψε Λένκω δεν κοιμήθηκα
 και σήμιρα νυστάζου
 για δυο ματούδια γαλανά (δισ)
ερ' για δυο ματούδια Λένκω μ' γαλανά
 για δυο φρυδάκια μαύρα
 5 κι αν δε τα κλέψω μια βραδυά (δισ)
 νύχτα με το φεγγάρι,
 θα τ' ανεβάσω στα (ι) βουνά (δισ)
ερ' θα τ' ανεβάσω Λέκνου μ' στα (ι) βουνά
 ψηλά στα κορφοβούνια,
 που είναι κρύα τα νερά, (δισ)
ερ' που 'ν' τα κρύα Λέκνου μ' τα νερά.
 10 τα δάσια και τα δέντρα,
 ν' ακούς τ' αηδόνια πώς λαλούν, (δισ)
 συχνολαλούν και λένε:
 - «Όποιος κοιμάται μοναχός,
 είναι καταραμένος
 15 κι όποιοι κοιμούνται δυο μαζί,
 αυτοί 'ναι 'βλογημένοι».

Translation

"Tonight I didn't sleep" or "Lenko (Helen)"

Lenko, I didn't sleep last night
and today I feel sleepy
for two eyes of blue
for two black eyebrows.
5 I'll steal them one evening,
one moonlit night,
I'll take them high on the mountains
high on the crest
where there are cold waters running
10 and forests and big trees;
to listen how the nightingales sing,
they often sing and say:
- "Whoever is sleeping alone is cursed
and blessed are those who sleep together."

B'

Ερωτικό - Πεντάπολις
Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
Πεντάπολη]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Love song - Pentapolis
Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,
Pentapolis]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 14, 1990

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 60 ≈ 69 Κ.6.Ι.1.

Ερ- (v) α- πό- ψι λέ-
νκω μ' δε- ν κοι- μή-
θη- κα και σή- μι- ρα νυ-
στά- ζω για δυο μα-

Rubato

- Ερ' (ν) απόψι Λένκω μ' δεν κοιμήθηκα*
 και σήμιρα νυστάζω
 για δυο ματούδια γαλανά·
ερ' πώς να στα κλέψω Λένκω μ' μια βραδυά
 5 με τσ' νύχτας το φιγγάρι,
 με τσ' νύχτας την αστροφιγγιά,
ερ' να στ' ανιβάσω Λένκω μ' στα βουνά,
 ψηλά στα κορφολόγκια,
 (ν) εκεί τα αηδόνια που λαλούν
ερ' (ν) εκεί τα αηδόνια Λένκω μ' που λαλούν,
 10 συχνολαλούν και λένε:
 - «Τα ποιος¹ κοιμάται μοναχός,
 είναι καταραμένος απ' το Θεό
 κι όποιος κοιμάτι δυο συ δυο,
 είναι 'βλογημένος απ' το Θεό».

Translation

"I didn't sleep last night"

- I didn't sleep last night my Lenko,
 I feel sleepy today
 for two cute blue eyes
 how can I steal them one night from you my Lenko,
 5 one moonlit night,
 one starlit night,
 I'll take them high in the mountains my Lenko,
 high in the gorges,
 where the nightingales sing,
 10 where they often sing and say:
 - "Whoever sleeps alone
 is cursed by God
 and those who sleep two together
 those are blessed by God."

¹ Τα ποιος = όποιος.

60. ΠΕΡΑΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΓΙΟΦΥΡΙ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ = 264) Κ.13. Π. 12.

Πέ- ρα- σα α- πό- ο έ- να γιο- φύ- ρι
 βλέ- πω μια στο πα- ρα- θύ- ρι, (1)

- Πέρασα από ένα γιοφύρι
 βλέπω μια στο παραθύρι, (δισ)
 μαύρα μάτια στο ποτήρι
 γαλανά στο παραθύρι (-i)
γαλανά, στο παραθύρι'
 5 να 'μαν άξιος να τα κλέψω (δισ))
 γελαντζής¹ να τα γιλάσω (-i)
γιλαντζής να τα γιλάσω'
 δε γελιούνται τα καυμένα (δισ)
 μ' εκατό και με διακόσια
μ' ικατό και μι διακόσια
 και με τρεις χιλιάδες γρόσια². (-i)

¹ Γελαντζής = αυτός που μπορεί να ξεγελάσει.

² Γρόσι [από το τουρκ. γκουρούς, νόμισμα] = με 1/100 της τουρκικής λίρας.

Traslation

"I went by a bridge"

Going by, the other day, a bridge,
I saw a woman at a window,
having eyes dark in glass,
light blue at shinning frame.

5 I wish I could steal them,
a deceiver to deceive them;
but poor eyes don't get deceived
with a hundred or with two hundred
or with three thousand coins.

61. ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ ΤΟ ΠΕΤΡΙ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Hatzidimitriou

D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 120 \approx 132$ Κ.13.Π.3.

Το γιο- φύ- ρι το πε- τρι, πέ-
ρα- σα κι 'γώ 'πού 'κεί'

Το γιοφύρι το πετρί,
 πέρασα κι 'γω 'πού 'κεί· (δισ)
 βρίσκου μια αγαπητική (δισ)
 παντριμένη μι πιδί¹ (δισ)
 5 κι μηλιά μεσ' στην αυλή· (δισ)
 κόβου μήλα 'π' τη μηλιά (δισ)
 κι μοιράζω στα πιδιά (δισ)
 να φιλώ τις μάνις² τους. (δισ)
 - «'Αντρα μου κακόγνουμι (δισ)
 10 'κείν' τ' βραδυά που μ' ίδιουξις,³ (δισ)
 τριά φλουριά καζάντησα⁴· (δισ)
 'κόμα μια να μ' έδιουχνις (δισ)
 'θα 'λα⁵ σι φκιάσω ντουλαμά⁶ (δισ)
 ντουλαμά μιταξουτόν (δισ)
 15 μιταξουτόν αραδουτόν⁷ ». (δισ)

Translation

“The bridge the stone bridge”

I went by a bridge
 by a stony bridge
 and I meet a lover,
 married woman with a child,
 5 and an apple tree in the yard;
 I pick apples from the tree
 and I give them to the children
 so they'll let me kiss their mothers.
 - “My grouchy husband,
 10 that night when you turned me out,
 I received three golden coins
 turn me out once again
 and I'll make for you a soutane
 a soutane made of silk
 15 a soutane fully striped.”

¹ Πιδί = παιδί.

² Μάνις = μάνες.

³ Ίδιουξις = έδιωξες.

⁴ Καζάντιζω, καζαντώ (τουρκ.) = κερδίζω, πλουταίνω.

⁵ 'Θα 'λα = θα ήθελα να.

⁶ Ντουλαμάς ν= αντερί [βαμβακερό ρούχο, γαλάζιο με άσπρες ρίγες σαν κελεμπία].

⁷ Αραδωτός = ριγωτός [από το λατιν. radius: ακτίνα τροχού, ή από το αλβ. radia].

62. ΝΤΑΡΝΑΚΟΥΔΕΣ ΚΑΤΕΒΑΙΝΟΥΝ¹

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbilis [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov 7, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩ = 66 ≈ 76 Κ.1.Π.8.

Ντα- ρνα- κού- δισ κα- τε- βαι- νου
ντε Γιά- ννου μ' ντε, ντε ψυ- χού- λα μ' ντε

- Νταρνακούδες κατεβαίνουν (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 απ' απάν' απ' τα μπαϊρια² (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 να σκαλίσουν να θηρίσουν (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 και να δένουν τα διμάτια (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε. (δισ)
 5 Πέρασε ένας, πέρασ' άλλος, (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 πέρασε κι ένας λεβέντης (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε. (δισ)
 - «Καλημέρα Νταρνακούδες, (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 δεν μι παίρνιτι κι μένα (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 να σκαλίσου, να θηρίσου, (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)
 10 να σας δένου τα διμάτια (δισ)
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε (δισ)

¹ Ο πραγματικός τίτλος του τραγουδιού είναι: «Βουλγαρούδες κατεβαίνουν» [“Boulgarouides are coming down”], αλλά ο τραγουδιστής δεν ήθελε να αναμείξει «Βουλγάρικο» όνομα μέσα στο τραγούδι.

² Μπαϊρι = λόφος, ύψωμα.

και να σας φιλώ στα μάτια; (δics)
ντε Γιάννου μ' ντε ντε ντε ντε,
ντε ψυχούλα μ' ντε:
ντε Γιάννου μ' ντε, ντε ψυχούλα μ' ντε.

Translation

“Darnakoudes are coming down”

Darnakoudes are coming down
 from the hills
 to reap and turn the soil up
 to tie the sheafs up.
 5 Many men passed by,
 then a handsome man came along.
 - “Good day Darnakoudes,
 why don't you take me with you
 to grub and reap
 10 to tie the sheafs for you,
 to kiss the eyes of you?”

Refrain: Come on Giannos, come on
 come on my “dearest soul”

63. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΣΟΥ ΠΕΡΑΣΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Love song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: ASpril 24, 1971

Αιολικός - Φρύγιος (Aeolian - Phrygian)¹

M.M. ≈ 54 Rubato K. 7. I. 1.

Ερ'(ν) α- πό τη- ν πό- ρτα σ' κο- ρή μ! πέ- ρα-

¹ Αρχή - Αιολικός, τέλος - Φρύγιος [Beginning, Aeolian - End, Phrygian].

σα κι από τη
γει- το- νιά σου (v)ά- κου-
σα κο- ρή μου
γέ- λια τρα- γαν' στά

- Ερ (v) από την πόρτα σ' κορή μ' πέρασα
κι από τη γειτονιά σου
(v) άκουσα κορή μου γέλια τραγαν'στά
ερ (v) άκουσα κορη μωρέ γέλια τραγαν'στά
κι νούστιμα τραγούδια.
- 5 (N) άκουσα κόρη μου που σι μάλλουσι
ερ (v) άκουσα κόρη μ' μωρέ που σι μάλλουσι
(ε) η σκύλα η αδερφή σου·
κι αν σι μαλλών' κόρη μ' γιατί πιρνώ,
ερ κ' αν σι μαλλών- ει κόρη μ' γιατί πιρνώ.
πέσμι να μην πιράσου.
- «Διάβαινε λεβέντη μ', διά - αχ μωρέ διά- βαινε
ερ διάβαι- λεβέντη μ' μωρέ διά- βρε μ' διά - βιανε
- 10 χίλιες φουρές την ώρα,
δρόμος λεβέντη μ' είναι βασιλικός,
ερ δρόμος λεβέντη μ' μωρέ είναι βασιλικός.
κανείς δε σι εμποδίζει.
Κι όντας πιρνάς λεβέντη μ' μι πολνοί
ερ κι όντας πιρνάς λε- μωρέ λε- βέντη μ' μι πολνοί
κάνι πως δεν το ξεύρεις·
- 15 κι όντας πιρνάς λεβέντη μοναχός,
ερ κι όντας πιρνάς λε- μωρέ λε- βέντη μοναχός.
σκύψι και φίλησές με·
'σένα λεβέντη μ' δίνω φίλημα».

Translation

"I came round by your door"

- I came round by your door my girl
and through your neighbourhood;
I heard my girl crispy giggles
and pretty songs.
- 5 I heard you my girl, being scolded
by your bitch, your sister;
and if she scolds you because I come round,
tell me and I won't.
- "You may come round *my handsome man*,
10 a thousand times an hour.
Through a royal path, *my handsome man*,
and no-one's gonna stop you.
And when you pass with company *my handsome man*,
pretend that you don't know it;
- 15 but when you're passing by alone, *my handsome man*,
bend down and try to kiss me
to you, *my handsome man*, I give my kiss."
Dialogue form refrain:
my girl / my handsome man

64. ΟΣΕΣ ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ ΜΕ ΝΕΡΟ

A'

Ερωτικό - Πεντάπολις
Τραγ.: Αθανάσιος Ζάχαρης¹ [γ. 1930,
Πεντάπολη]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Love song - Pentapolis
Sung by Athanasios Zahares [b. 1930,
Pentapolis]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov 14, 1990

Melodic Dur [S. T. - Ia]

M.M. ♩=52 Κ. 6. Π. 1.

Ο- σεσ βρυ- σού- λες

¹ Ο Αθανάσιος Ζάχαρης είναι ο ψάλτης του χωριού.

με νε-ρό
κι ό-σα (i) βου-νά με χιό-νια,
ε-κεί με στέ-λνει η μά-να μου

- Όσες βρυσούλες με νερό
 κι όσα (i) βουνά με χιόνια,
 εκεί με στέλνει η μάνα μου (δισ)
 κρύο νερό να φέρω
 5 στο δρόμο που επήγαινα, (δισ)
 στο δρόμο που πηγαίνω,
 κανέναν δεν αντάμωσα (δισ)
 πεζόν και καβαλάρη
 μόν' το Δημήτρη αντάμωσα (δισ)
 10 τον αγαπητικό μου
 - «Πες μου Δημήτρη αν μ' αγαπάς (δισ)
 κι αν θέλεις να με πάρεις».
 - «Εγώ Μαρία μ' σ' αγαπώ (δισ)
 και θέλω να σε πάρω,
 15 μα δε μ' αφήνει η μάνα μου (δισ)
 και η σκύλα η αδερφή μου
 εγώ Μαρία μ' σ' αγαπώ (δισ)
 και πάλι θα σε πάρω
 και ας μη μ' αφήνει η μάνα μου».

Translation

“All the water springs”

To all the water springs,
to all the snow-covered mountains,
that's where my mother's sending me
to fetch her cold water;
5 As I was going on my way
as I go on my way
no-one did I meet
neither a pedestrian nor a rider.
I only met Dimitris,
10 the one I love;
- “Tell me Dimitris if you love me
and if you want me as your wife.”
- “Maria, I love you
and I want you as my wife,
15 but my mother doesn't let me
and that bitch of a sister of mine;
Maria I love you
and again I'll marry you
even if my mother doesn't let me.”

B'

Ερωτικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 28-4-1971

Love song - Neo Souli
Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 28, 1971

Melodic Dur - Hidjas¹

M.M. $\text{♩} = 108$ Rubato Κ. 8. Π. 4.

Ο- σες βρυ- σου- λε-
ς με νε-

¹ Μελωδική μείζων μίβ, fa# - μεταβίβαση — Χρωματικό γ. - Hidjas [Melodic Dur, μίβ, fa# - transition — Chromatic - Hidjas].

ρό κι ό- σα βου- νά
 με χιό- (χο)
 νιά,

- Όσες βρυσούλες με νερό
 κι όσα βουνά με χιό(χο)νιά,
 εκεί μου στέλνει η μάνα μου
 κρύο νερό να φέ(φε)ρω.
 5 Στον δρόμο απ' όπ' οπήγαινα,
 στον δρόμο που πηγαί(χε)νω,
 κανέναν δεν α- (α) -ντάμωσα
 πεζόν και καβαλά(σα)ρη·
 μόν' τον Δημήτρη αντάμωσα
 10 'πάν' στ' άλογο καβά(χα)λα·
 - «Πες μου Δημήτρη αν μ' αγαπάς
 και θέλεις να με πά(χα)ρεις».
 - «Εγώ Μαρία σ' αγαπώ
 και θέλω να σε πά(χα)ρω,
 15 μα δεν μ' αφήνει η μάνα μου
 και σκύλα αδερφή(χη) μου».

Translation

"All the water srpings"

- To all the water springs
 and all the snow-covered mountains
 that's where my mother's sending me
 to fetch her cold water.
 5 As I was going on my way
 as I go on my way,
 no-one did I meet,

- neither a pedestrian nor a rider.
I only met Dimitris
10 riding his horse:
- "Tell me, Dimitris, if you love me
and if you want me as your wife."
- «Maria, I love you
and I want you as my wife,
15 but my mother doesn't let me
and that bitch of a sister of mine."

65. ΑΧΕΙΛΙ ΜΟΥY [ή «ΑΧΕΙΛΟΥΔΙ ΜΟΥY»]

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
N. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1971

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ ♩ ♩) = 304 K.1.1.11.

Α- χεί- λι μου με- λα- χροι- νό κι-
γώ για σέ- να τρα- γου- δώ. Α
δώ, α- χεί- λου- δι μου βα- μέ- νο και
γώ σέ- να πε- ρι- μέ- νω πε- ρι- μέ- νω.
Χι- λιάς χο- ρεύ- ουν

	Αχείλι μου μελαχροινό		
	κι ιγώ για σένα τραγουδώ		(δισ)
	αχειλούδι μου βαμένο		
	και 'γώ σένα περιμένω.		(δισ)
	Χιλιάς χορεύουν στο χουρό		
	καμιά εγώ δεν αγαπώ		
5	<u>χιλιές χορεύουν στο χορό</u>		
	<u>άλλη καμιά δεν αγαπώ.</u>		
	Χίλια χρόνια κι αν θα ζήσω		
	άλληνε δε θ' αγαπήσω.		(δισ)
	Γυρίζω βράδυ και πρωί		
10	κόρη μ' να σ' εύρω μοναχή		(δισ)
	τριγυρνώ κατακαύμένος		
	στα στενά δαιμονισμένος.		(δισ)
	Βουλίζουμε για να σι δω		
	καμιά ημέρα στου χουρό.		(δισ)
15	- «Σαν βουλίζισι τι κάνεις;		
	Πάλι συ του νου σου χάνεις».		(δισ)
	- «Η μάνα σου είν' αφουρμή		
	που δεν χαρίζει νιό κουρμί		(δισ)
	ερ θα του παραχαρίσει		
20	και φλουριά θα του γεμίσει».		(δισ)

Translation

“My lips” or “My cute lips”

For you my darkened lips, for you, I'm singing
for you my coloured lips, for you, I'm waiting.
A thousand maid's are at the dance, but no-one do I love.
In thousands years of life span another girl I won't love.
Night and day I'm wandering my girl, to find you all alone.
I'm searching for you in narrow streets like a frantic, poor me (!),
I long to see you some day dancing.
- “What if you're longing? What are your plans?
It's you, loosing your mind.”
- “Your mother is the cause for that imprisoned body of yours.
But she's going to release it and with golden coins to endow it.”

66. ΜΕ ΚΑΛΕΣΕ ΜΙΑ ΑΡΧΟΝΤΙΣΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Hidjas

M.M. ♩ = 84 Κ.1.Π.7.

Με κά- λε- σε μια 'ρχό- ντι- σα γα- λα-
νή μ' γα- λα- ζια- νή, με κά- λε- σε μια 'ρχό-
ντι- σα, κό- ρη μ' Κα- λα- μα- τια- νή μ', να
πά- ω να δει- πνή- σω, μαύ- ρα μά- τια να
φι- λή- σω. Με

1 2

1 2

Με κάλεσε μια 'ρχόντισσα γαλανή μ' γαλαζιανή,
με κάλεσε μια 'ρχόντισσα, κόρη μ' Καλαματιανή μ',
να πάω να δειπνήσω, μαύρα μάτια να φιλήσω.
Με στρώνει στρώσεις δώδικα γαλανή μ' γαλαζιανή,
με στρώνει στρώσεις δώδικα, κόρη μ' Καλαματιανή μ'

5 κι ένα χρυσό γιουρντάνι¹ · (δics)

¹ Γιουρντάνι [λ. τουρκ.] = περικίδεραιο - γιο(υ)ρντανούσα = αυτή που έχει γιο(υ)ρντάνι.

- πέφτω αγκαλιάζω κούτσουρο, γαλανή μ' γαλαζιανή,
πέφτω αγκαλιάζω κούτσουρο, κόρη μ' Καλαματιανή μ'·
 - «Θεέ μου ξημέρωσέ μου, Θεέ μου ξημέρωσέ με·
 να γίνει η μέρα χρονική γαλανή μ' γαλαζιανή,
 να γίνει η μέρα χρονική κόρη μ' Καλαματιανή μ'
 και νύχτα μία ώρα». (δισ)
- 10 Με κάλισι κι μια φτωχή γαλανή μ' γαλαζιανή,
με κάλισι κι μια φτωχή κόρη μ' Καλαματιανή μ'
 να πάω να δειπνήσω, μαύρα μάτια να φιλήσω. (δισ)
 Με στρώνει μια παλιόψαθα γαλανή μ' γαλαζιανή,
με στρώνει μια παλιόψαθα κόρη μ' Καλαματιανή μ'
 κι ένα παλιό παπλώμα· (δισ)
- 15 πέφτω αγκαλιάζω μάλαμα γαλανή μ' γαλαζιανή,
πέφτω αγκαλιάζω μάλαμα κόρη μ' Καλαματιανή μ'.
 - «Θεέ μου μην ξημερώσεις· (δισ)
 να γίνει η νύχτα χρονική γαλανή μ' γαλαζιανή
να γίνει η νύχτα χρονική κόρη μ' Καλαματιανή μ'
 και μέρα μία ώρα». (τετράκις)

Translation

"I was asked by a lady"

- I was asked by a lady
 for dinner and for kissing dark eyes.
 She makes her bed with twelve textiles
 and wears a golden necklace.
- 5 As lied down, embrace a log;
 (and afterwards I'm praying:) "Oh, my God, bring the daylight
 do match the day lasting for a year
 and make the night one hour."
- I was asked, as well, by a poor woman
 for dinner and for kissing dark eyes.
- 10 She makes her bed with a cheaply mat
 and with an old mattress.
 As lied down, embrace gold
 (to God above I pray:) "My dear God, let not the day break!
 15 Do match the night lasting for a year
 and make the day one hour."

Refrain: Beloved blue-eyed lady maid from Kalamata

67. Η ΠΑΓΩΝΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1965

Love song - Neo Souli
 Sung by Theophanis Chalemes
 [b. 1920, N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1965

Hidjas [S. T. - fa#, la]¹

M.M. ≈ 50 Rubato K.17. I. 5.

Αυ- τό το κα- λο- και-

ρι

μαύ- ρο το πέ- ρα-

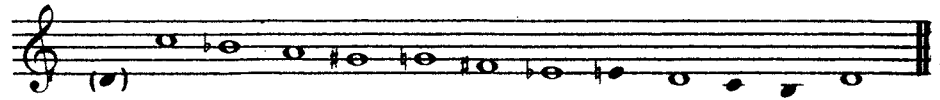
σα, α- χ μαύ- ρο

το πέ- ρα-

σα γεια σου Πα- γώ-

να μου, γεια σου ντα- ι-

¹ Sol# - αλλοίωση [alteration] - la.

Αυτό το καλοκαίρι
μαύρο το πέρασα,
αχ μαύρο το πέρασα:
γειά σου Παγώνα μου,
γειά σου νταίλιάνα μου,
Δεν είδα την Παγώνα μου (χ),
την απεθύμησα,
αχ την απεθύμησα:
γειά σου Παγώνα μου,
γειά σου νταίλιάνα¹ μου.

- 5 Με κτύπησες Παγώνα μου
με τ' άσπρο σου βυζί,
αχ με τ' άσπρο σου βυζί:
γειά σου Παγώνα μου,
γειά σου νταίλιάνα μου.

Πέρασαν τρία χρόνια
και ακόμα με πονεί,
αχ και ακόμα με πονεί:
γειά σου Παγώνα μου,
γειά σου νταίλιάνα μου.

Translation

"Paghona"

This summer
was painful to me,
oh, it was painful to me.

I didn't get to see my Paghona,
I miss her
oh, how I miss her.

- 5 You struck me my Paghona
with your white breast
oh, with your white breast.

It's been three years
and it still hurts me
oh, it still hurts me.

After each verse: Hello my Paghona,
hello my dailiana.

68. Η ΜΠΟΥΖΙΟΥΔΑ¹

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρομπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός με Φρύγια κατάληξη (Aeolian with Phrygian conclusion) [mib - re]

M.M. K.1.1.12.

Ο-λοι α-γα-πη-σαν στα ξε-να και στα

μα-κρυ-νά, α-γα-πώ κι 'γώ καύ-μέ-

vous μέ-σ' στη γει-του-νιά.

¹ Μπουζιούδα [από τη βουλγ. λέξη μπόζια = νύφη] - μπουζιούδα = νύφη νεαρή. Ο Σωτ. Μπιρομπίλης μου έδωσε την εξής ερμηνεία για τη λέξη μπουζιούδα = μια μάλλον παχουλή, ψυχρή, ξανθιά γυναίκα, με άσπρη επιδερμίδα: το όνομά της είναι συνήθως «Χρυσούλα».

- Όλοι αγάπησαν στα ξένα και στα μακρινά,
 αγαπώ κι 'γώ καϊμένους μέσ' στη γειτονιά. (δισ)
 Όντας άλλαζις *μπουζιούδα* μ' νάμουνα μπρουστά, (δισ)
 ξιφλικώθ'καν² τα κουμπούδια³ σ', φάν'καν τ' αργυρά⁴ (δισ)
 5 σαν τα είδα 'γώ καϊμένους⁵ ντραντανιάχτηκα⁶
 - «Δε μου τα χαρίζει¹ *μπουζιούδα* μ', δε μου τα πουλάς;»
 - «Νούδε² στα χαρίζω *λεβέντη* μ', δε σου τα πουλώ'
 μέ' στουν κόρφου μ' θα τάχου *λεβέντη* μ', να σι τυραννώ,
 να σι τυραννώ *λιβέντη* μ', να ζουρλαίνισι, (δισ)
 10 να ζουρλαίνισι *λεβέντη* μ', να παλαβώνισαι». (δισ)

Translation

"Bouziouda"

- Everybody has loved abroad and in far away lands
 even me, poor me, fall in love with a maid of the neighbourhood.
 When you change my bouziouda, I wish I could be with you
 you've unbuttoned and your silver breasts came out
 5 when I saw them, me, poor fellow, I totally was rattled.
 - "Why don't you offer them to me, my bouziouda,
 why don't you sell them to me?"
 - "I don't offer them to you my handsome, I won't sell them to you;
 I'll keep them on me, my handsome, to torture you,
 to torture you, my handsome, and to drive you crazy,
 10 to drive you crazy, my handsome, to turn you into a lunatic."

69. Ο ΚΟΝΤΟΥΤΣΙΚΟΣ ΚΟΥΛΟΧΕΡΗΣ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Μιξολύδιος (Mixolydian)

M.M. K.1.Π. 6.

² Ξιφλικώθ'καν = ξεκουμπώθηκαν.

³ Κουμπούδια = κουμπάκια, μικρά κουμπιά.

⁴ Αργυρά = στήθη.

⁵ Πολλές φορές χρησιμοποιείται η λέξη «ντιντέικους» αντί της λέξης «καϊμένους» [ντιντέικους = μεγαλώσωμος και αφελής άνδρας].

⁶ Ντραντανιάχτηκα = τραντάχτηκα.

μά- ν ε- νας κου- ν- ντό- ς κου- ντού- τσι-
 κος, κου- ντό- ς κι μ' έ- να χέ- ρι,
 γκιου- ζέ- λ πα- πα- δυο- κό- ρη:

- Ένας κοντός κι αμάν ουφ αμάν
 ένας κοντός κοντούτσικος,
 κοντός κι μ' ένα χέρι, γκιουζέλ παπαδιοκόρη: (δισ)
 - «Τι 'ναι κοντέ μ' το χέρι σου (δισ)
 κι είναι πιλικιμένο;» (δισ)
 5 - «Παπαδουκό- κι αμάν γκελ αμάν (δισ)
 παπαδουκό- ρη φίλησα
 κι μ' έκοψαν του χέρι γκιουζέλ παπαδιοκόρη: (δισ)
 ας του φιλού- κι αμάν ουφ αμάν
 ας του φιλού- σα κι άλλ' φορά
 κι ας μ' έκοβαν κι τ' άλλο γκιουζέλ παπαδιοκόρη.

Translation

"The short armless man"

Once there was
 a short,
 a very short man,
 a short man with one arm:
 - "What's happened to your arm short man
 and it's been cut off?"

- 5 - "The daughter of the priest
I kissed
and they cut my arm off,
I wish I could kiss her once again
and they could cut my other arm off too."

70. ΞΥΠΙΝΑΚΑΗΜΕΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ ♩ ♩) = 264 Κ.Ι.Π.3.

Πέ-ρα σ'έ-κει-νο το βου-νό, πέ-ρα στο πέ-ρα ρέ-μα, αχ ε-κεί εί-ναι πύ-εί-ναι πύ-ργος γυά-λι-νος α-μά-ν ε-κεί εί-ναι πύ-εί-ναι πύ-ργος γυά-λι-νος

Πέρα σ' εκείνο το βουνό, πέρα στο πέρα ρέμα,
 αχ εκεί είναι πύ- είναι πύ- ργος γυάλινος
αμάν εκεί είναι πύ- είναι πύ- ργος γυάλινος
εκεί είναι πύργος γυάλινος με κρυσταλλένια τζάμια.
 Αχ εκεί κοιμά- κοιμά- ται μια ξανθιά,
αμάν εκεί κοι- κοι- μά- κοιμά- ται μια ξανθιά,
εκεί κοιμάται μια ξανθιά, μιας χήρας θυγατέρα
 αχ και πώς να την να την ξυπνήσουμε,
αμάν πώς να την να την να την ξυπνήσουμε
και πώς να την ξυπνήσουμε και πώς να της το πούμε.
 5 - «Αχ ξύπνα καημέν' καημέν' Αναστασιά,
αμάν ξύπνα καημέν' καημέν' Αναστασιά,
ξύπνα καημέν' Αναστασιά να σβύσεις το λυχνάρι,
 αχ γιατί μας πή- μας πή- ρε η χαραυγή,
αμάν γιατί μας πή- μας πή- ρε η χαραυγή,
γιατί μας πήρε η χαραυγή, το δόλιο μεσημέρι».
 - «Αχ πώς να σ'κουθώ σ'κουθώ λεβέντη μου,
αμάν πώς να σ'κουθώ σ'κουθώ λεβέντη μου;
πώς να σ'κουθώ λιβέντη μου από την αγκαλιά σου;
 Αχ μπλέξανε τα μωρέ τα μαλλάκια μου,
αμάν εμπλέξανε τα μωρέ τα μαλλάκια μου,
μπλεξάνε τα μαλλάκια μου μαζί με τα δικά σου
 αχ και πώς να τα να τα ξιμπλέξουμε,
αμάν και πώς να τα μωρέ να τα ξεμπλέξουμε!»

Translation

"Wake up poor Anastasia"

Way over on that mountain beyond the furthest gorge,
 there is a tower made of glass,
 with crystalline panes;
 a blonde beauty is sleeping there,
 a daughter of a widow;
 how can we wake her up
 and how can we tell her know:
 5 - "Wake up poor Anastasia,
 put out the oil lamp,
 because the daybreak has caught up on us,
 the wretched noon, as well.
 - "How can I get up my brave youth,
 from your passionate embrace?
 My hair is tangled up
 with yours
 and how can we untangle it?"

71. ΜΠΙΖΕΡΗΣΑ¹, ΒΑΡΕΘΗΚΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Love song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 24, 1971

Υποφρύγιος (Hyrorhugian)

M.M. ≈ 69 Rubato Κ.7. Π.3.

Μπι- ζέ- ρη- σα, βα-
 ρέ- θη- κα με μια γει-
 τό- νι- σά μου.
 κά- θε πρω- ῖ κά- θε πρω- ῖ
 στην πό- ρτα της

Μπιζέρησα, βαρέθηκα
 με μια γειτόνισσά μου
 κάθε πρωί (δισ) στην πόρτα της
κάθε πρωί στην πόρτα της
 στέκει και με ρωτάει:

- 5 - «Πού 'σαν ιψές (δισ) λεβέντη μου,
πού 'σαν ιψές λεβέ- λεβέ- ντη μου,
 πού 'σαν προψές το βράδυ;»
 - «Ερ, ιψές ήμαν (μ) ιψές ήμαν στην μάνα μου,
(μ) ιψές ήμαν στην μάνα μου.

¹ Μπιζέρησα = βαρέθηκα, κουράστηκα.

- προψές στην αδερφή μου,
 κι απόψι στη μα- κι απόψι στη μα- βρομάτα¹ μου
κι απόψι στ' μαυρομάτα μου
 10 θα κοιμηθούμε αντάμα
 σε κινητό (δισ) προυσκέφαλο,
σε κινητό προυσκέφαλο,
 σε πουπουλένιου στρώμα'
 πώς πρέπει τ' ά- (δισ) -σπρο άλογο
πώς πρέπει τ' άσπρο τ' άλογο
 μέσα στην πρασινάδα,
 15 (ν) έτσι κι εμείς (δισ) θα πρέψουμε».

Translation

"I'm in misery, I'm tired"

- I'm in misery, I'm tired
 with one of my neighbours;
 every morning by her door
 there she stands, and asks me:
 5 - "Where were you last night
 where were you the night before?"
 - "Last night I was at my mother's,
 the night before at my sister's,
 and tonight I'll be at my dark eyes;
 10 we're going to sleep together,
 on an embroidered pillow,
 on a mattress full of feather;
 as the white horse
 is part of the nature in a verdure
 15 even so, the two of us will match
 and live in prosperity ever after."

72. ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΛΥΚΟ ΚΡΑΣΙ ΜΑΣ ΚΕΡΑΣΑΝ

A'

Ερωτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία¹ : Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Love song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 24, 1971

¹ Το τραγούδι κατέγραψα σε ευρωπαϊκή σημειογραφία από την 3η εκτέλεση.

Hidjas [S. T. - la]

M.M. ♩ = 50 ≈ 52 K. 8.1.1.

Ε- ρ' στη- ν τρά- πι- ζα
 γλυ- κό κρα- σί μα- ς κέ-
 ρα- σαν α- χ γλυ- κό κρα- σί
 μα- ς κέ- ρα- σαν την κό- ρη
 να με- θύ- σουν.

Ερ στην τράπιζα γλυκό κρασί μας κέρασαν
αχ γλυκό κρασί μας κέρασαν

την κόρη να μεθύσουν.
 Την μέθυσαν, την πλάνισαν
 και την αποκοιμούσαν

5 (α) κι απάν' στ' αποκοιμίσματα | (δισ)

φιλούν τα μαύρα μάτια.
 Αχ σηκώνεται πρωί πρωί
 λολιά 'ν' από τον ύπνο,
σηκώνεται πρωί πρωί
λολιά 'ν' από τον ύπνο,

10 αχ παίρνει νιρό και νίβεται,
 μαντήλι και σκουπιέται,
 παίρνει νιρό και νίβεται,
μαντήλι και σκουπιέται

(α) και στου γυαλί γυαλίζεται,
 τα κάλλια της κοιτάζει
 και στου γυαλί γυαλίζεται,
τα κάλλια της κοιτάζει:

(α) βλέπει τ' αχείλι τ'ς μιλανό,
 το μάγ'λο τ'ς δαγκαγμένο,

- βλέπει τ' αχείλι τ'ς μιλανό,
το μάγ'λο τ'ς δαγκαμένο:
 15 αχ στα κάγκιλα (ν) ακούμπησε
κι όσο μπορεί φωνάζει,
στα κάγκιλα (ν) ακούμπησε
κι όσο μπορεί φωνάζει:
 - «Αχ (ν) ακούσατε μωρέ γειτόν'
κι εσείς μακρουγειτόνοι,
(ν) ακούσατε μωρέ γειτόν'
 20 κι εσείς καλά κορίτσια
αχ ποτές να μην εμπιστεύεστε
στ' παλληκαριού τα χέρια,
ποτές να μην εμπιστεύεστε
στ' παλληκαριού τα χέρια:
αχ ο ύπνος είναι θάνατος
και το κρασί είναι πλάνος,
ο ύπνος είναι θάνατος
και το κρασί είναι πλάνος:
 25 (α) κοράσι 'ψες ε- βρε- πλάγιασα
 και παντρεμέν' σηκώθ'κα».

Translation

“We were offered sweet wine at the table”

- Sweet wine we're offered at the table
 to lead a maid in drunkenness.
 They got her drunk, seduced her then
 and lulled to get her sleepy;
 5 and as she was falling asleep,
 they kiss her darkened eyes.
 The morning after, early in the morning, the girl is getting up,
 dazed from her sleeping,
 some water gets and washes up,
 10 a handkerchief and dries off,
 and to the mirror's shinning
 admitting her beauty;
 notices her lip bruised,
 her cheek is pretty bitten;
 15 leaned over the rails then,
 as loud as she can cries.
 - “Hear me, all of you neighbours
 and you, further away, people,
 hear me, all of you neighbours
 20 and all of you good maids,
 never entrust yourself
 in the arms of a young man;
 for sleeping is like death
 and wine is an illusion;
 25 a virgin I went to bed last night,
 I woke up a married woman.”

B'

ΕΨΕΣ ΚΟΡΗ Μ' ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli
Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Melodic Dur¹ [S. T. - Ia]

M.M. ♩=44 *Rubato* K.10. I. 3.

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a main melody with several trills and triplets. The lyrics are in Greek and are placed below the notes. The score includes a first ending (1.) and a second ending (2.). There are also some performance markings like 'v' (accents) and '3' (triplets). The piece concludes with a Phrygian cadence.

(Μ)ε- (μ)και
μέ- στα κό- ρη
κα- λά μ' στη- τρα-
τρα- πε- ζα
ζα,
α- χ γλυ- κό κρα-
σί-
ι μα- ς κέ-
ρα- σα- v

¹ Μελωδική μειζων (χαμηλωμένη VI και VII βαθμίδα) με Φρύγια κατάληξη στο τέλος (fa \flat - mi \flat - re) [Melodic Dur (reduced VI and VII degrees) with Phrygian conclusion in the end (fa \flat - mi \flat - re)].

- (Μ) εψές κόρη μ' στην τράπεζα
 (μ) και στα καλά τραπέζια,
 αχ
 γλυκό κρασί μας κέρασαν (δισ)
 την κόρη να μεθύσουν.
- 5 Αχ,
 την μέθυσαν, την πλάνεψαν (δισ)
 (μ) και την αποκοιμούνε·
 αχ
 κι απάν' στ' αποκοιμίσματα (δισ)
 φιλούν τα μαύρα τ'ς μάτια.
- 10 Αχ,
 σηκώνεται πρωί πρωί, (δισ)
 λολή είν' από τον ύπνο·
 αχ
 παίρνει νερό και νίβεται, (δισ)
 μαντήλι και σκοπιέται·
 αχ
 και στο γυαλί γυαλίζεται (δισ)
 (μ) και στο γυαλί κοιτάζει·
- 15 αχ
 βλέπει τ' αχείλι τ'ς μιλανό, (δισ)
 (χο) το μάγ'λο δαγκαμένο·
 αχ
 στα κάγκιλα κι α(ν)κούμπησε (δισ)
 (μ) και όσο μπορεί φωνάζει:
 - «Αχ,
- 20 κορίτσια μ' μη πλανεύεστε (δισ)
 στ' παλληκαριού τα χέρια·
 αχ
 ο ύπνος είναι θάνατος
 και το κρασί είναι πλάνη».

Translation

"Girl, last night at the table"

- Girl, last night at the table
 where the food was plenty,
 we were treated to sweet wine
 to lead a maid' in drunkenness.
- 5 They got her drunk, seduced her then,
 ans as the maiden's falling asleep,
 they kissed her darkened eyes.
 Early in the morning awakened from her bed
- 10 dazed from her sleeping
 some water gets and washes up,
 a handkerchief and dries off
 a mirror she's shinning in
 a glass she's looking into,

- 15 she sees her lip bruised,
her cheek is pretty bitten
leans over the rails then
as loud as she can, cries.
20 "Oh girls, don't be fooled
in the young man's arms;
oh, sleep is like death
and wine is an illusion."

73. ΣΗΜΕΡΑ ΜΕΡΑ ΚΡΙΝΕΤΑΙ

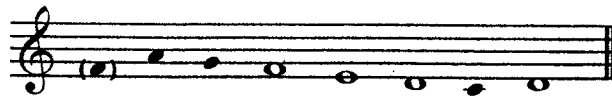
Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma
Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation: E.
Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - fa]

M.M. $\text{♩} = 56 \approx 76$ K.13. I. 2.

Σή-μι-ρα μέ-ρα κρί-μπρεμ κρί-vi-ται, (μ)για-τί εί-ναι λυ-πη-μέ-νη: Πα-ντρέύ-ι-τι η α-γά-πη μου πα-

- Σήμιρα μέρα κρί- μπρεμ κρί- νιται,
(μ) γιατί είναι λυπημένη:
παντρεύιτι η αγάπη μου
παντρεύιτι (μ) (μ) αγά(ν)- αγά(ν)πη μου
(μ) κι παίρνει τον ε(ε)χθρό μου.
5 Δεν τούξευρα Καλούδα μου
δεν τόξευρα Κα- Κα- λού- Καλού- δα μου
που θα 'λα¹ σι στιφανώσουν'
θα 'λα φκιάσω² στέφανα αργυρά,
θα 'λα φκιάσου στέφα- στέφα-ν' αργυρά,
κηριά μαλαματένια'
κι του σκοινί π' τ' ασντίριαζι³
κι του σκοινί π' τ' ασντί- τ' ασντί- ριαζι
10 Σαλουνικό⁴ μπε- μπε- ρσίμι⁵
- «Παπά μ' δεν είσαι Χριστιανός,
παπά μ' δεν είσι Χρι- μπρεμ Χρι- στιανός,
δεν είσι βαπτισμένος'
για ξέσυρι⁶ τα στέφανα,
για ξέσυρι τα στέ- τα στέ-φανα
κι βάλτα στουν κα- κα- λ'τάτα⁷ ,
15 να γέν' καλιτάτας νιόγαμπρος,
να γέν' καλιτάτας νιό- μπρε νιό- γαμπρος
κι νιόγαμπρος καλ'- καλ'- τάτας.
Δεν πρέπει το τριαντάφυλλο
δεν πρέπει το τριαντά- τριαντά- φυλλο
κουντά στο καριοφύλι⁸ ,
μόν' πρέπει ο βασιλικός
μόν' πρέπει ο βα- βα- σι- βασι- λικός
20 με τ' άσπρα τα λουλούδια.
Παπά μ' δεν είσι Χριστιανός».

¹ Θα 'λα = θέλουν να.

² Φκιάσω = φτιάξω.

³ Ασντίριαζι = έντυνε.

⁴ Σαλουνικό = από τη Θεσσαλονίκη.

⁵ Μπερσίμι, μπρισίμι (τουρκ.) = μεταξωτή κλωστή για κέντημα και ράψιμο.

⁶ Ξέσυρε = βγάλε, απώσυρε.

⁷ Καλιτάτας = κουμπάρος.

⁸ Καριοφύλι = γαρύφαλλο.

Translation

“Today the day is being judged”

Today the day is being judged,
because a sad feel's flying over;
For my beloved is getting married,
getting married to my enemy.
5 I didn't know about it my dear
that they wanted you to get married.
I would have prepared the wreaths silver
the candles made of gold,
and the string to join them,
10 silk from Thessaloniki.
- “My priest, you are not a Christian,
have not been baptized;
now take away the sinful wreaths
the best man directly crown,
15 so he'll become the bridegroom
and bridegroom the best man.
The rose is matching not
in contrast to carnation,
the basil, yes, is matching well
20 with all its white flowers.
My priest, you are not a Christian.”

Φωτ. 28 Κώστας Μάλαμας [7-5-1991, Άγιο Πνεύμα]

74. Ο ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Theophanis Avocatos [b. 1933,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

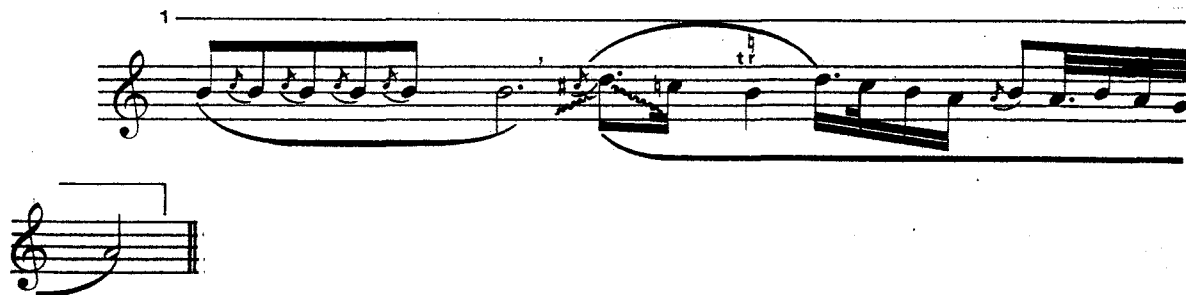
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Ιωνικός (Ionian)¹ [S. T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 44$ Κ. 9 Π. 3.

Ε- ρε τουν Κα- λου- ου- χ (μ)γιά-
 ννη, τουν κα- λό
 (X) του(ι) Γιά- ννη τον
 α(η)- γα- (ι)- πώ (X)
 μω- ρέ και θέ- λω να το(χ)- ο- ν
 πά- ρω,,
 τον ε- θέ- λω.

¹ 1aβ - αλλοίωση [alteration]

- Ερε τον Καλου- ουχ (μ)- γιάννη, τον καλό (χ) του (ι) Γιάννη
 τον α(η)γα(ι)πώ (χ) μωρέ και θέλω να το(χ)-ν πάρω, τον εθέλω
 ερε που με φι(χ)λού(χ)- που με φιλού(χ)- σε (μ) κι έλεγε
 (μ) πως άλλη δε θα (χ) (α) πάρει (ν)
 5 και τώρα με (χ) ερε (ν) και τώρα (χ) με(ν) και τώρα (χ) βρε με παράτησε
 ωρέ σαν τ'ν καλαμιά στο (χ) - (ος) κάμπο.
 Ερε κάμω να το (χ) ερε κάμω να (χ) (α) το ρε
 κάμω να (χ) να τον καταραστώ (χ)
 μαρέ και πάλ' τον αλιπούμι²
 ερ και τι κατά- ερε (ν) και τι κα(χ)ατά-
 και τι κατά (ι)τά-ρα να τον πω (χ)
 10 (μ) και τι να βλαστημίσω:
 - «Ερ ιννιά φορές ιννιά φορές να παντρευτεί
 και πάλι να χηρέψει,
 και 'γώ να είμαι ελεύθερη
 ναρθεί να με γυρέψει».

Translation

"Good-John"

- I'm in love with Johnny the Good
 I want him to be my husband;
 who used to kiss me and did confess
 that wouldn't love another.
 5 But now he's leaving me behind
 like a lonely cane in the plains.
 I'm making tries to curse on him
 but still I'm feeling sorry,
 what kind of curse, what kind of blasphemy
 10 should I rise against him(?)
 - "May he marry nine times,
 always become a widower;
 and may I remain single maid'
 so he'll come and ask me t' marry."

² Αλιπούμι = λυπάμαι.

75. ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗ

A'

Ερωτικό - Πεντάπολις
 Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
 Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Love song - Pentapolis
 Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,
 Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 14, 1990

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - Ia]

M.M. ♩ = 66 K. 6. II. 5.

Τρί-α χρό-νια πα-ντρε-μέ-νη, χή-ρα πά-ει
 στη μά-να τη-ς μι-τα τέ-λια στη πο-διά
 τη-ς και έ-κλαι-γε
 το-υ ά-ντρα-τη-ς

- Τρία χρόνια παντρεμένη,
 χήρα πάει στη μάνα της,
 μι τα τέλια στη ποδιά της
 και έκλαιγε τον άντρα της`
- 5 - «Τι έχεις καϊμένη κόρη μου
 και μην το πικραίνεσαι`
 είσαι νέα και ωραία
 και ξανά παντρεύεσαι».
- 10 - «Σώπα μάνα μ' και μην το λες
 και μην το διφτιρώνεις,
 μή σ' ακούσ' ο Νικολάκης
 από μέσα 'π' τον τάφον του».

Translation

“Been a married woman for three years”

- Having been married for three years,
 a widow returns back to her mother,
 holding her voile in her lap,
 her husband crying over.
- 5 - “What's with you my poor daughter
 don't get grieved;
 you're young and beautiful
 and you can marry again.”
- 10 - “Hush mother and don't say it,
 don't say it again,
 Nikolakis might hear you
 from the deeps inside his grave.”

B'

ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΑΙ ΩΡΑΙΑ

Ερωτικό - Πεντάπολις
 Τραγ.: Αθανάσιος Ζάχαρης¹ [γ. 1930,
 Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Love song - Pentapolis
 Sung by Athanasios Zachares [b. 1930,
 Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 14, 1990

Ιωνικός (Ionian)²

M.M. ♩ = 63 Κ. 6. Π. 4.

Mi- α νέ- α και ω- ραί-

¹ Ο Αθανάσιος Ζάχαρης είναι ψάλτης του χωριού.

² mi#, sib - αλλοιώσεις [alterations].

α έ- χα- σε το- ν ά- ντρα
 τη- ς έ- χα- σε το- ν ά- ντρα τη- ς

- 5 Μία νέα και ωραία
 έχασε τον άνδρα της· (δισ)
 με τα στέφανα στα χέρια
 κλαίει και πάει στη μάνα της· (δισ)
 - «Σώπα νέα, σώπα ωραία,
 σώπα και μήν πολυκλαίς· (δισ)
 είσαι νέα και ωραία
 και ξανά θα παντρευτείς». (δισ)

Translation

"A young and beautiful woman"

- 5 A young and beautiful woman
 has lost her husband.
 Still holding her wedding wreaths
 in tears goes to her mother:
 - "Hush my young one, hush my beautiful one,
 hush and don't cry so much;
 you're still young and beautiful
 and you'll marry again."

76. ΣΑΝ ΚΙΝΗΣ' Η ΑΡΒΑΝΙΤΙΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Theophanis Avocatos [b. 1933,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Δώριος (Dorian) [S. T. - sol]

M.M. ♩ = 44 ≈ 46 K.9. I.3.

Σαν κί-νη-σι-ν η Α-ρβα-νι-
τιά (χ) (μ)κία-ά-ϊ-μω-
ρέ σα-α τ'ς θά-
λα-σσα-ς το-ο(χ) τον ά-
μμο, πά-αν' να πα-(ν) τή-
σου-ν την Μω-
ριά, (v) ριά, (v) ριά,

Σαν κίνησιν η Αρβανιτία,
(μ) κι άι μωρέ
σα τ'ς θάλασσας το (χ) τον άμμο,
πάν' να πα(ν)τήσουν την Μωριά, (δισ)

- πάν' να πατήσουν την Μωριά (χ).
(μ) κι αί μωρέ.
 (μ) την ξακουσμένη πόλη.
 5 Βγάζουν μανούλες με παιδιά,
ερ βγάζουν μανούλες με παιδιά (χ)
(μ) κι αί μωρέ.
 νύφες με αντραδέρφια¹ ·
 βγάζουν και μία νιόνυμφη
ερ βγάζουν και μία (χ) νιόνυμφη
(μ) κι αί μωρέ
 μι τα φλωριά στα (μ) στήθια.
 Τρεις Αρβαν'τάδες την κρατούν, (δics)
τρεις Αρβαν'τάδες (μ) την κρατούν
(μ) κι αί μωρέ.
 10 δυο τρεις μπιλιώκ κρασάδics² .
 - «Σταμπούλου³ μ' δεν παντρεύεσαι (δics)
(μ) κι αί (χ) μωρέ
 (μ) Τούρκον άντρα να πάρεις,
 να βάλεις δίπλα τα φλουριά, (χ)
να βάλεις δίπλα (μ) τα φλουριά (χ)
(μ) κι αί (χ) μωρέ (χ).
 δίπλα τα кара- (χ) -α- γρόσια⁴ ;»
 15 - «Καλλιιά⁵ το αίμα μ' χύνω ιγώ (χ) (δics)
(μ) κι αί μωρέ (χ)
 στη γης να κοκκινήσει,
 πέρας⁶ Τούρκος θα με φιλήσ'».

Translation

“When the Albanians set out”

- When the Albanians set out
 like the sand from the sea,
 they're heading to Morias,
 the famous city of Morias.
 5 Dragging out mothers with children,
 brides with their husbands' brothers,
 drag out a newly-married lady
 with golden coins on her chest.
 Three Albanians are holding her,
 10 two or three drunkards:
 - “Stamboulou, why don't you get married
 get married to a Turk,
 and double your golden coins

¹ Αντραδέρφι = αδερφός του άντρα (συζύγου).

² Μπιλιώκ κρασάδες (τουρκ.) = μεθύστακες.

³ Σταμπούλου, όνομα.

⁴ Καραγρόσι [το Ουγγρικό карагрóσι] = ασημένιο τάλληρο.

⁵ Καλλιιά = κάλλιο, χίλιες φορές.

⁶ Πέρας = παρά.

- 15 double your silver piasters (?)
 - "I'd rather shed my blood
 and turn the ground red,
 than let a Turk kiss me."

77. ΓΕΡΟΝΤΑ ΜΟΥ, ΓΕΡΟΝΤΑ ΜΟΥ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωκράτης Γκόγκας¹ [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Socrates Gogas [b. 1936,
 N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Φρύγιος (Phrygian)² [S. T. - la]

M.M. ≈ 52 Κ.9.Π. 4.

Γέ-ρο-ντά μου, γέ-
 γέ-ρο-ντά
 μου ή-ρθα να
 ΄ξι-μο-λου-η-θώ (X),
 να σου πω τα κρι-
 μα-τά μου, ώ-

¹ Ο Σωκράτης Γκόγκας είναι ψάλτης του χωριού.

² fa#, sol# - αλλοιώσεις [alterations].

ρέ της α-γά-πη-
TO- ΟΥ
καὶ- μόν-

- Γέροντά μου, γέροντά μου
 ήρθα να 'ξιμολουηθώ (χ),
 να σου πω τα κρίματά μου,
 ωρέ της αγάπης τον καὶμό'
- 5 - «Μία μέρα ήμαν μόνη
 μέσ' στην κάμαρα κλειστή'
 ήρθε ο νέος που αγαπούσα
 και με πήρε φίλημα».
- 10 - «Φίλημα κι αν θα σου πήρε
 είναι πράγμα φυσικό (χ)
 ως και 'γώ θα σε το πάρω (χ)
 που είμαι ένας πνευματικός».

Translation

"My good old man"

- My good old man
 I've come here to open my heart,
 to make my confession,
 to tell you all about my sins,
 my yearning for love;
- 5 - "I was alone one day
 locked in my room;
 then came the young man I love
 and he stealed a kiss of me.
- 10 - "If he kissed you
 it's a natural thing to do;
 even I will kiss you
 though I'm a confessor."

78. ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Hidjas¹

M.M. ♩=56 Rubato K.10. I. 1.

Ε- νας νέ- ο-
ς τρα- γού- δη- σε
σε χρυ- στα-
λλέ- νιο- νιό- πύ- (νι)-
ργος σαν ξύ- πνη- σε
1
3
3
3
3
3
1

¹ Ασταθής η II βαθμίδα [Hidjas with unsteady II degree].

Ένας νέος τραγούδησε
 σε χρυσταλλένιον πύ(νι)ργο·
 σαν ξύπνησε τα εννιά χωριά
 (μ) τα δέκα Μαναστη(νή)ρια,
 5 σαν ξύπνησε και μια καλογρηά
 'μπό μέσα απ' το κελί (νι) της,
 τσαλαπατεί (δισ) τα ράσα της
 (μ) και παντρεία γυρε(νέ)βει·
 θέλει να πά- (δισ) -ρει τον τραγουδιστή
 10 (μ) τ' άξιο παλληκα(νά)ρι·
 και η Παναγιά (δισ) της έβλεπε
 (μ) και Παναγιά της λέ(νε)ει:
 - «Καλογρηά (δισ) μ' κάτσε φρόνιμα (χ)
 (μ) καλά στα πενιμένα² σ'·
 15 σαράντα χρό- (δισ) -νια καλογρηά (χ)
 και παντρεία γυρε(νέ)βεις,
 θέλεις να πάρεις τον τραγουδιστή,
 το άξιο παλληκάρι».

Translation

"A young man sang"

A young man started to sing
 into a crystal castle;
 and woke up the nine villages,
 the ten convents as well,
 he woke up a nun, too,
 inside her (plain) chamber.
 She stumbles over her odious frock
 and settled to get married.
 She dreams the singer as her match
 the worthy and handsome brave youth;
 and Virgin Mary looked down
 upon her
 and (getting angry) says:
 - "My nun behave yourself
 and remain where you are;
 you've been a nun for forty years
 and now you want to get married
 you want the singer as your man
 the worthy and handsome brave youth."

² Πενιμένα = στο αξίωμα, στη θέση, στο ύψος.

79. ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 6-6-1991

Love song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: June 6, 1991

Δώριος (Dorian)

M.M. ≈ 120 Rubato Κ.16. Π. 6.

“ Δέ στούπα μια,
 δε στούπα δυο μπομπό μ', δε στούπα
 τρεις, δε στούπα
 τρεις κι πέντι;
 Μή πιρπατείς

- «Δε στούπα μια, δε στούπα δυο μπομπό μ',
 δε στούπα τρεις (δεις) κι πέντι;
 Μη πιρπατείς (δεις) ψηλά ψηλά μπομπό μ' ψηλά
 κι τρέμουν τα βυζούδια σ'
 5 μας ζούρλανις (δεις) του μαχαλά μπομπό μ' του μαχαλά
 (μ) όλ (ν) τα παλληκάρια'
 μας ζούρλανις (δεις) κι τουν παπά μπομπό μ' κι τουν παπά
 (μ) που είναι μέσ' στα ράσα Γιαννούλα μου».

- Βγάζει ο παπάς τα ράσα του, μπομπό μ' τα ράσα του.
 10 (μ) βγάζει το πατραχείλι:
 - «Πάνι σταυρέ (δισ) μ' στους ουρανούς μπομπό μ' στους ουρανούς
 μαζί με τους αγγέλους
 κι εγώ πάω (δισ) να παντριφτώ μπομπό μ' να παντριφτώ
 να πάρου τη Γιαννούλα,
 15 πόχ' ένα χεί- (δισ) -λι κόκκινο μπομπό μ' μπρε κόκκινο».

Translation

"Priest's song"

- "Haven't I told you once, haven't I told you twice,
 haven't I told you three and five times?
 Don't walk in such a proudly way
 because your breasts are shaking.
 5 You're driving crazy a whole neighbourhood
 and all the young men round;
 you're driving the priest crazy too,
 who's proud in his cassocks."
 Ceremonially the priest takes off the stole,
 10 the holy orders then removes.
 - "Go on my cross up to heavens
 together with the angels,
 I'm going to get married,
 to take Yiannoula as my wife.
 15 Yiannoula with the cherry lips."

80. ΕΨΕΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ ΟΡΚΙΣΤΗΚΑ

Ερωτικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927, Άγ.
 Πνεύμα] και Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Love song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma] and Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 44 \approx 46$ Κ.13.Π.10.

(Μ)ερ(ν) ι- ψές στο- ν η-

λιο ο-ρκί-στη-κα
 (μ)ερ' που-τέ-ς μη
 τρα-γου-δή-σω
 και τώ-ρα-α για
 του-ς φί-λου-
 ς μου

- (Μ) ερ' (ν) ιψές στον ήλιο ορκίστηκα
 (μ) ερ' πουτές μη τραγουδήσω
 και τώρα για τους φίλους μου
 μα τώρα για τους φίλους μας
 και για τους συγγενείς μου,
 5 θα πω θα πω τραγούδια θλιβερά
 (μ) ερ' θα πω τραγούδι λυπηρό,
 (μ) ερ' τραγούδ' αγαπημένο,
 θα πω τραγούδια θλιβερά
 και παραπονεμένα,
 να κά- να κά- νω τα (ι) βουνά να κλαίν',
 να κάνω τα βουνά να κλαίν',
 10 τα έλατα να θλίβουν
 κι οι κά- κι οι κά- μποι να μαραίνονται
 κι οι κάμποι να μαραίνονται
 της ορφανίας τα πάθη
 μικρή μικρή μάνα μ' με άφησες.

Translation

"Yesterday I swore t' the sun"

Yesterday I swore t' the sun
never to sing again
but now exclusively for my friends
and especially for my relatives,
5 I will sing a favourite song of mine.
Bitter songs I'm going to sing
and sad themes full of yearnings.
I will make the mountains burst in tears
10 the fir-trees feel so saddened,
and the plains to become withered,
due to the sufferings of orphanhood.
Oh, mother, you left me when I was a young girl.

81. ΟΛΟΙ ΑΓΑΠΗΣΑΝ ΣΤΑ ΞΕΝΑ

A'

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαίρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1975

Love song - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892,
Emm. Pappas]
George Kaftantzis' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - Ia]

M.M. ♩ = 76 ≈ 80 K. 5. I. 2.

Ο- λοι α- γά- πη- σαν στα ξέ- να,
ό- λοι α- γά- πη- σαν στα ξέ- να,
ό- λοι α- γά- πη- σαν στα ξέ- να και στα μα-
κρι. νά, ό- λοι α- γά- πη- σαν στα ξέ-

- Όλοι αγάπησαν στα ξένα (τρεις)
 και στα μακρινά,
όλοι αγάπησαν στα ξένα
και στα μακρινά.
 αγαπώ κι 'γώ καϊμένος (δισ)
 μέσ' στουν μαχαλά,
αγαπώ κι 'γώ καϊμένος
μέσ' στουν μαχαλά.
- 5 Έχει χρόνια δεν την είδα (δισ)
 δεν την λόγιασα,
έχει χρόνια δεν την είδα
δεν την λόγιασα.
 μόνον τη φωνή τ'ς ακούω (τρεις)
 την λαλίτσα της,
μόνον τη φωνή τ'ς ακούω
την λαλίτσα της.
- 10 Αύριο βράδυ θα πιράσου (τρεις)
 από την πόρτα σου,
αύριο βράδυ θα πιράσου
από την πόρτα σου:
 θα ρου ρίξου τριά πιτρούδια (τρεις)
 τριά μηνύματα,¹
θα σου ρίξω τριά πιτρούδια
τριά μηνύματα:
 τόνα εινί για μαύρα μάτια, (τρεις)
 τ' άλλο φίλημα,
τόνα εινί για μαύρα μάτια.
τ' άλλο φίλημα
- 15 και το τρίτου του πιτρούδι (δισ)
 είν' αγκάλιασμα
και το τρίτο το πιτρούδι
είν' αγκάλιασμα.

Translation

"Everybody fell in love in foreign lands"

Everybody in the foreign lands had their unique love affairs,
 all of them in far away lands;
 and I, poor me, am in love

¹ Μηνύματα, αντί για «νοήματα».

- with someone in the neighbourhood.
 5 It's been years I haven't seen her,
 I haven't spoken to her;
 I only hear her voice
 her warbling.
 Tomorrow night I'm passing by,
 10 by your (deeply adored) gate,
 and I'll throw you three pieces of grit,
 three signs:
 one is for your dark eyes,
 the other for your kiss
 15 and the third one
 is for your passionate embrace.

B'

ΤΡΙΑ ΠΕΤΡΟΥΔΙΑ

Ερωτικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Love song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 7, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. $\text{♩} = 138 \approx 144$ Κ. 1. Ι. 13.

Ό- λοι α- γά- πη- σαν στα
 ξε- να, ό- λοι α- γά- πη-
 σαν στα ξε- να, (β) ό- λοι α- γά-
 πη- σαν στα ξε- να και στα μα-
 κρι- νά, (β₁) ό- λοι α- γά- πη-

- Όλοι αγάπησαν στα ξένα (τρεις) και στα μακρινά,
όλοι αγάπησαν στα ξένα και στα μακρινά,
 αγαπώ και 'γώ καυμένος (τρεις) μέσ' στη γειτονιά,
αγαπώ και 'γώ καυμένος μέσ' στη γειτονιά.
 Τρία χρόνια δεν την είδα, (τρεις) δεν την λόγιασα,
τρία χρόνια δεν την είδα, δεν την λόγιασα,
 μόνο την φωνή τ'ς ακούω, (τρεις) την λαλίτσα της,
μόνο την φωνή τ'ς ακούω, την λαλίτσα της.
- 5 Αύριου βράδ' θε' να περάσω (τρεις) απ' την πόρτα της,
αύριου βράδ' θε' να περάσω απ' την πόρτα της,
 τριά πιτρούδια θα της ρίξω, (τρεις) τριά νουήματα,
τριά πιτρούδια θα της ρίξω, τριά νουήματα:
 τόνα είναι μαύρα μάτια, (τρεις) τ' άλλο φίλημα,
τόνα είναι μαύρα μάτια, τ' άλλο φίλημα
 και το τρίτο το πετρούδι (δεις)
και το τρίτο θα σι πάρου θα σε παντρευτώ. (δεις)

Translation

"Three pieces of grit"

- Everybody's loved in far away and foreign lands.
 But I, poor me (!), love someone in the neighbourhood.
 Haven't seen her for three years, haven't talked to her,
 I only hear her voice, her warble only.
- 5 Tomorrow night I'm passing by her door
 and I'll throw her three pieces of grit, three signs:
 one is for her dark eyes, the other one is for her kiss
 and the third one it's a promise for marriage.

82. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΝΤΟΥΚΟΥΣ¹

Ερωτικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης²
 [γ. 1916, Αναστασιά]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 6-4-1991

Love song - Emmanuil Pappas
 Sung by Athanasios Georgitzikis
 [b. 1916, Anastasia]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 6, 1991

Δώριος (Dorian) [S. T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 126 \approx 144$ Κ.12.Π. 8.

τί θα γί-νω 'γώ με σέ-να Πα-
 να-γιώ-τη μου, μού 'χεις φά-ει τη
 ζω-ή μου και τη νιό-τη μου.
 (Φρύγιος Phrygian)
 Τρί-α χρό-νια μ'έ-χεις σκλά-βα και με
 τυ-ρα-ννείς. Σε κα-τά-λα-βα
 βρε ψεύ-τη πώ-ς δε με πο-νείς, με
 πο-νείς.

¹ Σουντούκος = αλήτης, ανάποδος, κατεργάρης, ψεύτης.

² Ο Αθανάσιος Γεωργιτζίκης «έμαθε» το τραγούδι όταν ήταν μικρός, από Νταρναχωφίτες συγγενείς του. Δεν μπόρεσα να διασταυρώσω το τραγούδι ούτε στα Νταρναχωφίτια ούτε στα γειτονικά χωριά [Αναστασιά, Αγριανή κ.λπ.].

Τι θα γίνω 'γώ με σένα
Παναγιώτη μου,
μού 'χεις φάει τη ζωή μου
και τη νιότη μου.

5 Τρία χρόνια μ' έχεις σκλάβο | (δίσ)
και με τυραννείς. |
Σε κατάλαβα βρε ψεύτη | (δίσ)
πως δε με πονείς. |

Μα η μάνα μου να ξέρεις | (δίσ)
πια θα σου το πει
πούσαι ψεύτης και σουντούκος
και δε θα ντραπεί. |

Translation

"Panagiotis the liar"

What am I gonna do with you
Panagioti, my beloved?
You have ruined my life
have destroyed my charming youth.

5 For three years I've been your servant
like a slave being tortured by you.
But now I've seen through you, you liar,
that you feel no pity for me.

10 So, my mother, you ought to know,
will come and punish you,
'cause you are a liar and a twister.
Hence, she's feeling not ashamed.

VI. ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Ι] ΤΗΣ ΠΡΟΞΕΝΙΑΣ
[Matchmaking song]

83. ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΑΣ ΖΗΤΟΥΝΕ

Της προξενιάς - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Matchmaking song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding- Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Ιώνιος τετράχορδο (Ionian tetrachord) [S. T. sol (IV d.)]

M.M. $\text{♩} = 152 \approx 160$

Κ.13.Π. 9.

Προ- ξε- (νε)- νη- τά- δες (ν)α- ρα- δούν 'πό μέ-
σ'α- πό τα Σέ- ρρας, προ- ξε- νη- τά- δες (ν)α- ρα-
δούν 'πό μέ- σ'α- πό τα Σέ- ρρας,

~~Βαθμιαία γίνεται έτσι:~~

(.)

	Προξε(νε)νητάδες (ν)αραδούν		
	'πό μέσ' από τα Σέρρας,		(δισ)
	την κο(νό)ρη μας ζητούσανε,		
	την κόρη μας ζητούνε·		(δισ)
5	πατε(τε)ρας της την έδινε,		
	μανά της δε τη δίνει·		(δισ)
	μανά(να) της κι αν την έδινε		
	τ' αδέρφια τ'ς δε τη δίνουν·		(δισ)
	τη δίνει(νει) ο πατέρας της		
10	εννιά χιλιάδες γρόσια ¹ ,		(δισ)
	τη δίνει(νει) κι η μανούλα της		
	ιννιά μουλάρια προίκα,		(δισ)
	τη δί(νι)νουν και τ' αδέρφια της		
	ένα αμάξι φορτουμένο,		(δισ)
15	τη δί(νι)νει κι η μανάκα ² της		
	τριά 'σημένια μήλα,		(δισ)
	σίντας ποθεί τη μάνα της		
	να παίζει με τα μήλα.		

Translation

"They're asking for our daughter"

	Matchmakers come one after the other
	from Serres
	they were asking for our daughter,
	they're asking for our daughter,
5	her father gave her to marriage,
	her mother doesn't;
	and if her mother gave her,
	her brothers don't;
	her father gives to marriage
10	nine thousand grosia,
	her mother gives her too
	nine mules loaded with dowry,
	her brothers give her too
	a loaded carriage,
15	and her grandmother gives her
	three silver apples
	when she misses her mother
	to play with the apples.

¹ Γρόσι [από το τουρκ. γκουρούς, νόμισμα] = με 1/100 της τουρκικής λίρας.

² Μανάκα, μάκα, μανίτσα, μανιά = γιαγιά.

ii) ΣΤΗΝ ΑΡΡΑΒΩΝΑ
[Betrothal]

84. ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ

Της αρραβώνας - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Engagement song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding- Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Ιωνικός (Ionian) [T. - sib]

M.M. (♩ = 264) Κ.13.Π. 8.

Μα- τα- ριά μας, 'πό 'πό 'δώ μα- νά μ'

Φρύγιος (Phrygian) [T. - re]

'πό 'δώ, πε- ρά- σαν τρεις αε- τοί

τοί

(σ)

	'Πό 'δώ μανά μ'π' το σπίτι μας	
	κι απ' τη κληματαριά μας,	
	'πο 'δώ μανά μ' 'πό 'δώ,	
	περάσαν τρεις αετοί	
	<u>'πο 'δώ περάσαν τρεις αετοί</u>	
	και τρεις καλοί λεβέντες:	(δισ)
5	ένας μανά μ' ένας με μήλο με βαρεί	
	<u>ένας με μήλο με βαρεί</u>	
	κι άλλος με πορτοκάλι:	(δισ)

ο τρί-μανά μ' ο τρί-τος,
 ο τρίτος ο μικρότερος
 με ρίχνει δαχτυλίδι' (δισ)
 το δα-μανά μ' το δα-χτυλίδι το φορώ
 το δαχτυλίδι το φορώ (δισ)
 10 στο μικρο δάχτυλό μου
 αυτή μανά μ' αυτή είναι η αρραβώνα μου
 αυτή είναι η αρραβώνα μου
 και η καλή μου τύχη. (δισ)

Translation

"The engagement ring"

This way mother by our house
 and by our vine-arbour
 three eagles came by,
 three brave handsome men;
 5 one of them threw me an apple,
 the other one an orange;
 and the third one, the youngest one,
 throws me a ring.
 I wear the ring
 10 in my little finger
 this mother is
 my emgagement;
 it's my good luck.

85. ΠΑΗΣΑ 'ΔΩ, ΠΑΗΣΑ 'ΚΕΙ

Της αρραβώνας - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα] και Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία¹ :
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 11-4-1991

Engagement song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma] and Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding- Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 11, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 192$ Κ.16. Π. 2.

Πά- η- σα 'δω, πά- η- σα

¹ Το τραγούδι έχει αποδοθεί σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία από τη 2η εκτέλεση.

'κεί, μέ- σ' σι πι- ρι- βό- λι
 ρί- χτη- κα,
 ρί- χτη- κα,

- Πάησα 'δώ, πάησα 'κεί,
 μέσ' σ' πιριβόλι ρίχτηκα, (δισ)
 βρήκα δέντρο φουντωτό, (δισ)
 κι έπίσα να κοιμηθώ (δισ)
 5 ήρθι η μάνα μ' κι μι ξύπνησε (δισ)
 - «Πούσαν γιέ μ', πούσαν χρυσέ μ',
 πόν' τα δαχτυλίδια σου
 και τα σκουλαρίκια σου;»
 - «Τάδωσα στην αγάπη μου
 10 να τα φορεί, να τα χαρεί (δισ)
 ώσπου νάρθει η Κυριακή».

Translation

"I walked here, I walked there"

- I wander here, I wander there,
 I ended up in an orchard.
 I found a bushy tree,
 laid down and went to sleep;
 5 my mother came woke me up;
 - "Where have you been my son, where have you been my darling,
 what's happened to your rings
 and to your earrings?"
 - "I gave them to my loved one
 10 to wear them and feel happy
 until Sunday comes."

iii] ΣΤΟ ΓΑΜΟ
[Nuptial]

86. ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ

Του γάμου - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 5-6-1991

Wedding song - Agio Pnevma
Sung by Katina Tatsi [b. 1921,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding- Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: June 5, 1991

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. ♩ = 42 ≈ 46 K.16. I. 7.

« Τί σα-ς έ- κα- μα
μα- ρί συ- ντρο- φι- σε- ς μου,
τί σα-ς έ- κα- μα και
δεν με θέ- λε- τε; »

- «Τι σας έκανα μαρί συντροφίσεσ μου,
τι σας έκαμα και δεν με θέλετε;» (δισ)
- «Τι είν' το χείλι σου κορή μου πράσινο,
πράσινο και κί- κορή μου κί- τρινο²;»³

¹ Στο τέλος, όπου υπάρχει mib - Φρύγιος [In the end where there is mib available - Phrygian].

² Συναντάται παραλλαγή του τραγουδιού με τη χρησιμοποίηση της λέξης «χαμοκίτρινο» αντί για «κίτρινο» [χαμοκίτρινο = χλωμό κίτρινο].

³ Η κυρία Τάτση δε θυμόταν παρακάτω το τραγούδι.

Translation

“Song of the dowry”

- “What have I done to you my girlfriends,
what have I done and you want me no more?”
- “Why is your lip my girl green,
green my girl and yellow?”

Σημείωση: Η παρακάτω παραλλαγή παρουσιάζει ομοιότητα ως προς το ποιητικό της κείμενο, γι' αυτό και παρατίθεται.

Όντας αξιώνουν την προίκα

(Αγ. Πνεύματος - Χειρόγραφο: Α. Ψαθά)

«Τ' είν' τα χείλη σου κουρή μου κίτρινα
κίτρινα πράσινα αλικοβαμένα
μήνα αρρώστησες μήνα θερμάθηκες;»
«Θέλω να στο πω μπέη μ' κι αντρέπομαι».
«Πες μου το κουρή μ' και μην αντρέπεσαι».
«Πανάθεμα μπέη μου τη μάνα μου
που μ' έστειλε μέσ' στο περιβόλι μας
να κορφολογήσω το βασιλικό
το βασιλικό το δεντρολίβανο
κ' έπεσ' ένας κλώνος και με βάρεσε
και με βάρεσε και με θανάτωσε».

[Γ. Καφταντζή, Τα δημ. τραγ. του Ν. Σερρών,
Το Σάββατο, Α' Επιθαλάμια, σ. 127]

Translation

“When they require a dowry”

[Agio Pnevma - Manuscript A. Psathas]

“Why are your lips, my girl, yellow
yellow greenish dark red tinted,
perhaps you've fallen ill, perhaps you have fever.”
- “I want to tell you, my bey, but I feel ashamed.”
- “Tell me, my girl, and don't feel ashamed.”
- “Damn my mother, my bey,
for sending me to the orchard,
to pick basil leaves,
basil and rosemar,
a branch fell down and hit me hard,
hit me hard and killed me.”

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΟΛΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Α΄

87. ΤΗΣ ΛΥΓΕΡΗΣ ΤΟ ΦΟΡΕΜΑ

Του γάμου [κατά το στόλισμα της νύφης] -
Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1975

Wedding song - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892,
Emm. Pappas]
George Kafantzis' file
Decoding- Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

Harmonic Dur¹ [S. T. - Ia (V d.)]

M.M. ♩=120 *Rubato* K. 5. I. 1.

της λυ-γι-ρή-ς του φό-ρι-μα
της λυ-γι-ρή-ς του φό-ρε-μα
τη-ς νύ-φης το φου-στά-νι αχ της
νύ-φης το φου-στά-νι,

Της λυγίρης του φόριμα
της λυγίρης του φόρεμα
της νύφης το φουστάνι
αχ της νύφης το φουστάνι,
δέκα κουρίτσια τό 'ρραβαν, (δεις)
δεκαουχτώ ραφτάδες
αχ δεκαουχτώ ραφτάδες'
5 όλοι οι ραφτάδες έρραβαν (δεις)
όλ' ράφτουν κι όλ' μουλλώνουν
αχ όλ' ράφτουν κι όλ' μουλλώνουν'

¹ Χαμηλωμένη VI βαθμίδα [diminished VI degree].

- μόν' 'να μικρό ραφτόπουλο (δισ)
ράβει και δεν μουλλώνει
αχ ράβει και δεν μουλλώνει:
- «Φουστάνι μου λιανόραφτο (δισ)
10 και πυκνοτσιτισμένου
αχ και πυκνοτσιτισμένου,
πώς σ' έχου πάν' στα γόνατα, (δισ)
έτσ' νάχου την κυρά σου,
αχ έτσ' νάχου την κυρά σου:
όσα πλουμούδια κόρη μου (δισ)
έχει το φόριμά σου
αχ έχει το φόριμά σου,
15 τόσα νάνι τα χρόνια σου, (δισ)
τόσα κι τα καλά σου,
αχ τόσα κι τα καλά σου».

Translation

"The lissom girl's dress"

- The lissom girls' dress,
the bride's dress,
ten girls were making it,
eighteen tailors;
5 all the tailors were sewing,
all are sewing and lying low;
only a young tailor boy
keeps sewing and doesn't cringe:
- "My well-stitched dress
10 and with your so many creases,
the way I've got you on my knees
I wish I could have your lady;
as many trimmings my girl
your dress has got,
15 this long may your life be,
this many good things may you see."

B'

ΘΕΛΩ ΝΑ ΓΙΝΩ ΤΖΙΤΖΙΡΑΣ

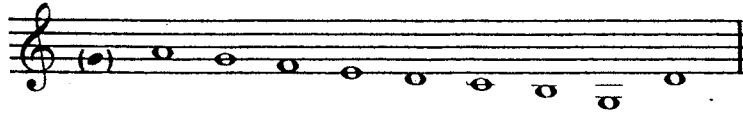
Του γάμου [κατά το στόλισμα της ύφης] - Wedding song - Neo Souli
Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944, Αγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944, Ag. Pnevma]
Recording - Decoding- Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Δώριος (Dorian)

M.M. ♩ = 64 Κ.Ι.Π. 1.

Θέ- λω να γί- νου τζί- τζι- ρας ν' α-
νέ- βω ν' α- νέ- βω στα πλα- τά- νια λα λα λα
λα ρα λα λα λα λα λα να βλέ- πω για
τις ό- μο- ρφες πώς ρά- πως ρά- φτουν τα
φου- στά- νια· λα λα λα λα λα λα λα λα ρα λα
λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα λα λα λα ρα λα λα λα λα

Θέλω να γίνω τζίτζιρας (δισ)
ν' ανέβω (δισ) στα πλατάνια,
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
να βλέπω για τις όμορφες (δισ)
πώς ρά- πώς ρά- φτουν τα φουστάνια:

λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα

- 5 Πέντε ραφτάδες έραφταν, (δισ)
ράφτου- ραφτού- νε και μουλλώνουν.
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
ράφτου- ραφτού- νε και μουλλώνουν
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
μόν' 'να μικρό ραφτόπουλο (δισ)
ράφτει ραφτεί και δε μουλλώνει
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
ράφτει ραφτεί και δε μουλλώνει
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
- «Φουστάνι μου λιανόραφτο (δισ)
10 και πυ- και πυ- κνοτσιαντισμένο,
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
και πυ- και πυ-κνοτσιαντισμένο
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
να σ' είχα λέει προυσκέφαλο (δισ)
και την (δισ) κυρά σου στρώμα
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα
και την (δισ) κυρά σου στρώμα
λα λα λα λα ρα λα λα λα λα λα

Translation

"I wish I were a cicado"

- Want to become a cicado
to climb on plane trees,
to have a look at pretty maid's
and how they sew dresses.
5 Five tailors were sewing,
they're sewing and they're cringing;

- only a young boy, tailor boy,
 keeps sewing and doesn't cringe;
 - "My well sewn dress
 10 and densely stitched,
 I wish you were my pillow
 and your lady as my mattress."

Γ'

ΜΑΡΘΟΥΔΑ

Του γάμου [κατά το στόλισμα της νύφης] - Wedding song - Pentapolis

Πεντάπολις

Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,

Πεντάπολη]

Καταγραφή - Σημειογραφία¹ :

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,

Pentapolis]

Recording - Decoding- Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 14, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩=60 *Rubato* K. 6. 1. 3.

Μα- ρθού- δα μ' ε- δώ, Μα- ρθού- δα μ' ε- κεί,
 Μα- ρθού- δα μ' για ε- λα γρή- γο- ρα.
 Ελεύθερου ρυθμού (Free)
 γρή- γο- ρα κι α- γά- λι α- γά- λι- α
 ω- ρέ γαί- τα- νί- τσι μου
 μπλι- γμέ- νου.

¹ Η καταγραφή του τραγουδιού σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία έγινε από τη 2η εκτέλεση.

- Μαρθούδα μ' εδώ, Μαρθούδα μ' εκεί,
Μαρθούδα μ' για έλα γρήγορα γρήγορα
κι αγάλι' αγάλια
ωρέ γαϊτανίτσι² μου μπλιγμένου.
Φουστάνι μου κι *α(ι)μάν* γκελ *αίμάν*
φουστάνι μου λιανόραφτο
- 5 *ερ* και πυκνοτσιτισμένο
ωρέ γαϊτανίτσι μου μπλιγμένου
πέντι ραφτά- κι *α(ι)μάν* γκελ *α(ι)μάν*
πέντι ραφτά- δεσ τόρραβαν
ερ και δέκα μαθητάδισ,
ωρέ γαϊτανίτσι μου μπλιγμένου:
μόν' 'να μικρό κι *α(ι)μάν* γκελ *α(ι)μάν*
μόν' 'να μικρό ραφτόπουλο
έραβε και τραγουδούσε,
ωρέ γαϊτανίτσι μου μπλιγμένου:
- 10 - «Πώς σ' έχω απάν' κι *α(ι)μάν* γκελ *α(ι)μάν*
πώς σ' έχω απάν' στα γόνατα,
ερ νάχα και την κυρά σου
ωρέ γαϊτανίτσι μου μπλιγμένου».

Translation

"Marthouda"

- My Marthouda's here, my Marthouda's there,
my Marthouda come over quickly
quickly and gently.
My dear tangled braid
- 5 My well-stitched dress
with your so many creases
five tailors were sewing it
and ten of their pupils
only a young tailor boy
- 10 alone was sewing and singing;
- "The way I've got you on my knees,
I wish I had your lady."

Refrain: My dear tangled braid

² Γαϊτάν (τουρκ.) = σιφίτι.

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ¹ [88-89]
[Wedding lamentations]

88. ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΜΟΥ

Του Γάμου - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944, Άγ.
Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Wedding song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b.1944,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding- Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. ♩ = 58 - 60 Κ. 3. 1. 2.

Φεύ- γω μα- νού- λα μ' αχ φεύ-
γω πά- ω στην ξε- νι- τειά, δώ- σε μου
την ευ- χή σου, αχ μά- να μ', πά-
ω στην ξε- νι- τειά. Μά- να μου τα
λου- λού- δια μου σου- χνά
να τα πο- τί-

¹ Τα τραγούδια αυτά τραγουδιούνται μετά από το στολισμό της νύφης, τη στιγμή κατά την οποία η νύφη βγαίνει από το σπίτι της και πηγαίνει στην εκκλησία για να τελεσθεί το μυστήριο του γάμου.

Τα νυφιάτικα τραγούδια, γεννημένα σε δύσκολους καιρούς [πεικίνδυνη συγκοινωνία, ελάχιστες ειδήσεις], τότε που ο χωρισμός της νύφης από τους σπιτικούς της ήταν γεγονός σκληρό, τα τραγούδια αυτά είναι συνηθέστερα λυπητερά, γι' αυτό και μερικά συγχέονται με τα μοιρολόγια και με τα τραγούδια της ξενιτιάς [για παράδειγμα αναφέρω το τραγούδι 89].

Τα τραγούδια αυτά [νυφιάτικα μοιρολόγια], τραγουδούσε παλαιότερα η ίδια η νύφη ή οι φίλες της που την «έντυναν νύφη». Τώρα πλέον δεν τραγουδιούνται. Τα τραγούδια 88 και 89 που στάθηκαν τυχερή και κατέγραφα, είναι ακόμη ζωντανά στη μνήμη των δύο τραγουδιστών.

ζει-ς μά-να μου γλυ-κειά.
 Α-φή-νω στη μά-νού-
 λα μου τρι-α γυα-λιά

Φεύγω μανούλα μ' αχ φεύγω
 πάω στην ξενιτειά,
 δώσε μου την ευχή σου,
αχ μάνα μ',
 5 πάω στην ξενιτειά.
 Μάνα μου τα λουλούδια μου
 συχνά να τα ποτίζεις
μάνα μου γλυκειά. (δισ)

Αφήνω στη μανούλα μου
 τρία γυαλιά φαρμάκι
μάνα μου γλυκειά: (δισ)

10 τόνα να πίνει το πρωί,
 τ' άλλο σ'άν κοιμάται,
μάνα μου γλυκειά, (δισ)

το τρίτο το φαρμακερό
 να πίν' όταν με θ'μάται
μάνα μου γλυκειά
να πίν' όταν με θ'μάται.
 Φεύγω, έχε γεια.

Translation

"Mother, my flowers"

I'm leaving mother,
 I'm leaving to far away lands,
 give me your blessing,
 I'm going far away, I'm leaving.
 5 Mother, my flowers
 water them often.
 I leave to you, mother

- three bottles of bitterness;
 the first to drink from in the morning
 10 the other when she goes to bed,
 the third and most bitter
 to drink from when she remembers me.
 I'm leaving, farewell.

89. ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Του γάμου - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 10-5-1991

Wedding song - Agio Pnevma
 Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding- Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 10, 1991

Hidjas [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. $\text{♩} = 48 \approx 52$ Rubato Κ.16. Π. 1.

Α φή- νω γεια τη
 γει- το- νιά κι ό- λα τα πα-
 αχ κι ό- λα τα πα-
 λλη- κά- ρια, μά- να
 λλη- κά- ρια, μά- να
 μου ε- γλυ- κειά, φεύ- γω μα- νού- λα
 μ' ε- χε γεια
 μου φεύ- γω, αχ πά- ω στήν
 ξε- νι- τειά' δώ- σε μου

την ευ- χή σου αχ δε θα με

βλέ- πει- ς πια. Τρα λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα λα, λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα.

λα

- 5
- Αφήνω γεια τη γειτονιά
 κι όλα τα παλληκάρια,
μάννα μου γλυκειά,
αχ κι όλα τα παλληκάρια:
μάννα μ' έχε γειά.
 Φεύγω μανούλα φεύγω,
 αχ πάω στην Ξενιτειά:
 δώσε μου την ευχή σου,
 αχ δε θα με βλέπεις πια.
Τρα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα λα,
λα λα λα λα λα
λα λα λα λα λα
λα.
 Σ' αφήνω γεια μανούλα μου
 τρία γυαλιά φαρμάκι
μάννα μ' έχε γεια
αχ τρία γυαλιά φαρμάκι
μάννα μου γλυκειά.
- 10
- Δώσι μου την ευχή σου,
 αχ δε θα με βλέπεις πια:
 φεύγω μανούλα μου φεύγω,
 αχ πάω στη Ξενιτειά.
Τρα λα...

- Τόνα να πίνεις το πρωί,
τ' άλλο το μεσημέρι,
μάννα μου γλυκειά,
αχ τ' άλλο το μεσημέρι,
μάννα μ' έχε γεια.
- 15 Δώσι μου την ευχή σου,
αχ μανούλα μου γλυκειά.
Τριά λα ...

Το τρίτο το φαρμακερό,
αυτό να πιεις το βράδυ
μάννα μου γλυκειά,
αχ αυτό να πιεις το βράδυ,
μάννα μ' έχε γεια.

Translation

"Bride's song"

- I bid farewell to the neighbourhood
to all the young men as well,
dear mother,
to all the young men.
Goodbye mother, I'm leaving
I'm going to foreign lands;
5 give me your blessing,
you will not see me any more.
I'm leaving to you, dear mother,
three bottles of bitterness.
Give me your blessing mother,
10 you will not see me any more,
I'm leaving to foreign lands.
The first to drink from in the morning,
the other one at noon.
Give me you blessing
my sweet dear mother.
15 The third one the most bitter
drink from it at night;
farewell my mother.

Refrain: My sweet dear mother,
farewell my mother.

90. ΜΙΑ ΟΡΦΑΝΗ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ

Του γάμου - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Κυριάκος Γκόγκας [γ. 1926,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Wedding song - Neo Souli
 Sung by Kyriakos Gogas [b. 1926,
 N. Souli]
 Recording - Decoding- Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Harmonic Dur¹

M.M. ≈ 33 K. 9. I. 5.

Μια ο-ρφα-νή πα-ντρεύ-ι-τι την Κυ-ρια-κή το γιό-μα· δεν έ-χει μά-να να να τη-ν δει

¹ Ελαττωμένη VI βαθμίδα [Diminished VI degree].

Μια ορφανή παντρεύετι
 την Κυριακή το γιόμα'
 δεν έχει μάνα να την δει (δεις)
 γονιό να καμαρώσει,
 5 μόνον τα δυο αδέρφια της (δεις)
 στέκουν και καμαρώνουν:
 - «Πού είσαι μάνα να μας δεις, (δεις)
 Σουλτάνα μας παντρεύετι!»

Translation

"An orphan girl is getting married"

An orphan girl is getting married
 this Sunday evening;
 she's got no mother to see her,
 no father to feel proud,
 5 only her two brothers
 stand and take pride:
 - "Where are you mother to see,
 our Sultana is getting married."

91. ΟΝΤΑΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΟ ΓΑΜΠΡΟ

Του γάμου - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 9-6-1991

Wedding song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding- Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: June 9, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - Ia (V d)]

M.M. ≈ 52 K.16. I. 8.

Μια φο- ρά ει-

είν' η λε-
βε-
ντιά,
α- χ μια φο- ρά
εί- ναι τα τα νιά-
νιά- τα'

- Μια φορά είν' η λεβεντιά,
αχ μια φορά είναι τα τα νιάτα'
λιβέντιψα κι κι 'γώ 'ρφανός,
αχ μαζί με τ'ς λιβεντάδες'
5 με ζούλιψαν οι άρχοντες
αχ κι όλοι οι κοτζιαμπασήδες'
με ζούλειψε κι η μάνα μου
αχ και θέλει να με με διώξει.
- «Διώξεις με μάνα μ', διώξεις με
10 αχ πολύ μακρυά στα στα ξένα'
ξένις θα κάνω αδερφές,
αχ ξένις και παραμάνες,
ξένις θα πλέν' τα τα ρούχα μου,
αχ ξένις και τα λινά μου'
15 τα πλένουν μια, τα τα πλένουν δυο,
αχ τα πλένουν τρεις και πέντι
κι από τις πέντι κι ύστερα
αχ τα ρίχνουν στο πο(πο)τάμι».
- «Πάρι ξέني μ' τα τα ρούχα σου
20 και τράβα στο κα (κα) λό σου».

Translation

"When they change the bridegroom"

Handsome comes only once,
youth comes only once too;
I grew up as an orphan and became a handsome youth
among the other handsome men;

- 5 the noble men envied me
and all the village elders;
my mother envied me too
and wants me leave away.
- "I'll leave, mother, I'll leave,
10 I'll go far away to foreign lands.
I'll have strangers as my sisters,
strangers as my nannies,
strangers will wash my clothes,
strangers will wash my linens;
15 they wash them once, wash them twice,
wash them three and five times,
and, after that,
they throw them in the river."
- "Take stranger your clothes
20 and go on your own way. Take care."

92. ΟΙ ΦΙΛΟΙ

Του γάμου - Πεντάπολις
Τραγ.: Γρηγόρης Ζαγόρας [γ. 1910,
Πεντάπολη]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Wedding song - Pentapolis
Sung by Grigoris Zagoras [b. 1910,
Pentapolis]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 14, 1990

Υποφρύγιος (Hyrophrygian)

M.M. ♩ = 58 *Rubato* K. 6. I. 4.

Ερ' φί- λαι μ' κα- λω
κα- λω-
σο- ρί- σα-
τε, φί- λαι μ'

κι α- γα- πη- μέ-
νοι· «Να ζή- σου-
ve.»

Ερ' φίλοι μ' καλω- καλω- σορίσατε,
φίλοι μ' κι αγαπημένοι·
- «Να ζήσουνε.»

5 Ερ' θα κάνω γάμο (νι) γάμο και χαρά
κι (ν) ταραχή μιγάλη·
- «Να ζήσουνε.»

Ερ' θα καλέσω τα χίλια αντρόγυνα,
τριακόσιες παντρισμένες·
- «Να ζήσουνε.»

10 Θα σφάξω τα σαράντα αρνιά,
τα δεκαοχτώ κριάργια,
- «Να ζήσουνε.»

Translation

"Friends"

My friends, you're welcome,
my dear friends;
- "May they live happily."

5 I'll have a wedding, wedding and joy,
a great feast;
- "May they live happily."

I'll invite a thousand married couples
three hundred married women;
- "May they live happily."

10 I'll butcher the forty lambs,
the eighteen rams;
- "May they live happily."

Refrain: May they live happily

93. ΣΗΜΕΡΑ ΓΙΑΝΝ'Σ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ

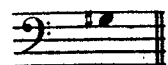
Του γάμου - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927, Άγ.
 Πνεύμα], Χρυσούλα Αρναούτογλου
 [γ. 1943, Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Wedding song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927, Ag.
 Pnevma], Chrisoula Arnaoutoglou
 [b. 1943, Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Μιξολύδιος (Mixolydian) [S. T. - mi (II d.)]

M.M. (♩ = 276) K.14. I. 2.

Σή- μι- ρα Γιάνν'ς, ση- μι- ρα Γιάνν'ς πα-
 ντρεύ- ι- τι, σή- μι- ρα κά- νει γά-
 μο με πα- πά και με κου- μπά- ρο.

Σήμερα Γιάνν'ς, σημίρα Γιάνν'ς παντρεύετι,
 σημίρα κάνει γάμο
 με παπά και με κουμπάρο. (δισ)
 Όλον τον κό- (δισ) -σμο κάλισε (δισ)
 5 κι όλη την οικουμένη
 τι κακό 'παθις καύμένη' (δισ)
 μόν' τ'ν Αρετή (δισ) δεν κάλισε, (δισ)
 την παλιά του φιλινάδα,
 την παλιά του την κουμπάρα.

Translation

"Today John is getting married"

Today John is getting married,
today is day of happiness today is nuptials' day
with the blessings of a priest, with a best man as well.
He's invited everybody,
5 the whole world,
what misfortune has come upon you, poor woman;
only Areti he hasn't invited,
his ex - girlfriend,
his ex - best woman (!)

iv] ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΓΑΜΟ
[Returning to the paternal home after the wedding]

A'

94. Ο ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑ

Στον αντίγαμο - Νέο Σούλι

Neo Souli

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944, Άγ.
Πνεύμα]

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ε. Hatzidimitriou

Ημ. καταγραφής: 7-11-1990

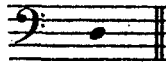
D. of rec.: Nov. 7, 1990

Δώριος (Dorian)

M.M. ♩=52 Molto rubato

Κ.1. Π. 9.
Κ.2. Ι. 1.

Ο- ντά 'μαν νιος κι ε- λεύ- θε- ρο- ς ό- ντά 'μαν πα- λλη- κά- ρι, βα- ρειά 'δι- κιά με

- Οντά 'μαν νιός κι ελεύθερος, οντά 'μαν παλληκάρι,
 βαρειά 'δικιά με ρίξανε (δισ) πως φίλησα (ν) κοράσι'
 στην φυλακή με ρίξανε (δισ) να κάνω τριάντα μέρες.
 (Μ) και παραπέσαν τα κλειδιά (δισ) και κάνω τριάντα χρόνια.
 5 Μια Κυριακή και μια Λαμπρή (δισ) και μια έμορφη μέρα,
 θυμήθηκα τα νιάτα μου (δισ) και την παλληκαριά μου'
 με πήρε το παράπονο (δισ) και το βαρύ το κλάμα
 (Μ) και αρχίησα να τραγουδώ (δισ) της φυλακής τα πάθη:
 - «(Μ) μπιζέρησα¹, βαρέθηκα (δισ) στην φυλακή να λιώνω'
 10 (μ) γίν' καν τα νύχια μ' τρεις π'θαμές (δισ) και τα μαλλιά μου πέντε
 πορτοκαλίτσα έσπειρα (δισ) στις φυλακής την πόρτα
 και πορτοκάλια έφαγα (δισ) και λευτεριά δεν είδα».
- Βασιλοπούλα τ' άκουσε (δισ) από ψηλό παλάτι² ».
- «Ποιος είναι αυτός που τραγουδεί (δισ) στις φυλακής την πόρτα;
 15 Για φέρτε τον να τον ιδώ, (δισ) να τον καλοκοιτάξω,
 να τον χαρίσω εννιά χωριά (δισ) και δεκαπέντε κάστρα».
- «Δεν θέλω εγώ τα εννιά χωριά, (δισ) τα δεκαπέντε κάστρα,
 μόν' θέλω το κορμάκι σου (δισ) να πέφτω ν' αγκαλιάζω».
- «Σώπα, σώπα λεβέντη μου (δισ) και μην το δευτερώνεις,
 20 να μην σ' ακούσει ο βασιλιάς, (δισ) μαζί θα μας κρεμάσει».
- «Ας μας κρεμάσουνε μαζί!».

Translation

"The prisoner and the princess"

- When I was young and free, when I was just a bully
 unfair I was accused for kissing a girl, trully;
 they threw me in prison thirty days to do
 and the keys got lost and thirty years I'm doing.
 5 One Easter Sunday, one beautiful, glorious day,
 I remembered my youth and my gallantry.
 I felt sad and cried out

¹ Μπιζέρησα = βαρέθηκα, κουράστηκα.

² Αντί της λέξης «παλάτι» χρησιμοποιείται σε παραλλαγές του τραγουδιού και η λέξη «σαράι» (= παλάτι).

- and started to sing my suffering in prison;
 - "I'm tired of prison, I'm languished, I can't get any more,
 10 my nails are three fingerspans long and my hair five;
 I sowed a little orange tree by the prison gate
 and ate oranges, but never saw freedom."
 A princess heard it high from the eminent palace.
 - "Who's this man singing at the prison gate?
 15 Bring him to me to see him, to have a good look at him,
 to offer him nine villages and fifteen fortresses."
 - "I don't want the nine villages, the fifteen fortresses,
 I'm longing for your body just, I'm lusting to embrace it."
 - "Hush, hush my brave youth, do not say it again,
 20 for if the king hears you, he'll hang us together."
 - "Let them hang us together."

B'

ΟΝΤΑ 'ΜΑΝ ΝΙΟΣ ΚΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Στον αντίγαμο - Νέο Σούλι

Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
 Ν. Σούλι], Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Αγ. Πνεύμα], Δημήτρης Αγοράκης [γ. 1941,
 Ν. Σούλι], Σωκράτης Γκόγκας¹ [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Neo Souli

Sung by Theophanis Avocatos [b. 1933,
 N. Souli], Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma], Dimitris Agorakis [b. 1941,
 N. Souli], Socrates Gogas [b. 1936,
 N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. =140 Κ.10.Π. 3.

Ο- ντά 'μαν νιό- ρο- σ, (μ)κι ό- ντά 'μαν πα- λλη- (μ) κά- ρι, βα- ρεία

¹ Ο Σωκράτης Γκόγκας είναι ψάλτης του χωριού.

'δι- ι- κιά
μου
ρι- ξα- (v) α- νε

- Οντά 'μαν νιός κι ελεύθερος
κι οντά 'μαν παλληκάρι,
βαρειά 'δικιά μου ρίξα(ν)ανε (δισ)
πως φίλησα (v) κοράσι.
- 5 Στην φυλακή με ρίξανε (δισ)
να κάνω τριάντα μέρες
(μ) και τα κλειδιά παρέπεσαν
ωρέ και τα κλειδιά ωρέ παρέπεσαν
(μ) και κάμω τρία² (μ) χρόνια
και τα κλειδιά (μ) και τα κλειδιά παρέπεσαν
(μ) και κάνω τριάντα χρόνια.
- 10 Γίν'καν τα νύχια μ' δυο π'θαμές (δισ)
(μ) και τα μαλλιά μου πέντε πήχες³.
Με πήρε το (δισ) παράπονο
(μ) και το βαρύ το κλάμα
κι αρχίνησα να τραγουδώ (δισ)
τα κλέφτικα τραγούδια.
- 15 Βασιλοπούλα (v) τ' άκουσε
(v) από ψηλό σαράι'
«Ποιος είναι αυτός (μ) αχ αχ,
ποιος είναι α(ι)φτός που τραγου(η)δεί
ποιος είναι αυτός που τραγουδεί
στης φυλακής τα παραθύρια;

² Αντί «τριάντα».

³ Συναντάται και η παραλλαγή του στίχου: «και τα μαλλιά τρεις πήχες».

- Για φέρτε τον να τον ιδιώ να τον ιδιώ
 20 (μ) και να τον εμιλίσω,
 να τον χαρί- να τον χαρί- σω εννιά χωριά (μ)
 τα δεκαπέντε ντέρβια⁴ ;»
 - «Δεν θέλω ιγώ (μ) αχ αχ δεν θέλω ιγώ
 τα ιννιά χωριά (μ), τα δεκαπέντε ντέρβια,
 25 αχ μόν' θέλω την (μ) αχ αχ, αχ,
 μόν' θέλω ωρέ την μεσίτσα σου
 ωρέ να σφίξω, ν' αγκαλιάσω».
 - «Δεν είσαι βα- (μ) ά(ι)χ, αχ, αχ,
 (μ) δεν είσαι βα-σιλό(ι)παιδο
 να σφίξεις, ν' αγκαλιάσεις μόν' ιμένα».
 - «Σώπα, σώπα λεβέντη μου
 και μην το δευτερώνεις,
 μην μας ακούσει ο βασιλιάς,
 μαζί θα μας κρεμάσει».

Translation

"When I was young and free"

- When I was young and free,
 when I was just a bully,
 great injustice was done to me
 for kissing a girl, trully.
 5 I was thrown in prison
 thirty days to do
 but the keys got misplaced
 and three years I'm doing.
 My fingernails grew two spans long
 10 and my hair five pyhes.
 And I felt grieved
 and bitter tears I wept.
 So, I started to sing
 songs of the klephts.
 15 A princess heard it out
 from a seraglio in heights:
 - "Who's that man
 singing
 at the prison's windows?
 Bring him for me to see,
 20 to talk to him and offer him
 nine villages and fifteen pasageways."
 - "I don't want
 the nine villages, the fifteen passageways,
 I just want your petite waist
 25 to hold tight, to embrace."
 - "You're not a king's son,

⁴ Ντερβέτι (τουρκ.) = δρόμος, πέρασμα, στενοποριά βουνού.

30 to hold tight, to embrace only me."
 - "Hush, hush my young brave man
 and don't say it again,
 'cause the king should hear you
 he'll hang us together."

Γ'

ΜΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΙ ΚΙ ΕΝΑ ΣΑΒΒΑΤΟ ΒΡΑΔΥ

Στον αντίγαμο - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωκράτης Γκόγκας¹ [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Neo Souli
 Sung by Socrates Gogas [b. 1936,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian)²

M.M. ♩ = 40 ≈ 42 Κ.9.1.4.

Μια Κυ- ρια- κή πρω- τή
 πρω- τή α-
 α- χ κι έ-
 να Σα- ββά- το βρά-
 α-
 δυ, με πή- ρε

¹ Ο Σωκράτης Γκόγκας είναι ψάλτης του χωριού.

² Αιολικός με Φρύγια κατάληξη (mib - re) [Aeolian with Phrygian conclusion (mib - re)].

κι έ- να Σα- ββά- το βρά-
 δυ, με πή- ρε το α-
 χ με πή- ρε
 το με πή- ρε το
 πα- ρά- πο-
 νο

vo

vo

- Μια Κυριακή πρωί πρωί
 κι ένα Σαββάτο βράδυ,
 με πήρε το αχ
 με πήρε το (δεις) παράπονο
 με πήρε το παράπονο
 και η μεγάλη λύπη
- 5
 κι αρχίησα (τρεις) να τραγουδώ
 κι αρχίησα να τραγουδώ
 της Κύπρος μας τα πάθη.
 Κυπριωπού- (α) -Κυπριωπού- Κυπριωπού- λα με άκουσε
 Κυπριωπούλα με άκουσε
 μακριά απ' το νησί της.
 - «Ποιος είναι αυτός αχ ποιος είναι αυτός
 ποιος είναι αυτός που τραγουδεί (δεις)
- 10
 κι λέγει το τραγούδι;
 Αν είναι Τού- (α) -αν είναι Τού- αν είναι Τού- ρκος σφάξτε τον,
 αν είναι Τούρκος σφάξτε τον,
 Αμερικάνος να τον φάγω
 κι αν είναι (α) κι αν είναι Ε- κι αν είναι Ε- λληνόπουλο
 κι αν είναι Ελληνόπουλο,
 άντρα για να τον κάνω».

Translation

"Young Cypriot girl"

One Sunday early morning
and one Saturday evening,
grief I felt
and great sadness;
5 and started to sing
the suffering of our Cyprus.
A young Cypriot girl heard me
away from her island:
- "Who's this singing,
10 singing this song?
Butcher him if he's a Turk,
if he's American bring him to me to perish,
but if he's a Greek man,
I'm going to take him as my husband."

VII. ΠΑΙΔΙΚΑ
[Children songs]

95. ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

Παιδικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 10-6-1991

Child's song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: June 10, 1991

Μιξολύδιος (Mixolydian)

M.M. $\approx 80 \approx 92$ Κ.16. Π. 7.

Ε-λα ύ-πνε πά-
ρε-το, πά- ρε-το
και κοί-μη-σέ
το, να
κοί-μά-ται σα-ν α-
ρνά-κ. Α-
χ νά-νι.

- Έλα ύπνε πάρε το,
 πάρε το και κοίμησέ το,
 να κοιμάται σαν αρνάκ'
Αχ νάνι.
- 5 Έλα ύπνε, έλα και πάρε το,
 πάρε το και πήγαινέ το
αχ νάνι αχ νάνι να κάν'.
 Πάρε το και πήγαινέ το
 στα όρη στα βουνά,
νάνι, νάνι, νάνι,
 να κοιμάται σαν αρνάκ'
αχ νάνι, νάνι
- 10 κι όπου το πονεί να γιάνει.

Translation

“Lullaby”

- “Sleep”, may it come and carry my baby away
 take him with lullabies,
 like an innocent lamb to fall asleep.
- 5 “Sleep” may it come, come and carry my baby away
 carry him and lead him
 carry my baby and lead him
 to mountains, to hills
 like an innocent lamb asleep to fall
- 10 and where it hurts to heal.

Refrain: “Nunie, nunie”

VIII. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

[Function songs of important social events or official ceremonies, celebrations or festivities]

ι) ΕΠΕΤΕΙΑ [96-105]
[Religious or public occasions]

96. ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Επέτειο - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Function song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

M.M. $\text{♩} = 96 \approx 120$ K. 2. 1. 2.

Σού-ρβα, σου- ρβα, πού- λλη 'γεια και που- λύ μπι- ρι- κέτ'.
Δός' κυ- ρά κα- ρύ- δια να ρί- ξου- με στα κε- ρα- μί- δια, να
δώσ' Θε- ός α- ρνού- δια, κα- τσ' κού- δια και μπό- λ'κα
γκου- λια- ρού- δια.

Σούρβα¹, σούρβα, πούλλη 'γεια
και πουλί μπιρικέτ'².
Δός' κυρά καρύδια
να ρίξουμε στα κεραμίδια,
5 να δώσ' Θεός αρνούδια,
κατσ'κούδια
και μπόλ'κα γκουλιάρουδια³.

¹ Σούρβα (από το λατ. sorbum) = μούσμουλο· Σούρβα λέγεται και η παραμονή της Πρωτοχρονιάς γιατί έδιναν σούρβα.

² Μπερεκέτι (τουρκ.) = ευφορία, αφθονία.

³ Γκουλιάρουδια = παιδάκια.

Translation

“St Vasil's song”

New Year, New Year, good health
and good harvest.
Give us, lady, walnuts
to throw on the tiled roof,
5 may God give lambs
and little goats
and plenty of children.

ΤΟ ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΠΟΚΡΗΣ [97]
[The three day period of Carnival]

97. ΚΟΥΣΑΣΙ¹ ΚΟΥΣΑΣΙ

Επέτειο - Άγιο Πνεύμα

The three day period of Carnical - Agio
Pnevma

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
Άγ. Πνεύμα]

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
Ag. Pnevma]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ε. Hatzidimitriou

Ημ. καταγραφής: 9-6-1991

D. of rec.: June 9, 1991

Κ. 16. Π. 3.

Πρώτ' ε- λιά, δευ- τέ- ρα στα κλα- δια΄

Πρώτη ελιά,
δευτέρα στα κλαδιά΄
φέτο ένας,
του χρόνου δυο΄
5 φέτο δυο,
του χρόνου τρεις.
Κούσσασι, κούσσασι γέρο,
να πάμε στ' άλας,
να γυρίσουμε από τ' άλας
10 και ο τάδε που αγαπά
να τ'ν πάρ'.
Κούσσασι, κούσσασι
γέρο, παπαγέρο,
θα πάμε στο άλας,
15 θα γυρίσουμε απ' το άλας,
θα πάρ'ς και συ τ' άλας
και ο τάδε την τάδε.

¹ Κούσσασι (από το κουσμάκι) = τρέχω - κουσί = τρέξιμο.

Translation

"Run run"

- First olive,
second on the branches,
this year one,
next year two;
5 this year two,
next year three.
- Run, run old man,
let's go to the salt,
when we come back from the salt
10 and Mr so-and-so who's in love
will take her.
- Run, run
old man,
we'll go to the salt
15 we'll come back from the salt,
you'll get the salt
and the so-and-so the so-and-so.

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ [98, 99, 100]
[On the day of the resurrection of Lazarus]

98. ΣΤΗΝ ΚΥΡΑ

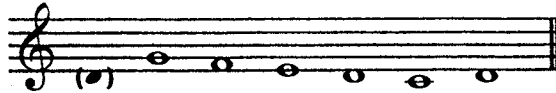
Επέτειο - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 9-6-1991

Calendar song - Agio Pnevma
Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: June 9, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. t. - sol (IV d.)]

M.M. $\text{♩} = 120$ Κ.16.Π.4.

Μαν- α- ρχό- νος με την α- ρχό- ντι- σα
μαν- α- ρχό- νος με την α- ρχό- ντι- σα, στη σκά-

- Μαναρχόνος¹ με την αρχόντισσα (δισ)
στη σκάλα κουβεντιάζουν. (δισ)
Μαρ' γυρίζει αρχός και λέει τ' κυρά: (δισ)
- «Καλούδα μ' τι σου λείπει;» (δισ)
5 - «Μαρ' μου λείπει το χρυσομάντηλο (δισ)
που τούχα στο ζουνάρι». (δισ)

Αυγά, ψαρούδια, αλεύρι.²

Translation

"To the lady"

- The head of the household with his lady
are talking at the staircase.
Hey, turns the master and asks his lady:
- "My dear wife, tell me what you're missing."
5 - "Hey I'm missing the golden kerchief
that I used to have on my sash."

Eggs, fish, flour.

¹ Μαναρχόνος = οικοδεσπότης.

² Ο 7ος στίχος λέγεται απαγγελιστά.

99. ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΓΙΟ

Επέτειο - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Calendar song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 11, 1990

Δώριος (Dorian)

M.M. ♩ = 144 ≈ 164 Κ.2. Ι. 3.

Έ- ναν τον έ- ναν τον έ- ναν τον έ- χει η μά- να του, μι- κρό και χαί- δε- μέ- νο, μι- κρό και χαί- δε- μέ- νο.

- Έναν τον έναν τον έ- έναν τον έ- χει η μάνα του,
 μικρό και χαϊδεμένο· (δισ)
 στου δάσκαλο του δάσκαλου του δάσκαλο τουν έστελνε
 να μάθει να διαβάζει (δισ)
 κι ο δάσκαλος τον έδερνε (δισ)
 μ' ένα κλωνάρι μόσχο. (δισ)
 Τον πήρε το παράπονο, (δισ)
 στη μάνα του πηγαίνει (δισ)
 5 κι η μάνα του τον ρώτησε (δισ)
 κι η μάνα του του λέει: (δισ)
 - «Πού 'ναι (νι) γιέ μ' τα γράμματα, (δισ)
 πού 'ναι (νι) γιέ μ' ου νους σου;» (δισ)

- «Τα γράμματα είναι στο χαρτί (δισ)
 κι ο νους μου στην αγάπη. (δισ)
 Θέλω να γίνω χρυσαυτός (δισ)
 να φτιάχνω δαχτυλίδια, (δισ)
 να τα πουλώ στις όμορφες (δισ)
 και στις μαυροματούσες, (δισ)
 10 να τα δωρώ στην π' αγαπώ (δισ)
 και σ' εκείνη που θέλω». (δισ)

Translation

"To the youngest son"

- He's his mother's only,
 young and pampered;
 She sent him to the teacher
 to learn how to read
 and the teacher used to hit him
 with a stick made of musk.
 He got the blues,
 goes to his mother
 5 and his mother asked him,
 and his mother tells him:
 - "Where are the letters my son,
 where's your head?"
 - "The letters are on the paper
 and my thoughts are about love.
 Want to become a goldsmith
 and make golden rings
 to sell them to the pretty ones
 and to the dark-eyed virgins;
 10 to give them to the one I love,
 to the maid' I'm lusting."

100. ΣΤΗ ΘΥΓΑΤΕΡΑ

Επέτειο - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Calendar song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 11, 1990

Ηιδjas [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. $\text{♩} = 132 \approx 152$ K. 2. I. 4.

Mi- κρη τη- v έ- χει η μά- va της, μι-

κρή και χαι- δι- μέ- νη, μι- κρή τη- ν έ- χει η
μά- να της, μι- κρή και χαι- δι- μέ- νη, στα
σύ- ννε- φα την έ- κρου- βε να μη την
α- βα- σκά- νουν στα σύ- ννε- φα την έ- κρου-
βε να μη την α- βα- σκά- νουν και

5 Μικρή την έχει η μάνα της, μικρή και χαιδεμένη, (δισ)
στα σύννεφα την έκρουβε να μη την αβασκάνουν (δισ)
και σκόρπισαν τα σύννεφα κι εφάνη το κουράσι, (δισ)
φανήκαν μάτια καμιστά και φρύδια γαϊτανένια, (δισ)
φανήκε το κεφάλι της, σκουφί μαργαριτάρι, (δισ)
φανήκε το κουρμάκι της ολό φλουρί γιουμάτο. (δισ)

Αυτό τ' αστρούδι το μικρό, τ' αστρούδι το μιγάλο, (δισ)
να στο χαρίσει ο Θεός, χάρισμα να στο κάνει, (δισ)
να δει παιδιά στον κόρφο του κι αγγόνια στην ποδιά του. (δισ)

Translation

"To the daughter"

5 She's her mother's youngest, young and pampered,
hidden in the clouds to avoid any spells;
and the clouds were dispelled and the young girl came in sight;
dark eyes and lace-like eyebrows showed,
her head looks like a pearl made bonnet
and her fine body filled with golden coins.

This little star, this big star,
may God give it away to you
to hold babies in her arms and grandchildren on her lap.

ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ [101]

101. ZAMANTAS

Επέτειο - Πεντάπολις

Calendar song - Pentapolis

Τραγ.: Ομάδα γυναικών από την Πεντάπολη

Sung by a group of women from Pentapolis

Αρχείο Γιάννη Μπαδέκα

John Badeka's file

Σημειογραφία¹ : Ε. Χατζηδημητρίου

Notation: E. Hatzidimitriou

Έτ. καταγραφής: άγνωστο, αλλά πάντως προ του 1960

Y. of rec.: unknown, but before the year 1960

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa (III d.)]

M.M. (♩ ♩ ♩) = 252-276 K. 3. I. 4.

Ο- λουν τον Θεό πα- ρα- κα- λού-ν, τον Κύ- ρι- ου δου- ξά- ζουν: «Θεέ μου μην έ- ρθει Ζά- μα- ντας, χα- λνά του πα- νη- γύ- ρι.»

- Του πανηγύρι γένιτι,
 μεγάλου παναήρι'
 αράδα κά'ντιν² άρχοντις,
 αράδα κι οι παπάδισ'
 5 διψούν οι μάνες για νιρό | (δισ)
 κι τα πιδιά για γάλα. |
 Όλουν τον Θεό παρακαλούν, | (δισ)
 τον Κύριου δουξάζουν: |
 - «Θεέ μου μην έρθει Ζάμαντας³, | (δισ)
 10 χαλνά του πανηγύρι».

¹ Την καταγραφή σε ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία έκανα από την 3η εκτέλεση, γιατί η καταγραφή των αρχικών ήταν αρκετά ασαφής, εξαιτίας της παλαιότητάς τους.

² Κά'ντιν = κάθονταν.

³ Ζάμαντας, μυθικός ήρωας και νταρνάκιος χορός.

Να κι η⁴ Ζάμαντας πώ 'φτασι |
 μι του διντρί στου χέρι' | (δισ)
 - «Ποιος είναι άξιους κι άγουρους |
 μι μένα να παλαίψει;» | (δισ)
 15 Κανείς δεν 'πηλουγήθηκι, |
 κανείς δεν 'πηλουγιέτι. | (δισ)
 - «'Γώ είμ' άξιους κι άγουρους |
 μι σένα να παλαίψου». | (δισ)
 - «Κάτσε πιδί μ', μη πιάνισι, |
 20 κακό 'νειρο σι είδα' | (δισ)
 είδα τουν ουρανό θουλό |
 κι τ' άστρα ματουμένα». | (δισ)
 Μι του θηρίου πιάστηκι, |
 τουν έκαμι κουμάτια, | (δισ)
 25 γιόμισε τόπους αίματα, |
 τα μάρμαρα κουμάτια. | (δισ)
 - «Γιατί πιδί μ' δε μι άκουσις |
 το όνειρου που σ' είδα; | (δισ)
 Έχασις τα νιάτα σου |
 30 και την παλληκαριά σου». (δισ)

Translation

"Zamantas"

There is a feast going on,
 a great feast is taking place;
 one next to the other are sitting the noblemen,
 the priest the same way.
 5 Mothers become thirsty for water,
 and the children for milk.
 All of them are asking God,
 praising the Lord:
 - "Lord, don't let Zamantas come around
 10 the feast will be ruined."
 There's Zamantas arriving
 holding a tree in his hand;
 - "Who's worthy enough and brave
 to wrestle with me?"
 15 Noone replied,
 none utters a word.
 - "I am worthy and brave
 to fight with you."
 - "Sit down my child, don't get involved,
 20 I had a bad dream;
 I saw the sky cloudy
 and the stars were bloody."
 He started fighting with the beast,

⁴ «H», αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

25 he was torn to pieces,
 the place got flooded with blood,
 the marble broke in pieces.
 - "Why didn't you listen to me child
 the omen I saw?
 You lost your youth
 30 you lost your intrepidity."

TO MARTH
 [Sung during the month of March]

102. ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑΤΑ

Επέτειο - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Αγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Calendar song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 11, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. =56 K. 2.1. 6.

A

Χε- λι- δό- να έ- ρχε- τι απ' τη Μαύ- ρη θά- λα-
 σσα, θά- λα- σσα κι αν πέ- ρα- σι, πύ- ργον ε- θι- μέ- λιω-
 σι. (Επαναλαμβάνεται 6 φορές)

M.M. =132 Φρύγιος (Phrygian)

B

Μά- ρτης μας ή- ρθε, κα- λώς μας ή- ρθε, τα λου-
 λού- δια α- νοί- γουν, τό- πος μου- ρι- ζει, έ- ξου ψύ- λλοι κι
 κο- ργιοί, μέ- σα 'γεί- α κι χα- ρά, ώ- σπου νά ρθει η Πα-

σχα- λιά με τα κό- κκι- να τ' αυ- γά. Και του χρόν'.

A' B'

A'

Χελιδόνα έρχετι
 απ' τη Μαύρη θάλασσα,
 θάλασσα κι αν πέρασι,
 πύργον εθιμέλιωσι.

- 5 Έκατσι και λάλησε
 μεσ' στου Μάρτη την αυλή·
 - «Μάρτη, Μάρτη μου καλέ
 και Φλεβάρη φοβερέ,
 ήρθ' ο Απρίλης ο καλός».
- 10 - «Πόσο δρόμο έκανες
 κι έμαθες τα γράμματα,
 γράμματα βασιλικά
 που μαθαίνουν τα παιδιά;»

- 15 Δάσκαλος μας έστειλε
 να μας δώσ' τι πέντε αυγά
 κι αν δεν έχ' τι πέντε αυγά,
 δώστε μας την κλουσσαριά,
 να γεννά και να κλουσσά
 και να σέρνει τα πουλιά

B'

- 20 Μάρτης μας ήρθε,
 καλώς μας ήρθε,
 τα λουλούδια ανοίγουν,
 τόπος μυρίζει,
 έξου ψύλλοι κι κοργιοί,
- 25 μέσα 'γεία κι χαρά,
 ώσπου να 'ρθει η Πασχαλιά
 με τα κόκκινα τ' αυγά.

Και του χρόν'.

Translation

“Swallow song”

A

The swallow is coming
from across the Black Sea,
flew across the sea,
founded a fortress.
5 Alighted and sang
in March's yard;
- “Oh, March, my goodly March
and thou dreadful February,
good April has come.”
10 - “How far have you travelled
and you've learned the letters,
royal letters,
such as children learn?”

The teacher has sent us
15 to give us five eggs
and if you have not five eggs,
give us the hen
to lay eggs and brood over them
and draw the chicks after her tail.

B

20 March is come (!)
He is welcome
flowers are blossoming
the lands are filled with scent
out with fleas and bugs
25 in with health and joy (!)
till Easter has arrived
with the red-dyed eggs.

Happy returns till next year.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
[St. George's]

103 i, ii, iii, iv

103 i

Επέτειο - Νέο Σούλι
Τραγ.: Βασιλική Καραγκιόζη [γ. 1908,
Ν. Σούλι]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 13-12-1990

Function Calendar songs - Neo Souli
Sung by Vasiliki Karagiozi [b. 1908,
N. Souli]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Dec. 13, 1990

Ιώνιο τετράχορδο (Ionian tetrachord)

M.M. $\text{♩} \sim 76$

Χρι- στός Α- νέ- στη, Α- λη- θώς Α- νέ- στη,
γά- λα στα χου- ρά- φια, μέ- λι μέσ' στ' α- μπέ-
λι,
λι,

Χριστός Ανέστη,
Αληθώς Ανέστη,
γάλα στα χουράφια¹,
μέλι μέσ' στ' αμπέλι,
5 (κούρβουλο² καλάθια³)⁴.

Translation

Jesus has resurrected,
trully He has,
honey in the vineyard,
milk in the fields,
5 (basketfuls of grapes.)

¹ Εννοείται η ευχή να παράγουν άφθονο γάλα, καθώς τα πρόβατα θα βόσκουν στα χωράφια.

² Κούρβουλο, το = ο κορμός της αμπέλου.

³ Εννοείται η ευχή να παράγονται από κάθε κλήμα τόσα σταφύλια, ώστε να γεμίζουν πολλά καλάθια.

⁴ Ο στίχος δεν τραγουδήθηκε γιατί δεν τον θυμόταν η κυρία που τραγούδησε μου τον είπε έναν μήνα αφ' ότου μου τραγούδησε το τραγούδι.

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol, la (IV, V d.)]

M.M. ♩ ~40

του πα- νη- γύ-
ρι- ι γέ- νι- τι
του- ου πα- νη- γύ- ρι-
ι γέ- νι- τι στου- ν
Α- γιου- ν Α- ή - Γιώ- ρ-
γη στουν Α- γιου- ν Α-
ή - Γιώ- ρ- γη.

Το πανηγύρι γένιτι (δισ)
 στουν Άγιουν Άη-Γιώργη. (δισ)
 Του παναήρι ήταν πουλύ και τόπους ήταν λίγος·
 αράδα παν' οι άρχοντις, αράδα κι οι παπάδισ.
 Κρατάει ο δράκος το νιρό, διψάει του παναήρι,
 5 διψούν οι μάνις για νιρό και τα πιδιά για γάλα.
 Παρακαλούσαν κι ίλιγαν, παρακαλούν κι λέγουν:
 - «Απόλκε δράκι μ' του νιρό να πιουν τα παναήρια,
 να πιουν οι μάνις του νιρό κι τα πιδιά του γάλα».

Translation

The festivities are held down at St George.

There were a lot of people, but not enough space;

The noble men sitting next to each other, the priests the same way.

The dragon holds the water, the people become thirsty.

5 Mothers become thirsty for water, the children for milk.

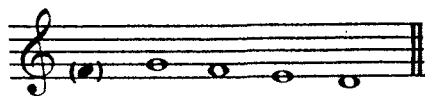
The noble men are pleading, pleading and saying:

- "Dragon, let the water flow, for everyone to drink,
for the mothers to drink water, and the children milk."

103 iii

Δώριο τετράχορδο (Dorian tetrachord)

Του πα- νη- γύρ', μά- να μ'
γέ- νι- τι, του πα- νη- γύ- ρι
γέ- νι- τι στον Ά- γιουν Ά- ή - Γιώ- ργη, στον
Ά- γιουν Ά- ή - Γιώ- ρ- γη.

Του πανηγύρ' μάνα μ' γένιτι,

του πανηγύρι γένιτι

στον Άγιουν Άη-Γιώργη. (δισ)

Του παναήρ' ήταν πουλύ κι η τόπους ήταν λίγος.

Πλάκουσι αντάρα κι βρουχή κι του βαρύ σκουτάδι.

- 5 Έχασα του γιράκι μου, του χρυσουκιρατάκι μου.
 - «Δεν τού 'δεις, δεν του λόγιασις του χρυσουκιρατάκι μου;»
 - «'Γώ τούδα, 'γώ του λόγιασα».
 - «Σαράντα τάσια ξέσουρα, δεν μπόρεσ' να τ' αποδείρω
 κι άλλα σαράντα τέσσιρα κάθιτι και μου λέγει».

Translation

- A feast is going on
 down at St George's holly place.
 The place was crowded, the space was not enough.
 A sudden storm, then, break out and suffocative deep darks.
 I've lost my good luck, my golden horn.
 - "Didn't you happen to see, to think of my little golden horn?"
 5 - "I saw it, I thought of it."
 - "Forty saucers I drew, I couldn't find it out
 and forty four as a supplement; the little horn is teasing,
 'tis teasing and tells me."

103 iv

Αρμονική μείζων με υψωμένη την VII βαθμίδα [Harmonic moll with raised VII degree]

Δά- φνη κι η μω- ρέ δά- φνη κι η μη- λιά
 μα- λλώ- νει, δά- φνη κι η μω- ρέ δά- φνη
 κι η μη- λιά μα- λλώ- νει μέ- σ' σι ξέ- μω- ρέ
 μέσ' σι ξέ- νου πι- ρι- βό- λι.

Δάφνη κι η μωρέ δάφνη κι η μηλιά μαλώνει (δισ)
 μέσ' σι ξέ- μωρέ μέσ' σι ξέ- νου πιριβόλι.
 Η μηλιά με τα κόκκινα τα μήλα (δισ)
 κι άλλη με - κι άλλη με - χρυσά τα φύλλα. (δισ)
 Ποιο 'ναι τ' α- ποιο 'ναι τ' ά- ξιο παλληκάρι (δισ)
 για ν' ανέ-, για ν' ανέβ' να την τρυγήσει
 και να την και να την κορφολογήσει.
 'Γώ 'μαι τ' ά- 'γώ 'μαι τ' ά- ξιο παλληκάρι (δισ)
 για ν' ανέ- για ν' ανέβ' να την τρυγήσω
 και να την και να την κορφολογήσω.
 Πίν' ο γέ- πίν' ο γέ- ρος το φαρμάκι (δισ)
 για την δό- για τη δό- λια την αγάπη. (δισ)

Translation

Laurel and apple trees are quarreling
 inside someone else's garden.
 The apple tree with the red apples
 and the other one with the golden leaves.
 What man is worthy enough
 to climb and pick the apples
 and to brake it off.
 - "I'm a man worthy enough
 to climb and pick the apples,
 and to brake it off."
 The old man is so bitter
 because of the misery of love.

103 v

Ο ΑΗ-ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ

Επέτειο - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Calendar song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 11, 1990

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. (♩) = 288 K. 2. I. 7.

Στη χώ- ρα μας βγαί- νει θε- ριό σ' έ- να

¹ sib, fa# - αλλοιώσεις [alterations].

βα- θύ πη- γά- δι· στα- λιά νε- ρό δεν
 ά- φη- νε τη χώ- ρα να πο- τί- σει

- Στη χώρα μας βγαίνει θεριό σ' ένα βαθύ πηγάδι·
 σταλιά νερό δεν άφηνε τη χώρα να ποτίσει
 αν δεν του δίναν άνθρωπο τη μέρα να δειπνήσει.
 Τον ψήφο ρίχνουν όλοι τους να δουν σε ποιον θα πέσει
 5 έστειλε το παιδάκι του στο δράκοντα πεσκέσι.
 Αλλ' ο ψήφος έπεσε σε μια βασιλοπούλα
 όπου την είχε ο βασιλιάς μόνη κι ακριβοπούλα.
 Σαν τόμαθεν ο βασιλιάς τρεμούλα τον επιάνει
 που χάνει το παιδάκι του μα τι μπορεί να κάνει.
 10 Γυρίζει λέει στο λαό: «Πάρτε τη βασιλεία
 κι αφήστε το παιδάκι μου, το φως των οφθαλμών μου».
 Και ο λαός απάντησε: «Χαίρε τη βασιλεία·
 ο νόμος να εκτελεστεί χωρίς αργοπορία».
 - «Στολίστε το παιδάκι μου και κάνετέ το νύφη
 15 και σύρτε το στο δράκοντα να φάει να δειπνήσει
 και ν' απολύσει το νερό, τη χώρα να ποτίσει».
 Και παρευθύς την στόλισαν και με μεγάλη βία
 πηγαΐναν την αφήσανε έξω από τη χώρα.
 Γυρίζει ανατολικά μονάχη γονατίζει,
 20 με δάκρυα κι αναστεναγμούς προς τον Θεό αρχίζει:
 - «Θεέ μου που είσαι ποιητής των πάντων λύτρωσέ με
 και απ' αυτόν το θάνατο, στείλε, ελευθέρωσέ με.
 Καλογριά να γίνω 'γω να χτίσω μοναστήρι,
 καταμεσής στην πόλη μας να βάλω σημαντήρι,
 25 για να τ' ακούν να τρέχουνε με θαυμασμό μεγάλο,
 νάρχονται να βαφτίζονται στο όνομά σου απάνω».
 Εκεί που προσευχότανε, ως αστραπή εφάνη
 νέος ξανθός και όμορφος, στ' άλογο καβαλάρης.

- 30 Ἄρματα δεν είχε πολλά, μόνο σταυρό κοντάρι
 άσπρο ήταν τ' άλογο, είχε περίσσια χάρη.
 - «Τι θέλεις κόρη μ' μοναχή, τι θέλεις, τι γυρεύεις;»
 - «Εις το θεριό με φέρανε νάρθει να με δειπνήσει,
 για ν' απολύσει το νερό τη χώρα να δροσίσει».
 - «Άφησε κόρη μ', άσι με λίγο ύπνο να πάρω
 35 κι όταν το έδεις το θεριό, ν' αρχίσεις να τσιρίζεις'
 μη φοβηθείς, μόν' ξύπνα με και 'κείνο ας χρηματίζει».
 Τρέμαν τα όρη τα βουνά, τρέμαν και τα λαγκάδια,
 τα δέντρα όλ' ακούγονταν κι οι βράχοι αντιλαλούσαν
 και τα νερά του λιβαδιού άγρια κυματούσαν'
 40 κι η κόρη ευθύς σηκώθηκε κι εις τον νέον τρέχει,
 με δάκρυα κι αναστεναγμούς το πρόσωπο του βρέχει:
 - «Ξύπνα και μη κοιμάσαι πια και το θεριό εφάνη'
 σκότωσέ το 'πως έταξες με το σταυρό κοντάρι».
 Κι ευθύς ο νιος σηκώθηκε και στ' άλογο πηδάει
 45 και το κοντάρι έσφιξε και το θεριό χτυπάει.
 Όταν εσίμωσε κοντά να καταπιεί το σώμα,
 του έδωσε μια κονταριά καταμεσής στο στόμα,
 του τρύπησε την κεφαλή, αίμα πολύ εχύθη.
 - «Νιέ μου πώς ονομάζεσαι και σε ποιο μέρος μένεις;
 50 Χάρισμα απ' τον πατέρα μου γλήγορα να προσμένεις».
 - «Γεώργιος ονομάζομαι κι από τη Λύδα είμαι.
 Χιλιάρχος τ' αξιώματα και βαφτισμένος είμαι».
 - «Σήκω Αη-Γιώργε μ' σήκω συ πάμε στο βασιλέα
 να σου χαρίσ' ο βασιλιάς πλούτη και βασιλεία».
 55 - «Χαίρε κόρη μ', να χაίρεσθε πλούτη και βασιλεία
 κι αν θέλεις να με κάνεις 'με μεγάλη ευεργεσία,
 καταμεσής στη χώρα σας να χτίσεις εκκλησία.
 Σύρε κόρη μ' στο κάστρο σου και πες στον κύριό σου
 το θάμα πούδειξ' ο Χριστός σήμερα στο κορμί σου».
 Κι η κόρη ευθύς χαρούμενη στο κάστρο της πηγαίνει
 και βρίσκει τους γονείς αυτής να κλαίνε λυπημένοι.
 - «Γονείς μου μη λυπάστι πια, ο δράκος εσκοτώθη
 60 και 'γώ ελευθερώθηκε κι η πόλη μας εσώθη». (δισ)

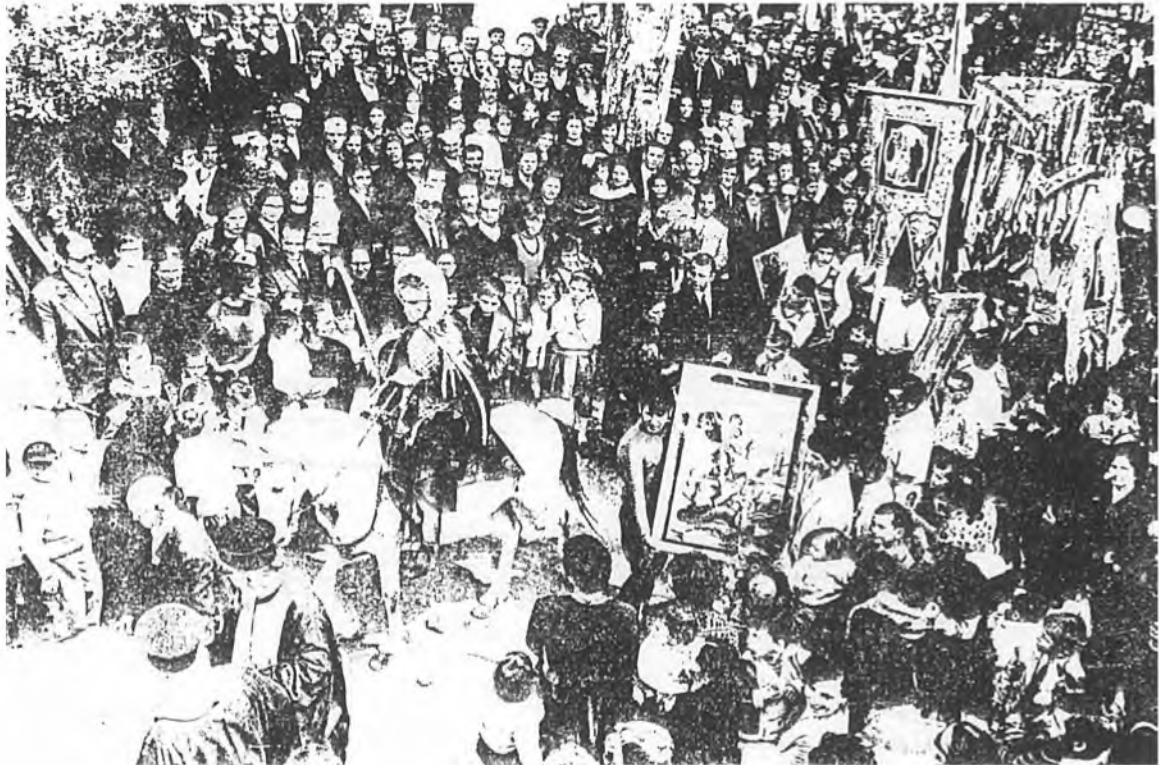
Translation

"St George and the beast"

- A beast comes out from a deep well in our land,
 didn't let a drop of water on the land to flow
 unless he had one human a day to dine on.
 Everybody casts a vote to see who would go,
 5 sent his child to the dragon as a gift.
 But a princess was chosen to go
 and she was the king's one and only.
 When the king heard it, he started to shiver
 for losing his child, but what can he do?
 10 Turns around and says to his people: "Take my kingdom

and let my child go, the love of my life".
 And the people replied: "Keep your kingdom;
 obey the law without delay."
 - "Adorn my child, make her like a bride
 15 and take her to the beast for him to dine on
 so he'll let the water flow and water the land."
 And quickly they adorned her in great haste,
 took her and left her outside the town.
 She turns and kneels alone to the east,
 20 with tears and groans starts to pray to the Lord:
 - "Dear God, creator of all, come redeem me
 and from this death send and rescue me.
 And I'll become a nun and build a convent,
 in the middle of the town I'll put up a church-bell
 25 for all to hear and come running in great wonder,
 to come and be baptized in Your name."
 And as she was praying, like a lightning it seemed
 a young, handsome blond rider appeared.
 Didn't have much armour, only a spear with a cross
 30 and the horse was white with abundant grace.
 - "What are you doing my child all alone, what do you want, what are you
 looking for?"
 - "They've brought me as supper for the beast
 to let the water flow for the land to cool off."
 - "Let me my child, let me sleep for a while
 35 and when you see the beast, start to scream out loud;
 don't be scared, just wake me up and let it believe it's powerful."
 The mountains thundered and so did the ravines around;
 all the trees could be heard and the rocks were echoing
 and the waters in the plains formed waves;
 40 the girl quickly got up and ran to the young man
 and she waters his face with tears and moans:
 - "Wake up, sleep no more, the beast has shown up;
 kill it as you promised with your crossed spear."
 The young man at once woke up and mounts his horse,
 45 held tightly his spear and strikes the beast.
 When it came near enough to swallow the body,
 he hit it right through the mouth,
 pierced its head and a lot of blood was shed.
 - "My dear young man, what's your name and where do you live?
 50 A gift from my father you should await shortly."
 - "My name is George and I come from Lyda;
 I'm a chilliarch in rank and I've been christened."
 - "Come on St George, let's go to the king,
 for he will offer you wealth and his kingdom."
 55 - "Keep it my girl, keep the wealth and the kingdom,
 but if you want to show me your utter kindness,
 build a church in the middle of your town.
 Go on my child to your castle and tell your master
 about this miracle Christ has shown upon your body."

- 60 And the happy girl quickly goes to her castle
and finds her parents saddened and crying.
- "My parents, be sad no more, the beast is dead
and I was freed and our town has been saved."

Φωτ. 31. Ανύπαντρος νέος στην αναπαράσταση του Αγ. Γεωργίου. Δεξιά διακρίνονται δύο νέοι οι οποίοι υποβαστάζουν την εικόνα του Αγ. Γεωργίου [Αρχείο Κοινότητας Ν. Σουλίου].

ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
[Good Friday]

104. ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Επέτειο - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Calendar song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa (III d.)]

M.M. $\text{♩} = 66 \approx 69$ Κ.14. Π. 3.

Σή- με- ρα μαύ- ρος ου-

ρα- νό- ς. σή- με- ρα μαύ-
ρη μέ- ρα, σή- με- ρα ό-
λοι θλί- βο- νται και
τα βου- νά λυ- πού- νται

Σήμερα μαύρος ουρανός,
σήμερα μαύρη μέρα,
σήμερα όλοι θλίβονται
και τα βουνά λυπούνται

- 5 σήμερα έβαλαν βουλή¹
οι άνομοι Εβραίοι,
οι άνομοι και τα σκυλιά
και τρεις κατηραμένοι,
για να σταυρώσουν το Χριστό,
10 των Πάντων Βασιλέα
κι η Παναγία η Δέσποινα
κάθονταν μοναχή της,
τας προσευχάς της έκαμε
για τον Μονογενή της.

Translation

“Virgin Mary's dirge”

Today the skies are dark,
today the day is bloomy;
today everyone is grieved,
even the mountains are saddened;

¹ Βουλή = γενάτι, πείσμα.

- 5 today out of spite they decided
 the unjust Jews,
 the unjust ones and the dogs
 and been cursed three times
 to crusify Christ,
10 King of All;
 and our Lady the Holy Virgin
 was sitting by herself,
 she was saying her prayers
 for her one and only son.

Σημείωση: Η παρακάτω παραλλαγή από την Ηράκλεια (Ν. Σερρών), παρατίθεται για την πληρότητα του κειμένου της. [Γ. Καφταντζή, Τα δημοτικά τραγούδια του Ν. Σερρών, σ. 175-176.

(Ηράκλειας — Τραγούδησε: Μαριέτα Γκιώση)

Σήμερα μαύρος ουρανός σήμερα μαύρη μέρα
σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται
σήμερα έβαλαν βουλή οι άνομοι Εβραίοι
οι άνομοι και τα σκυλιά κ' οι τρισκαταραμένοι
για να σταυρώσουν το Χριστό των πάντων βασιλέα.
Ο Κύριος ηθέλησε να βγει στο περιβόλι
να λάβει δείπνο μυστικό για να τον λάβουν όλοι
κ' η Παναγιά η Δέσποινα καθόταν μοναχή της
την προσευχή της έκαμνε για τον μονογενή της.
Φωνή ακούει εξ ουρανού απ' αρχαγγέλου στόμα:
«Σώνουν κυρά μου οι προσευχές σώνουν και οι μετάνοιες
το γιο σου τον επιάσανε και σαν φονιά τον πάνε
σαν κλέφτη τον δικάζουνε και στο χαλκά τον βάζουν
και στου Πιλάτου την αυλή εκεί τον τυραννάνε».
«Χαλκιά, χαλκιά για κάνε μας τρία χαλκά πηρούνια».
Και κείνος ο παράνομος κάθετα κάνει πέντε.
«Εσύ πέντε που τάκανες πρέπει να μας διδάξεις».
«Τα δυό βάλτε στα χέρια του και τ' άλλα δυό στα πόδια
το πέμπτο το φαρμακερό βάλτετο στα πλευρά του
να τρέξει αίμα και νερό να λιγωθεί η καρδιά του».
Κ' η Παναγιά σαν τ' άκουσε πέφτει λιποθυμεί
σταμινιά νερό της χύνουνε τρία κανάτια μόσχο
και τρία με ροδόσταμο να 'ρθεί στο λογισμό της.
Κι αφού της ήρθ' ο λογισμός κι αφού της ήρθ' ο νους της
ζητεί μαχαίρι να σφαγεί φωτιά να πάει να πέσει
ζητεί γκρεμνό να γκρεμιστεί για τον μονογενή της.
«Λάβε κυρά μ' υπομονή λάβε κυρά μ' ανέση».
«Μα πώς να λάβω υπομονή και πώς να λάβω ανέση
που έχω γιο μονογενή και κείνος σταυρωμένος».
Η Παναγιά, η Μαγδαληνή και του Ιακώβ η μάνα
και του Λαζάρου η αδελφή κ' οι τέσσερες αντάμα
επήραν το στρατί στρατί στρατί το μονοπάτι

και το στρατί τις έβγαλε μπρος στου ληστή την πόρτα.
 «Άνοιξε πόρτα του ληστή και πόρτα του Πιλάτου».

Κ' η πόρτ' από το φόβο της άνοιξε μοναχή της.
 Τηράει δεξιά τηράει ζερβά κανέναν δε γνωρίζει
 τηράει και δεξιότερα βλέπει τον Άγιο Γιάννη.
 «Άγιε Γιάννη αφέντη μου και μαθητή του γιού μου
 μην είδες το παιδάκι μου και σε το δάσκαλό σου;»
 «Ποιος έχει στόμα να σου πει γλώσσα να σου μιλήσει
 ποιος έχει χεροπάλαμα για να σου τότε δείξει.
 Το βλέπεις κείνο το γυμνό το παραπονεμένο
 όπου φορεί πουκάμισο στο αίμα βουτηγμένο
 κι όπου φορεί στην κεφαλή αγκάθινο στεφάνι;
 Αυτό 'ναι το παιδάκι σου και μένα ο δάσκαλός μου».

Κ' η Παναγιά πλησίασε και το γλυκομιλούσε:
 «Δε μου μιλάς παιδάκι μου δε μου μιλάς παιδί μου!»
 «Τι να σου πω μανούλα μου τι να σου πω μανούλα!
 Μόνο το Μέγα Σάββατο κοντά στο μεσονύχτι
 όταν λαλήσει ο πετεινός σημάνουν οι καμπάνες
 σημάνει κ' η Άγια Σοφιά με τις χρυσές λαμπάδες
 τότε και συ μανούλα μου τότε να με παντέχεις».

Όποιος το βλέπει σώζεται κι όποιος τ' ακούει αγιάζει
 κι όποιος το καλοσκέφτεται παράδεισο θα πάρει
 παράδεισο και λίβανον από τον Άγιο Τάφο.

Translation

(Iraklia — Sung by Marieta Giosi)

Today the skies are dark, today the day is bloomy
 today everyone is grieved, the mountains are saddened,
 today out of spite they decided the unjust Jews,
 the unjust ones and the dogs and beens cursed three times
 5 to crusify Christ the King of All.
 The Lord wished to go into the garden
 to have one last supper and everyone to receive him
 and our lady, the Holy Virgin, was sitting by herself
 saying her prayers for her one and only Son.

10 She hears a voice from the sky, from an archangel's mouth:
 - "My Lady, enough with the prayers, enough with the genuflexion;
 they've caught your son and take him like a murderer;
 he's been tried like a thief and put a ring around him
 and take him to the Pilate's yard, there they torture him."

15 - "Coppersmith, make for us three copper forks."
 And he, the unjust man, gets to it and makes five.
 - "You've made five of them, you must show us."
 - "Two of them put through his hands, the other two through his feet;
 the fifth one the bitterest put through his side
 20 for blood and water to shed for his heart to faint."
 And when The Virgin heard it, she drops unconscious,

they pour crocks of water on her, three jugs of musk
 and three more with rose-water to regain consciousness.
 And when she came round and when her mind became clear,
 25 asks for a knife to slaughter herself, fire to walk into,
 asks for a cliff to jump from for Her One and only.
 - "Be patient my Lady, draw breath."
 - "How can I be patient, how can I draw my breath
 for my One and only Son is being crucified."
 30 Virgin Mary, Magdalene and Jacob's mother
 and Lazarus's sister the four of them together
 took to the road, took to the path
 and the path led them to the bandit's door.
 - "Open up bandit's door and Pilate's door."
 35 And the door, because of fear, opened by itself.
 Looks to her right, looks to her left, doesn't know anyone;
 looks more to the right sees John the Baptist.
 - "St John, my master and my son's disciple,
 have you seen my Son and your Teacher?"
 40 - "Who has the mouth to tell you, the tongue to talk to you,
 who's got hands to show him to you?
 Do you see that naked, that moaning man
 wearing a shirt soaked in blood
 and wearing a wreath made of thorns on his head?
 45 That's your child and my Mentor."
 And Virgin Mary came closer and talked tenderly:
 - "Why don't you speak to me my dear child, why don't you talk to me?"
 - "What can I tell you mother, how can I speak to you dear mother!
 Only on Holy Saturday, close to the midnight,
 50 when the rooster crows, when the bells ring,
 when Agia Sofia rings with the golden candles,
 then dear mother, then you'll have me every way."
 He, who sees it, will be saved; he who hears it, will become a saint;
 and he who accepts it, will receive heaven
 55 paradise and frankincense from the Holy Sepulcher.

ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

105. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗΣ [The song of confession]

[Ἦρθαν οἱ μέρες οἱ καλές]

Λειτουργικό - Ἅγιο Πνεῦμα
 Τραγ.: Χρυσούλα Αρναούτογλου
 [γ. 1943, Ἅγ. Πνεῦμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Function song - Agio Pnevma
 Sung by Chrisoula Arnaoutoglou
 [b. 1943, Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩=38 K. 14. I. 1.

Ναι, ή- ρθα- ν οι
 μέ- ρες οι κα-
 λέ- ς, ή- ρθαν οι μέ- ρε- ς
 οι κα- λές, ή- ρθαν τα γιο- ρτο- λό-
 για ναι κι α- λλά-
 ζει η μά- να το-
 ν (vi) γιό

Ναι,
 ήρθαν οι μέρες οι καλές, (δισ)
 ήρθαν τα γιορτολόγια
 ναι
 κι αλλάζει η μάνα τον (vi) γιο (δισ)
 κι γιος τη θυγατέρα.

- 5 Ναι
 Σαν κίνησαν στην εκκλησιά (δισ)
 να πάν' να μιταλάβουν, (ε)
 μπροστά πααίν' η μάνα του
 και πίσω η αδερφή του,

- ναι (μ)
 στη μέσ' πααίν' ο νιούτσικος (δισ)
 10 σαν μήλο μαραμένο
 [σαν μήλο, σα τριαντάφυλλο,
 σα κίτρινο ζιμπόγι¹]²
 (ε)
 και σαν τον είδαν οι 'κκλησιές (δισ)
 και σαν τον είδαν τ' άγια,
 (ε)
 15 οι 'κκλησιές ταραχτήκαν, (δισ)
 παραμερνούσαν τ' άγια
 ναι (μ)
 και οι παπάδες φώναζαν (δισ)
 'που 'κεί που λειτουργούσαν
 (εμ)
 και οι ψαλτάδες φώναζαν (δισ)
 20 'που 'κεί που καλναρχούσαν³ :
 - «(Ε),
 πίσω, πίσω παράνομε,
 πίσω καταραμένε».
 (Ε)
 Κι η μάνα του τον ρώτησε (δισ)
 και τον καλοξετάζει:
 - «(Ε) (μ) (ε)
 25 πού (νι) γιέ μ' κουλάστηκες (δισ)
 και είσαι κολασμένος;»
 - «Ναι
 θυμάσι μάνα μ' πούμασταν (δισ)
 σε Τούρκικο σεργιάνι⁴ ,
 (ε)
 κι κι όλοι 'δισαν το μαύρο τους
όλοι έδεσαν το μαύρο τους
 30 'πό μιας δάφνης κλωνάρι;
 (Ε)
 Μόν' 'γώ 'δεσα τον μαύρο μου (δισ)
 'πό μιας νέας λημόρι⁵
 ναι
 κι ο μαύρος ήταν ατζαμής (δισ)
 και παραπαιχνιδιάρης
 ναι
 35 κι έσκαψε με τα νύχια του
έσκαψε με τα νύχια του,
 με τ' αργυρά πετάλια
 (ε)
 και φάν'καν μάτια χαρμιστά⁶

¹ Ζιμπόγι, ζιμπογιά = βιολέτα.

² Οι στίχοι 11 και 12 δεν τραγουδήθηκαν από την κυρία Χρ. Αρναούτογλου γιατί τους ξέχασε τους θυμήθηκε όμως καθώς τραγουδούσε και μου τους υπαγόρευσε στο τέλος.

³ Καλναρχώ = ψάλλω.

⁴ Σεργιάνι, σιργιάν, σιριάν και σεϊράν (τουρκ.) = αρτηρία, δρόμος, περίπατος.

⁵ Λημόρι = μνήμα.

⁶ Χαρμιστά = μισόκλειστα, μισοανοιγμένα, σκιστά.

και φρύδια γαϊτανένια
(ε)
40 και 'γώ μάνα μ' λιμπίστηκα⁷ (δισ)
και 'σκυψα και τα φίλ'σα
(ε)
και μάνα μ' κολάστηκα
και είμαι κολασμένος».

Translation

“The song of confession”

The glorious days have come,
days of celebration.
A mother dresses up her dear son
and son adorns the daughter.
5 As they started off to church
to receive Holy Communion,
ahead his mother walks
his sister back is following.
Among them stumbles the young man
10 languishing like a withered apple;
and when the churches looked upon him
and as the consecrated saw him,
the churches shook,
the consecrated moved aside;
15 and the priests cried out,
in the middle of the Mass
and the cantors cried out
in the middle of their chanting:
- “Back, back wrongful man,
20 back off cursed one.”
And his mother asked him
and examines him closely:
- “Where did you do wrong my son
and now you are a sinner?”
25 - “Do you remember, mother, when we went
to a Turkish promenade
and everybody tied up their horse
on a laurel branch(?)
Only I tied my horse
30 on a young lady's grave,
but the horse bungled
and played around
dug with his nails
with the silver horseshoes
35 and almond-like eyes showed up
and finely drawn eyebrows
and I felt lustful mother

⁷ Λιμπίζομαι = επιθυμώ, θανμάζω, ορέγομαι - λιμπιστός = λαμπρός, γυαλιστερός, ξεχωριστός.

and bent down and kissed them;
that's how I sinned mother
40 and now I am a sinner."

ΤΟΝ ΑΗ - ΓΙΑΝΝΗ (24 Ιουνίου) [106]
[St John's (June 24)]

106. Τ' ΑΡΧΟΥΝΤΑ ΓΙΟΣ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ

Επέτειο - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Μαρίκα Γεωργιτζίκη [γ. 1927,
Εμμ. Παππά] και Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
[γ. 1916, Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 5-4-1991

Calendar song - Emmanuil Pappas
Sung by Marika Georgitziki [b. 1927,
Emm. Pappas] and Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 5, 1991

Δώριος (Dorian) [S. T. - sol, la (IV, V d.)]

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 240 K.12. I. 5.

Τ'α-ρχού-ντα γιος τ'α-ρχού-ντα γιος πα-ντρε-
ύε-ται και παί-ρνει προ-σφυ-γού-
λα, προ-σφυ-γού-λα μαυ-ρο-μά-τα μου
προ-σφυ-γού-λα σε κλαίν' τα μά-τια
μου.

Τ' αρχούντα γιος (δισ) παντρεύεται
και παίρνει προσφυγούλα,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
και παίρνει προσφυγούλα.
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.
Σαν τ' άκουσε (δισ) κι η μάνα του
πολύ της κακουφάν'κι,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
πολύ της κακουφάν'κι,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

5 - «Εσύ είσαι γιέ μ' (δισ) παπαδοπαϊδ',
Βουργάρα δε σε πρέπει,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
Βουργάρα δε σε πρέπει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

Σαν κίνησαν (δισ) και πήγαιναν
τη νύφη για να πάρουν
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
τη νύφη για να πάρουν,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

10 κι η μάνα του (δισ) 'νικάτωνε¹,
τα δέντρα ξερριζώνει,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
τα δέντρα ξερριζώνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου

πιάνει δυο φί- (δισ) -δια ζωντανά,
παίρνει τα τηγανίζει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
παίρνει τα τηγανίζει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

- «Έλα νύφη μ' (δισ) να φας φαϊ,
ψάρι τηγανισμένο,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
ψάρι τηγανισμένο,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

15 - «Εγώ στη μά- (δισ) -να μ' έφαγα,
στην αδερφή μ' γιομάτ'σα,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στην αδερφή μ' γιομάτ'σα,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου,
αλλά για το (δισ) χατήρι σου
τρεις πηρουνιές θα πάρω
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
τρεις πηρουνιές θα πάρω
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

20 Και με την πρώ- (δισ) -τη πηρουνιά
καρδιά τ'ς φαρμακώθ'κι
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
καρδιά τ'ς φαρμακώθ'κι,

¹ Νικάτωνε = ανακάτωνε.

προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

Βάζει τα χέ- (δισ) -ρια σταυρωτά,
στην πεθερά πηγαίνει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στην πεθερά πηγαίνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου'.

- «Εσύ μαμά μ' (δισ) και πεθερά μ'
βουργά² νερό, θα σκάσω
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
βουργά νερό, θα σκάσω,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

25 - «Εγώ νυφή (δισ) μου γέρασα,
τις βρύσες δεν τις ξέρω
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
τις βρύσες δεν τις ξέρω,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

Βάζει τα χέ- (δισ) -ρια σταυρωτά,
στον πεθερό τ'ς πηγαίνει,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στον πεθερό τ'ς πηγαίνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου'.

30 - «Εσύ μπαμπά μ' (δισ) και πεθερέ μ',
βουργά νερό, θα σκάσω
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
βουργά νερό, θα σκάσω,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

- «Εδώ νυφή μ' (δισ) δεν έχ' νερό,
μήδε κρασί υπάρχει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
μήδε κρασί υπάρχει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

Βάζει τα χέ- (δισ) -ρια σταυρωτά,
στον άντρα της πηγαίνει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στον άντρα της πηγαίνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου'.

35 - «Εσύ αντρά μ' (δισ) και αδερφέ μ',
βουργά νερό, θα σκάσω
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
βουργά νερό, θα σκάσω,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

² Βουργά [από το σλαβικό μπούργου] = γρήγορα.

Αρπάρχει τ' α- (δισ) -αργυρόμπρικο³ ,
στις βρύσες τρέχ' πηγαίνει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στις βρύσες τρέχ' πηγαίνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

40 Βρίσκει τις βρύ- (δισ) -σις έστιψαν,
σταλιά νερό δεν τρέχουν
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
σταλιά νερό δεν τρέχουν
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου.

- «Βρυσούλες στά- (δισ) -ξετε μια σταλιά, (δισ)
ψυχή για να γλυτώσει,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
ψυχή για να γλυτώσει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

- «Εμάς μανά σ' (δισ) μας μάγεψε,
μπαμπάς σ' μας καταράσ'κι
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
μπαμπάς σ' μας καταράσ'κι,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

45 Βάζει τα χέ- (δισ) -ρια σταυρωτά,
στην μάνα του πηγαίνει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
στην μάνα του πηγαίνει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου'.

- «Μάνα μ' κι αν έ- (δισ) -χεις άλλον γιο,
αρχόντισσα να πάρει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου,
αρχόντισσα να πάρει,
προσφυγούλα σε κλαίν' τα μάτια μου».

Translation

"The noble man's son is getting married"

The noble man's son is getting married,
to a refugee girl is getting married.
But when his mother heard it,
she didn't like it at all:
5 - "You, my son, are the son of a priest,
a Bulgarian girl doesn't suit you."
As they set out to go

³ Μπρίκι [τουρκ. μπρ(ι)κι] = μικρό χάλκινο αγγείο για καφέ.

get the bride,
and his mother was searching,
10 uprooting trees,
she catches two live snakes,
takes them and fries them.
- "Come my daughter-in-law to eat
fried fish."
15 - "I ate at my mother's,
I dined at my sister's,
but for your sake
I'll have three forkfuls."
And with the first forkful
20 her heart was poisoned.
She crosses her arms
and goes to her mother-in-law.
- "My mother and mother-in-law
quickly, water, I will die."
25 - "My daughter-in-law, I'm old,
I don't know where the springs are."
She crosses her arms
and goes to her father-in-law.
- "My father and father-in-law
30 quickly, water, I will die."
- "There's no water here, my daughter-in-law,
nor wine."
She crosses her arms
and goes to her husband.
35 - "My husband, my brother
quickly, water, I will die."
He gets hold of the silver coffee-pot,
rushes to the springs.
Finds the springs dried up,
40 not a drop of water is coming out.
- "Dear springs, let some water drop
save a soul."
- "Your mother put a spell on us,
your father cursed us."
45 He crosses his arms
and goes to his mother.
- "Mother, if you have another son,
may he get married to a noble lady."

Refrain: My dark-eyed refugee girl,
my eyes are crying for you.

ii] ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ [107]
[Fate Songs]

107. ΑΠΟΨΕ ΕΔΩ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΕΙΝΩ

Δοξαστικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944, Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Fate song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944, Άγ. Πνεύμα]

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 11, 1990

Hidjas

M.M. (♩) = 336 Κ.3. I.3.

'Πό- ψι 'δώ (τρεις) θελού να μείνου,
'πόψι 'δώ θελού να μείνου
κι αύριου βράδ' θελού να φύγω
κι αύριου βράδ' (τρεις) θελού να φύγω
κι αύριου βράδ' θελού να φύγω.
Στην αξιά τη γειτονιά μου,
στην αξιά (τρεις) τη γειτονιά μου,
στην αξιά τη γειτονιά μου,
κάθεται πουλί κι αηδόνι,

- κάθεται (τρεις) πουλί κι αηδόνι,
κάθεται πουλί κι αηδόνι
5 και τιριάζει και μοιριάζει
και τιριά- (δεις) και τιριά- ζει και μοιριάζει
και τιριάζει και μοιριάζει:
τ' άσχημα τα παλληκάρια,
τ' άσχημα (τρεις) τα παλληκάρια,
τ' άσχημα τα παλληκάρια
παίνουν όμορφες γυναίκες,
τα όμορφα (τρεις) τα παλληκάρια,
τα όμορφα τα παλληκάρια
παίνουν τ'ς άσχημες τις γ'ναίκες.
10 Ποιος έχει (τρεις) όμορφη γ'ναίκα,
ποιος έχει όμορφη γ'ναίκα,
στη χαρά να μη πηγαίνει,
στη χαρά (τρεις) να μη πηγαίνει,
στη χαρά να μη πηγαίνει,
τη χαρά την έχ' στο σπίτι,
τη χαρά (τρεις) την έχ' στο σπίτι,
τη χαρά την έχ' στο σπίτι:
ποιος έχει άσχημη γ'ναίκα,
ποιος έχει (τρεις) άσχημη γ'ναίκα,
ποιος έχει άσχημη γ'ναίκα,
στο νικρό να μη πηγαίνει,
στο νικρό (τρεις) να μη πηγαίνει,
στο νικρό να μη πηγαίνει,
15 τονικρό τον έχ' στο σπίτι.

Translation

"Tonight I want to stay here"

- Tonight I want to stay here
and leave tomorrow evening.
In my worthy neighbourhood,
there's a bird, a nightingale.
5 And it's matching and fixing everybody's fortune;
the ugly young men
have the beautiful women,
the good looking young men
have the ugly women.
10 Whoever's got a beautiful woman,
shouldn't go to joyous celebrations,
for he's got the joy at home;
whoever's got an ugly woman
shouldn't attend a funeral,
15 for he's got the dead at home.

ΙΧ. ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΑ [108]
[Adoration songs]

108. Ο ΓΥΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

A'

Λατρευτικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 12-5-1991

Adoration song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 12, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩=80≈86 K.16. I. 5.

Ο γυό- μω- ρέ ο γυό- σμος και
βα- σι- λι- κός, ο κός ο γυό- σμος και βα-
σι- λι- κός και ο μα- κε- δο- νή- σης, ο
σης, ο

Ο γυό- μωρέ ο γυό- σμος και βασιλικός, (δισ)
ο γυόσμος και βασιλικός και ο μακεδονήσης¹, (δισ)
τα δυο μωρέ τα δυό τα τρία μάλλουναν (δισ)
τα δυο τα τρία μάλλουναν στην βρύση κι αν πηγαίνουν. (δισ)
Γυρίζ' μωρέ γυρίζ' και λέει βασιλικός, (δισ)

¹ Μακεδονήσι, το = μαϊντανός.

- γυρίζ' και λέει βασιλικός και στ' άλλα τα λουλούδια: (δισ)
 - «Σωπά- μωρέ σωπά- τε βρωμολούλουδα, (δισ)
 σωπάστε βρωμολούλουδα και μην παραπαινιέστε² (δισ)
 5 εγώ μωρέ εγώ είμαι ο βασιλικός, (δισ)
 εγώ είμαι ο βασιλικός ο μουσχομυρισμένος, (δισ)
 εγώ μωρέ εγώ μπαίνω στους αγιασμούς, (δισ)
 εγώ μπαίνω στους αγιασμούς και στου παπά το χέρι, (δισ)
 εγώ μωρέ εγώ φιλώ τις έμορφες (δισ)
 εγώ φιλώ τις έμορφες στα μάτια και στα φρύδια».

Translation

"The peppermint and the basil"

- The peppermint, the basil
 and the parsley too,
 the two between them, all three amongst them, wrangled
 as heading to the spring.
 Then turns the basil and addresses
 5 to all the other plants:
 - "Hold your tongues you ill-smelling herbs
 and be you not over-boastful
 this is basil speaking,
 the musk-scented.
 10 I enter into the holy water
 and into the priest's own hands.
 I kiss the fair maidens
 on their eyes and their eyebrows."

B'

Λατρευτικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1965

Adoration song - Neo Souli
 Sung by Theophanis Chalemes
 [b. 1920, N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1965

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. $\text{♩} = 84$ K. 17. I. 9.

Ο δυό- κα- λέ(ν) ο δυό- σμος κι ο βα- σι-

² Παραπαινιέστε = επαινείτε τον εαυτό σας πάρα πολύ.

¹ solb - αλλοίωση [alteration].

λι- κός, ο δυό- σμος κι ο βα- σι- λι- κός και το
 μα- κε- δο- νή- σι,

Ο δυό- καλέ (ν) ο δυό- σμος κι ο βασιλικός,
 ο δυόσμος κι ο βασιλικός και το μακεδονήσι,
 τα δυο καλέ τα δυο τα τρία μάλλωναν,
 τα δυο τα τρία μάλλωναν, στη δίκη οτάν πηγαΐναν'
 γυρνάει καλέ γυρνάει και λέει βασιλικός,
γυρνάει και λέει βασιλικός εις τ' άλλα τα λουλούδια:
 - «Σωπά- καλέ σωπά- στε βρωμολούλουδα,
σωπάστε βρωμολούλουδα και μην παραπαινιέστε'
 5 εγώ καλέ εγώ μυρίζω πράσινος,
εγώ μυρίζω πράσινος, ξηρός και μαραμένος,
εγώ καλέ εγώ μυρίζω πάντοτε,
εγώ μυρίζω πάντοτε, χειμώνα και το θέρος'
εγώ καλέ εγώ 'μαι ο βασιλικός
εγώ 'μαι ο βασιλικός και στου παπά το χέρι'
εγώ καλέ εγώ φιλώ τις έμορφες,
εγώ φιλώ τις έμορφες στα μάτια και στα φρύδια».

Translation

"The peppermint and the basil"

The peppermint, the basi
 and the parsley,
 the two between them, all three amongst them wrangled
 as going to judgement.
 Then turns the basil and says
 5 to the other plants:
 - "Hold your tongues, you ill-smelling herbs
 and be you not over-boastful.
 I keep my fragrance when green,
 when dry or when withered,
 10 I'm sweetly scented always,
 in winter and in summer.
 I am basil the holy plant
 and in the priest's hand;
 I kiss the fair maidens
 15 on their eyes and their eyebrows."

Φωτ. 36 Ο κος Θεοφάνης Χαλέμης στο μπαλκόνι του σπιτιού του στο Νέο Σούλι (1992).

Χ. ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΙΑΣ
[Emigration songs]

109. ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Η ΜΑΝΑ ΖΥΜΩΝΕ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1965

Emigration song - Neo Souli
Sung by Theophanis Chalemes
[b. 1920, N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1965

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 252 K.17. I. 3.

Του Γιάννη η μάνα καλέ ζύ-
μω- νε, α- χ ζυ- μών' και τρα-
γου- δά- ει' το- ν φού- ρνο κα- λέ
το- ον πα- ρή- γγει- λε,

- Του Γιάννη η μάνα καλέ ζύμωνε,
αχ ζυμών' και τραγουδάει
τον φούρνο καλέ τον παρήγγειλε, | (δισ)
αχ κρυφά το παραγγέλνει: (δισ)
5 - «Φούρνε μ' καλά να ψήσεις το ψωμί, (δισ)
αχ καλά να το ροδίσεις,
γιατί ο γιός μου θα Ξενιτευθεί, (δισ)
10 αχ θα πάει μακριά στα Ξένα.
Εκεί π' θα πας παιδί μ' στην Ξενιτιά (δισ)
αχ πολύ μακριά στα Ξένα,
θολά νερά παιδί μ' να μη διαβείς, (δισ)

- αχ θολά και βουρκωμένα».
 - «Και ποια είναι μάνα μ' τα θολά νερά, (δισ)
 αχ ποια είν' τα βουρκωμένα;»
 15 - «Οι παντρεμένες τα θολά νερά, (δισ)
 αχ χήρες τα βουρκωμένα
 και τα καθάρια γιέ μου τα νερά (δισ)
 αχ είναι τα κοριτσάκια.
 Θολά νερά παιδί μ' να μην διαβείς».

Translation

"John's mother was kneading"

- John's mother was kneading,
 she's kneading and she's singing
 and the oven is asking:
 5 - "My oven, bake the bread well,
 brown it well,
 because my son is leaving to foreign lands,
 he's going far away.
 In the foreign lands where you'll go, my son,
 10 in those far away lands,
 don't cross troubled waters,
 troubled and muddy."
 - "Which ones are the troubled waters
 and which ones are muddy?"
 15 - "Married women are the troubled waters,
 widows are the muddy waters
 and crystal clear waters
 are the young maidens.
 Troubled waters, my child, do not cross."

110. ΟΛΕΣ ΟΙ ΜΑΝΕΣ ΖΥΜΩΝΑΝ

A' 1

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Emigration song - Neo Souli
 Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Ιωνικός (Ionian)¹

M.M. ♩ = 152 Κ.9.Ι.2.

Ό- λες οι μά- νες ζύ- μω- να- ν, ζυ- μώ- ναν και
 τρα- γου- δά- (γα)- νε,
 μόν' τ' Γιά- νν' η μά- μόν' τ' Γιά- νν' η μά-
 να ζύ- μω- νε,
 μω- νε,

- Όλες οι μάνες ζύμωναν,
 ζυμώναν και τραγουδά(γα)νε,
 μόν' τ' Γιάνν' η μά- (δισ) -να ζύμωνε,
μόν' τ' Γιάνν' η μάνα ζύμωνε,
 ζυμών' και βλαστημά(χα)γι:
 5 - «Να πας Γιάννη (δισ) μ' πολύ μακριά,
να πας Γιάννη μ' πολύ μακριά,
 πολύ μακριά (χ) στα Ξέ(χε)να,
 εκεί που πά- (δισ) -νε τα πουλιά,
εκεί που πάντε τα πουλιά,
 που πάν' τα χελιδό(χο)νια'
 τα χελιδό- (δισ) -νια νάρχονται
τα χελιδόνια νάρχονται
 10 'πού δυο φορές του χρό(χο)νου

¹ sol# - αλλοίωση [alteration].

- και συ Γιάννη (δεις) μ' να μην φανείς
και συ Γιάννη μ' να μη φανείς
 νε φέτος, νε του χρό(χο)νου».
- «Σώπα μάνα (δεις) μ' και μην το λες,
σώπα μάνα μ' και μη το λες
 και μην το δευτερώ(χο)νεις'
- 15 θα πας μάνα (δεις) μ' στην εκκλησιά,
θα πας μάνα μ' στην εκκλησιά (χ)
 να κάνεις το σταυρό (χο) σου,
 θα δεις δεξιά (δεις) (χ), θα δεις ζερβά,
θα δεις δεξιά (χ), θα δεις ζερβά,
 θα δεις τα παλληκά(χα)ρια,
 θα δεις και το στα- (δεις) (χ) στα- σίδι μου,
θα δεις και το (χ) στασίδι μου
- 20 σαν έρημο (χ) να στέκ' εκεί
 τότες μάνα²

Translation

“All mothers were kneading”

- All mothers were kneading,
 kneading and singing,
 only John's mother was kneading,
 kneading and swearing:
- 5 - “Go ahead, leave John, go far away
 to far away lands,
 where the birds go;
 the swallows may come
- 10 twice in a year,
 but you, John, don't ever come,
 this year or the next.”
- “Hush mother and don't say it,
 don't say it again;
- 15 because you'll go to church
 and make the sign of the cross,
 you'll look to the right, look to the left,
 you'll see all the young men
 and you'll notice my pew
- 20 empty and deserted;
 then mother ... ”

- Όλες οι μάνες ζύμωναν, ζυμών' και τραγουδάγανε,
 μόν' τ' Γιάνν' η μάνα ζύμωνε και βλαστήμαε:
- «Να πας Γιάννη μ' πολύ μακριά, πολύ μακριά στα ξένα,
 εκεί που πάνε τα πουλιά, που πάν' τα χελιδόνια'
- 5 τα χελιδόνια νάρχονται 'πού δυο φορές το χρόνο

² Ο κος Σμηλιάνης δεν το θυμόταν παρακάτω.

- και συ Γιάννη μ' να μη φανείς, νε φέτος νε του χρόνου».
 - «Σώπα μάνα μ' και μην το λες και μη το δευτερώνεις,
 θα 'ρθει καιρός θα με ζητάς'
 θα πας μάνα μ' στην εκκλησιά, θα κάνεις το σταυρό σου,
 10 θα δεις δεξιά, θα δεις ζερβά, θα δεις τα παλληκάρια,
 θα δεις και το στασίδι μου σαν έρημο να στέκει'
 θα πάρεις μάνα μ' τη ρόκα σου, θα βγεις στο σταυροδρόμι
 κι όσοι διαβάτες θα περνούν, όλους θα τους ρωτάεις:
 - 'Μην είδατε τον Γιάννη μου, το δικό μ' το παλληκάρι;'
 15 - 'Τον είδαμε, το ξέρουμε το δικό σ' το παλληκάρι:
 μαύρα πουλιά το έτρωγαν ...

Translation

- All mothers were kneading, kneading and singing,
 only John's mother was kneading and swearing:
 - "Go on leave John, go far away, to far away lands,
 where the birds go, where the swallows go;
 5 the swallows may come twice in a year,
 but you, John, don't ever come, this year or the next."
 - "Hush mother and don't say it, don't say it again;
 there will be a time when you'll ask for me;
 you'll go to church and make the sign of the cross,
 10 you'll look to the right then to the left, you'll see all the young men
 and you'll notice my pew stand deserted;
 mother you'll take your distaff, and go to the crossroads
 and you'll ask all the passers-by:
 - 'Have you, by chance, seen my John, my own brave youth?'
 15 - 'We've seen him, we know of your own brave youth;
 he had fallen prey to black birds ...

A' 2

ΜΗ ΜΕ ΜΑΛΛΩΝΕΙΣ ΜΑΝΑ ΜΟΥ

Της Ξεντιάς - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,

Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 15-5-1991

Emigration song - Agio Pnevma

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,

Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: May 15, 1991

Αιολικός και Ιωνικός (Aeolian and Ionian) [fa#]

M.M. ≈ 33 Rubato K.16. I. 4.

« Μή με μα- λλώ- νεις μά- να

μου και μή
 με κα-
 τα- ριέ- σαι· α- χ
 θα φύ- γω μά-
 να μ' και θα
 κλαί- αι-
 (x)

5 - «Μη με μαλώνεις μάνα μου
 και μη με καταριέσαι·
 αχ θα φύγω μάνα μ' και θα κλαι(χ)
 και θα μαυροφορέσεις·
 5 αχ θα πας μάνα μ' στην Ξενιτιά ...

Translation

“Don't scold me mother”

Don't scold me mother
 and don't call down curses upon me;
 I will leave mother,
 and you'll cry,
 5 and you'll dress in black;
 and you'll go, mother, to foreign lands ...

111. ΟΣΑ ΒΟΥΝΑΚΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΑ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωκράτης Γκόγκας¹ [γ. 1936,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Emigration song - Neo Souli
 Sung by Socrates Gogas [b. 1936,
 N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Δώριος (Dorian)

M.M. ≈ 58 Κ.9.Π.6.

Ό- σα βου- νά κι α- ν κι αν πέ- ρα- σα- ν,
 ό λα τα πα- ρα- γγέ- λνου- (v): « Βου
 νά μ' να μη

¹ Ο Σωκράτης Γκόγκας είναι ψάλτης του χωριού.

Όσα βουνά κι αν κι αν πέρασαν,
όλα τα παραγγέλνου(ν):
- «Βουνά μ' να μη (δics) χιονίσετε,
βουνά μ' να μη χιο (χιο) νίσετε,

5 κάμποι μην παχνιαστείτε
ώσπου να πά- *ώσπου να πά-* ω και να 'ρθώ».

Βρίσκω τα χιόνια στα βουνά,
τους κάμπους παχνιασμένους,
βρίσκω και την (δics) αγάπη μου
βρίσκω και την α- (α) -γάπη μου
με άλλον παντρεμένη.

10 - «Βουνά μ' να μη (χιονίσετε)».

Translation

"The mountains I've walked on"

To all the mountains I have walked on
to all I have been asking:
- "My mountains do not get snowed,
my fields do not get covered with hoar-frost
before the time I go 'n' get back."

5 I find snow on the mountains,
the fields covered with frost,
and I find my love
married to another:
- "My mountains, please do not (snow)."

112. ΤΡΕΙΣ ΜΕΡΕΣ ΗΜΟΥΝ ΝΙΟΓΑΜΠΡΟΣ

Της Ξενιτιάς - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

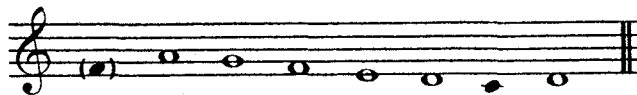
Emigration song - Agio Pnevma
Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 36 \approx 38$ K.13. II. 7.

(M)ε- ρέ τρεις μέ- ρι- σ ή-

μα-αν νιό-γα-
μπρος,(μ)ερ δώ-δι-κα
χρο- ο-ο- νια σκλά-
βο- ς, α-χ μα τώ-ρα,
μα τώ-ρα (α) μού- ούρ-θαν
γρά-μμα-
τα,

- (M) ερέ τρεις μέρες ήμαν νιόγαμπρος,
(μ) ερ δώδικα χρόνια σκλάβος,
αχ μα τώρα, μα τώρα (α) μούρθαν γράμματα,
(μ) ίρι παντρεύιτι αμ η καλή μου.
- 5 Αχ (μ) ο δόλιος (μ) ο δόλιος αναστέναξα
M (ίρι) κι αρχίν'ψα¹ να λέω:
- «Αχ πανάθε- (μ) πανάθε- μά σι ξενιτιά
μ (ίρι) και συ και τα αμ καλά σου,
αχ που ξινε- (δισ) -τεύεις τα παιδιά»
- 10 βαρειά είναι τα ξένα,
αχ δεν τάχω μαθημένα,
βαρειά κι αζύγιαστα
κι αμάν αμάν,
αχ βαρειά κι αζύγιαστα.»

¹ Αρχίν'ψα = αρχισα.

Translation

"I was married for three days"

For three days I've been married
a slave -to be- for twelve years.
But now, letters have come to me,
my beloved is getting married;
5 poor me, I sighed
and I began to say:
- "Damn you, you cursed emigration
and all the benefits you offer
for taking youths away;
10 living away is harsh,
I'm not used to it,
it's an unbearable situation."

113. ΓΙΑΝΝΑ ΜΑΣ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΕ ΣΕ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΑ

Της Ξενιτιάς - Πεντάπολις
Τραγ.: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
[γ. 1916, Αναστασιά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 5-4-1991

Emigration song - Pentapolis
Sung by Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: April 5, 1991

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - Ia (V d.)]

M.M. (♩ = 276) K.12. I. 6.

114. ΜΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΑ ΧΗΡΑ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [1944,
 Άγ. Πνεύμα] και Θεοφάνης Αβοκάτος
 [γ.1933, Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Emigration song - Neo Souli
 Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944, Ag.
 Pnevma] and Theophanis Avocatos
 [b. 1933, N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Μελωδική μείζων (Melodic dur)

M.M. $\text{♩} = 50 \approx 60$ K.11. I. 4.

Α- πό μι- κρό

ο- ρφά-
 νε- ψα 'πού μά- να
 κι'ο
 πα- τέ-
 ρα' πη-
 Αιολικός (Aeolian)
 γα και ξε- νο- δού- λε-
 ψα' σε μια Βου-
 λγά- ρα χή-
 ρα.

Από μικρό ορφάνεψα
 'πού μάνα κι 'ο πατέρα'
 πήγα και ξενοδούλεψα
 σε μια Βουλγάρα χήρα.
 5 Δώδικα χρόνους 'γω δούλεψα,
 στα μάτια δεν την είδα,
 δώδικα χρόνια (μ) δούλεψα (χ)

(μ) σε μια χήρα Βου- (χ) -ου- λγάρα (χ)
 κι από τα δώδικα κι ύστερα,
 10 την βρίσκω χωρισμένη,
 (μ) κι από τα δώδικα (μ) βρε κι ύστερα,
 (μ) στα μάτια δεν την είδα
 - «Δόσμου σ' Βουλγάρα μ' δίκιο μου,
 δόσμου σ' το δίκιωμά μου,
δόσμου σ' Βουλγάρα μ' το δίκιωμά μ',
 15 δόσμου σ' την πληρωμή μου·
 μούρθαν χαμπέρ' 'π' τ' αδέρφια μου
 να πάω να με παντρέψουν».
 - «Ξένε μ' σαν θέλεις παντρεία,
 εγώ θα σε παντρέ- παντρέ- ψω'
 20 δώδεκα κόρις έχω 'γώ
 κι όποια σ' αρέσει πάρε·
 βρε πάρεις 'με,
 (μ) θέλεις τη Ρούσα¹ , πάρε την·
 θέλεις την Μαυρομάτα,
 25 θέλεις τη μελαχροινούτσικα
 με τα βαρειά της μάτια;»²

Translation

"A Bulgarian widow"

Young I was orphaned
 motherless and fatherless
 left home and worked elsewhere
 for a Bulgarian widow.
 5 I worked there for twelve years,
 never looked her in the eyes;
 I worked for twelve years,
 for a Bulgarian widow
 and after twelve years,
 10 I find she's divorced;
 and after twelve years
 never looked her in the eyes;
 - "Give me, my Bulgarian woman, what you owe me,
 give me what you owe,
 give me, Bulgarian woman, what belongs to me,
 15 give me my pay;
 I've received word from my brothers
 to go back and get married."
 - "Stranger, if marriage is what you want,
 I will give you someone to marry;

¹ Ρούσα = ξανθή και κύριο όνομα.

² Δεν θυμόταν τους παρακάτω στίχους· το κείμενο μπορεί να συμπληρωθεί από την Παγγαιοχωρική παραλλαγή με τίτλο «Μ' αυτή την ασημόκουπα» [«Μακεδ. Ημερ., 1911, σ. 239, στ. 15-18].

- 20 I've got twelve daughters;
 you may have anyone you like;
 or take me;
 do you want Rousa, you can have her;
 do you want the dark-eyed one,
 25 do you want the petite brunette
 with the wide eyes?"
-

«Ουδέ τη ρούσα θέλω εγώ ουδέ τη μαυρομάτα
 κι ουδέ την καταγάλανη πούν' άσπρη σαν το γάλα·
 δός μου κυρά τη ρόγα μου δός μου τη δούλεψή μου
 δώδεκα χρόνους ξενιτιά βαρέθηκ' η ψυχή μου».

Translation

- "I neither want the redhead nor the dark eyed
 or the blue eyed who's white as milk;
 give me mistress my pay, give me for my work,
 twelve years in foreign lands my sould is tired."

115. ΜΙΑ ΛΥΓΕΡΗ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ

Της ξενιτιάς - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
 Εμμ. Παππά]
 Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1975

Emigration song - Emmanuil Pappas
 Sung by Theophano Baira [b. 1892,
 Emm. Pappas]
 George Kafantzis' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1975

Hidjas

M.M. $\text{♩} = 160$ Rubato Κ. 4. Π. 4.

(E) Ιωνικός (Ionian)

μια λυ- γε- ρή μια λυ- γε- ρή
 τρα- γού- δη- σε σ'έ- να ψη-
 λό πα- λά- τι· παί- ρνει α- έ-

- (Ε) μια λυγερή μια λυγερή τραγούδησε
 σ' ένα ψηλό παλάτι
 παίρνει αέρα στη φωνή
ερ' παίρνει αέ- παίρνει αέ-ρα στη φωνή,
 την βάησι στα καράβια:
 5 όσα καρά- καρά- βια τ' άκουσαν
ερ' όσα καρά-βια καρά-βια τ' άκουσαν,
 όλα στην άκρη βγήκαν
 μόν' 'να καρά- καρά- βι της Μοριάς,
ερ' μόν' 'να καρά- μόν' 'να καρά-βι της Μοριάς
 στην μέση τριγυρνάει:
 - «Δε σι φοβού- φοβού- μαι κυρ' βουργιά
ερ' δε σι φοβού- δε σι φοβού- μαι κυρ' βουργιά
 10 τουν αδιρφό σ' του νότου
 έχου καρά- καρά- β' απού καρ' διά
ερ' έχου καράβ', έχου καράβ' απού καρ'διά
 και τα κουπιά απού κλήμα
 κι αυτά τα κα- τα κα- ραβόσχοινα,
ερ' κι αυτά τα κα- κι αυτά τα κα- ραβόσχοινα
 είναι καθάριου ασήμι'
 15 έχου κι ένα κι ένα ναυτόπουλο,
ερ' έχου κι ένα έχου κι ένα ναυτόπουλο
 που το καιρό διαλέγει
 δε σι φοβού- φοβού- μαι κυρ-βουργιά».

Translation

"A lissom girl's son"

- A lissom young girl sang
 high from a tall palace;
 raises her voice,
 directs it to the boats;
 5 those boats that heard it,
 all of them sailed ashore;
 only a boat from Morias
 keeps sailing in the middle:
 - "You northern wind, scare me not,
 10 neither your brother the "south"
 a walnut-boat I have of mine
 and the oars made of vine,

and the cables
are made of pure silver;
15 and I've got a young sailor
who can choose the weather;
you, northern wind, scare me not ...”

116. ΚΙΝΗΣΑΝ ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Emigration song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 192$ Κ.2.1.8.

Κί-νη-σαν τα(ν) κα-ρά- (νά) βια (νά) βια τα ζα-γου-ρια-νά Βα-γγι-λού-δα μ', τα
ζα-γου-ρια-νά, κί-νη-σε κι ο(ν) κα-λο-
(νό)ς μου (νό)ς μου να πάει στην ξε-νι-
τειά Βα-γγι-λού-δα μ', να πάει στην ξε-νι-τειά.

- Κίνησαν τα (ν) кара(νά)βια (δισ) τα ζαγουριανά
Βαγγιλούδα μ', τα ζαγουριανά.
κίνησε κι ο(ν) καλο(νό)ς μου (δισ) να πάει στην Ξενιτιά
Βαγγιλούδα μ', να πάει στην Ξενιτιά.
Δώδεκα χρόνους κα(νά)μνει (δισ) μέσα στη Φραγκιά,
Βαγγιλούδα μ', μέσα στη Φραγκιά.
ούδ' ένα γράμμα δεν μου στέλνει, (δισ) ούτε αντιλουγιά
Βαγγιλούδα μ', ούτε αντιλουγιά:
5 μου στέλνει ένα μαντη(νή)λι (δισ) μι δώδικα φλουριά
Βαγγιλούδα μ', μι δώδικα φλουριά:
στην άκρη στο μαντη(νή)λι (δισ) γράφει αντιλουγιά
Βαγγιλούδα μ', γράφει αντιλουγιά.
- «Θέλεις κορή μ' παντρε(νέ)ψου, (δισ) θέλεις καλουγριά
Βαγγιλούδα μ', θέλεις καλουγριά:
εμένα με παντρε(νέ)ψαν (δισ) μέσα στη Φραγκιά
Βαγγιλούδα μ', μέσα στη Φραγκιά:
πήρα μια φραγκοκο(νό)ρη, (δισ) μια μαγιοστράτισα¹
Βαγγιλούδα μ', μια μαγιοστράτισα:
10 όντας βολιούμαι να(νά)ρθω (δισ) χιόνα κι βροχή
Βαγγιλούδα μ', χιόνα κι βροχή
κι όντας γυρίζω πι(νί)σω, (δισ) ήλιος Ξαστιριά
Βαγγιλούδα μ', ήλιος Ξαστιριά».

Translation

"The boats have sailed"

- Sailed away the blood-hunted boats,
my sweet heart's heading to foreign lands;
twelve years he spent in France,
never sent me a single letter or a word;
5 sends me a handkerchief with twelve golden coins,
with a little note on the side:
- "Get married if you wish, my girl, or become a nun;
'cause reluctantly I was married in France,
to a French girl, to a witch;
10 every time I decide to come back, snow and rain,
every time I turn around, sun and clear skies."

¹ Μαγιάστρισα, μαγιοστράτισα = μάγισσα.

117. ΑΣΠΡΑ Μ' ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Σωκράτης Γκόγκας¹ [γ. 1936,
 Ν. Σούλι] και Κυριάκος Γκόγκας [γ. 1926,
 Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Emigration song - Neo Souli
 Sung by Socrates Gogas [b. 1936, N. Souli]
 and Kyriakos Gogas [b. 1926, N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

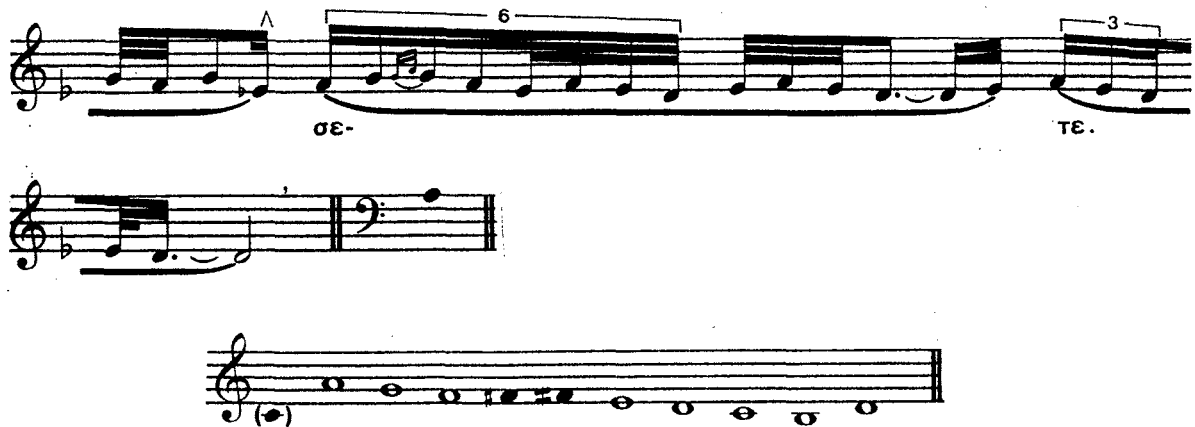
Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa (III d.)]²

M.M. ♩ = 52 Rubato K.10.I.4.

Α-σπρα μου πε- (πε)-ρι- στέ- ρια κι ε-σει- μαύ-ρα που-λιά (X), πο- λύ ψη-λά πε-τά- τι, για χα-μη-λώ-

¹ Ο Σωκράτης Γκόγκας είναι ψάλτης του χωριού.

² fa# - αλλοίωση στα ποικίλμ. [alteration in the decorations].

Άσπρα μου πε(πε)ριστέρια
 κι εσείς μαύρα πουλιά (χ),
 πολύ ψηλά πετάτι,
 για χαμηλώσετε.

5 Περάστε απ' τις αυλές μας
 και από τα σπίτια μας
 να γράψω έν (έν)α γράμμα
 με μια ψιλή³ γραφή.

10 Εδώ στα ξένα πούρθα (χ)
 εδώ παντρεύτηκα
 της μάγισσας την κόρη,
 της μάγισσας παιδί,
ωχ εδώ παντρεύτηκα
ως της μάγισσας την κόρη.
ωχ της μάγισσας παιδί.

Translation

"My white pigeons"

You my white pigeons (!)
 and all of you black birds,
 your flying too high,
 why don't you fly low.

5 Come by our yards
 and by our homes,
 I'll write a letter
 with a few details.

10 In these foreign lands I've come,
 I got married here
 to the daughter of the witch,
 the witch's child.

³ Ψιλή = με λεπτομέρεια.

118. ΜΙΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ

Της Ξενιτιάς - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα] και Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Emigration song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma] and Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 84 \approx 88$ Κ.13. Π. 4.

Μια γα- λά- σε- βντίμ α-
 μάν α- μάν μια γα- λά- ζια
 πε- ρι- στέ- ρα αχ μια γα- λά- ζια
 πε- ρι- στέ- ρα αχ πέ- τα- ξι
 κι πά- ει ί- σα πέ- ρα.

Μια γαλά- σεβντίμ αμάν αμάν,
 μια γαλά- ζια περιστέρα αχ μια γαλάζια περιστέρα
 αχ πέταξι κι πάει ίσα πέρα.

Το (ι) βουνό σεβντίμ αμάν αμάν
 το (ι) βουνό πετούσε αχ το (ι) βουνό βουνό πετούσε
 αχ και το ταίρι της ζητούσε.

5 - «Ταίρι μου σεϊντίν αμάν αμάν,
 ταίρι μου αγαπημένο, αχ ταίρι μου αγαπημένο,
 αχ πες μου να σε περιμένω».

Translation

"A blue pigeon"

A blue pigeon
flew straight out there.
She flew towards the mountain
looking for her companion.

5 - "My companion,
dear love,
ask me to wait for you."

119. ΝΑ ΕΙΧΑ ΕΝΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ

Της Ξενιτιάς - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ.1920,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου

Emigration song - Neo Souli
Sung by Theophanis Chalemes
[b. 1920, N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1955

Έτ. καταγραφής: 1955

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa (III d.)]

M.M. ♩=88 K.17. I. 4.

Ná-χα έ-ναν τα-χυ-δρό-μο
να τον εί-χα βο-η-θό, βο-η-θό,
να μα-θαί-νω το που-λί μου
πώς πε-ρνά-ει μο-να-χό.

Νάχα έναν ταχυδρόμο
να τον είχα βοηθό, βοηθό,
να μαθαίνω το πουλί μου
πώς περνάει μοναχό.

5 Να κι ένα πουλί πόρχεται
 μ' ανοιγμένα τα φτερά, τα φτερά
 και του λέγω: «ωραίο τρυγονάκι,
 πώς περνάς στην ξενιτιά;»

10 Θα σου δέσω γραμματάκι
 στα φτερά σ' με μια κλωστή: με μια κλωστή
 και του λέγω: «ωραίο τρυγονάκι,
 πρόσεξε μην σου χαθεί.

15 Όπου δεις δυο κυπαρίσια
 και στη μέση μια ελιά μια ελιά,
 εκεί πέρα ωραίο τρυγονάκι
 να τινάξεις τα φτερά».

Translation

"I wish I had a mailman"

I wish I had a messenger
as an auxiliary hand,
to learn how my sweetheart
is doing all alone.

5 Here (!), a bird is coming now
 with its wings spread widely open
 and I say to it: "Pretty turtle-dove,
 how do you get along in the far away lands."

10 I'll tie you a little note
 with a string over your wings
 and I say to it: "Pretty turtle-dove,
 take care not to lose it.

15 Wherever you might see two cypresses
 and an olive tree in between
 there, pretty turtle-dove
 there, flutter your wings."

120. ΣΟΥ ΕΙΠΑ ΜΑΝΑ ΠΑΝΤΡΕΨΕ ΜΕ

Της Ξενιτιάς - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Μαρίκα Γεωργιτζίκη [γ. 1927,
 Εμμ. Παππά], Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
 [γ. 1919, Αναστασιά]
 Καταγραφή- Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 5-4-1991

Emigration song - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Georgitziki [b. 1927,
 Emm. Pappas], Athanasios Georgitzikis
 [b. 1919, Anastasia]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 5, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ = 252) K.12. I. 9.

Σού 'πα μά- να: « μη- τέ- ρα
 πά- ντρε- ψέ με, » σού 'πα μά- να πά-
 ντρε- ψέ με, σπι- το- νοι- κο- κύ- ρε- ψέ με.

«Σού 'πα μάνα μητέρα πάντρεψέ με,
σού 'πα μάνα πάντρεψέ με,
 σπιτονοικοκύρεψέ με.

Και στα ξένα μητέρα μη με δώσεις
και στα ξένα μη με δώσεις, | (δισ)
 γιατί θα το μετανοιώσεις.

5 'Γώ στα ξένα μητέρα θ' αρρωστήσω
και στα ξένα θ' αρρωστήσω
 και μανούλα θα ζητήσω».

- «Να ζητήσεις παιδί μου την κουνιάδα,
να ζητήσεις την κουνιάδα
 και την πρώτη συννυφάδα».

- «Η κονιάδα μανά μου δεν αδειάζει,
η κονιάδα δεν αδειάζει,
10 συννυφάδα δεν τη νοιάζει».

Translation

“I told you mother to marry me”

- I told you mother:
- “Mother let me get married,
let me get settle down.
Don't let leave to far away lands
5 because you will regret it.
I fall ill in those lands
and I'll ask for my dear mother.”
- “Ask for your sister-in-law
and your sister's sister-in-law.”
- “My sister-in-law doesn't have time
10 and my sister's sister-in-law doesn't care.”

Σημείωση: Την εποχή εκείνη με τους γάμους συνήθως έφευγαν μακριά. Η έλλειψη συγκοινωνιών έκανε δύσκολη την επικοινωνία με τους γονείς· γι' αυτό και πολλά γαμήλια τραγούδια έχουν θλιμμένο φατικό και μουσικό κείμενο, σαν της Ξενιτιάς, τα μοιρολόγια κ.λπ.

XI. ΝΕΚΡΙΚΑ [ΕΛΕΓΕΙΕΣ - ΘΡΗΝΟΙ - ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ]

121. ΟΤΑΝ ΕΣΤΗΘ' Ο ΟΥΡΑΝΟΣ

A'

Νεκρικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 24-4-1971

Funeral song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 24, 1971

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - la, mi (V, II d.)]

M.M. ♩=44 *Rubato* K. 7. I. 2.

Ό- ταν(αν)ε- στή- θη ου- ρα- νός και θι-
 μι- λιώθ¹- κε κό- σμου-
 ς, τό- τι- ς κι
 γώ (v)α(η)- γά- πη- σα

5

Όταν (αν) εστήθη ουρανός
 και θιμιλιώθη'κε κόσμος,
 τότες κι 'γώ (v) α(η)γάπησα (δισ)
 τη βέργα¹ τ'ν ασομένα.

5 Βαρεία αρρώστεια (v) ακούστηκι (δισ)
 σα 'κείν' κακιά χολέρα
 σαν παίρνει νιές, σαν παίρνει γριές, (δισ)
 σαν παίρνει νυφοπούλες,

¹ Βέργα = κοπέλα, λυγερή [από το λατιν. *virgo* = παρθένα].

- σαν παίρνει κι τ' Καλούδα μου, (δισ)
10 την βέργα τ'ν ασομένια
να τόξημα Καλούδα μου (δισ)
την ώρα π' θα πιθάνεις,
να παραγγείλω μάστορα, (δισ)
να κάμω το σεντούκι,
15 φαρδύ μακρύ να τόφτιανα (δισ)
για δυο νουμάτ' να παίρνει
διξιά μιριά Καλούδα μου (δισ)
ν' αφήσω παραθύρι,
να φ'σά αγέρας κι βοριάς
να φ'σά (ν) αγέρας κι βοριάς.
20 να παίρνει τη 'ραχνάδα
να τούξημα Καλούδα μου.

Translation

"When the sky resurrected"

- When the heavens erected
and the universe was founded,
that's when, I fell in love
with a silver twig.
5 Grave illness was heard
and that wicked cholera
as it carries off young girls,
as it carries off old women,
10 as it carries off my loved one,
the silver twig;
Oh, I wish I knew, my dear love,
the time you would die;
to order a workman
15 for me, to build a funeral chest;
I'd build it wide and long,
enough to hold two persons;
on the right side, my love,
I'd leave a small window
20 for the northern wind to blow through,
to take away the cobwebs;
Oh, I wish I knew, my love.

Φωτ. 38 Δεξιά εικονίζεται ο Δημήτριος Καλαθάς (1900 - 1988)· μαζί του βρίσκονται η σύζυγος, η κόρη, ο γιός του και η σύζυγος του γιού του. Η φωτογραφία έχει τραβηχθεί το 1972 και παραχωρήθηκε ευγενικά από την οικογένεια του εκλιπόντος για την εργασία αυτή.

Β΄

Νεκρικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Funeral song - Agio Pnevma
 Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - Ia, mi (V, II d.)]

M.M. $\text{♩} = 44 \approx 48$ Κ.13. I. 5.

Ο- ντας (ν)ε- στή- θ'κε ο ου-
 ρα- νό- ς κι ε- θι- με- λιώ-
 θ'καν κό- σμου-
 ς, τό- τε κι 'γω (ν)α- γά- πη- σα

- ὄντας (ν) εστήθη'κε ο ουρανός
 κι εθιμελιώθη' καν κόσμους,
 τότε κι 'γώ αγάπησα
τότε κι 'γώ αγάπησα
 μια βέργα ασομένα.
 5 Κι ο θάνατος ακούστηκε (δισ)
 με την βαρειά τ'ν ασθένεια
 παίρουν μικρές, παίρουν τρανές (δισ)
 και πεθερές με νύφες.
 Σαν παίρνει κι τ'ν Καλούδα μου
 10 την βέργα τ'ν ασημένα,
 ντρο¹ γύρου γύρου γύριζα, (δισ)
 στις εκκλησιές ρωτούσα:
 - «Μην είδιτι², μην άκ'σιτι³ (δισ)
 τη βέργα τ'ν ασημένα;»
 15 - «Την είδαμε, την άκ'σαμε». ⁴

- Δεν ήξερα Καλούδα μου
 που θα πιθάνεις φέτους
 να πάρου πέτρα απ' του Ισμίρ
 κι χώμα απ' τ' Άγιον Όρος,
 20 να πιάσω πρωτομάστορα
 να φκιάξει το μνημούρι,
 αριστερά δεξιά μεριά
 ν' αφήσει παραθύρια,
 να φυσά νότος και βοριάς,
 25 να παίρνει τις 'ραχνάδες,
 να κρούει ο ήλιος του Μαγιού,
 τ' Αυγούστου το φιγγάρι,
 μη σβήσει η ομορφάδα σου
 και χάσεις τη λαμπράδα.

Translation

"When the sky resurrected"

- When the heavens erected
 and the universe founded,
 that's when I fell in love
 with a silver twig.
 5 And death was heard all around
 along with the grave illness;
 carries off young girls, carries off old women
 and mothers-in-law and their daughters-in-law.
 As it carries off my loved one,
 10 the silver twig,

¹ Ντρο [σλαβική μάλλον λέξη: draga (σλαβ.) = αγροφύλακας (ντραγάτης).

² Είδιτι = είδατε.

³ Άκ'σιτι = ακούσατε.

⁴ Η κα Ελ. Σπόντη τραγούδησε μέχρι και τον 15ο στίχο· το υπόλοιπο κείμενο μου το υπαγόρευσε.

- like a rural policeman I walked around
 asking at the churches:
 - "Have you seen, have you heard of
 the silver twig?"
 15 - "We've seen her, we've heard her."
 I didn't know, my love,
 you were going to die this year;
 I would have brought the tomb from Smyrni
 and soil from Mount Athos,
 20 I would have asked the best workman
 to make your grave;
 on the left and on the right side
 to leave windows
 for the southern and northern wind to blow through,
 25 to take away the cobwebs,
 for May's sun to look at you
 and the moon of August,
 for your beauty never to die away,
 for you never to lose your brilliance.

122. ΠΟΥΛΑΚΙ (N) ΕΙΧΑ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ

Νεκρικό [θρήνος] - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,

Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Mourning song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,

Ag. Pnevma]

Recording - Notation: E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 11, 1990

Hidjas

M. M. ♩ = 126 ≈ 132 Κ. 2. Ι. 9.

Έ- χω που- λού- δι στο κλου- βί, μωρ' στην

Α- γιά Πα- ρα- σκευ- ή, έ- χω που- λού- δι στο

κλου- βί, μωρ' στην Α- γιά Πα- ρα- σκευ- ή, μι-

Έχω πουλούδι στο κλουβί, μωρ' στην Αγία Παρασκευή. (δισ)
 μικρό και χαιδιμένο, μικρό κι χαιδιμένο.
 του τάζα τη ζάχαρη
 για (v)τη σένα άχαρη, | (δισ)
 5 του τάζα κι μέλι |
 για (v)τη σένα βρε χαμένη | (δισ)
 κι απ' του πουλύ του τάισμα | (δισ)
 ξισκανταλώθ'κε απ' το κλουβί | (δισ)
 10 κι πέτασε τ' αηδόνι μ', |
 τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι μ'. | (δισ)
 παησέ στα όρη, στα βουνά, | (δισ)
 στις βρύσες, στα κρυά νερά | (δισ)
 και πια δε θα γυρίσει | (δισ)
 15 και πού θα ξενουχτίσει | (δισ)
 πηγαίν' να μάσ' βασιλικό,
 'γώ πιδάκι μ' σ' αγαπώ,
 να φιάσει και φουρκάλι¹ |
 έμορφό μου παλληκάρι | (δισ)
 να φουρκαλώ τη θάλασσα, | (δισ)
 20 'γώ τα ρούχα μ' χάλασα, | (δισ)
 να φουρκαλώ την άμμο, |
 σ' αγαπώ μαρ' τι να κάμω. | (δισ)

Translation

"I had a little caged bird"

I've got a little caged bird, I swear to St Paraskevi,
 petite and pampered;
 I fed it sugar, here's to you ungrateful soul (!)
 I fed it honey, because of you roguish ma'me

¹ Φουρκάλι = σκούπα.

- 5 and because of too much feed, it got out of the cage
and the nightingale flew away, mu cute nightingale.
It flew off to the mountains, to the springs and to the cold waters
and won't come back again, where will it spend the night;
it's gone to gather basil, I trully love you girl
10 to make a broom my handsome young man;
for me to sweep the sea, for I've ruined my clothes,
to sweep the sand, but what can I do, I love you.

123. ΕΝΑ ΠΟΥΛΙ

Νεκρικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Funeral song - Neo Souli

Sung by Theophanis Avocatos [b. 1933,
N. Souli]

Recording - Notation: E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩=56 Κ.10. Ι. 2.

(M)ε- να που- λι

(μ), χρυ-σό(ι) που-

λι (X) (μ)α- χ και

στο ζυ- γό ζυ-

- (Μ) ένα πουλί (μ), χρυσό (ι) πουλί (χ)
 (μ) αχ και στο ζυγό ζυγώνει.
 (Μ) δεν κελαηδούσε (μ) σαν πουλί (χ),
 νόδε¹ σαν χελιδόνι,
 5 μόν' κελαηδού(χο)σε (μ) κι έλεγε (χ),
 αχ μόν' κελαηδεί (μ) και λέει (μ):
 - «(N) εσύ τα σπέρνεις βρε Γιάννη μου (χ)
 μωρ' (ι) άλλος θα τα θερίσει».
 - «'Πού πού το ξέρεις εσύ πουλί μου,
 10 'πού πού το 'μολογάεις;»
 - «Εψές ήμαν στους ουρανούς
 και 'κεί που λογαριάζουν,
 λογαριάζουν τους ζωντανούς
 και όλους τους πεθαμένους,
 15 λογαριάζουν και σένανε
 μαζί με τους πεθαμένους».

Translation

"A bird"

- A bird, a golden bird
 is coming close the plough.
 It was not a warbling bird,
 not even like a swallow,
 5 it was only warbling and saying:
 - "You're sowing John,
 but someone else will reap."
 - "How do you know that, my bird,
 10 what you're confessing?"
 - "I visited the heavens last night
 where they consider,
 they consider those alive
 and those who are dead,
 15 they were considered you, too,
 among the dead ones."

¹ Νόδε (ή νέτε) = μήτε, ούτε.

124. (N) η¹ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙ ΑΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ

Νεκρικό - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Funeral song - Agio Pnevma

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma]

Recording - Notation: E. Hatzidimitriou

D. of rec.: May 7, 1991

Ιωνικός (Ionian)

M.M. ♩=56-60 K.13. I. 3.

(N)η Γιά- ννης κι α- ν ε- (νε)- κι-
νη- σε, (μ) πά- (πά)η- σε να
γει- το- (του) νέ- ψει·
δε πά- ει μα- κρυά, δε πάει
Αιολικός (Aeolian) δε πάει
κο- ντά, ντά,

- (N) η Γιάννης κι αν ε (νε) κίνησε,
(μ) πά (πά) ησε να γειτο(του)νέψει·
δε πάει μακρυά, δε πάει κοντά,
(μ) δε πάει μακρυά, δε (μ) δε πάει κοντά.
(μ) δυο (μ) δυο ώρες δρόμου πάησι
5 κι ο Χάρος τον αντάμωσι
κι ο Χάρος τον αν-αν-τάμωσι
(μ) στη στη μέσ' του σταυριοδρόμι:
- «Μόν' πού θα πας (νι) Γιάννη μου,

¹ Η, αντί του αρσενικού άρθρου «ο».

- μόν' πού θα πας (νι) Γιάννη μου,
 γλή (γλή) γουρα να γυρίσεις'
 'μένα κυργιός² μου έστειλε
'μένα κυργιός μου μου έστειλε
 10 να να πάρω την ψυχή σου».
 - «Χωρίς αστένεια και αρρωστιά
χωρίς αστένεια κ' αρρουστιά,
 (μ) ψυ (ψυ) χή δεν παραδίνω».
 - «Γιάννη μ' του περιβόλι σου
 (μ) για για δόσμου ένα μήλο».
 15 Κι όφισ τον ελόχιψε
κι όφισ τον ε-ν-λόχιψε
 μόν' α (α) νάμεσα στα στήθια.
 - «Χάρι μ' πώς με ξεπλάνιψες,
Χάρι πώς με ξε-ξε-πλάνιψες,
 και και πήρες τη ψυχή μου;
 Χαλάλ³ (ν) σι κάνω την ψυχή,
χαλάλ σι κάνω την ψυχή
 20 και και στα δικά σου χέρια».

Translation

"When John set out"

- Just as when John was setting out,
 to go and visit neighbours
 going not far,
 not even going near;
 5 a couple of hours walking,
 that's when Death ran into, poor, him,
 in the middle of the crossroads:
 - "Wherever you go John,
 just hurry back;
 10 my master has sent me
 to take your mortal soul."
 - "Without being ill or sick,
 I will surrender not."
 - "John, from your garden
 15 cut and bring me an apple."
 And a snake injured him
 in between his breasts.
 - "Death, how could you fool me
 and take my soul?
 20 Fair enough you can have my soul,
 I leave it in your hands."

² Κυργιός = κύριος.

³ Χαλάλ (τουρκ.) = θεμιτό, δίκαιο, επιτρεπτό.

125. ΜΕ ΓΕΛΑΣΑΝΕ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

Νεκρικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη¹ [γ. 1938,
 Αγριανή] και Μαρίκα Γεωργιτζίκη
 [γ. 1927, Εμμ. Παππάς]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 10-4-1991

Funeral song - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani]
 and Marika Georgitziki
 [b. 1927, Emm. Pappas]
 Recording - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 10, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 232 Κ.12. Π. 3.

Με γέ- λα- σαν, με γε- λά- σα-
 νε τα που- λιά, με γε- λά- σα-
 νε τα που- λιά της ά- νοι- ξης τ'αί- δό-
 νια,
 νια,

Με γέλασαν,
 με γελάσανε τα πουλιά (δεις)
 της άνοιξης τ' αηδόνια,
 με γέλασαν (δεις) και μου είπανε,
με γέλασαν και μου είπανε
 πως Χάρος δεν με παίρνει.
 5 και έκτι- καλέ και εκτί- σα το σπιτάκι μου
και έκτισα το σπιτάκι μου

¹ Η κα Μαρίκα Γουζέλη έμαθε τη «φωνή» του τραγουδιού και το ποιητικό κείμενο από Νταρνακοχωρίτες συγγενείς της.

- ψηλότερο απ' τ' άλλα,
 με πέ- καλέ με πέ- ντι έξ' πατώματα,
με πέντι έξ' πατώματα.
 μ' εξήντα παραθύρια,
 την ώ- καλέ την ώ- ρα που τελείωσα,
την ώρα που τελείωσα.
- 10 βγηκά στο παραθύρι'
 βλέπω καλέ βλέπώ το Χάρο νάρχεται,
βλεπώ το Χάρο νάρχεται
 'πάν' στ' άλογο καβάλα.
 Μαύρος καλέ μαυρός ήταν, μαύρα φοράει
μαυρός ήταν μαυρά φορεί.
- 15 μαύρο και τ' άλογό του'
 μαύρο καλέ μαυρό και το σπαθάκι του,
μαυρό και το σπαθάκι του
 που παίρνει τις ψυχούλες.
 - «Για πού καλέ για πού πηγαίνεις Χάρε μου
για πού πηγαίνεις Χάρε μου.
 για πούθε να πηγαίνεις;»
 - «Για σέ- καλέ για σέ- να έρχομαι καλέ,
για σένα έρχομαι καλέ,
- 20 να πάρω την ψυχή σου».
 - «Δίχως αρρώ- διχώς αρρώ- στεια κι αρρωστιά
δίχως αρρώστεια κι αρρωστιά
 ψυχή δεν παραδίνω».
 - «Θα πά- καλέ θα πά- με να παλαίψουμε,
θα πάμε να παλαίψουμε
 σε μαρμαρένια αλώνια».
- 25 - «Αν με καλέ αν με νικήσεις Χάρε μου,
αν με νικήσεις Χάρε μου.
 θα πάρεις την ψυχή μου'
 κι αν σε καλέ κι αν σε νικήσω Χάρε μου,
αν σε νικήσω Χάρε μου
 θα πάρω το σπαθί σου».
 Απ' τα καλέ απ' τα μαλλιά τον άρπαξε,
απ' τα μαλλιά την άρπαξε
- 30 και καταής την ρίχνει.
 Γέμ'σι καλέ γέμ'σι του στόμα τ'ς αίματα
γεμ'σί του στόμα τ'ς αίματα
 και πήρε την ψυχή της.

Translation

"The birds lied to me"

- The birds lied to me,
 the nightingales of spring,
 they lied to me and said to me
 that I would not die.
- 5 And then I built my house

taller than the others,
 with five or six floors
 and sixty windows.
 As I was finishing,
 10 I leant out the window.
 I saw Death coming,
 riding his horse.
 Black he is, dressed in black,
 his horse is black,
 15 his little sword is blacky too,
 the one he uses to take souls away.
 - "Death, where are you headed,
 where are you going?"
 - "I'm coming to you,
 20 to take your soul away."
 - "Without any illness or sickness,
 I won't surrender my soul."
 - "We'll wrestle then
 on marble fields."
 25 - "Death, if you beat me
 you can have my soul;
 and if I beat you Death,
 I'll take your sword."
 Grabbed her by the hair
 30 throws her on the ground.
 The whole place got flooded with blood
 and finally, he took her soul.

126. Η ΕΥΓΕΝΟΥΛΑ

Νεκρικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-5-1991

Funeral song - Agio Pnevma
 Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 18, 1991

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - Ia (V d.)]

M.M. ♩=50 Κ.16.Π. 9.

Η Ευ- γε- νού- λα μας μι-
 κρή και μι- κρο- πα- ντρέ-

- 25 τόνις είναι το σεντούκι;»
- «Της Ευγενού- (δισ) -λας της μικρής,
της Ευγενούλας της μικρής
της μικροπαντριμένης».
Σα χύμ'σι κι (δισ) τ'ν αγκάλιασε,
σα χύμ'σι κι τ'ν αγκάλιασε.
σα δύο τ'¹ ψυχομαχούσαν.

Translation

“Evgenoula”

- Petite our Evgenoula
early in life got married;
one day as she was sitting
high on her porch,
Death wounded her
5 in between her breasts.
She fell seriously ill
and she was going to die,
doctors pretend to come and go
holding their glasses,
10 her mother comes and goes
pullign her hair.
- “Mother, when Kostantis's coming back
from his hare hunting,
give him, mother, to eat, to drink,
15 so he will forget me not.”
There's Kostantis coming
from hare hunting (I)
finds the doors wide open,
the dogs on leash,
20 finds the first workman
making the chest.
- “Whose is this you're making,
whose is this chest?”
- “It's young Evgenoula's,
25 the one who was married young.”
He threw himself, around her put his arms;
together they went through the agony of death.

¹ Και οι δύο μαζί.

127. ΜΑΖΕΥΤΗΚΑΝ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

Νεκρικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Δημήτριος Καλαθάς [γ. 1908,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφή: 24-4-1971

Funeral song - Neo Souli
 Sung by Dimitrios Kalathas [b. 1908,
 N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 24, 1971

M.M. ♩=69 *Rubato* Κ. 7. Π. 4.

Μα- ζεύ- τη- κα- ν οι ά- ρχο- ντες στην ά- κρη της θά- λα- σσα- ς ε- ρε να στή- σουν μο- λυ- βό- (ν)πυ- ργο να μή του- ς εύ- ρει Χά- ρος, ερ' να στή- σουν μο- λυ- βό- πυ- ργο να μη- ν τους εύ- ρει Χά- ρο- ς,

- Μαζεύτηκαν οι άρχοντες
στην άκρη της θάλασσας
ερε να στήσουν μολυβό(ν)πυργο
να μη τους εύρει Χάρος,
ερ' να στήσουν μολυβόπυργο
να μην τους εύρει Χάρος. (δισ)
- 5 *Ερ'σαν* έκατσαν να φάν' να πιουν | (δισ)
και να χαροκοπήσουν,
να κι Χάροντας, να πόρχιτι | (δισ)
μι τ' άλογο καβάλα. | (δισ)
- 10 Σαν τον είδανε κι οι άρχοντες, | (δισ)
(μ) όλοι τον πρισκώθ'καν: | (δισ)
- «*Ερ' κάτσι* Χάρε μ' να φας, να πιεις | (δισ)
και να χαρηκοπίσεις». | (δισ)
- 15 - «*Ερ' δεν* ήρθα ιγώ για φάι, για πιει | (δισ)
και να χαροκοπήσω, | (δισ)
ερ' μόν' ήρτα ιγώ για πόλιμο, | (δισ)
γκιουρέσι¹ για να να κάνω. | (δισ)
- 20 *Ερ' ποιος* είναι άξιος και άγορος | (δισ)
γκιουρέσι για να κάνει;» | (δισ)
Ερ' κανείς δεν 'πηλουγήθηκι, | (δισ)
κανείς δεν 'πη(λη)λογιέται². | (δισ)
- Μόν' τ'ς χήρας (ν)η γιος 'π'λογήθηκι,
τ'ς χήρας το παλληκάρι,
ερ' τ'ς χήρας (ν)η γιος 'π'λογήθηκι
τ'ς χήρας το παλληκάρι: (δισ)
- «*Ερ' (ν)* ιγώ 'μαι (ν) άξιος και άγορος
γκιουρέσι για να κάνω».
- 25 *Ερ'σαν* πιάστηκαν στον πόλιμο | (δισ)
τρεις μέρις κι ένα γιόμα, | (δισ)
ερ' απ' τα (ν) μαλλιά τον άρπαξι,
στα μάρμαρα (κα) τον κρούγει
ερ' απ' τα (ν) μαλλιά τον άρπαξι
στα μάρμαρα τον κρούγει.
- 30 - «*Ερ' άφησ'* μι Χάρι μ' π' τα μαλλιά | (δισ)
και πιάσ' 'με από το χέρι, | (δισ)
ερ' (ν) έχω πιδιά ανήλικα | (δισ)
κι ορφάνια δεν τα πρέπει' | (δισ)
- Ερ' έχου* γυναίκα παρανιά
και χήρα δεν την πρέπει».

¹ Γκιουρέσι, γιουρούς [τουρκ.] = έφοδος.

² Πη(λη)λογιέται = απολογείται.

Translation

"The noblemen had a gathering"

Together they gathered, the noblemen,
in front of the seashore
a tower to build, made of lead,
so that Death wouldn't find them.

5 As they sat down to eat and drink
and cheer themselves up,
there's Death, he's coming (!)
riding his horse.

When the noblemen saw him
10 they all got up to greet him:
- "Sit down Death, to eat and drink
sit down to have some fun."

- "I haven't come to eat, to drink
I haven't come for joy.
15 I've only come to fight, to war,
to lead a fatal assault.

Who's worthy enough and brave enough
who's able to fight?"

Noone replied,
20 noone replies.

Only the widow's son replied,
the widow's handsome boy:
- "I'm worthy enough and brave enough
I'm able to fight."

25 As they started fighting
three days and one evening.
He grabbed him by the hair
and hits against the marble.

- "Let go of my hair, Death,
30 and grab my by the arm,
for I've got under aged children
and they shouldn't be orphaned.

I've got a wife who's too young,
and she shouldn't be a widow."

128. ΜΗΛΟΥΔΙ Μ' ΠΑΡΑΚΟΚΚΙΝΟ

Νεκρικό - Άγιο Πνεύμα

Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Funeral song - Agio Pnevma

Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩=44≈48 Κ.13. Π. 2.

Μη- λού- δι μ' πα- ρα-
κό- κκι- νο
μή- μή χά- ν' ε την
ε- μο- ρφιά
σου χαί- νι- μέ-
νη (ν)α- μά- ν κι 'γώ (μ)ά-
λλη δεν α- γα-
πώ

- Μηλούδι μ' παρακόκκινο
μη μη χάν'ς την εμορφιά σου
χαϊνιμένη (ν) αμάν
κι 'γώ (μ) άλλη δεν αγαπώ
κι 'γώ άλλη δεν αγαπώ
(ν) πα (πα) ρά (ν) άλλη 'πού σένα,
χαϊνιμένη (ν) αμάν.
- 5 - «Πες μας κόρη μ' ένα τραγούδ',
πες μας κουρή μ' ένα τραγούδ'
να ν' ακούσουμε τη λα-λα-λιά σου,
χαϊδιμένη (ν) αμάν».
- «Πώς να σας πω ένα τραγούδ',
πώς να σας πω ένα τραγούδ'
να ν' ακούσ'τε τη λα(λα)λιά μου,
χαϊδιμένη (ν) αμάν;
- 10 Έχω τον άντρα μ' άρρωστον,
(μ) έχω τον (ν) άντρα μ' α-(ν)-ά-ρρουστον,
(ν) αρρυστικό¹ χα(χα)λεύει²
χαϊδιμένη (ν) αμάν.
(Μ) 'ο 'πού (ν) θα βρω λαγό τυρί
(μ) 'ο 'πού (ν) θα βρω (ν) λαγό τυρί
και α- και α- π' άγριο γίδι (ι) γάλα,
αχ να φάει (μ) Γιάννης για να σ'κωθεί;»

Translation

“My deep red apple”

- My deep red apple,
don't lose your beauty;
and I won't love another
it's you I'm going to marry.
- 5 - “Sing a song for us, girl,
let us hear your voice.”
- “How can I sing a song for you,
let you hear my voice?
My husband is ill,
10 he's searching for a remedy
but where will I get a hare and cheese
and milk from a wild goat
for John to eat and then get well?”

¹ Αρρυστικό = φάρμακο.

² Χαλεύω = αναζητώ, γυρεύω.

129. ΤΙ ΤΑ ΦΥΛΑΣ ΤΑ ΝΙΑΤΑ ΣΟΥ

Νεκρικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Κωνσταντίνος Χαλέμης [γ. 1908,
Ν. Σούλι]

Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη

Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 28-4-1971

Funeral song - Neo Souli

Sung by Konstantinos Chalemes [b. 1908,
N. Souli]

Theophanis Chalemes' file

Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou

D. of rec.: April 28, 1971

Hidjas [S. T. - Ia (V d.)]

M.M. ♩=46≈48 K.8.I.4.

Τί τα φυλά- ς
κα- λέ τα νιά- τα σου, το Χά- ρο
θα τα δώ- σεις;
το Χά- ρο θα τα δώ- σεις;
το Χά- ρο θα τα δώ- σεις;

- Τι τα φυλάς φυλάς καλέ τα νιάτα σου,
το Χάρο θα τα δώσεις; (τετράκις)
Έλα να τα έλα να τα γλεντήσουμε καλέ
γιατί θα μετανιώσεις. (τετράκις)
- 5 Για δες το βρά- το βρά- χο, τον ξερό-βραχο
λίγο νεράκι στάζει (τετράκις)
και η δική και η δι- (δική μου άπονη καρδιά
και η δική μου άπονη καρδιά.

- στον Άδη θα (ν) με βάλ-ει. (τετράκις)
 Για δες το γλά- το γλά- ρο που ψηλά πετά
για δες το γλάρο το γλάρο που ψηλά πετά
 10 και χα(ν)μηλά κοιτάζει, (τετράκις)
 ψαράκια βλέ- μωρέ βλέ- πει βλέπει στο γυαλό
 και βαρειαναστενάζει.

Translation

“What are you saving your youth for”

- What are you saving your youth for,
 will you let Death have it?
 Come on, let's enjoy it
 because you'll regret it.
 5 Look at the rock, that dry rock
 dripping a little bit of water
 and my cruel heart
 will take me to Hades.
 Look at the seagull flying high above,
 always looking down,
 watches for little fish in the water
 10 and sighs wearily.

Φωτ. 39 Χαλέμης Κωνσταντίνος [Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη]

130. ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Νεκρικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Funeral song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. ♩=54 K. 13. Π. 1.

(Μ)ερ' τα-ς Α- λι-
 ξά- (μ) τας Α- λι-
 (λι)- ξά- νδρας τα βου- νά
 (μα τά)- (μ)τά- χου πε- ρπα- τη- γμέ-
 να (λέ-ιν) ι- γώο- ρφα-
 α- νό- ς
 (μ)τα πέ- ρα- σα

(Μ) ερ' τας Αλιξά- (μ) - τας Αλι (λι) ξά- νδρας τα βουνά¹ (μάτα)
 (μ) τάχου περπατηγμένα
 (λείν) ιγώ ορφανός (μ) τα πέρασα
 (μ) (λείν) ιγώ ορφανός (ν) (ι) (ν) ιγώ οργανός τα πέρασα (ματα)
 (μ) ταχού περπατηγμένα.
 5 (λείν) σαράντα (μ) αρκούδια σκότουςα
 (μ) (λεί) σαράντα αρκού- (λι) -σαράντα αρκού-δια σκότωση
 (μ) κι κι ιξήντα δυο ιλάφια
 (λεί) κι πέντι (ι) φίδια μι φτιρά
 (μ) (λεί) κι πέντι (ι) φί- (λεί) κι πέντι (ι) φί-δια μι φτερά (μα)

¹ Αλεξάνδρας βουνά, μυθικά βουνά [μάλλον νεκρικά, του κάτω κόσμου].

που που τρών' τους δρακουμένους²
(λείν) ιγώ ορφανός τα σκότουςα.

Translation

"The mountains of Alexandra"

Alexandra's mountains,
I've walked on them
when I was orphaned,
I've walked on them.
5 I've killed forty bears
and sixty two deers
and five winged snakes
which kill the fearless men;
I was orphaned when I killed them.

Σημείωση: Η παρακάτω παραλλαγή παρατίθεται για την πληρότητα του ποιητικού κειμένου της.

«Της Αλεξάντρας τα βουνά»

(Εμμ. Παππά. — Τραγουδῆσε: Δημήτρης Νικόλτσης)

Της Αλεξάντρας τα βουνά κανείς δεν τα πατάει
εγώ ορφανός από μικρός τάχω περπατημένα.
Στο δρόμο που επήγαινα στο δρόμο που πηγαίνω
εσταύρωσα το Χάροντα στο μαύρο του καβάλα.
«Πού πας βρε τσιομπανόπουλο και πούθε κατεβαίνεις;»
«Από τη μάντρα μ' έρχομαι στο σπίτι μου πηγαίνω
πάω να πάρω το ψωμί και πίσω να γυρίσω».
«Εμένα μ' έστειλ' ο Θεός να πάρω την ψυχή σου».
«Χωρίς ομάχη κι αρρωστιά ψυχή δεν παραδίνω.
Μόν' άιντε να παλαίψουμε σε μαρμαρένιο αλώνι
κι αν με νικήσεις Χάρε μου να πάρεις την ψυχή μου
κι αν σε νικήσω Χάρε μου θα πάρω το σπαθί σου».
Αρχίνησαν και πάλευαν σε μαρμαρένιο αλώνι.
Χάρος τον πιάνει απ' τα μαλλιά ψυχή του πάησε κ' ήρθε.
«Άφσε με Χάρε μ' άφσε με πέντ' έξι ακόμα χρόνια
τι έχω γυναίκα πούναι νιά και χήρα δεν της πρέπει
έχω παιδιά πούναι μικρά κι ορφάνια δεν τα πάει».

[Γ. Καφταντζή, Τα δημοτικά τραγούδια του Ν.
Σερρών, σ. 202]

² Δρακουμένος = γερός, αντρειωμένος.

Translation

"The mountains of Alexandra"

[Emmanuil Pappas - Sung by Dimitris Nikoltsis]

- Alexandra's mountains, moone walks on them;
I'vw been walking on them since I was young and orphaned.
As I was walking, as I go my way,
I ran into Death riding his horse.
- 5 - "Where are you heading shephard boy, where are you coming from?"
- "I'm coming from the sheep-fold and I'm heading home,
I'm going to get the bread and go back."
- "God has sent me here to get your soul."
- "Without fight or illness I won't surrender my soul.
- 10 Let's go fight on marble fields
and if you win Death, you can have my soul,
and if I win Death, I'll get your sword."
They started to fight on marble fields;
Death grabs him by the hair, his souls left and came back.
- 15 - "Let me go Death, let me live for another five or six years
for I have a young wife and shouldn't be widowed,
and children who are still infants and shouldn't be orphaned."

131. ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΒΟΥΝΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ

Νεκρικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Funeral song - Neo Souli

Sung by Christos Smilianes [b. 1936,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Μιξολύδιος (Mixolydian)

M.M. ≈ 60 Κ. 9. Π. 1.

A-
α- νά- με- σα
σε δυο βου- νά

δου α-δέ-λφια εί-ναι θα-μμέ-
 (νε) να (να) ι-χ
 αχ' στο έ-να φυ-τρώ-
 νει κυ-πα-
 ρι-σ', στο έ-να φυ-τρώ-
 νει κυ-
 πα-ρι-σ'

- Ανάμεσα σε δυο βουνά
 δυο αδέρφια είναι θαμμε(νέ)να (να) ιχ αχ'
 στο ένα φυτρώνει κυπαρίσ' (δισ)
 (μ) και στ' άλλο ένα κλήμα (μα) ιχ αχ'
 5 που κάν' σταφύλια ροζακί (δισ)
 (μ) και το κρασί μουςχα(χά)το (μ) (χ) αχ'
 το πίνουν άντρες δεν μεθούν, (δισ)
 γυναίκες δεν γεννού(χου)νε (να) ιχ αχ'
 10 ας τόπινες κι εσύ μάνα, (δισ)
 μην μ' έκανες και μέ(χε)να (χ),
 ξένοι να πλένουν τα ρούχα μου,
 ξένοι και παραμάνες.

Translation

“Two brothers between two mountains”

In between two mountains, two brothers dead are lying;
a cypress grows over one grave, a grapevine over the other
which gives the grapes rozaki and sweet-smelling wine;
the men drink it but don't get drunk, the women bear no children.

- 5 Oh mother (!) I wish you had drunk from it too for I wouldn't have been
born
strangers would be washing my clothes, not strangers would nurse me.

132. ΜΟΙΡΟΛΟΪ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΚΡΟ

Μοιρολόι¹ - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.² : — [γ. 1927, Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1991

Lament for the dead - Agio Pnevma
Sung by — [b. 1927, Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1991

Ιωνικό (Ionian)

M.M. $\text{♩} = 72$ Rubato K.14. Π. 2.

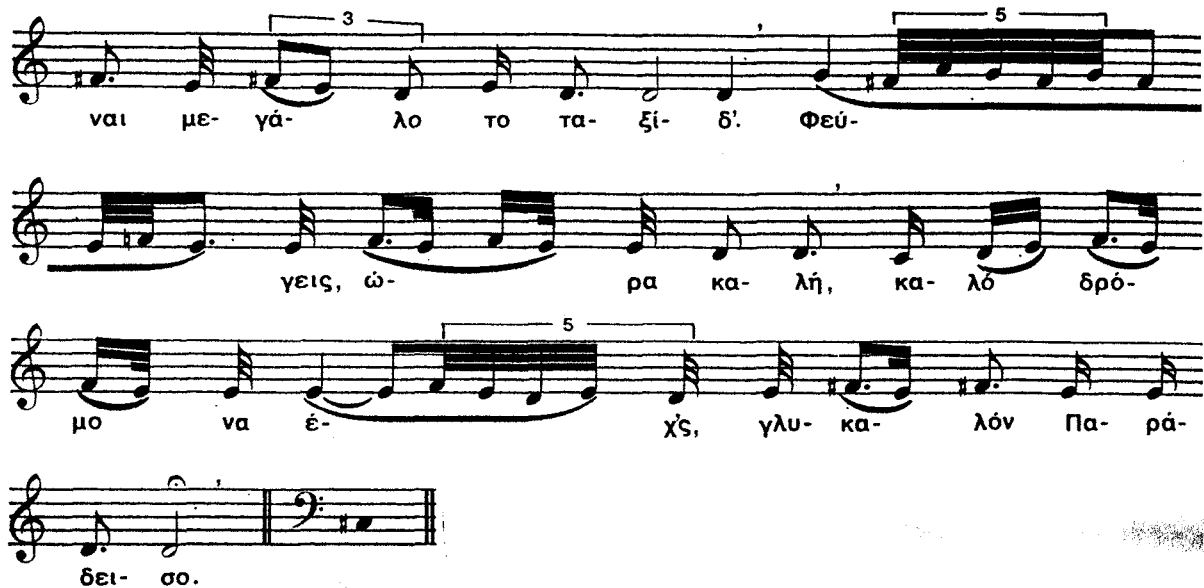
Για- τί έ- φ'γε- ς τό- σου νέ- α, ποιό-
ν δρό- μο πή- ρε- ς, εί-

¹ Πριν από πολλά χρόνια, στα Νταρνακχώρια θεωρούσαν απαραίτητη προϋπόθεση το «κλάψιμο» του νεκρού πριν από την τέλεση του μυστηρίου. Τους νεκρούς έκλαιγαν οι γυναίκες. Υπήρχαν δε επαγγελματίες «μοιρολογίστρες» ή «κλάφτρες» όπως μία αποκάλυψε τον εαυτό της. Τα μοιρολόγια που έλεγαν στις περιπτώσεις αυτές ήταν κατά κανόνα αυτοσχέδια. Αυτοσχέδιο μοιρολόγι είναι αυτό που κατάφερα να καταγράψω, το τραγούδησε, δε, σε εμένα μια γυναίκα η οποία στο παρελθόν ήταν μοιρολογίστρα επαγγελματίας.

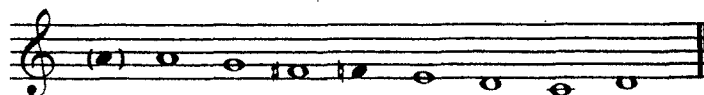
² Το όνομα της γυναίκας που τραγούδησε δεν αναγράφεται, γιατί ήταν επιθυμία της ίδιας. Έχω σημειώσει μόνο το έτος και τον τόπο γέννησής της.

Η κυρία που τραγούδησε δέχθηκε μετά από μεγάλη δυσκολία να μου πει ένα «αυτοσχέδιο» μοιρολόγι και αυτό γιατί στα Νταρνακχώρια όχι μόνο δε χρησιμοποιούν πλέον αυτά τα τραγούδια για το «κλάψιμο» του νεκρού, αλλά ακόμη το θεωρούν «γρουσουζιά» για τις ίδιες και για την οικογένειά τους εάν τα τραγουδήσουν. Στα υπόλοιπα Νταρνακχώρια συνάντησα γυναίκες οι οποίες στο παρελθόν ήταν επαγγελματίες μοιρολογίστρες, αλλά δεν μπορούσαν να το διανοηθούν να τραγουδήσουν πλέον τέτοια μοιρολόγια.

Έχει χαραχθεί στο μυαλό μου η αυτοσυγκέντρωση της κυρίας πριν αρχίσει το «κλάψιμο για τον (υποτιθέμενο) νεκρό», η συγκίνησή της και η ομαδική θλίψη των παρισταμένων.

ναι με-γά-λο το τα-ξί-δ'. Φεύ-
 γεις, ώ-ρα κα-λή, κα-λό δρό-
 μο να έ-χ'ς, γλυ-κα-λόν Πα-ρά-
 δει-σο.

- Γιατί έφ' γες τόσο νέα,
 ποιον δρόμο πήρες,
 είναι μεγάλο ταξίδ'.
 Φεύγεις, ώρα καλή,
 5 καλό δρόμο να έχ'ς,
 γλυ-καλόν Παράδεισο.
 Πώς μ' άφ'σες και έφυγες,
 δεν με σκέφθηκες,
 πού θα φύγ'ς;
 10 Πού βρήκες (δεις) γιατρό,
 πού βρήκες νοσοκομείο;
 'Ο (ό) λα πέρασαν.
 Τι να σε πω αγγελούδι,
 τι να σι πω'
 15 να τ'ς δώσ'ς όλους χαιρετίσματα,
 όλοι, όλοι περιμένουν τα νέα μας.

Translation

“Lament”

Why 'd you have to go so young away (!)
which path did you follow,
'tis a long journey.
You're leaving, take care,
5 have a safe trip,
sweet kind Heaven.
how could you leave me,
didn't you think of me before you left?
Where did you find a doctor
10 and a hospital?
Everything is gone.
What can I say, my dear angel,
what can I say.
Give our love to everybody,
15 they're all expecting word from us.

XII. ΠΕΡΙΓΕΛΑΣΤΙΚΑ - ΣΑΤΥΡΙΚΑ
[Mocking - Satirical songs]

133.

A'

Ο ΑΝΤΡΑΣ ΜΟΥ Ο ΑΚΑΜΑΤΗΣ

Περιγελαστικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Mocking song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩ = 264) K. 2. I. 10.

Μοί- ρα μου μοί- ρα μου κα- λή
μου μοί- ρα 'γώ τουν ά-
'γώ του- ν ά- ντρα 'γώ που
πή- ρα,
πη- ρα,

Μοίρα μου μοίρα μου καλή μου μοίρα
'γώ τουν α- 'γώ τουν ά- ντρα 'γώ που πήρα,
τέτοιουν ά- τέτοιουν ά- ντρα 'γώ που πήρα
μήτι ζει μήτι ζει μήτι πιθαίνει (δισ)
μήτι διά- μήτι διά- βουλου(νου)ς τουν παίρνει
μήτι διά- μήτι διά- βουλου(νου)ς τουν παίρνει.

5 Τουν προυβό- τουν προυβό- δ'σα στου ζιουβγάρι (δισ)
χάν' τ' γαδά- χάν' τ' γαδά- ρα μι του π'λάρι, (δισ)

- του γυνί του γυνί και του σκιπάρι. (δισ)
 Γύρ'σι σπίτ', γύρ'σι σπίτ' πάει να τα πάρει (δισ)
 βρίσ' τη γ'ναί- βρίσ' τ' γ'ναί- κα τ' μιθυσμένη (δισ)
 10 στου βαρέλ', στου βαρέλ' ακουμπισμένη (δισ)
 κι ως τα γό- κι ως τα γό- νατα χισμένη. (δισ)

Translation

"My good for nothing husband"

- My poor fate, my dear fate,
 the husband I've got,
 the kind the husband I've got,
 neither lives nor dies
 5 nor the devil takes him away.
 I saw him off to the tillage,
 he lost the donkey and her poal,
 the plough and the adze.
 He came back home to take them,
 10 finds his wife drunk,
 leaning against the barrel
 with shit up to her knees.

B'

ΜΟΙΡΑ ΜΟΥ ΚΑΚΙΑ ΜΟΥ ΜΟΙΡΑ

Περιγελαστικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

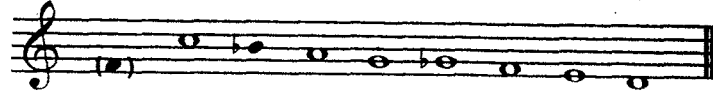
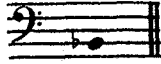
Mocking song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Αιολικός (Aeolian)¹

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 264 K. 13. I 1.

Μοί-ρα μου μού-ρα μου κα-κιά μου
 μού-ρα αυ-τόν το-ν ά- αυ-τόν τον

¹ solb - αλλοίωση [alteration].

- Μοίρα μου μοίρα μου κακιά μου μοίρα
 αυτόν τουν ά- (δισ) -ντρα (να) που πήρα (δισ)
 (μ) ούτι ζει, (αμ) ούτι ζει (μ) ούτι πιθαίνει,
 (μ) ούτι διά- (δισ) -βουλος τον παίρνει' (δισ)
 5 τουν προυβό- (δισ) -δ'σα² στου ζιουβγάρι³, (δισ)
 χάν' τ' γαδά- (δισ) -ρα μι του π'λάρι⁴, (δισ)
 του γυνί⁵ (δισ) κι του σκιπάρι.⁶ (δισ)
 Γύρ'σι πάει, (μ) γύρ'σι πάει για να τα πάρει, (δισ)
 βρίσκ' τ' γ'ναίκα (δισ) τ' μιθυσμένη, (δισ)
 10 στου βαρέλ' (δισ) ακουμπισμένη (δισ)
 κι ως τα γό- (δισ) -νατα λιρωμένη.

Translation

"My fate my wretched fate"

- My fate, my wretched fate,
 the kind the husband I've got,
 neither lives nor dies
 nor the devil takes him away;
 5 I saw him off to the tillage,
 he lost the donkey and her poal,
 the plough and the adze.
 He came back home to take them,
 finds his wife drunk,
 10 leaning against the barrel
 with dirt up to her knees.

² Προυβόδ'σα = ξεπροβόδια.

³ Ζιουβγάρι = όργωμα.

⁴ Π'λάρι = πουλάρι.

⁵ Γυνί = υνί.

⁶ Σκιπάρι = σκεπάρι.

134.

A'

ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΕΣ

Περιγελαστικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρά [γ. 1892,
Εμμ. Παππάς]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1975

Mocking song - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892,
Emm. Pappas]
George Kafantzis' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

Ιωνικός (Ionian) [S. T. - fa# (III d.)]

M.M. ♩=84 Κ. 5. Π. 3.

Ό- λι- ς αρ- χο- ντό- πού- λες μι γέ- λια μι χα- ρά, μό- ν' η καύ- μέ- ν' Μα- ρί- α μι βά- σα- να που- λλά·

- 5 Όλες αρχοντοπούλες μι γέλια μι χαρά,
μόν' η καϊμέν' Μαρία μι βάσανα πουλλά.
- «Τι έχεις Μαριγούλα, τι έχεις κι όλου κλαις
κι τα παράπονά σου γιατί δε μας το λες;
Κα' μη δεν έχ'ς να φας, να πεις, φλουργιά για να φορέεις;»
- «Φουτιά να τ' κάψ' του φάι, του πιει κι η φλόγα τα φλουργιά»

- δεν μ' έδουσαν το ταίρι μου να παίξου, να χαρώ,
μόν' μ' έδωσαν του μαραζιάρ', μαράζιασα κι 'γώ'
10 σήκου μαράζι μ' πλάγιασι, σήκου βρε μείν'ς και πέεις,
να πιάσεις το λιγνό κορμί κι άσπρονε λαιμό,
να πιάεις του Μάιου τη δροσιά, τ' Απρίλη του λουλούδ'».

Translation

“All the young noble ladies”

- All young and noble ladies
are laughing and rejoicing,
only our poor Maria
worries has got, plenty.
5 - “What's wrong with you Marigoula,
what's wrong and you keep crying on,
and of your complaints
why don't you confide in us?
Maybe it's because you haven't enough to eat, to drink,
10 golden coins to wear?”
- “May fire fall upon food and drink
and the golden coins to the flames;
I wasn't given my match,
to play with, and enjoy,
15 I was only given a moping man;
I have pined myself;
I cook for him, he doesn't dine;
I make the bed for him, he doesn't lay down;
get up my heartache lay down,
20 come on stay in and come to bed,
get a hold of this slim body
and the white neck,
get a hold of May's freshness,
the flower of April (!)”

B'

Ο ΜΑΡΑΖΙΑΡΗΣ

Περιγελαστικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Mocking song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 11, 1990

Δώριος (Dorian) [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. $\text{♩} = 40$ Κ. 2. Π. 1.

Ό- λης οι νιές πα- ντρεύ- ουν- νται
και παί- ρνου-ν πα- λλη- κά- ρια ρουμ
ντου ουμ ρου- ουμ ντου ρου- μ

	Όλις οι νιες παντρεύονται (δισ)	
	και παίρνουν παλληκάρια	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
	παντρεύιτι η Καλούδα μας (δισ)	
	κι πήρι μαραζιάρη	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
5	συβαίνου βγαίνου απ' τουν ουντά (δισ)	
	κι τουν τηρώ κι κλαίου	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
	σιμά του πάου κι κάθουμαι, (δισ)	
	τον κρίνω, δεν με κρίνει	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
10	τουν βάνου δείπνου, δε δειπνεί, (δισ)	
	γιόμα, δεν γιουματίζει	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
	τουν στρώνου πέντι στρώματα, (δισ)	
	πέντ' έξ' μαξιλλαράκια	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
	- «Σήκω λιβέντ' μ' πλάγιασε, (δισ)	
	σήκω λιβέντη μ' πέσι	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
15	κι άπλωσε τα χιράκια σου (δισ)	
	στον μαρμαρένιου μου κόρφο μ'	
	<u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ'</u>	(δισ)
	να πιάς του Μάη τη δροσιά, (δισ)	

	τ' Απρίλη τα λουλούδια <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ:</u>	(δισ)
20	να πιάσεις δυο μήλα τρουφαντά, (δισ) δυο μήλα μυρουδάτα <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ».</u>	(δισ)
	Και το μαράζι βόγγηξε (δισ) και βαριαναστενάζει <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ:</u>	(δισ)
	- «Φουτιά να κάψ' τα άσπρα σου (δισ) και λάβρα τα φλουριά σου <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ:</u>	(δισ)
25	δύο χαρές είν' στο ντουνιά, (δισ) η ομορφιά και η αγάπη <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ:</u>	(δισ)
	ακούστε σεις οι έμορφες (δισ) και σεις οι μαυρομάτες <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ:</u>	(δισ)
30	μην σας γελάσουν τα φλουριά, (δισ) μην σας γελάσουν τ' άσπρα <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ.</u>	(δισ)
	όπως γελάστηκα κ' εγώ (δισ) και πήρα μαραζιάρη <u>ρουμ ντου ρουμ ντου ρουμ».</u>	(δισ)

Translation

"The moping man"

	All young maid's are getting married to young and handsome men and only our own sweet girl got married to a moping man;
5	I happen to come out of the room, I look at him and cry; I go near him and sit, I talk to him, there's no reply; I fix him dinner he doesn't dine,
10	fix him lunch, he doesn't eat, I make the bed with five mattresses and five or six pillows; - "Come on my handsome man, lie down, come on my handsome man, get in bed,
15	stretch out your hands on my marble-like breasts, touch the coolness of May, the flowers of April, touch the two plump apples,
20	the two sweet-smelling apples." And the heartache moaned and sighed heavily;

25 - "May fire burn your breasts
and lava to your golden coins;
there are two graces in the world,
beauty and happiness;
listen to me, you pretty ones
and you the dark-eyed maid's
don't let the golden coins fool you,
30 don't let the breasts fool you
just like I was fooled
and got married to a moping man."

135. ΜΟΥΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΚΥΡ ΘΑΝΑΣΗ

Περιγελαστικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Άγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 11-11-1990

Mocking song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

Ε. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 11, 1990

Hidjas [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. $(\text{♩} \cdot \text{♩} \cdot \text{♩}) = 264$ Κ. 2. I. 11.

Μά- να 'μέ- να με πα- ντρέ- ψαν, μά-
να μέ- να- νε, μά- να 'μέ- να με
πα- ντρέ- ψαν μέσ' στην ξε- νι- τειά, βρε μά-
να- αμ' μέ- εσ' στην ξε- νι- τειά

Μάνα 'μένα με παντρέψαν μάνα μένανε,
μάνα 'μένα με παντρέψαν μέσ' στην ξενιτιά,
βρε μάνα μ' μέσ' στην ξενιτιά
και μου δώσαν τον κυρ-Θανάση και μου δώσανε
και μου δώσαν τον κυρ-Θανάση το γραμματικό
ρε μάνα μ' το γραμματικό,
όπου ξέρει και χορεύει, όπου ξέρει και,
όπου ξέρει και χορεύει και λιανοπατεί,
ρε μάνα μ' και λιανοπατεί,
που φορεί την φουστανέλα, που φορεί την φου-
που φορεί την φουστανέλα ως τα γόνατα,
ρε μάνα μ' ως τα γόνατα'
5 κι έπισι ένα μετζίτι¹ κι έσκυψε για να
κι έπισι ένα μετζίτι κι έσκυψε για να το πάρει
κι έσκυψε για να'
έσκυψα κι εγώ να πάρω, έσκυψα κι εγώ,
έσκυψα κι εγώ να πάρω και με φίλησε
ρε μάνα μ' και με φίλησε.

Translation

"I was given Master Thanasis"

Mother, I was married in far away lands
and I was given Master Thanasis the clerk,
the good dancer, light walker,
the one who wears the kilt down to the knees;
5 and he dropped a coin and went to pick it up;
So, when I went for it, he kissed me.

¹ Μετζίτι, τουρκικό νόμισμα, παλαιότερα χρυσό, ισοδύναμο με 1 λίρα, αργότερα ασημένιο ίσο με τάλληρο και 1/5 της λίρας.

136. ΔΕΝ ΤΟΝ ΘΕΛΩ, ΔΕΝ ΤΟΝ ΠΑΙΡΝΩ

Περιγελαστικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη¹ [γ. 1938, Αγριανή]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 9-4-1991

Mocking song - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 9, 1991

Μιξολύδιος (Mixolydian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 252 Κ. 12. Π. 4.

Δέν τον θέ- λω, δέν το- ν παί- ρνου αυ- τό
 τον- ν πο- ντι- κό που έ- χει έ- να κου- ουτ-
 κού- δ' ί- σα με που- ουτ- κού- δ' που-
 κού- δ'.

Δεν τον θέλω, δεν τον παίρνω
 αυτό τον ποντικό
 που έχει ένα κουτκούδ² | (δισ)
 ίσα με πουτκούδ.³

5 'Γώ θα πάρου τον Τασιάνα
 τ' ομορφόπαιδο
 που γένιτι αζάς
 και κοτζιαμπασής. | (δισ)

¹ Η κα Μαρ. Γουζέλη «έμαθε» το τραγούδι παλαιότερα από Νταρνακοχωρίτες συγγενείς της. Στάθηκε αδύνατο να το διασταυρώσω.

² Κουτκούδι = αυχένας (σβέρκος).

³ Πουτκούδι = ποντίκι μικρό, ποντικάκι.

10	Πώς να πέσω ν' αγκαλιάσω αυτό τον ποντικό αχ να είχα αυτόν τον λεβέντη αχ να τον χαρώ.	(δισ) (δισ)
15	Ανάθεμα την μάνα μου και τ' αδέρφια μου που μ' έδωσαν στο σατανά αχ και μ' έκαψαν.	(δισ) (δισ)
20	- «Φάει, φάει μαρί Καλούδα και μην αντρέπισι». - «Αν αντρέπομαν παπα-Γιώργη δεν παντρεύομαν».	(δισ) (δισ)

Translation

"I don't want him, I won't take him"

I don't want him, I won't take him
this mouse of a man;
he's got a nape
same as that of a small mouse.

5 I will have Tasiana
the handsome looking,
who's getting to be a tax collector
and head of the village.

10 How can I lie down and embrace
this mouse of a man;
oh, I wish I could have this handsome man
oh, to delight myself.

15 Damn you mother (!)
and my brothers (!)
for giving me to this fiend,
oh, they've burned me.

- "Eat, eat up my good girl,
don't be ashamed."
- "If I felt ashamed, George priest
20 I wouldn't have married."

137. ΑΥΓΗΝΙΩ

Περιγελαστικό - Πεντάπολις
 Τραγ.: Απόστολος Τσιμπερίδης [γ. 1936,
 Πεντάπολη] και Χρύσιμος Δανδίκας
 [γ. 1913, Πεντάπολη]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 14-11-1990

Mocking song - Pentapolis
 Sung by Apostolos Tsimberides
 [b. 1936, Pentapolis] and Chrisimos
 Dandikas [b. 1913, Pentapolis]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 14, 1990

Ιωνικός (Ionian)

M.M. (♩) = 332

Κ. 6. Π. 6.

- «Σήκω στο λέγω, σήκω |
 'π' αυτόν του μαχαλά | (δισ)
 και έλα μέσ' στους μπαξέδες Αυγηνιώ μ' | (δισ)
 που είναι Θεού χαρά. | (δισ)
 5 Δεν θέλω να δουλεύεις, | (δισ)
 να βασανίζεσαι, | (δισ)
 μόνο να τρως, να πίνεις Αυγηνιώ μ' | (δισ)
 και να στολιζέσαι. | (δισ)
 10 Στη Σαλονίκ' σε στέλνου | (δισ)
 σε πέντι έξ' γιατρούς, | (δισ)
 σου στέλνω και στα μπάνια Αυγηνιώ μ' | (δισ)
 μα εσύ δεν κάν'ς παιδί». | (δισ)
 - «Στη Σαλονίκ μου στέλνεις | (δισ)
 15 σι πέντι έξ' γιατρούς | (δισ)
 σ' άλλον άντρα δε με πήγες | (δισ)
 για να δεις αν κάνω εγώ παιδί». | (δισ)

Translation

“Avginio”

- “Get up and come on out I tell you
out of this neighbourhood,
come over to the gardens
where it's heavenly peace.
- 5 I don't want you to work to trouble yourself
only to eat, to drink
and to adorn yourself.
- 10 I've sent you to Thessaloniki to five or six doctors,
I send you to the hot springs too,
but you won't bear children.”
- “You've sent me to Thessaloniki to five or six doctors,
15 but you haven't taken me to another man
and then see if I can bear children.”

Φωτ. 40 Απόστολος
Τσιμπερίδης [δεξιά,
γραμματέας της
Κοινότητας Πεντάπολης]
και Χρύσιμος Δανδικας
[αριστερά] [14-11-1990,
Πεντάπολη]

138. ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΛΑ

Περιγελαστικό - Πεντάπολις

Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη¹ [γ. 1938, Αγριανή]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 1-4-1991

Mocking song - Pentapolis

Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: April 1, 1991

Φρύγιος (Phrygian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 240 Κ.12. Π. 6.

“ Πα- ντρέ- ψου Δια- μα- ντού- λα μου να
βγω και 'γώ απ' τη- ν έ- ννοια. » “ Δεν
πα- ντρεύο- μαι πα- τέ- ρα, μη σου παί- ρνει
ο νου- ς α- έ- ρα.

- «Παντρέψου Διαμαντούλα μου
να βγω και 'γώ απ' την έννοια».
- «Δεν παντρεύομαι πατέρα,
μη σου παίρνει ο νους σου αέρα». | (δισ)

5 Το τσιφτσιδάκ'² που θες εσύ
να σκάσεις δεν τον παίρνω
όλη μέρα όφα όφα
και το βράδυ πέσε ψόφα. | (δισ)

¹ Η Μαρίκα Γουζέλη «έμαθε» το τραγούδι από Πενταπολιώτες συγγενείς της παλαιότερα. Στάθηκε αδύνατον να το διασταυρώσω.

² Τσιφτσιδάκης, τσιφτσιής = αυτός που οργώνει - τσιφι = ζευγάρι βοδιών.

10 Το σιδερά που θες εσύ
να σκάσεις δεν τον παίρνω
όλη μέρα τάκα τούκα
και το βράδυ ψωμί βούκα». | (δισ)

- «Παντρέψου Διαμαντούλα μου
να βγω και 'γώ απ' την έννοια».
15 - «Δεν παντρεύομαι πατέρα,
μη σου παίρνει ο νους σου αέρα.

20 Το μπακαλάκ' που θες εσύ
να σκάσεις δεν τον παίρνω
όλη μέρα ζιάζει³ ζιάζει
και το βράδυ λογαριάζει». | (δισ)

- «Παντρέψου Διαμαντούλα μου
να βγω και 'γώ απ' την έννοια».
- «Δεν παντρεύομαι πατέρα,
μη σου παίρνει ο νους σου αέρα.
25 Το ραφτάκ' που θες εσύ
να σκάσεις δεν τον παίρνω
όλη μέρα ράφτει ράφτει
και το βράδυ μίγες χάφτει. | (δισ)

30 Το ντενξιδάκ'⁴ που δε θες εσύ
να σκάσεις θα τον πάρω
όλη μέρα αραδιάζει
και το βράδυ αγκαλιάζει».

Translation

"Diamantoula"

- "It's time you got married my Diamantoula
spare me the worry."
- "I won't get married father,
get your head out of the clouds.
5 That tiller you want for me,
I won't take even if it's the death of you;
all day long he tills away
but at night he feels like a plague.
That blacksmith you want for me,
10 I won't take even if it's the death of you;
all day long he pounds away,
but at night just a morsel of bread."
- "It's time you got married my Diamantoula

³ Ζιάζω = ζυγιάζω, ζυγίζω.

⁴ Ντενξιδάκης = αυτός που ταξινομεί τα δέματα - ντένικ = δέμα.

- 15 spare me the worry."
 - "I won't get married father,
 get your head out of the clouds.
 That young grocer you want for me,
 I won't take even if it's the death of you;
 all day long he weighs away,
 20 but at night he counts figures."
 - "It's time you got married my Diamantoula
 spare me the worry."
 - "I won't get married father,
 get your head out of the clouds.
 25 That young tailor you want for me
 I won't take even if it's the death of you;
 all day long he sews away
 but at night he swallows flies.
 That package sorter you don't want for me,
 30 I will take even if it's the death of you;
 all day long he sorts away
 but at night he cuddles."

139. Ο ΣΤΕΡΓΙΟΣ

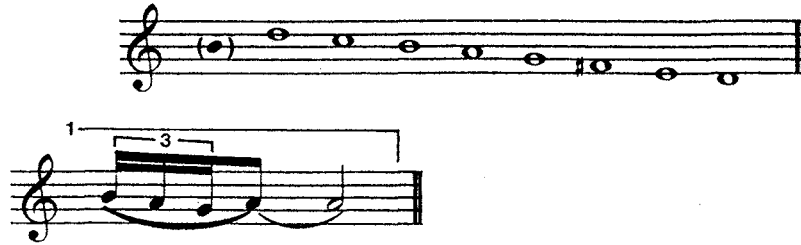
Περιγελαστικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
 Ν. Σούλι]
 Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
 Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
 Έτ. καταγραφής: 1965

Mocking song - Neo Souli
 Sung by Theophanis Chalemes
 [b. 1920, N. Souli]
 Theophanis Chalemes' file
 Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
 Y. of rec.: 1965

Μιξολύδιος (Mixolydian) [S. T. - la (V d.)]

M.M. $\text{♩} = 112$ K. 17. I. 7.

Σαν τον α-ρρα-βώ-νια-σαν τον Στέ-
 ργιο πλια δε γέ-λα-σε πλια δε
 γέ-λα-σε ο Στέ-ργιος, πλια
 δε τρα-γού-δη-σε.

Σαν τον αρραβώνιασαν τον Στέργιο
πλια δε γέλασε (δισ) ο Στέργιος,
πλια δε τραγούδησε.

- 5 - «Τα νταούλια κρούν' βρε Στέργιο
και η νύφ' χορεύει».
"Δω τον Στέργιο, 'κεί τον Στέργιο,
Στέργιος δεν είναι εδώ.

- 10 Πήγε Καλούδα στον μπαχτσέ¹
να κόψ' ντουρλίβανο²,
βρίσκει τον Στέργιο κάθονταν
επάν' στη ριβενιά³.

- 15 - «Αιντε Στέργιο μ', αιντε μπρε Στέργιο,
πάτ'σε το διάβολο'
τρεις λιρίτσες πουτούρια⁴ βρε Στέργιο
πάππους σ' αγόρασε
και μια λίρα κουντούρια⁵ βρε Στέργιο
πάππους σου τάφερε'
αιντε Στέργιο μ', γιάλα⁶ βρε Στέργιο
να σε παντρέψουμε.

- 20 Γιάλα βρε Στέργιο, γιάλα αγόρι μ'
να σε παντρέψουμε'
αιντε Στέργιο μ', αιντε βρε Στέργιο,
γιάλα να γιέν'ς⁷ γαμπρός».

Translation

"Stergios"

Once Stergios got engaged,
he didn't smile any more,
Stergios smiled no more,
he didn't sing no more.

¹ Μπαχτσές = κήπος, αγρός.

² Ντουρλίβανο = δειτρολίβανο.

³ Ριβενιά, ρεβενιά = πασχαλιά (δέντρο) [αντί: αργκαβάνι, τουρκ. = πασχαλιά].

⁴ Πουτούρια = παπούτσια.

⁵ Κουντούρια = παπούτσια.

⁶ Γιάλα = για έλα.

⁷ Γιέν'ς = να γίνεις.

- 5 "Drums are sounding Stergios
and the bride's dancing."
Stergio's here and there
Stergio's nowhere to be found.
Kalouda went to the garden
to get some incense
10 and finds Stergios sitting
on the lilac;
- "Come on Stergios, come on
step on the devil;
three-pound pair of shoes Stergios
15 grandfather has bought.
And one-pound shoes Stergios
grandfather has brought you
come on Stergios, come on
let us marry you.
20 Come on Stergios my boy
let us marry you
come on Stergios, come on
be our bridegroom."

140. Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΝΑ

Περιγελαστικό - Άγιο Πνεύμα
Τραγ.: Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 6-6-1991

Mocking song - Agio Pnevma
Sung by Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: June 6, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. Ia (V d.)]

M.M. $\text{♩} = 52 \approx 56$ K.16. I. 6.

Ξύ- πνα Α- πο- στο- λί- να μου να
δεις τους φί- λους σου πώ- ς
πί- νουν, να δει- ς του- ς ε- ρω-

μέ- νου- ς σου τα δά- κρυ- α
 πώ- ς χύ- νου- ν.

Ξύπνα Αποστολίνα μου
 να δεις τους φίλους σου πώς πίνουν,
 να δεις τους ερωμένους σου
 τα δάκρυα πώς χύνουν.

5 - «Μην κλαίτε ερωμένοι μου,
 τα μάτια σας χαλνάτε·
 εγώ βαρειά κοιμήθηκα,
 πλέον μη με ξυπνάτε.

10 'Πλώσατε πόδια 'πλώσατε,
 χέρια μου σταυρωθήτε
 και 'σεις ματάκια αν κλείσατε,
 στη μαύρη γης να μπείτε.

15 Ακούστε, θλιβερά χτυπά
 του θάνατου η καμπάνα·
 κλάψτε πατέρα κι αδερφή
 και συ γλυκειά μου μάνα.

20 Για δεξ καιρόν που διάλεξε
 κι ο Χάρος να με πάρει,
 τώρα το σπασ'μο τα καπνά,
 την Παναγιά το βράδυ».

Translation

“Apostolina”

Wake up my Apostolina,
 see your friends having a drink
 see your lovers
 the tears they are shedding.

- 5 - "Don't you cry my lovers,
you're wasting your eyes;
I am sound asleep,
don't wake me up no more.
- 10 You stretched out your legs you spread out,
my arms are crossed
and you sweet eyes are now shut,
going into the black deep
listen, it's tolling
the bell of death;
- 15 cry father and you sister,
you too dear mother.
Look, the time (Death) has chosen
to take me away;
now it's time to pick tobacco,
20 the night of the Virgin Mary."

141. ΝΤΟΣ - ΝΤΑΡΙΜ - ΝΤΟΣ

Περιγελαστικό - Άγιο Πνεύμα¹
Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Ελένη Σπόντη [γ. 1927,
Άγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
Άγ. Πνεύμα]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 16-5-1991

Mocking song - Agio Pnevma
Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
Ag. Pnevma], Eleni Sponti [b. 1927,
Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
Ag. Pnevma]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: May 16, 1991

Ιωνικός (Ionian)

M.M. $\text{♩} = 184$ Κ.16. Π. 8.

Τρεις ντου- μά- τισ μι- σου- κάρ- κισ κά-
ου- ν μιάμ'σ' ο- κά κά- νουν μιάμ'σ' ο-

¹ Το τραγούδι είναι της Πεντάπολης από Πενταπολιώτες «έμαθαν» το τραγούδι οι τραγουδιστές. Στην Πεντάπολη δε θέλησαν να μου το τραγουδήσουν, γιατί «δεν είναι απ' τα καλά τα τραγούδια».

Τρεις ντουμάτις μισουκάρ'κις²
 κάνουν μιάμ'σ' οκά (δισ)
ντος³ - ντάριμ⁴ - ντος,
ντος στουν νυφαλό⁵ σ',
 για να ψήσουν τη κουμάτα⁶
 για να φάει η νύφ' (δισ)
ντος - ντάριμ - ντος
ντος στουν νυφαλό σ',
ντος - ντάριμ - ντος
μα τ' Παναγιά.

Translation

"Dos - darim - dos"

- Three half-oka tomatoes
 add up to one and one-half oka,
 strike here strike,
 strike on your navel,
 5 so they can toast that piece of bread,
 for the bride to eat,
 strike here strike,
 strike on your navel,
 strike here strike,
 10 I swear by the Virgin.

² Μισουκάρ'κις = μισή οκά η κάθε μία.

³ Ντος = χτύπα.

⁴ Ντάριμ [από τη λ. δάρι] = εδώ.

⁵ Νυφαλός = ομφαλός.

⁶ Κουμάτα = κομμάτι ψωμί.

142. ΠΑΠΑ ΜΟΥ ΞΟΜΟΛΟΓΑ ΜΕ

Σατυρικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Αγ. Πνεύμα]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Satirical song - Neo Souli

Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944,
Ag. Pnevma]

Recording - Decoding - Notation:

E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Hidjas

M.M. ♩=112≈120 Κ.11. I. 1.

“ Πα- πά μου Ξι- μου- λό- γα με και συμπαμ και
 συμπουμ και σβουί σβουί σβουί και τί- ρι ρί- ρι ρι και χοί
 χοί χοί και τζι τζι τζι και α- μάν α- μάν α- μά- ν
 πα- πά μου Ξι- μου- λό- γα με,
 πα- πά μου Ξι- μου- λό- γα με, τα κρί- μα- τα ου-
 γχώ- ρα με. »

- «Παπά μου Ξιμουλόγα με
και συμπαμ και συμπουμ
και σβουί σβουί σβουί
και τίρι ρίρι ρι
και χοί χοί χοί
και τζι τζι τζι

και αμάν αμάν αμάν
παπά μου 'Ξιμουλόγα με,
τα κρίματα συγχώρα με».

- «Τα κρίματά σου είναι πολλά
και σμπαμ και σμπουμ
και σβούι σβούι σβούι
και τίρι ρίρι ρι
και χόι χόι χόι
και τζι τζι τζι
και α(ι)μάν αμάν αμάν,
τα κρίματά σου είναι πολλά, (δισ)
αγάπη να μην πιάσεις πια (δισ)
και σμπαμ και σμπουμ
και σβούι σβούι σβούι
και τίρι ρίρι ρι
και χόι χόι χόι
και τζι τζι τζι
και α(ι)μάν αμάν αμάν,
αγάπη να μην πιάσεις πια». (δισ)

- 5 Πάει ο παπάς στην εκκλησιά (δισ)
και σμπαμ και σμπουμ
και σβούι σβούι σβούι
και τίρι ρίρι ρι
και χόι χόι χόι
και τζι τζι τζι
και α(ι)μάν αμάν αμάν:
- «αγάπη να μην πιάσεις πια». (δισ)

Πάει ο παπάς στην εκκλησιά (δισ)
και σμπαμ και σμπουμ
και σβούι σβούι σβούι
και τίρι ρίρι ρι
και χόι χόι χόι
και τζι τζι τζι
και α(ι)μάν αμάν αμάν,
πάει ο παπάς στη παπαδιά, (δισ)
πάω και 'γώ στην εκκλησιά,
και σμπαμ και σμπουμ
και σβούι σβούι σβούι
και τίρι ρίρι ρι
και χόι χόι χόι
και τζι τζι τζι
και α(ι)μάν αμάν αμάν.

- 10 Πάω και 'γώ στην παπαδιά. ...

Translation

“Father hear my confession”

- “My father, listen t' my confession
donate forgiveness to my sins.”
- “Your sins are so miary
may you never be loved again.”
5 The priest goes to church;
- “May you never find love again.”
The priest goes to church.
The priest goes to his wife.
I go to church too,
10 I go to the priest's wife too.

143. ΜΙΑ ΠΑΠΑΔΙΑ

Σατυρικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1965

Satirical song - Neo Souli
Sung by Theophanis Chalemes
[b. 1920, N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1965

Δώριος (Dorian) [S. T. - re (V d.) - T. - sol]

M.M. $\text{♩} = 92 \approx 100$ Κ.17. Ι. 8.

Βγά- τε κο- ρί- τσια στο χο- ρό να
μά- να μά- θε- τε τρα- γού- δια, να ι- δή- κα-
λέ να ι- δή- τε κε- ντη- τές πο- διές,
(.)

- Βγάτε κορίτσια στο χορό
 να μά- να μά- θετε τραγούδια,
 να ιδή- καλέ να ιδή- τε κεντητές ποδιές,
να ιδήτε κεντητές ποδιές αμάν,
 πράσινες και γαλάζιες.
- 5 Να ιδή- καλέ να ιδή- τε και μια παπαδιά
να ιδήτε και μια παπαδιά αμάν
 πώς πάει με τους λεβέντες.
 Πάει κι ο καλέ πάει κι ο παπάς από κοντά,
 πολύ παρακαλώντας:
 - «Πού τά- καλέ πού τά- χ'ς κοντού μ' τα ιερά,
πού τάχ'ς κοντού μ' τα ιερά αμάν
- 10 να πάω να λειτουργήσω;
 Να κά- καλέ να κά- ψ' φωτιά τα ιερά σ',
να κάψ' φωτιά τα ιερά σ' αμάν
 και σένα και το σπίτ' σου».
- «Πανέ καλέ πανέ παπά μ' στο σπίτι σου,
πάνε παπά μ' στο σπίτι σου (v) αμάν,
 πάνε και στα παιδιά σου
- 15 και 'γώ καλέ και 'γώ θα πάω με τους νιούς
και 'γώ θα πάω με τους νιούς αμάν
 και με τα παλληκάρια».

Translation

"A priest's wife"

- Come on girls, join the dance,
 learn the songs,
 look at embroidered aprons,
 green ones and light blue ones.
- 5 Look at this priest's wife
 how she follows the young men.
 The priest follows on
 asking dearly:
- "Where do you, my short woman, keep the vestments,
 10 I have to say the Mass."
 - "May fire burn your vestments,
 you and your house too.
 Go on home, priest,
 go to your children
- 15 and I'll follow the young men,
 the handsome men."

Φωτ. 45 Ο κος Θεοφάνης Χαλέμης
 όταν ήταν ανθυπασπιστής
 χωροφυλακής. Η φωτογραφία
 τραβήχθηκε στις 20-10-1965
 [Αρχειο Θεοφάνη Χαλέμη].

144. ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ

Σατυρικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Αγ. Πνεύμα], Κατίνα Τάτση [γ. 1921,
 Αγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 6-5-1991

Satirical song - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma], Katina Tatsi [b. 1921,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 6, 1991

Αιολικός (Aeolian)

M.M. $\text{♩} = 48 \approx 52$ Κ.16.Π. 5.

Δώ- δι- κα χρό- νών κο- ρά- σι πά- ει στη-
 ν (ν)ε- κκλη- σιά, (μού)-
 τι το σταυ- ρό της κά- νει, νού- δι
 προ- σκυ- νά,

- Δώδιστα χρονών κοράσι πάει στην εκκλησιά,
 (μ) ούτι το σταυρό της κάνει, νούδι προυσκυνά,
ούτι το σταυρό της κάνει, ούτι προυσκυνά.
 (Μ) ίκατσι στου σταυριουδρόμι κι κρασό πουλά: (δισ)
 πέρασαν τριά παλληκάρια και την ρώτησαν: (δισ)
- 5 - «Πόσο το ρακί καλογρηά μ', πόσο το κρασί;»
 - «Τρεις παράδισ την κανάτα, δέκα το ρακί».
 - «(Μ) ερ'σαν πιω και θα μιθύσω, πού θα μείν' το βράδυ;»
 - «(Μ) ερ'σαν πεις κι σαν μιθύσεις, έλα βράδυ' στο σπít'»
- 10 (μ) έχω πέρδικα ψημένη κι γλυκό κρασί, (δισ)
 έχω κι χρυσές αγκάλες για να κοιμηθείς,
 ερ'να σφίξεις ν' αγκαλιάσεις καλογρηάς κορμί».

Translation

"The young nun's song"

- A girl of twelve is going to church.
 But she makes not her cross, she genuflects not.
 Sitting at the crossroads she sells wine;
 three young men came by and asked her:
- 5 - "How much for the raki, nun, how much for the wine?"
 - "Three coins for a jug, ten for the raki."
 - "If I drink and get drunk, where will I spend the night?"
 - "If you drink and get drunk, come home at night;
 I've got roasted partridge and sweet wine,
- 10 I've got arms of gold for you to fall asleep in,
 to hold tight, to embrace the body of a nun."

145. ΑΙΝΤΕ ΠΑΙΔΙΑ ΝΑ ΦΕΥΓΟΥΜΕ

Περιγελαστικό - Νέο Σούλι
 Τραγ.: Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
 Ν. Σούλι]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Mocking song - Neo Souli
 Sung by Theophanis Avocatos
 [b. 1933, N. Souli]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: Nov. 18, 1990

Hidjas

M.M. $\text{♩} = 232$ Κ.11.1. 2.

Άϊ- ντε παι- διά να
 φεύ- γου- με, ά- ι- ντε
 παι- διά να φεύ- γου- με
 προ- τού μα- ς βα- ρε- θού- νε,
 προ- τού μα- ς βα- ρε- θού- νε'

Άιντε παιδιά να φεύγουμε (δισ)
 προτού μας βαρεθούνε' (δισ)
 της γειτονιάς οι έμορφες (δισ)
 θέλουν να κοιμηθούνε. (δισ)

5 Εμείς εδώ δεν ήρθαμε (δισ)
 να φάμε και να πιούμε' (δισ)
 ήρθαμε να σας ιδούμε (δισ)
 κι ήρθα να κοιμηθούμε. (δισ)

Translation

“Come on boys, time to go”

Come on boys, it's time to leave,
before our presence becomes boring,
the beauties of the neighbourhood
want to fall asleep and dream.

- 5 We haven't come here
to eat and drink;
we've come to see you,
I've only come to sleep with you.

XIII. ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ
[Allegorical songs]

146. ΕΣΕΙΣ ΠΟΥΛΙΑ ΠΕΤΟΥΜΕΝΑ

Αλληγορικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφάνω Μπαίρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1975

Allegorical - Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira
[b. 1892, Emm. Pappas]
George Kafantzis' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1975

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - Ia (V d.)]

M. M. ♩=44 *Molto rubato* Κ. 4. Π. 3.

Ε- σεί- ς που- λιά, που- λιά μ' πι- τού- με- να ω- ρέ που πά- τε στο- ον α- έ- ρα τα καύ- μέ- να, τα πα- ρα- πο- νε- μέ- να, αχ κι ε- γώ τρυ- γό- τρυ- γό- να η ο- ρφα- νή

- Εσείς πουλιά, πουλιά μ' πιτούμενα
 ωρέ που πάτε στον αέρα
τα καύμένα, τα παραπονεμένα,
 αχ κι εγώ τρυγό- τρυγό- να η ορφανή
ωρέ κι 'γώ τρυγό- τρυγό- να η ορφανή.
 ωρέ ξέρω τι να κάνω
η καύμένη, η παραπονεμένη:
- 5 πά' 'γώ και στή- και στή- νω τη φωλιά
ωρέ πά' 'γώ και στή- και στή- νω τη φωλιά
 ωρέ στο κάλαμο το κάμπο,
η καύμένη, η παραπονεμένη:
 βάζων φωτιά φωτιά στον κάλαμο
ωρέ βάζω φωτιά φωτιά στον κάλαμο
 ωρέ και καίετ' η φωλιά μου
η καύμένη, η παραπονεμένη:
- 10 πά' 'γώ και στή- και στή- νω τη φωλιά
ωρέ πά' 'γώ και στή- και στή- νω τη φωλιά
 ωρέ στου πεγαδιού τα χείλη
η καύμένη, η παραπονεμένη:
 πάν' τα κορί- κορί- τσια για νερό
ωρέ πάν' τα κορί- κορί- τσια για νερό
 ωρέ και πήραν τα πουλιά μου
η καύμένη, η παραπονεμένη:
 και 'γώ τρυγό- τρυγό- να η ορφανή
ωρέ και 'γώ τρυγό- τρυγό- να η ορφανή
 ωρέ δε ξέρω τι να κάνω,
η καύμένη, η παραπονεμένη:
- 15 αχ κι ιγώ τρυγό- τρυγό- να η ορφανή.

Translation

"You flying birds"

- You my flying birds
 flying high in the skies,
 the poor ones, the discontented ones
 and I'm a turtledove, an orphaned one.
 I know what to do,
 poor me, the discontented me.
- 5 I go build my nest
 in the canes, in the plains,
 they set the canes on fire
 and my nest gets burned;
 I go build my nest
- 10 in the well's rim;
 the girls go to get water
 and they stole my chicks;
 and me, the orphaned turtledove,
 I don't know what to do,
- 15 oh me, the orphaned turtledove.
 Refr.: Poor me, the discontented

147. ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΕΙΧΑ ΠΑΠΙΑ Μ'

Αλληγορικό - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Χρυσούλα Αρναούτογλου
 [γ. 1943, Άγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 7-5-1991

Allegorical - Agio Pnevma
 Sung by Chrisoula Arnaoutoglou
 [b. 1943, Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 7, 1991

Φρύγιος (Phrygian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 252 Κ. 13. Π. 11.

Πε- ρι- βό- λι εί- χα πά- πια μ' πε- ρι- βό-
 λι εί- χα πε- ρι- βό- λι εί- χα νε-
 ρα- ντζο- σπα- ρμέ- νο,
 5

Περιβόλι είχα πάπια μ'
 περιβόλι είχα (δισ) νεραντζοσπαρμένο,
νερατζοσπαρμένο πάπια μ' νερατζοσπαρμένο,
 νερατζοσπαρμένο κι άνθη γιομισμένο
κι άνθη γεμισμένο πάπια μ' κι άνθη γεμισμένο
 κι από κάτω απ' τ' άνθη (δισ) πάπια μ'
 κι από κάτω απ' τ' άνθη (δισ)
 5 πέρδικες λαλούσαν (δισ) πάπια μ'
πέρδικες λαλούσαν (δισ)
 και δροσολογιούσαν (δισ) πάπια μ'
και δροσολογιούσαν (δισ)
 και από τη δροσιά της (δισ) πάπια μ'
και από τη δροσιά της (δισ)
 επέσαν τα φτερά της (δισ) πάπια μ'
επέσαν τα φτερά της (δισ)
 τα χρυσόστηλά της.

Translation

"I had an orchard my duck"

I had an orchard studded with sour orange trees,
strewn with flowers;
and underneath the flowers
hidden partridges were singing,
5 cooling off with dewdrops
and because of all this freshness
down fell her feathers off,
all her golden spots.

148. ΤΩΡΑ ΒΓΑΙΝΕΙ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Αλληγορικό - Νέο Σούλι

Τραγ.: Κυριάκος Γκόγκας [γ. 1926,
N. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Allegorical - Neo Souli

Sung by Kyriakos Gogas [b. 1926,
N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou

D. of rec.: Nov. 18, 1990

Υποφρύγιος (Hypophrygian)¹ [S. T. - fa (III d.)]

M.M. ♩ = 50 Κ.9.Π.2.

Τώ- ρα βγαι- νει
Φρύγιος (Phrygian)
το φε- γγά- ρι
Υποφρύγιος (Hypophrygian)
σι- γά (ν) α- π' τον ου- ρα-
νό, σαν την έ- ρφη
βα- ρκού- λα που πά-

¹ Εναλλαγή υποφρύγιου και Φρύγιου [alteration of Hypophrygian and Phrygian].

Τώρα βγαίνει το φεγγάρι
 σιγά (v) απ' τον ουρανό,
 σαν την έμορφη βαρκούλα
 που πάει γυαλό γυαλό.

Translation

"The moon is rising"

Now the moon is rising
 slowly up in the sky,
 like a beautiful little boat
 sailing along the shore.

149. ΣΤΗΝ ΑΡΑΠΙΑ

Αλληγορικό - Εμμανουήλ Παππάς
 Τραγ.: Μαρίκα Γουζέλη [γ. 1938, Αγριανή],
 Μαρίκα Γεωργιτζίκη [γ. 1927, Εμμ. Παππά]
 Γκάντα¹ : Αθανάσιος Γεωργιτζίκης
 [γ. 1916, Αναστασιά]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 10-4-1991

Allegorical - Emmanuil Pappas
 Sung by Marika Gouzeli [b. 1938, Agriani],
 Marika Georgitziki [b. 1927, Emm. Pappas]
 Bagripes: Athanasios Georgitzikis
 [b. 1916, Anastasia]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: April 4, 1991

Ιωνικός (Ionian)

¹ Ο οργανοπαίκτης δεν «σολάρει», αλλά απλά ακολουθεί πιστά τη μελωδία του τραγουδιού.

- Στην αραπιά να κατεβώ
να κατεβώ στην αραπιά
 να πιάσω έν' αραπάκι
μικρό περιστεράκι. (δισ)
 5 να κάθομαι (δισ) να το ρωτώ: (δισ)
 - «Πώς πιάνεται αγάπη
μικρό περιστεράκι:» (δισ)
 - «Από τα μά- (δισ) -τια πιάνεται, (δισ)
 στα χείλη κατεβαίνει,
μικρή μου χαιδεμένη: (δισ)
 10 κι από τα χεί- (δισ) -λη στην καρδιά, (δισ)
 εκεί ριζοφυτρώνει,
ριζώνει και δε βγαίνει». (δισ)
- Ερρίζωσε (δισ) και φύτρωσε (δισ)
 και κάνει ένα λουλούδι (τετράκις)
 όποιος το κό- (δισ) -ψει κόβεται (δισ)
 κι οποιός το τρώει πεθαίνει
μικρή μου χαιδεμένη. (δισ)
 εγώ ας το κό- (δισ) -ψω κι ας κοπώ, (δισ)
 ας το φάω κι ας πεθάνω
 κι άλλη αγάπη πια δεν πιάνω. (δισ)

Translation

"Down in Arabia"

- Want head down to Arabia
 to catch a youn arabian,
 a little pigeon,
 and while I sit I'll ask of it;
 5 - "How do you catch «love»
 little pigeon?"
 - "By the eyes it's caught
 comes down, then, to the lips,
 sweet young pampered girl,
 10 and from the lips straight to the heart,

there, sets its roots,
takes root and comes out no more."
It rooted and blossomed into a flower;
15 whoever cuts it off, cuts himself,
whoever tries to eat it, dies.
I'll cut it even if I cut myself
I'll eat it even if I die,
20 I never want another love.

XIV. ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΑ
[Mystic meaning songs]

150. ΕΝΑ ΗΤΑΝ Τ' ΑΗΔΟΝΙ Μ'
[One was my nightingale]

Μυστικιστικό - Νέο Σούλι
Τραγ.: Σωτήρης Μπιρμπίλης [γ. 1944,
Ν. Σούλι], Χρήστος Σμηλιάνης [γ. 1936,
Ν. Σούλι], Σωκράτης Γκόγκας [γ. 1936,
Ν. Σούλι], Κυριάκος Γκόγκας [γ. 1926,
Ν. Σούλι], Θεοφάνης Αβοκάτος [γ. 1933,
Ν. Σούλι]

Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 18-11-1990

Mystic meaning song - Neo Souli
Sung by Sotiris Birbiles [b. 1944, N. Souli],
Christos Smilianes [b. 1936, N. Souli],
Socrates Gogas [b. 1936, N. Souli],
Kyriakos Gogas [b. 1926, N. Souli],
Theophanis Avocatos [b. 1933, N. Souli]

Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: Nov. 18, 1990

Αιολικός (Aeolian)

M.M. (♩. ♩. ♩.) = 276 K.10. I. 5.

Ας το πού- με έ- να, ας το πού- με
έ- να, έ- να ή- τα- ν τ'αἴ- δό- νι
τ'αἴ- δό- νι τ'αἴ- δό- νά- κι και τί κα-
λά λα- λεί α- χ αυ- τό του Μάη λα-
λεί.
λεί.

5	<p>Ας το πούμε ένα (δισ) ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "one", one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
10	<p>Ας το πούμε δύο, (δισ) δύο πέρδικες χαμένες, ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "two", two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
15	<p>Ας το πούμε τρία, (δισ) τρία η Αγιά Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες, ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι μ' και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "three", three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
20	<p>Ας το πούμε τέσσερα (δισ) τέσσερα βυζιά η 'γιλάδα, τρία η Αγιά Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες, ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι μ'</p>	<p>Let's call it "four", four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
25	<p>και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>ah, especially in May.</p>
30	<p>Ας το πούμε πέντε, (δισ) πέντε δάχτυλα στο χέρι, τέσσερα βυζιά η 'γιλάδα, τρία η Αγιά Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες, ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι μ' και τι καλά λαλεί</p>	<p>Let's call it "five", five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
35	<p>αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>ah, especially in May.</p>
40	<p>Ας το πούμε έξι, (δισ) έξι μήνες μισός χρόνος, πέντε δάχτυλα στο χέρι, τέσσιρα βυζιά η 'γιλάδα, τρία η Αγιά Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες, ένα ήταν τ' αηδόνι μ', τ' αηδόνι μ' τ' αηδονάκι μ' και τι καλά λαλεί</p>	<p>Let's call it "six", six months in half a year, five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodīc is its wrabling ah, especially in May.</p>
45	<p>αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>ah, especially in May.</p>

50	<p>Ας το πούμε επτά, (δix) επτά μέρες η βδομάδα, έξι μήνες μισούς χρόνος, πέντε δάχτυλα στο χέρι, τέσσιρα βυζιά η γιλάδα, τρία η Αγία Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες ένα ήταν τ' αηδόνη μ', τ' αηδόνη μ' τ' αηδονάκι μ' 55 και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "seven", seven days in a week, six months in half a year, five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodic is its wrabbling ah, especially in May.</p>
60	<p>Ας το πούμε οκτώ, (δix) οκτώ πουλιά νυχτοπούλια, επτά μέρες η βδομάδα, έξι μήνες μισούς χρόνος, πέντε δάχτυλα στο χέρι, τέσσιρα βυζιά η γιλάδα, τρία η Αγία Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες 65 ένα ήταν τ' αηδόνη μ', τ' αηδόνη μ' τ' αηδονάκι μ' και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "eight", eight birds, night birds, seven days in a week, six months in half a year, five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodic is its wrabbling ah, especially in May.</p>
70	<p>Ας το πούμε εννιά, (δix) εννιά μήνες η γυναίκα, οκτώ πουλιά νυχτοπούλια, επτά μέρες η βδομάδα, έξι μήνες μισούς χρόνος, πέντε δάχτυλα στο χέρι, 75 τέσσιρα βυζιά η γιλάδα, τρία η Αγία Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες ένα ήταν τ' αηδόνη μ', τ' αηδόνη μ' τ' αηδονάκι μ' 80 και τι καλά λαλεί αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "nine", nine months a woman needs, eight birds, night birds, seven days in a week, six months in half a year, five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodic is its wrabbling ah, especially in May.</p>
85	<p>Ας το πούμε δέκα, (δix) δέκα μήνες η αγιλάδα εννιά μήνες η γυναίκα, οκτώ πουλιά νυχτοπούλια, επτά μέρες η βδομάδα, έξι μήνες μισούς χρόνος, πέντε δάχτυλα στο χέρι, τέσσιρα βυζιά η γιλάδα, 90 τρία η Αγία Τριάδα, δύο πέρδικες χαμένες ένα ήταν τ' αηδόνη μ', τ' αηδόνη μ' τ' αηδονάκι μ' και τι καλά λαλεί 95 αχ αυτό του Μάη λαλεί.</p>	<p>Let's call it "ten", ten months a cow needs, nine months a woman needs, eight birds, night birds, seven days in a week, six months in half a year, five fingers in a hand, four are cow's teats, three for the Holy Trinity, two lost partridges, one was my nightingale, my cute nightingale, how melodic is its wrabbling ah, especially in May.</p>

XV. ΕΡΓΑΤΙΚΑ
[Of labour]

151. Η ΠΑΝΑΓΗ

A'

Εργατικό (του καπνού) - Νέο Σούλι
Τραγ.: Θεοφάνης Χαλέμης [γ. 1920,
Ν. Σούλι]
Αρχείο Θεοφάνη Χαλέμη
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Ετ. καταγραφής: 1965

Labour (tobacco song) - Neo Souli
Sung by Theophanis Chalemes [b. 1920,
N. Souli]
Theophanis Chalemes' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Y. of rec.: 1965

Φρύγιο τετράχορδο (Phrygian tetrachord)

M.M. (♩ ♩ ♩ ♩) = 208 Rubato K.17. 1. 6.

Η Πα- να- γή μας πάη- σε να πα- στα- λιά-
σ' η Πα- να- γή μας πάη- σε να πα- στα- λιά- σ'
στου Γω- ργούσ' το μα- γα- ζι,
στου Γω- ργούσ' το μα- γα- ζι'
στου Γω- ργούσ' το μα- γα- ζι'

Η Παναγή μας πάησε να πασταλιάσ' (δισ)
στου Γιωργούσ' το μαγαζί' (δισ)
- «Τι γυρεύ'ς συ 'δώ αρή Παναγή; (δισ)
Τι σμπουρίεις¹ με τ'ς Ντουβισνοί²; (δισ)

¹ Σμπουρίζω, σμπορίζω [από το βλάχικο ζμπορ] = λέω, μιλάω.

² Ντουβισνοί = οι κάτοικοι της «Ντοβίστας» (Εμμανουήλ Παππάς).

- 5 - «Γώ δεν ήρτα³ τάτα⁴ για τ'ς Ντουβισνοί, (δισ)
 μόν' ήρθα να ιδώ την Μάρθα». (δισ)
 Σαν αρπάχνει Γκόγκας τ' βασταγαριά⁵, (δισ)
 δέκα κρούει και μια μετρά
 και απ' τη σκάλα τ' κουρδουκλά⁶. | (δισ)
- 10 - «Μη το κρους βρε Γκόγκα το κουρτσουδ'» (δισ)
 το κορτσουδ' είναι μικρό,
 μόν' τριάντα δυο χρονών». | (δισ)

Translation

"Panagi"

- Our Panagi is heading, to pick tobacco leaves
 at Georgousis' shop;
 - "What are you doing here my good Panagi,
 what are you chatting about with the men from Dovista?"
- 5 - "I didn't come here to talk to the men from Dovista,
 I've only come to see Martha."
 Then Gogas picks the cane,
 he strikes ten times but only counts one
 and down the stairs she rumbles.
- 10 - "Dont' strike the poor girl Goga;
 she's so young,
 only thirty two years old."

B'

Εργατικό (του καπνού) - Άγιο Πνεύμα
 Τραγ.: Κώστας Μάλαμας [γ. 1927,
 Αγ. Πνεύμα]
 Καταγραφή - Σημειογραφία:
 Ε. Χατζηδημητρίου
 Ημ. καταγραφής: 10-5-1991

Labour (tobacco song) - Agio Pnevma
 Sung by Kostas Malamas [b. 1927,
 Ag. Pnevma]
 Recording - Decoding - Notation:
 E. Hatzidimitriou
 D. of rec.: May 10, 1991

Φρύγιος (Phrygian) [S. T. - fa (III d.)]

M.M. K.15. I. 1.

³ Ήρτα = ήρθα.

⁴ Τάτα = εδώ.

⁵ Βασταγαριά = βέργα, σανίδα.

⁶ Κουρδουκλώ = κατσακλώ.

- Παναγή μας πάησι να πασταλιάσ' (δισ)
 στου Γεωργούσ' το μαγαζί· (δισ)
 - «Τι γυρεύ'ς 'δώ μαρή Παναγή; (δισ)
 Τι σμπουρί'ς με τ'ς Ντουβισνοί;» (δισ)
 5 - «Γώ δεν ήρθα 'δώ για τ'ς Ντουβισνοί, (δισ)
 μόν' ήρθα να δω τ' Μάρθα». (δισ)
 Σαν αρπάχνει Γκόγκλιαρους βασταγαριά, (δισ)
 δέκα κρούει κι μια μιτρά
 και απ' τη σκάλα τ' κουρδουκλά. | (δισ)
 10 - «Μην το κρους μπρε Γκόγκλιαρη το κορτσούδ'· (δισ)
 το κορτσούδ' είναι μικρό,
 καμιά εξηνταριά χρονών». | (δισ)

Translation

"Panagi"

- Our Panagi is heading, to pick tobacco leaves
 at Georgousis' shop;
 - "What are you doing here my good Panagi,
 what are you chatting about with the men from Dovista?"
 5 - "I didn't come here to talk to the men from Dovista,
 I've only come to see Martha."
 Then Gogaliarous picks cane,
 he strikes ten times but only counts one
 and down the stairs she rumbles.

10 - "Dont' strike the poor girl Gogliari;
she's so young,
only around sixty years old."

152. ΜΥΛΩΝΑΣ

Εργατικό - Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης [γ. 1916,
Αναστασία] με την Μαρίκα Γεωργιτζίκη
[γ. 1927, Εμμ. Παππά]
Καταγραφή - Σημειογραφία:
Ε. Χατζηδημητρίου
Ημ. καταγραφής: 10-3-1991

Of labour - Emmanuil Pappas
Sung by Athanasios Georgitzikis
[b. 1916, Anastasia] along with Marika
Georgitziki [b. 1927, Emm. Pappas]
Recording - Decoding - Notation:
E. Hatzidimitriou
D. of rec.: March 10, 1991

Αιολικός (Aeolian) [S. T. - sol (IV d.)]

M.M. ♩=72≈76 Κ.12. I. 8.

« Μπα- ρμπά Θα- νά- ση μυ- λω-
νά για δε- ν α- λέθ', για δεν α- λέ-
θει ο μύ- λος για δεν α- λέθ' ο μύ- λος
της θεί- ας της Κο- ντύ- λως; για δεν α- λέθ'
ο μύ- λος της θεί- ας της Κο- ντύ- λως; »

- «Μπαρμπά Θανάση μιλωνά
για δεν αλέθ', για δεν αλέθει ο μύλος
για δεν αλέθει ο μύλος | (δισ)
της θείας της Κοντύλως;»
- 5 - «Εψές το βράδυ βρε Μαριώ
έσπασε το (δισ) λιθάρι,
έσπασε το λιθάρι |
και δεν αλέθ' κριθάρι». (δισ)
- «Τώρα μπαρμπά Θανάση μου
ντερβύση μου- (δισ) -λωνά μου,
10 ν' αλέσεις τ' άλεσμά μου, |
να γιάνεις την καρδιά μου». (δισ)

Translation

“Song of the miller”

- “Master Thanasis my miller,
why isn't the mill milling,
aunt Kontylo's (mill)?”
- 5 - “Last night Mario,
the millstone broke;
the millstone broke
and doesn't grind barley;
the millstone broke
and doesn't grind wheat.”
- 10 - “Now Master Thanasis,
my handsome miller,
finish what I've brought for milling
and mend my heartache.”

XVI. ΔΙΑΦΟΡΑ
[Various]

153. ΔΩΔΕΚΑ ΕΥΖΩΝΑΚΙΑ

Εμμανουήλ Παππάς
Τραγ.: Θεοφανώ Μπαϊρα [γ. 1892,
Εμμ. Παππά]
Αρχείο Γιώργου Καφταντζή
Σημειογραφία: Ε. Χατζηδημητρίου
Έτ. καταγραφής: 1965

Emmanuil Pappas
Sung by Theophano Baira [b. 1892,
Emm. Pappas]
George Kafantzis' file
Decoding - Notation: E. Hatzidimitriou
Υ. of rec.: 1965

Αιολικός (Aeolian) (S. T. - sol (IV d.))

M.M. ♩=126 Κ.4. I. 4.

Δώ- δι- κα ε- ευ- ζώ- νά- κια
'πο- φα- σί- σα- νε στη Πό- λη
για να πά- νε Πα- να- γιά μου, να πο-
λε- μή- σου- νε.
5

Δώδικα ευζωνάκια 'ποφασίσανε
στη Πόλη για να πάνε Παναγιά μου, | (δισ)
να πολεμήσουνε.

5 Στου δρόμου που πηγαίνουν
στην Μαύρη θάλασσα,
βαρειά φορτούνα πιάνει Παναγιά μου | (δισ)
και σκίζει τα πανιά.

- «Βοήθα Παναγιά μου για να γλυτώσουνε,
όλα σου τα καντήλια Παναγιά μου | (δics)
θα στ' ασημώσουνε.

Βοήθα Παναγιά μου για να γλυτώσουνε
στην Πόλη για να πάμε Παναγιά μου | (δics)
να πολεμήσουμε.

10 Τούρκοι μας την επήραν,
τα άτιμα σκυλιά,
την Άγια Τράπιζά μας Παναγιά μου | (δics)
την μαγαρίσανε.

Δεν θέλομε τα γρόσια,
δεν θέλομε φλουριά,
μόν' την Αγιά Σοφιά μας Παναγιά μου | (δics)
να την ελευθερώσουμε».

Translation

"Twelve little evzones"

Twelve little evzones decided
to head off to Poli, Virgin Mary,
to fight.

5 As they were heading there
in the Black Sea
heavy seas they meet, Virgin Mary,
and the sails get ripped.

- "Help them Virgin Mary, save them,
then all your oil lamps, Virgin Mary,
they'll silver-plate them.

Help them Virgin Mary, save them,
so that we may reach Poli, Virgin Mary
and fight.

10 The Turks have taken it from us,
the disgraceful dogs,
our sacred altar, Virgin Mary
they've mucked it up.
We don't want the money,
neither the golden coins,
only our Agia Sophia, Virgin Mary
we want to free her."

154. ΝΑ ΣΕΛΩΣΩ Τ' ΑΛΟΓΟ ΜΟΥ

Πεντάπολις

Γκάντα: Αθανάσιος Γεωργιτζίκης¹

[γ. 1916, Αναστασία]

Καταγραφή - Σημειογραφία:

Ε. Χατζηδημητρίου

Ημ. καταγραφής: 4-3-1991

Pentapolis

Bagripes: Athanasios Georgitzikis

[b. 1916, Anastasia]

Recording - Decoding - Notation:

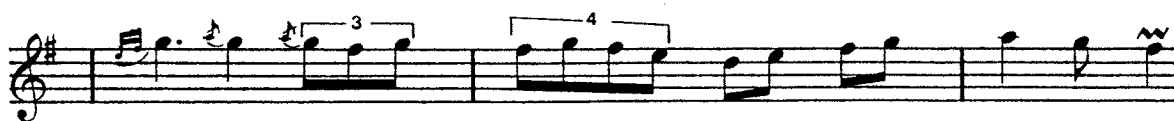
E. Hatzidimitriou

D. of rec.: March 4, 1991

Ιώνιο τετράχορδο (Ionian tetrachord)

M.M. (♩. ♩. ♩. ♩.) = 264 K. 12. I. 4.

¹ Ο Αθ. Γεωργιτζίκης έμαθε τον «σκοπό» από Νταρνακοχωρίτες συγγενείς του. Η τοποθέτηση του τραγουδιού στα «διάφορα» οφείλεται στο ότι ο κ. Γεωργιτζίκης δεν θυμόταν ούτε το στίχο ούτε την υπόθεση του τραγουδιού· δεν έγινε, δε, δυνατό να το διασταυρώσω.

Λίστα Δημοτικών τραγουδιών Δαρνακοχωριών Ν. Σερρών που περιέχονται στο βιβλίο

(Μεταγραφή των τραγουδιών σε μουσική σημειογραφία: Έφη Χατζηδημητρίου)

A/a	Τίτλος τραγουδιού	Κατηγορία	Τραγουδισέ	Χωριό	Ηχογράφηση έργου	Έτος καταγραφής
1α	Ένα παλληκάρι	Ακριτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
1β	Ένα παλληκάρι	Ακριτικά τραγούδια	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
2	Ήρθαν τα πουλιά	Ακριτικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
3	Γκαϊρέτ Νικόλα παιδί μου	Ακριτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
4	Διαμαντούλα	Ακριτικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
5α	Ο Γιάννης κοράσι έκλεψε	Ακριτικά τραγούδια	Χρυσούλα Αρναούτογλου	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
5β	Ο Γιάννης κοράσι έκλεψε	Ακριτικά τραγούδια	Αθανάσιος Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
6	Ο Θούριος του Ν. Σουλίου	Ιστορικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
7	Αν πας Αντώνη μ' στα νησιά	Ιστορικά τραγούδια	Κωνσταντίνος Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
8	Καμμένη Μακεδονία	Ιστορικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη, Βαΐα Παπαδημητρίου, Νούλα Μάλαμα	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
9	Νικόλαος Τσάπος	Ιστορικά τραγούδια	Αθανάσιος Τζόμαλος	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
10	Μητρούσης καπετάνιος	Ιστορικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Κατίνα Τάτση, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
11	Ο καπετάν Γιαγκλής	Ιστορικά τραγούδια	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
12	Το χωριό μας δε πατιέται	Κλέφτικα τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
13	Κλέφτες [ή Σαράντα κλέφτες]	Κλέφτικα τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
14	Τα Κλεφτόπουλα	Κλέφτικα τραγούδια	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
15	Του Κίτσου η Μάνα	Κλέφτικα τραγούδια	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
16α	Ντούλας	Ληστρικά τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας, Απόστολος Τσιμπερίδης	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
16β	Ντούλας	Ληστρικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990

17α	Ο Αετός και το Κεφάλι	Ληστρικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
17β	Ένα Πουλί Πετάμενο	Ληστρικά τραγούδια	Θεοφάνω Μπαϊρά	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής ¹	1975
17γ	Ο Σταυραετός	Ληστρικά τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
18	Πάτησαν την Πρέβεζα	Ληστρικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
19	Από μικρός στα γράμματα	Ληστρικά τραγούδια	Θεοφάνω Μπαϊρά	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
20	Τα δύο Αδέρφια [ή ο Πραματευτής]	Παραλογές	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
21	Η Βιργενάδα	Παραλογές	Αθανάσιος Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
22	Το γεφύρι της Άρτας	Παραλογές	Θεοφάνω Μπαϊρά	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
23	Μηλίτσα [ή «Μηλίτσα»]	Παραλογές	Μαρίκα Γεωργιτζίκη, Κων/νος & Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
24α	Όσα βουνά κι αν πέρασα	Παραλογές	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
24β	Τρία βουνά παρήγγειλα	Παραλογές	Θεοφάνω Μπαϊρά	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής ²	1975
25	Έναν τον έχει η μάνα του	Παραλογές	Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
26	Το Σιφέρι	Παραλογές	Αθανάσιος Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
27	΄Δω στον απαν' του Μαχαλά	Παραλογές	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
28	Λεβέντη που φυλάκωσαν	Παραλογές	Θεοφάνω Μπαϊρά	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
29α	Ο Γιακούπιας Αγάς	Παραλογές	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
29β	Ο Γιακούπιας Αγάς	Παραλογές	Χρήστος Σμηλιάνης	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
29γ	Ο Γιακούπιας Αγάς	Παραλογές	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
30	Νταλιανούδα [ή τα μπαξίσια της Νταλιανούδας]	Παραλογές	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
31	Ο Χαριστός	Παραλογές	Δημήτριος Καλαθάς	Ν. Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
32	Κάτω στο κάμπο το φαρδύ	Παραλογές	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
33	Μια κόρη, μια Καρσιώτισσα [πιστή σύζυγος]	Παραλογές	Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990

1. Πιστεύουμε ότι για το συγκεκριμένο δημοτικό τραγούδι έγινε σφάλμα καταγραφής στη διατριβή και το πιθανότερο είναι να είναι του Γιώργου Καφταντζή

2. Ομοίως με σημ. 1

34	Μα πως μου λες να παντρευτώ που έχω άνδρα στο στρατό	Παραλογές	Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Πεντά-πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
35	Ο γυρισμός του Ξενιτεμένου	Παραλογές	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
36	Χριστόδουλος	Παραλογές	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
37	Όλα τα χιόνια στα βουνά	Παραλογές	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
38	Μια Ρασοφορεμένη	Παραλογές	Μαρίκα Γεωργιτζίκη, Αθαν. Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
39	Μια μάνα είχε ένα γιο	Παραλογές	Μαρίκα Γουζέλη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
40	Ο Γιάννης και ο λύκος	Παραλογές	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
41	Μια συννεφιασμένη μέρα	Παραλογές	Γιώργος Βρέττας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
42	Μαρία	Ερωτικά τραγούδια	Κωνσταντίνος Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
43	Μαύρα μάτια	Ερωτικά τραγούδια	Μαρίκα Γουζέλη, Μαρίκα Γεωργιτζίκη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
44	Στον Άδη θα κατεβώ	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
45	Βαγγελούδα	Ερωτικά τραγούδια	Μαρίκα Γουζέλη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
46	Λεμονιά με τα λεμόνια	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
47	Ο Γιώργης ο Κασσαντριανός	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Χρυσούλα Αρναούτο-γλου, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
48	Το Γαϊτανάκι	Ερωτικά τρ.	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
49	Τα σταφύλια της Κατερινιώς	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
50	Θέλω να τρέξω στο χορό	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
51	Παίζουν νταούλια και βιολιά	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
52	Ρούσα πέρδικα	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Τζόμαλος	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
53	Ο Γιάννης και ο Μήτσος	Ερωτικά τραγούδια	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
54	Όλα τα ντέρτια ντέρτια	Ερωτικά τραγούδια	Μαρίκα Γεωργιτζίκη Αθαν. Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
55	Τι να κάνω, πως να γίνω	Ερωτικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
56	Ξένος ήμαν κι ήρθα τώρα	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Ζάχαρης	Πεντά-πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
57	Μπαλκόνι	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991

58	Σ' αυτά τα σπίτια τα ψηλά	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
59α	Απόψε δεν κοιμή- θηκα [ή «Λένκω»]	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
59β	Απόψε δεν κοιμή- θηκα [ή «Λένκω»]	Ερωτικά τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντά- πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
60	Πέρασα από ένα γιοφύρι	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
61	Το γιοφύρι το πετρί	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
62	Νταρνακούδες κατεβαίνουν	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
63	Από την πόρτα σου πέρασα	Ερωτικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
64α	Όσες βρυσούλες με νερό	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Ζάχαρης	Πεντά- πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
64β	Όσες βρυσούλες με νερό	Ερωτικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
65	Αχείλι μου [ή Αχειλούδι μου]	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
66	Με κάλεσε μια Αρχόντισσα	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
67	Η Παγώνα	Ερωτικά τραγούδια	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
68	Η Μπουζιούδα	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
69	Ο κοντούτσικος κουλοχέρης	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
70	Εύπνα καμήνη Αναστασία	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
71	Μπιζέρισα, βαρέθηκα	Ερωτικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
72α	Στην τράπεζα γλυκό κρασί μας κέρασαν	Ερωτικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
72β	Ενές κόρη μ' στην τράπεζα	Ερωτικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
73	Σήμερα μέρα κρίνεται	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
74	Ο Καλογιάννης	Ερωτικά τραγούδια	Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
75α	Τρία χρόνια παντρεμένη	Ερωτικά τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντά- πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
75β	Μια νέα και ωραία	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Ζάχαρης	Πεντά- πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
76	Σαν κίνησ' η Αρβανιτιά	Ερωτικά τραγούδια	Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
77	Γέροντα μου, γέροντα μου	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990

78	Ένας νέος τραγούδησε	Ερωτικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
79	Του Παπά	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
80	Εψές στον ήλιο ορκίστηκε	Ερωτικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
81α	Όλοι αγάπησαν στα ξένα	Ερωτικά τραγούδια	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
81β	Τρία πετρούδια	Ερωτικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
82	Παναγιώτης Σουντούκου	Ερωτικά τραγούδια	Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
83	Την κόρη μας ζητούνε	Τραγούδια προξενιού ή συνοικεσίου	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
84	Το δαχτυλίδι	Τραγούδια αρραβόνας	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
85	Πάησα 'δω, πάησα 'κει	Τραγούδια αρραβόνας	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
86	Της προίκας	Γαμήλια τραγούδια	Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
87α	Της Λυγερής το φόρεμα	Γαμήλια τραγούδια	Θεοφανώ Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
87β	Θέλω να γίνω τζίτζιρας	Γαμήλια τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
87γ	Μαρθούδα	Γαμήλια τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
88	Μάνα μου τα λουλούδια μου	Γαμήλια τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
89	Της νύφης	Γαμήλια τραγούδια	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
90	Μια ορφανή παντρεύεται	Γαμήλια τραγούδια	Κυριάκος Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
91	Όντας αλλάζουν τον γαμπρό	Γαμήλια τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη, Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
92	Οι φίλοι	Γαμήλια τραγούδια	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
93	Σήμερα Γιάνν'ς παντρεύεται	Γαμήλια τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Χρυσ. Αρναούτογλου	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
94α	Ο φυλακισμένος και η βασιλοπούλα	Γαμήλια τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
94β	Όντα 'μαν νιος κι ελεύθερος	Γαμήλια τραγούδια	Θεοφάνης Αβοκάτος, Σωτήρης Μπιρμπίλης, Δημήτρης Αγοράκης, Σωκράτης Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
94γ	Μια Κυριακή πρωί κι ένα Σαββάτο βράδυ	Γαμήλια τραγούδια	Σωκράτης Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990

94δ	Η Κυπριπούλα	-	Γρηγόρης Ζαγόρας	Πεντά- πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
95	Νανούρισμα	Νανουρί- σματα	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
96	Αγίου Βασιλείου	Επετειακά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
97	Κούσασικούσασι	Επετειακά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη, Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
98	Στην κυρά	Επετειακά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη, Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
99	Στον μικρό γιο	Επετειακά	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
100	Στη θυγατέρα	Επετειακά	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
101	Ζάμαντας	Επετειακά τραγούδια	Ομάδα γυναικών	Πεντά- πολη	Γιάννης Μπαδέκας	Προ του 1960
102	Χελιδονίσματα	Επετειακά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
103α	Του Αγ. Γεωργίου	Επετειακά	Βασιλική Καραγκιόζη	Ν. Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
103β	Του Αγ. Γεωργίου	Επετειακά				
103γ	Του Αγ. Γεωργίου	Επετειακά				
103δ	Του Αγ. Γεωργίου	Επετειακά				
103ε	Ο Αη-Γιώργης και ο δράκος	Επετειακά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
104	Μοιρολόγι της Παναγιάς	Επετειακά τραγούδια	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
105	Το τραγούδι της εξομολόγησης	Λειτουργικά τραγούδια	Χρυσούλα Αρναούτογλου	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
106	Τ' άρχουντα γιος παντρεύεται	Επετειακά τραγούδια	Μαρίκα Γεωργιτζίκη, Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
107	Απόψε εδώ θέλω να μείνω	Δοξαστικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
108α	Ο γυόςμος και ο βασιλικός	Λατρευτικά τραγούδια	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
108β	Ο γυόςμος και ο βασιλικός	Λατρευτικά τραγούδια	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
109	Του Γιάννη η μάνα ζύμωνα	Τραγούδια της ξενιτιάς	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνη Χαλέμη	1965
110α	Όλες οι μάνες ζύμωναν	Τραγούδια της ξενιτιάς	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
110β	Μη με μαλλώνεις μάνα μου	Τραγούδια της ξενιτιάς	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
111	Όσα βουνά κι αν πέρασα	Τραγούδια της ξενιτιάς	Σωκράτης Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
112	Τρεις μέρες ήμουν νιόγαμπρος	Τραγούδια της ξενιτιάς	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991

113	Γιάνα μας παντρεύτηκε σε καινούργια χώρα	Τραγούδια της ξενιτιάς	Αθανάσιος Γεωργιτζίκης	Πεντά-πολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
114	Μια βουλγάρα χήρα	Τραγούδια της ξενιτιάς	Σωτήρης Μπιρμπίλης, Θεοφάνης Αβokaτός	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
115	Μια Λυγερή τραγούδησε	Τραγούδια της ξενιτιάς	Θεοφάνω Μπαϊρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
116	Κίνησαν τα καράβια	Τραγούδια της ξενιτιάς	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
117	Άσπρα μ' περιστέρια	Τραγούδια της ξενιτιάς	Σωκράτης Γκόγκας, Κυριάκος Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
118	Μια γαλάζια περιστέρα	Τραγούδια της ξενιτιάς	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
119	Να είχα ένα ταχυδρόμο	Τραγούδια της ξενιτιάς	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1955
120	Σου είπα μάνα πάντρενέ με	Τραγούδια της ξενιτιάς	Μαρίκα Γεωργιτζίκη, Αθαν. Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
121α	Όταν εστήθ' ο ουρανός	Νεκρικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
121β	Όταν εστήθ' ο ουρανός	Νεκρικά τραγούδια	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
122	Πουλάκι (ν) είχα στο κλουβί	Νεκρικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
123	Ένα πουλί	Νεκρικά τραγούδια	Θεοφάνης Αβokaτός	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
124	(Ν) η Γιάννης κι αν ξεκίνησε	Νεκρικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
125	Με γελάσανε τα πουλιά	Νεκρικά τραγούδια	Μαρίκα Γουζέλη, Μαρίκα Γεωργιτζίκη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
126	Η Ευγενούλα	Νεκρικά τραγούδια	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
127	Μαζεύτηκαν οι άρχοντες	Νεκρικά τραγούδια	Δημήτριος Καλαθάς	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
128	Μηλούδι μ' παρακόκκινο	Νεκρικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
129	Τι τα φυλάς τα νιάτα σου	Νεκρικά τραγούδια	Κωνσταντίνος Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1971
130	Της Αλεξάνδρας τα βουνά	Νεκρικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
131	Ανάμεσα σε δυο βουνά δυο αδέρφια	Νεκρικά τραγούδια	Χρήστος Σμηλιάνης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
132	Μοιρολόι για το νεκρό	Θρηνικά τραγούδια-Μοιρολόια	-	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
133α	Ο άνδρας μου ο ακαμάτης	Περιγελαστικά	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
133β	Μοίρα μου κακιά μου μοίρα	Περιγελαστικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991

134α	Όλες οι Αρχοντοπούλες	Περιγελαστικά	Θεοφανώ Μπαίρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
134β	Ο Μαραζιάρης	Περιγελαστικά	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
135	Μούδωσαν τον κυρ Θανάση	Περιγελαστικά	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
136	Δεν τον θέλω, δεν τον παίρνω	Περιγελαστικά	Μαρίκα Γουζέλη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
137	Αυγηγιώ	Περιγελαστικά	Απόστ. Τσιμπερίδης, Χρύσιμος Δανδίκας	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
138	Διαμαντούλα	Περιγελαστικά	Μαρίκα Γουζέλη	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
139	Ο Στέργιος	Περιγελαστικά	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
140	Η Αποστολίνα	Περιγελαστικά	Ελένη Σπόντη	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
141	Ντος – Ντάρμ – Ντος	Περιγελαστικά	Κώστας Μάλαμας, Ελένη Σπόντη, Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
142	Παπά μου Ξομολόγα με	Σατυρικά τραγούδια	Σωτήρης Μπιρμπίλης	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
143	Μια παπαδιά	Σατυρικά τραγούδια	Θεοφάνης Χαλέμης	Νέο Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
144	Της μικρής καλόγριας	Σατυρικά τραγούδια	Κώστας Μάλαμας, Κατίνα Τάτση	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
145	Άιντε παιδιά να φεύγουμε	Περιγελαστικά	Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
146	Εσείς πουλιά πετούμενα	Αλληγορικά τραγούδια	Θεοφανώ Μπαίρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1975
147	Περιβόλι είχα πάπια μ'	Αλληγορικά	Χρυσούλα Αρναούτογλου	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
148	Τώρα βγαίνει το φεγγάρι	Αλληγορικά	Κυριάκος Γκόγκας	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
149	Στην Αραπιά	Αλληγορικά τραγούδια	Μαρίκα Γουζέλη, Μαρίκα Γεωργιτζίκη, Αθαν. Γεωργιτζίκης	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
150	Ένα ήταν τ' αηδόني μ'	Μυστικισμός, τραγούδια & μουσική	Σωτήρης Μπιρμπίλης, Σωκράτης και Κυριάκος Γκόγκας, Θεοφάνης Αβοκάτος	Νέο Σούλι	Έφη Χατζηδημητρίου	1990
151α	Η Παναγή	Εργατικά	Θεοφάνης Χαλέμης	Ν. Σούλι	Θεοφάνης Χαλέμης	1965
151β	Η Παναγή	Εργατικά	Κώστας Μάλαμας	Άγιο Πνεύμα	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
152	Μυλωνάς	Εργατικά τραγούδια	Αθαν. Γεωργιτζίκης, Μαρίκα Γεωργιτζίκη	Εμμ. Παππάς	Έφη Χατζηδημητρίου	1991
153	Δώδεκα Ευζωνάκια	Δημοτικά τραγούδια	Θεοφανώ Μπαίρα	Εμμ. Παππάς	Γιώργος Καφταντζής	1965
154	Να σελώσω τ' αλόγο μου	Δημοτικά τραγούδια	Αθαν. Γεωργιτζίκης	Πεντάπολη	Έφη Χατζηδημητρίου	1991

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ. V
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	VII
ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ	IX
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	XI
ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΝΤΑΡΝΑΚΟΧΩΡΙΩΝ	XVII

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ

I. ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1. ΕΝΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ	1
2. ΗΡΘΑΝ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ	4
3. ΓΚΑΪΡΕΤ ΝΙΚΟΛΑ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ	5
4. ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΛΑ	7
5. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΑΣΙ ΕΚΛΕΨΕ	9

II. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

6. Ο ΘΟΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ	16
7. ΑΝ ΠΑΣ ΑΝΤΩΝΗ Μ' ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ	18
8. ΚΑΗΜΕΝΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	20
9. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΠΟΣ	21
10. ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ	23
11. Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΙΑΓΚΛΗΣ	25

III. ΚΛΕΦΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

12. ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΔΕ ΠΑΤΙΕΤΑΙ	27
13. ΚΛΕΦΤΕΣ [ή ΣΑΡΑΝΤΑ ΚΛΕΦΤΕΣ]	28
14. ΤΑ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΑ	30
15. ΤΟΥ ΚΙΤΣΟΥ Η ΜΑΝΑ	32
16. ΝΤΟΥΛΑΣ	35
17. Ο ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ	39
18. ΠΑΤΗΣΑΝ ΤΗΝ ΠΡΕΒΕΖΑ	45

19. ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΣ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ	47
-----------------------------------	----

IV. ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ

20. ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ [ή «Ο ΠΡΑΜΑΤΕΥΤΗΣ»]	50
21. Η ΒΙΡΓΕΝΑΔΑ	53
22. ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ	56
23. ΜΗΛΙΤΣΑ [ή «ΜΗΛΙΤΣΑ»]	59
24. ΟΣΑ ΒΟΥΝΑ ΚΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΑ	61
25. ΕΝΑΝ ΤΟΝ ΕΧΕΙ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ	66
26. ΤΟ ΣΙΦΕΡΙ	68
27. 'ΔΩ ΣΤΟΝ ΑΠΑΝ' ΤΟΥ ΜΑΧΑΛΑ	70
28. ΛΕΒΕΝΤΗ ΠΟΥ ΦΥΛΑΚΩΣΑΝ	72
29. Ο ΓΙΑΚΟΥΠΙΑΣ ΑΓΑΣ	75
30. ΝΤΑΛΙΑΝΟΥΔΑ [ή «ΤΑ ΜΠΑΞΙΣΙΑ ΤΗΣ ΝΤΑΛΙΑΝΟΥΔΑΣ»]	82
31. Ο ΧΑΡΙΣΤΟΣ	84
32. ΚΑΤΩ ΣΤΟ ΚΑΜΠΟ ΤΟ ΦΑΡΔΥ	86
33. ΜΙΑ ΚΟΡΗ, ΜΙΑ ΚΑΡΣΙΩΤΙΣΑ [πιστή σύζυγος]	91
34. ΜΑ ΠΩΣ ΜΟΥ ΛΕΣ ΝΑ ΠΙΑΝΤΡΕΥΤΩ ΠΟΥ ΕΧΩ ΑΝΤΡΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ	93
35. Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ	94
36. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	96
37. ΟΛΑ ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ	98
38. ΜΙΑ ΡΑΣΟΦΟΡΕΜΕΝΗ	100
39. ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΕΙΧΕ ΕΝΑ ΓΙΟ	102
40. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΛΥΚΟΣ	104
41. ΜΙΑ ΣΥΝΝΕΦΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΡΑ	106

V. ΕΡΩΤΙΚΑ

42. ΜΑΡΙΑ	108
43. ΜΑΥΡΑ ΜΑΤΙΑ	109
44. ΣΤΟΝ ΑΔΗ ΘΑ ΚΑΤΕΒΩ	111
45. ΒΑΓΓΕΛΟΥΔΑ	113
46. ΛΕΜΟΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΛΕΜΟΝΙΑ	115
47. Ο ΓΙΩΡΓΗΣ Ο ΚΑΣΣΑΝΤΡΙΑΝΟΣ	116
48. ΤΟ ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ	118
49. ΤΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΙΩΣ	120
50. ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΡΕΞΩ ΣΤΟ ΧΟΡΟ	122

51. ΠΑΙΖΟΥΝ ΝΤΑΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΛΙΑ	123
52. ΡΟΥΣΑ ΠΕΡΔΙΚΑ	125
53. Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΗΤΣΟΣ	126
54. ΟΛΑ ΤΑ ΝΤΕΡΤΙΑ ΝΤΕΡΤΙΑ	128
55. ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΩ, ΠΩΣ ΝΑ ΓΙΝΩ	131
56. ΞΕΝΟΣ ΗΜΑΝ ΚΙ ΗΡΘΑ ΤΩΡΑ	133
57. ΜΠΑΛΚΟΝΙ	135
58. Σ' ΑΥΤΑ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΑ ΨΗΛΑ	137
59. ΑΠΟΨΕ ΔΕΝ ΚΟΙΜΗΘΗΚΑ [ή «ΛΕΝΚΩ»]	138
60. ΠΕΡΑΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΓΙΟΦΥΡΙ	142
61. ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ ΤΟ ΠΕΤΡΙ	143
62. ΝΤΑΡΝΑΚΟΥΔΕΣ ΚΑΤΕΒΑΙΝΟΥΝ	145
63. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΣΟΥ ΠΕΡΑΣΑ	146
64. ΟΣΕΣ ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ ΜΕ ΝΕΡΟ	148
65. ΑΧΕΙΛΙ ΜΟΥ [ή «ΑΧΕΙΛΟΥΔΙ ΜΟΥ»]	152
66. ΜΕ ΚΑΛΕΣΕ ΜΙΑ ΑΡΧΟΝΤΙΣΑ	154
67. Η ΠΑΓΩΝΑ	156
68. Η ΜΠΟΥΖΙΟΥΔΑ	158
69. Ο ΚΟΝΤΟΥΤΣΙΚΟΣ ΚΟΥΛΟΧΕΡΗΣ	159
70. ΞΥΠΙΝΑ ΚΑΗΜΕΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	161
71. ΜΠΙΖΕΡΗΣΑ, ΒΑΡΕΘΗΚΑ	163
72. Α'. ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΛΥΚΟ ΚΡΑΣΙ ΜΑΣ ΚΕΡΑΣΑΝ	164
Β'. ΕΨΕΣ ΚΟΡΗ Μ' ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ	167
73. ΣΗΜΕΡΑ ΜΕΡΑ ΚΡΙΝΕΤΑΙ	169
74. Ο ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	172
75. Α'. ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗ	174
Β'. ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΑΙ ΩΡΑΙΑ	175
76. ΣΑΝ ΚΙΝΗΣ' Η ΑΡΒΑΝΙΤΙΑ	177
77. ΓΕΡΟΝΤΑ ΜΟΥ, ΓΕΡΟΝΤΑ ΜΟΥ	179
78. ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ	181
79. ΤΟΥ ΠΑΠΑ	183
80. ΕΨΕΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ ΟΡΚΙΣΤΗΚΑ	184
81. Α'. ΟΛΟΙ ΑΓΑΠΗΣΑΝ ΣΤΑ ΞΕΝΑ	186
Β'. ΤΡΙΑ ΠΕΤΡΟΥΔΙΑ	188
82. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΝΤΟΥΚΟΥΣ	190

VI. ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

83. ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΑΣ ΖΗΤΟΥΝΕ	192
84. ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ	194
85. ΠΑΗΣΑ ΄ΔΩ, ΠΑΗΣΑ ΄ΚΕΙ	195
86. ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ	197
87. Α΄. ΤΗΣ ΛΥΓΕΡΗΣ ΤΟ ΦΟΡΕΜΑ	199
Β΄. ΘΕΛΩ ΝΑ ΓΙΝΩ ΤΖΙΤΖΙΡΑΣ	201
Γ΄. ΜΑΡΘΟΥΔΑ	203
88. ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΜΟΥ	205
89. ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ	207
90. ΜΙΑ ΟΡΦΑΝΗ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ	210
91. ΟΝΤΑΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΟ ΓΑΜΠΡΟ	211
92. ΟΙ ΦΙΛΟΙ	213
93. ΣΗΜΕΡΑ ΓΙΑΝΝ΄Σ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ	215
94. Α΄. Ο ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑ	216
Β΄. ΟΝΤΑ ΄ΜΑΝ ΝΙΟΣ ΚΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ	218
Γ΄. ΜΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΙ ΚΙ ΕΝΑ ΣΑΒΒΑΤΟ ΒΡΑΔΥ	221
Δ΄. Η ΚΥΠΡΙΩΠΟΥΛΑ	222

VII. ΠΑΙΔΙΚΑ

95. ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ	225
----------------------	-----

VIII. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

96. ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	227
97. ΚΟΥΣΑΣΙ ΚΟΥΣΑΣΙ	228
98. ΣΤΗΝ ΚΥΡΑ	229
99. ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΓΙΟ	231
100. ΣΤΗ ΘΥΓΑΤΕΡΑ	232
101. ΖΑΜΑΝΤΑΣ	234
102. ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑΤΑ	236
103. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	239
104. ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ	247
105. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗΣ	251
106. Τ΄ ΑΡΧΟΥΝΤΑ ΓΙΟΣ ΠΑΝΤΡΕΥΕΤΑΙ	255
107. ΑΠΟΨΕ ΕΔΩ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΕΙΝΩ	260

IX. ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΑ

108. Ο ΓΥΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ	262
--------------------------------------	-----

X. ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΙΑΣ

109. ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Η ΜΑΝΑ ΖΥΜΩΝΕ	266
110. Α'₁. ΟΛΕΣ ΟΙ ΜΑΝΕΣ ΖΥΜΩΝΑΝ	267
Α'₂. ΜΗ ΜΕ ΜΑΛΛΩΝΕΙΣ ΜΑΝΑ ΜΟΥ	270
111. ΟΣΑ ΒΟΥΝΑ ΚΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΑ	272
112. ΤΡΕΙΣ ΜΕΡΕΣ ΗΜΟΥΝ ΝΙΟΓΑΜΠΡΟΣ	273
113. ΓΙΑΝΝΑ ΜΑΣ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΕ ΣΕ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΑ	275
114. ΜΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΑ ΧΗΡΑ	276
115. ΜΙΑ ΛΥΓΕΡΗ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ	279
116. ΚΙΝΗΣΑΝ ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ	281
117. ΑΣΠΡΑ Μ' ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ	283
118. ΜΙΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ	285
119. ΝΑ ΕΙΧΑ ΕΝΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ	286
120. ΣΟΥ ΕΙΠΑ ΜΑΝΑ ΠΑΝΤΡΕΨΕ ΜΕ	288

XI. ΝΕΚΡΙΚΑ [ΕΛΕΓΕΙΕΣ - ΘΡΗΝΟΙ - ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ]

121. ΟΤΑΝ ΕΣΤΗΘ' Ο ΟΥΡΑΝΟΣ	290
122. ΠΟΥΛΑΚΙ (Ν) ΕΙΧΑ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ	294
123. ΕΝΑ ΠΟΥΛΙ	296
124. (Ν) Η ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙ ΑΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	298
125. ΜΕ ΓΕΛΑΣΑΝΕ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ	300
126. Η ΕΥΓΕΝΟΥΛΑ	302
127. ΜΑΖΕΥΤΗΚΑΝ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ	305
128. ΜΗΛΟΥΔΙ Μ' ΠΑΡΑΚΟΚΚΙΝΟ	308
129. ΤΙ ΤΑ ΦΥΛΑΣ ΤΑ ΝΙΑΤΑ ΣΟΥ	310
130. ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΤΑ ΒΟΥΝΑ	311
131. ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΒΟΥΝΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ	314
132. ΜΟΙΡΟΛΟΪ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΚΡΟ	316

XII. ΠΕΡΙΓΕΛΑΣΤΙΚΑ - ΣΑΤΥΡΙΚΑ

133. Α'. Ο ΑΝΤΡΑΣ ΜΟΥ Ο ΑΚΑΜΑΤΗΣ	319
Β'. ΜΟΙΡΑ ΜΟΥ ΚΑΚΙΑ ΜΟΥ ΜΟΙΡΑ	320

134. Α΄. ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΕΣ	322
Β΄. Ο ΜΑΡΑΖΙΑΡΗΣ	323
135. ΜΟΥΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΚΥΡ ΘΑΝΑΣΗ	326
136. ΔΕΝ ΤΟΝ ΘΕΛΩ, ΔΕΝ ΤΟΝ ΠΑΙΡΝΩ	328
137. ΑΥΓΗΝΙΩ	330
138. ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΛΑ	332
139. Ο ΣΤΕΡΓΙΟΣ	334
140. Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΝΑ	336
141. ΝΤΟΣ - ΝΤΑΡΙΜ - ΝΤΟΣ	338
142. ΠΑΠΑ ΜΟΥ ΄ΞΟΜΟΛΟΓΑ ΜΕ	340
143. ΜΙΑ ΠΑΠΑΔΙΑ	342
144. ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ	344
145. ΑΪΝΤΕ ΠΑΙΔΙΑ ΝΑ ΦΕΥΓΟΥΜΕ	346

XIII. ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ

146. ΕΣΕΙΣ ΠΟΥΛΙΑ ΠΕΤΟΥΜΕΝΑ	348
147. ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΕΙΧΑ ΠΑΠΙΑ Μ΄	350
148. ΤΩΡΑ ΒΓΑΙΝΕΙ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ	351
149. ΣΤΗΝ ΑΡΑΠΙΑ	352

XIV. ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΑ

150. ΕΝΑ ΗΤΑΝ Τ΄ΑΗΔΟΝΙ Μ΄	355
---------------------------------	-----

XV. ΕΡΓΑΤΙΚΑ

151. Η ΠΑΝΑΓΗ	358
152. ΜΥΛΩΝΑΣ	361

XVI. ΔΙΑΦΟΡΑ

153. ΔΩΔΕΚΑ ΕΥΖΩΝΑΚΙΑ	363
154. ΝΑ ΣΕΛΩΣΩ Τ΄ ΑΛΟΓΟ ΜΟΥ	365

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΓΡΑΦΗ 2014-2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

«Η διδακτορική διατριβή της Έφης Χατζηδημητρίου είναι ένα σημαντικό έργο - συμβολή στην Εθνομουσικολογική έρευνα στη χώρα μας και στον γεωγραφικό χώρο των Βαλκανίων. Η συγγραφέας χωρίς αμφιβολία ερεύνησε σε βάθος τη μουσική παράδοση των Νταρνακοχωρίων (ή Δαρνακοχωρίων) και τοποθετείται σε καίρια θέματα που αφορούν τη μουσικοποιοτική δομή, τη ρυθμομελωδική διάρθρωση, την τραγουδιστική παράδοση στις κοινότητες των πέντε χωριών, τις διαφορές ανδρικού και γυναικείου τρόπου και πρακτικών τραγουδιού, κλπ.»

Ζωή Διονυσίου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Μουσικών Σπουδών
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ISBN: 978-618-85059-0-2

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ερώση αναπτύσσεται από αγροτικές περιοχές

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΕ (ΕΛΛΑΔΑ)

ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ